

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicae, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Sacramentis In Genere Ac De Sacramentalibus Nec Non De Sacramentis Baptismi, Confirmationis, atque Extremæ Unctionis Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

De Sacramento Extremæ Unctionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94638)

DE SACRAMENTO EXTREMÆ UNCTIONIS.

99

DECISIO LXI.

ARGUMENTUM.

Referuntur diversa nomina, quibus nuncupatur Sacramentum Extremæ Uñctionis. De Octo Uñctionibus Sacris, quæ practicantur ab Ecclesia Catholica, ac de earum mystica significatione: Quod Cadavera Sacerdotum à Græcis unguntur Oleo Sancto, antequam sepeliantur.

SUMMARIUM.

- 1 Extrema Uñctionis nomina diversa.
- 2 Chrismate quid significet?
- 3 Uñctiones octo in Ecclesia practicantur. Et quæ? Qualisve earum mystica significatione.
- 4 Cadavera Sacerdotum Oleo Sancto à Græcis unguntur.
- 5 Sacerdotum consecratio cum Oleo Sancto quàm sit anti qua?

QUoniam Extremæ Uñctionis Sacramentum institutum est ad delendas peccatorum reliquias, & à SS. Patribus nuncupatum est complementum Sacramenti Pœnitentiæ; ratio postulat, ut non solum has Decisiones de Pœnitentia, sed etiam de Extrema Uñctione subiungamus. In primis autem notare oportet, quod hoc Sacramentum pluribus nominibus olim, & nunc est designatum: Si quidem à materia, ex qua constat *Primo* vocatur *Oleum Sanctum*; & sic illud nominant non solum frequentet Latini, sed etiam Græci, in quorum Eucharistia (id est, libro quotidianarum Orationum) legitur hic titulus: *Officium Olei Sancti*. Appellatum est *Secundo* non semel *Sanctum Chrismatis Oleum*; scilicet à modo, quo confertur, qui est per unctionem; Chrismate enim proprie significat inungere, ut notat Laurentius in *Anatheas Onomastica Verb. Chrismate*; unde Innocentius Papa I. electus Anno 402. in *Epist. ad Decentium* loquens de Verbis D. Jacobi Apostoli, *Infirmatur quis in vobis Sc. cap. ult. Vers. 14.* ita ait: *Non est dubium de fidelibus egrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui Sancto Oleo Chrismatis perungi possunt.* Vocatur *Tertio* à Græcis etiam *Oratio cum oleo*, habito respectu ad materiam, & formam simul sumptam; id est, Oleum cum verbis deprecatoriis. *Quarto* dicitur etiam hoc Sacramentum *Pœnitentiæ consummativum*, ut in Concilio Tridentino *sess. 14. de eod. Sacram. in princ.* ob quamdam rationem sibi intrinsicam delendi culpas veniales, quæ post pœnitentiam remansissent. Hinc apud Græcos nonnulli introduxerant pro satisfactione Sacramentali pœnitentibus dare hoc Sacramentum, quod prohibuit Innocentius IV. scribens ad Episcopum Tusculanum his verbis: *Nullis autem per Sacerdotes, vel confessores pro satisfactione Pœnitentiæ unctio aliqua solummodo injungatur; ut observat Gaspar. Ivenin. in Commentar. Histor. & dogmat. de Sacramentis Dissert. 7. in princ.* Vocatur *Quinto* à subiecto, à quo recipitur, *Unctio infirmorum*, ut inquit Concilium Tridentinum ubi supra. *Sexto* tandem appellatur *Extrema Uñctio* ex ordine, quem habet ad alias unctiones istam præcedentes. Quare scire oportet, in Ecclesia Catholica esse in usu octo Uñctiones Sacras; mysticam habentes significationem, & sunt sequentes.

Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

Prima Cathemenorum, qui antequam baptizentur, Oleo Sancto unguntur in pectore, & scapulis, ad faciendos illos veros Athletas Christi, ut in conflictu, & adversitate toleranter sustinere valeant, tali fortitudine armati in ingressu fidei. *Secunda* est, quæ fit in vertice cum Sacro Chrismate statim post collatum Baptismum; ut calleant intelligentiam mysteriorum Fidei, & divinarum mandatorum. *Tertia* eodem Sacro Chrismate fit in fronte, dum fidelibus Sacramentum Confirmationis datur; ut sint fortes in fidei confessione, & impavidi. *Quarta* est qua Sacro Cathemenorum oleo unguntur manus Sacerdotum in eorum ordinatione, ad denotandum robur in internis animæ potentiis impressum, quæ characterizata remanet unctione Sancti Spiritus; ac præcipue, ut in Sacerdotalibus manibus ad supernaturalia opera eas extollendo vigor athleticus remaneat. *Quinta* est, quæ fit in capite, & in manibus Episcoporum, quando consecrantur, oleo quidem Sacro Chrismatis. Unguntur autem Pontifices in eorum consecratione Sacro Chrismate ad designandum in oleo nitorem conscientie, in balsamo odorem bonæ famæ; & fit Uñctio prius in capite, ut eorum anima roboretur ad diligendum Deum ex tota mente, & extoto corde; ac gregem suum, & omnem proximum sicut seipsum; ac etiam ad significandam eorum auctoritatem, & dignitatem, quam assument tanquam Principes in Ecclesia, representantes ejusdem Ecclesie Summum Principem; & Caput qui est Christus: sicut enim Vir caput est mulieris, sic Episcopus Ecclesie Sponsæ suæ. Deinde Episcopi unguntur Sacro Chrismate etiam in manibus propter onera, & labores, quos assumere debent in regimine Diocesis, & ut ostendatur, eos accipere potestatem alios consecrandi, & benedicendi. *Sexta* est Uñctio Regum, ac Reginarum, quæ fit in eorum brachio dextero, ad denotandam eorum fortitudinem in tuitione Justitiæ, ac populorum; & fit Oleo Sancto Cathemenorum, non Chrismatis, ut ostendatur differentia inter auctoritatem Pontificum, ac potestatem Regum. *Septima* est, quæ fit in consecratione Ecclesiarum, Altarium, Calicis, ac patinæ ad innuendam Sanctitatem tum locorum, tum instrumentorum, quibus Supremus Dei cultus, laetitia dictus, per Sacrificia exercetur, de quo latè egimus in nostris Decisionibus *De Sacrificio Missæ Decis. 41. & Decis. 43. Octava*, & ultima Uñctio Sacra hæc est, de qua cœpimus agere, Extrema nuncupata, quia datur his tantum, qui ob infirmitatem existunt in extremo vitæ discrimine, Oleo Sancto infirmorum, ut infra declarabimus, & de supradicta variis Sacrarum Uñctionum speciebus agunt DD. in *cap. Unico De Sacra. Uñct. Magrius in Hierolex. Verb. Oleum Sanctum. Barbola de Episc. part. 1. tit. 1. cap. 5. Pax Jordanus rom. 1. libr. 3. tit. 5. & libr. 5. tit. 1. 9. 10. & 13. ubi alii allegantur, & Gaspar. Ivenin. d. dissert. 7. in princ.* Porro Magrius, ubi proximè testatur, à Græcis praticari nonam aliam unctionem Sacram, quàm faciunt liniendo cadavera Sacerdotum Oleo Sancto, antequam illa sepeliant hancque esse ceremoniam antiquissimam probat auctoritate S. Dionysii Areopagite *de Eccles. Hierarchia cap. 7.* ubi scribit de prædicta Uñctione hæc dicens: *Tum Antistes oleo mortuum perfundit, san-*

N 2

Aqua

Atque precatione pro omnibus adhibita, in loco honorato corpus cum aliis ejusdem ordinis Sanctis corporibus reponit, & condit. Mox idem Sanctus Doctor ibidem mysterium hujus cæremoniæ explicat, inquit: *Ac tunc quidem olei perfusio ad Sacra linamenta eum, qui iniebat, vocabatur; nunc aurem oleum, quod infunditur, eum qui excessit à vita in ipsis certaminibus certasse, & decessisse declarat.* Ex quibus verbis ipse Magrius aliam colligit eruditionem notatu dignam, ita subdens: *Quod Sacerdotes antiquitus Oleo Sancto consecrabantur contra calumniantes recentiores Græcos, qui Latinorum ritum in consecrando Sacerdotes, & Episcopos, dum ordinantur, Oleo Sancto, calumniare, non cessant, & tamen evidenter à Dionysio Græco Doctore, & Apostolorum Discipulo affirmatur.*

DECISIO LXII.

ARGUMENTUM.

Probatur existentia Sacramenti Extremæ Unctionis, ejusque Institutio facta à Christo Domino. Adducuntur rationes, ac auctoritates pro hac veritate desumptæ à Conciliis, à SS. Patribus, & à traditione Ecclesiæ. Confutantur Lutherani, ac Calvinistæ hoc Sacramentum negantes; & eorum argumenta resolvuntur. Ostenditur triplicem esse Traditionem Divinam, Apostolicam, & Ecclesiasticam. Compendiosa relatio nativitatis, vitæ, ac mortis Martini Lutheri. De origine & causâ Epistolæ D. Jacobi Apostoli.

SUMMARIUM.

- 1 Lutherani, & Calvinistæ negant Sacramentum Extremæ Unctionis. Eorum argumenta num. 3. & seqq.
- 2 Extremam Unctionem esse Sacramentum definit Concilium Florentinum, ac Tridentinum. Rationes, & fundamenta, num. 6.
- 4 Effectus Sacramenti non dependet à bonitate Ministri.
- 5 Epistola Divi Jacobi an sit vera, vel ficta? & num. 18.
- 7 Congruentia instituendi Sacramenti Extremæ Unctionis.
- 8 Traditionum Apostolicarum vis, & auctoritas.
- 9 Testimonia SS. Patrum de veritate Sacramenti Extremæ Unctionis.
- 10 Extrema Unctio non est danda impenitentibus.
- 11 S. Gregorii Magni ordo consecrandi Oleum infirmorum.
- 12 Hæreticorum confessio, quod Ecclesia primis quinque sæculis in nihilo erravit.
- 13 Concilia antiqua loquuntur de Sacramento Extremæ Unctionis.
- 14 Articuli fidei alii habentur à Scriptura, alii à traditione.
- 15 Traditio triplex Divina, Apostolica, Ecclesiastica; ac de eisdem exempla.
- 16 Oratio fidei quid importet in Extrema Unctione?
- 17 Effectus Sacramenti Extremæ Unctionis duplex? & qui?
- 19 Concilium confirmatum à Papa est Regula fidei.

20 Martini Lutheri hæresarchæ ortus, vitæ, & mortis compendiosa relatio.

21 S. Jacobus fuit promulgator, non autem institutor Extremæ Unctionis, quæ ante scriptam ejus Epistolam erat in usu.

22 Epistola D. Pauli ad Romanos, & Epistola D. Jacobi, D. Petri, D. Joannis quo tempore sint conscriptæ? & quæ de causâ?

IN primis autem disputant Scholastici de existentia Sacramenti Extremæ Unctionis, & quarunt Utrum Extrema Unctio verè, & propriè sit unum ex septem Sacramentis novæ legis? quod novissimis temporibus negarunt tum Lutherus de Captivitate Babilonica 3 tum Calvinus lib. 4. Instit. cap. 19. §. 18. quorum verba refert Gasp. Ivenin. d. Dissent. 7. q. 2. cap. 1. Nulli catholico dubitare licet, Extremam Unctionem esse verum Sacramentum novæ legis à Christo Domino institutum; cum sic diffinitum sit ab Ecclesia præcipuè in Concilio Florentino, ut in eo legitur, & habetur in Constit. 19. Eugenii IV. Incipien. *Exultate &c.* §. 9. & in Concilio Tridentino sess. 14. De Sacramento Extremæ Unctionis cap. 1. & de eodem Can. 1. ubi hæc verba: *Si quis dixerit, Extremam Unctionem non esse verè, ac propriè Sacramentum à Christo Domino nostro institutum; & à beato Jacobo Apostolo promulgatum; sed ritum tantum acceptum à patribus, aut figmentum humanum: Anathema sit.* Certum est autem, quod Ecclesia Romana habet veram doctrinam Sacramentorum, & qui aliter sentit ab ipsa, est hæreticus, cap. Ad Abolendam De Hæreticis. Emin. Card. de Lauræa De Sacram. Extr. Unct. disp. 11. num. 5. & Mastrius in 4. sent. disp. 6. num. 7. Idcirco firma, ac inconcussa remanente hac veritate, breviter videnda sunt Lutheranorum, ac Calvinistarum argumenta contra ipsam; eorumdemque resolutio.

Primum eorum argumentum est, quod nullibi in Sacra Scriptura legatur, quod Extrema Unctio sit Sacramentum.

Secundum: Quod ex verbis Epistolæ Divi Jacobi cap. 5. Versu 14. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei salvabit infirmum; & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei,* desumi non potest, quod ipsa Extrema Unctio sit Sacramentum; siquidem effectus Sacramenti non debet pendere à bonitate, seu fide Ministri; quia licet hic sit malus, vel etiam infidelis, modò habeat intentionem faciendi, quod Christus instituit, & quod facit Ecclesia, Sacramentum sortitur suam effectum; ut omnes DD. docent de Baptismo, Eucharistia, ac aliis Sacramentis. Sed in Unctione Extrema Apostolus Jacobus dicit necessariam esse fidem Ministri, ibi: *Et oratio fidei salvabit infirmum.* Ergo ipsa non est Sacramentum.

Tertiò: Sacramenta debent operari suos effectus infallibiliter. Sed hoc non facit Extrema Unctio; nam cum ejus effectus sint sanitas corporis, & salus animæ, plurimi infirmi etiam Oleo Sancto uncti non convalescunt in corpore; nec affirmari potest, eos esse sanatos in anima; quia peccatorum remissio in præfatis verbis Apostoli non promittitur infallibiliter, sed tantum per modum deprecationis. Ergo.

Quartò: Multi ex antiquis dixerunt Epistolam illam Divi Jacobi non esse ab eo conscriptam; sed ab aliis confictam, ut ex Eusebio Cæsariensi lib. 2. Histor. cap. 23. notat S. Hieronymus De Scriptor. Eccl. Et Emin.

Emin. Card. Bellarminus *cod. tract. de S. Jacobo. Apostolo Verf. Quod attinet.*

Quintò: Esto, quòd D. Jacobus scripserit dictam Epistolam, & illa Verba, quæ Extremam Unctionem concernunt, ipse facultatem non videtur habuisse eam elevandi ad dignitatem Sacramentalis.

His tamen, & similibus minimè obstantibus; vera, atque de fide conclusio est, Extremam Unctionem, de qua locutus est Divus Jacobus, fuisse, & esse verum Sacramentum novæ legis; quod multipliciter à Catholicis Doctoribus probatur.

Primò, quia ad esse Sacramenti requiritur signum sensibile denotans invisibilem ejus operationem in anima; item materia, forma, minister, & effectus. Hæc omnia recensentur in prædictis verbis Divi Jacobi; nam Unctio exterior cum Oleo Sancto, quæ fit in corpore infirmi denotat interioris operationem gratiæ in ejus animæ oleum ipsum benedictum est materia, verba deprecativa sunt forma, Presbyter est Minister: consolatio, & vigor in anima ad resistendum tentationibus diaboli, remissio venialium culparum, & salus etiam corporis, quatenus se expedit pro æterna salute, sunt effectus ipsius Sacramentalis Unctionis. Ergo manifestè constat, eam esse Sacramentum; cujus subiectum est homo christianus gravi infirmitate oppressus. Ita ex Scholasticis Suarez in 3. part. D. Thomæ tom. 4. disp. 39. sect. 1. n. 8. Maltius in 4. sent. disp. 6. n. 4. Emin. Card. de Laurea De Sacram. Extrema Unct. disp. 11. n. 5. Ex Moralistis autem Layman lib. 5. tract. 8. cap. 1. n. 1. ac Salnantienses de Sacramentis in genere tract. 7. cap. 1. num. 4. nec non ex scripturistis Cornelius à Lapide in d. Epist. D. Jacobi cap. 5. Verf. 12. Col. 2. & Tirinus in Indice controversiarum Fidei contr. 25.

Secundò, ob rationem, ac congruentiam, quæ Deum movere potuit, & de facto movit ad hoc Sacramentum nobis præstandum; ut scilicet in articulo mortis, qui est valde formidabilis haberent fideles potens gratiæ suæ auxilium. Sicut enim in ingressu hujus vitæ providit de Sacramento Baptismi; in progressu de Sacramento Pœnitentiæ; sic in exitu voluit providere de Sacramento Extremæ Unctionis, quo infirmi in mortis periculo constituti recrearentur, & confortarentur ad superandas Dæmonis tentationes. Ita ex doctrina Scoti Maltius d. disp. 6. num. 8. & Suarez, d. disp. 39. sect. 1. num. 11.

Tertiò, propter traditionem Ecclesiæ, quæ usque ab initio ita edocta ab Apostolis, & ab eorum successoribus semper credidit Extremam Unctionem esse unum ex septem Sacramentis à Christo Domino institutis, & jugiter illud fidelibus infirmis administravit. Porro traditiones Apostolicæ non solum habetæ sunt scripto, sed etiam voce tantum juxta illud Apostoli 2. Thes. 2. 15. Itaque fratres stete, retinete traditiones, quas didicistis, sive per Sermonem, sive per Epistolam nostram; de quarum vi traditionum dislerit Tirinus in d. Indice controversiarum fidei Contr. 2. de Verbo Dei scripto & non scripto n. 18. & Emin. Card. de Laurea in 4. Sent. d. tom. 3. De Sacram. Extremæ Unct. disp. 11. num. 35. ubi doctè scribit, de institutis à Christo non posse assignari solidius fundamentum, quàm traditionem eorum, qui cum eo sunt conversati, & per manus ad suos veros successores transmissi; siquidem Ecclesia regitur auctoritate, & traditione. cap. Catholica. diff. 11. & traditiones SS. Apostolorum sunt observandæ

ab omnibus is, qui dici, & esse volunt Christiani cap. Si quis omnem. 1. q. 7. Concil. Trid. sess. 4. cap. 1. Idcirco cum Ecclesia Romana, quæ per antonomasiam dicitur Ecclesia, semper tenuerit ex traditione Apostolorum Extremam Unctionem esse verum Sacramentum, & ejusdem administrationem semper admiserit, & practicaverit, nefas est de illius existentia dubitare.

Quartò ob testimonium SS. Patrum; quos referunt Casalius de Veter. Sacr. Christianor. Ritib. cap. 32. Emin. Card. Bellarminus tom. 3. de Extrem. Unct. Suarez d. tom. 4. disp. 39. sect. 1. num. 10. ubi inter alios adducit S. Dionysium Areopagitam Apostolorum discipulum de hoc Sacramento manifestè loquentem. Layman d. lib. 5. tract. 8. cap. 1. num. 3. & Gaspar Ivenin, d. differt. 7. q. 2. 6. 2. art. 2. ubi Origenes, S. Jo. Chrysostomus, S. Augustinus, & post eorum tempora, continuis sæculis, alii Doctores, ac Episcopi, qui in diversis locis orbis Christiani de hoc Sacramento scripserunt, ibidem per studiosum Lectorem videndi; mihi enim satis est referre duos, nempe Innocentium Papam primum, qui, ut supra dixi, sedit anno 402, & scribens ad Decentium Eugubinum Episcopum, Epist. 1. cap. ult. relata in cap. Illud superfluum. diff. 95. duo dicit de hoc Extremæ Unctionis Sacramento; Unum, quòd etiam ab Episcopo potest ministrari; Alterum, quòd non est dandum impœnitentibus, rationem subdens, quia Genus est Sacramenti: nam quibus reliqua Sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? Ergo Summus hic Pontifex à suis majoribus didicerat Extremam Unctionem esse unum ex septem Sacramentis Ecclesiæ, & tanquam Sacramentum non esse indignis conferendum, quemadmodum neque alia idem licitum est conferre, etsi in mortis periculo constitutis, nisi pœnitentibus. cap. Ab infirmis 16. q. 7. ubi etiam de hoc Sacramento mentio habetur, & est canon desumptus ex libro Pœnitentiali Theodori Archiepiscopi Cantuariensis ordinati à Vitaliano Papa Anno 668. ut observat Ivenin. d. art. 2. Vers. Probatur. quintò. Prædictis mihi adjungere placet S. Gregorium Magnum evehctum ad Summi pontificatus apicem Anno 590, qui in suo Sacramentario Feria V. in Cena Domini ponit modum consecrandi oleum pro Sacramento Extremæ Unctionis, dicens: Tunc offertur Pontifici oleum, & benedicit illud tam ipse, quam omnes Presbyteri ad unguendum infirmum, &c. Et subinde præscribit orationes recitandas in administratione ejusdem Sacramenti, inungendo infirmum cum eodem Oleo benedicto. Supradictos duos Summos Pontifices Innocentium, & Gregorium in testes hujus Sacramenti adducere volui fretus exhortatione Richardi Arldekini Societatis Jesu Theologi verfatissimi in Controversiis Heterodoxis, ac Scholasticis; qui in sua Theologia Tripartita tom. 1. tract. 2. cap. 1. advertit, quòd Lutherani, ac Calvinistæ 12 confitentur, primitivam Ecclesiam quingentis circiter annis post Christum fuisse sanctam, incorruptam, & omnis erroris expertem; quapropter testimonia SS. Patrum, atque Doctorum, qui scripserunt de articulis fidei, ac Sacramentorum usque ad sextum sæculum, sunt irrefragabilia, & omni exceptione majora; & hoc idem asserere Calvinistas testatur Cornel. à Lapide in Apoc. cap. 9. col. 6. Verf. Porro insuli.

Quintò hucusque relatis probationibus accedunt multiplicia Concilia expressè loquentia de hoc Sacramento Extremæ Unctionis per decem ante-

N 3 hac

hac transacta sæcula, quæ referuntur ab Eminentiss. Card. de Lauræa in Epitome Canonum *Verb. Extrema Unctio*; nec non in 4. sent. d. tom. 3. disp. 11. num. 3. videlicet *Cablonen. III.* celebratum sub Leone III. circa annum 813. quod in can. 48. decernit; hoc Sacramentum esse infirmis ministrandum. *Moguntin. II.* habitum sub Leone IV. anno 847. *Lateranen. III. part. 50. cap. 22.* ubi definitur, ministrum esse Episcopum, vel Sacerdotem *Constantien. in Constitut.* Martini V. circa medium Florentinum in Decreto Unctionis Armenorum ubi *Constitutio XIX.* Eugenii IV. docentis §. 9. septem esse Ecclesiæ Sacramenta, inter quæ enumerat Extremam Unctionem, & aliis relictis *Concilium Tridentinum sess. 7. de Sacramentis can. 1. & sess. 14. in doctrina Sacramenti Extrem. Unct. cap. 1.* ac etiam *can. 1. & 2.* ubi docet, quod instituta est sacra hac unctio infirmorum tanquam verè, ac propriè Sacramentum novi Testamenti à Christo Domino. Supra scripta, ac alia Concilia referunt etiam Suarez d. tom. 4. disp. 39. sect. 1. num. 9. Layman d. lib. 5. tract. 8. cap. 1. sub num. 3. & Mastrius d. disput. 6. num. 5. quibus omnibus plenè, ac concludenter probata remanet hæc Veritas, quæ omnino tenenda est, tanquam de fide, quod scilicet, Extrema Unctio est verum Sacramentum novæ legis à Christo Domino institutum.

14 Neque obstant, aut subsistunt argumenta contraria. Non Primum, quia, ut ei bene respondet Eminentiss. Card. de Lauræa d. disp. 11. num. 8. Non omnia, quæ tenuit, ac tenet Ecclesia, habentur in Scriptura; sed ex eis multa per traditionem accepta sunt; imò hic fuit error Calvini lib. 4. *Instit. cap. 8. §. 8.* quem accepit à Manichæis, & Marcionitis dicentibus, solum verbum scriptum esse ad salutem necessarium. Contrarium tamen definiunt Concilia, & Patres, nimirum non omnia haberi in Verbo scripto; sed multa in traditionibus, quibus constanter est in hærendum, ut demonstravimus supra in probatione tertiæ; idque late profertur Ricardus Arfidekin in d. *Theolog. Tripart. tom. 1. tract. 1. cap. 7.* ubi auctoritates plurimas congerit circa Traditiones, quas in tres species dividit, nempe in Divinas Apostolicas, & Ecclesiasticas; quarum primæ traditæ sunt à Christo Domino, prout illa, quod in consecratione calicis miscetur aqua; dies festiva celebretur Dominica loco Sabbathi; benedictiones fiant cum signo Crucis. Aliæ verò sunt Apostolicæ, quæ immediatè ab Apostolis traditæ sunt; puta Quadragesimale jejunium, ut ait S. Hieronymus in *Epist. ad Marcellam*, & aliæ quæ communiter servantur in Universa Ecclesia, quamvis non sint in Conciliis statuta; juxta id, quod ait S. Augustinus lib. 4. de *Baptismo cap. 24.* nimirum: *Quod universa tenet Ecclesia, nec in Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi Auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur.* Aliæ appellantur Ecclesiasticæ, quæ ordinatæ sunt in Conciliis, & in Decretis Summorum Pontificum tum quo ad fidem, tum quo ad mores pertinentes; & de his latissimè Cardenas in *Cristi Theologica bipartita tract. 3. disp. 23. cap. 5. 6. & 7.* ubi num. 223. docet, obligationem recitandi quotidie officium Canonicum provenire à Traditione Ecclesiastica.

16 Secundum argumentum non obstat, quod effectus hujus Sacramenti pendeat à bonitate, vel fide Ministri; ita quod necessariò requiratur bonitas, & fides in illo; & ab illa pendeat effectus Sacramentis; nam ut respondet Mastrius d. disp. 6. num. 10. in illis Verbis Divi Jacobi Apostoli *Oratio fidei sermo*

est de fide Ecclesiæ, in ejus fide Sacramenta administrantur: unde per orationem fidei in præcitatis verbis non debet intelligi fides Ministri subiectiva sed objectiva; quia nimirum, ait Mastrius ibidem, oratio adhibita à Ministro, ad hoc Sacramentum consecrandum verbum Dei continet, & mysterium fidei, quod saltem objectivè debet Minister in mente præhabere, dum infirmo ministrat hoc Sacramentum; quo sensu etiam fidem habere debet in aliorum Sacramentorum administratione.

Tertium argumentum tollitur respondendo, duos esse effectus Sacramenti Extremæ Unctionis, ut inferius suo loco dicemus, Unum principalem, nempe 17 collationem gratiæ, & remissionem venialium, & hic est certus, nisi ponatur obex à parte infirmi; alterum secundarium, scilicet sanitatem corporis, & hic est non certus, quia promittitur sub conditione, si fuerit expediens pro salute animæ. Igitur infallibilis est effectus, quamvis forma Sacramenti consistat in verbis deprecatoriis, quia sub hac forma institutum est à Christo, & promissa est collatio gratiæ, ac remissio venialium; ac quatenus expedit sanitas corporalis. Ita Mastrius d. disp. 6. num. 10.

Quartum argumentum non meretur, ut ei respondeatur, quia contra hæsitantes, an Epistola Divi Jacobi sit canonica, decisum est circa annum 18 318. in concilio *Laodiceno*, eam esse Canonicam, prout habetur etiam in *cap. Sancta Romana dist. 15. & ultimo in Concil. Tridentino sess. 4. cap. 1.* Quare etiam antiquitus nonnulli dubitaverint de legitimitate illius Epistolæ, prout fecerunt etiam de Epistola Divi Pauli ad Hebræos, de Apocalypsi Joannis, & de aliis Epistolis Divi Petri, hodie impium est, eas vertere in dubium, quia Concilium confirmatum à Papa est regula fidei. *cap. Hæc est fides & cap. Romanus 24. q. 1.* ut laus demonstrat Eminen. Card. de Lauræa d. disp. 11. num. 9. ubi etiam allegat plurimos ex SS. Patribus antiquis, qui eandem Epistolam Divi Jacobi veram, legitimam, & ab eodem scriptam esse tenuerunt; idemque facit Cornelius à Lapide in Proœmio Commentarii ejusdem Epistolæ, ubi ait, quod Lutherus eam à Canonè Sacre Scripturæ resecat, ea ratione quia ipsa commendat opera bona, & sic adversatur doctrinæ ejusdem Lutheri docentis, nos sola fide justificari; christianosque esse liberos ab observatione mandatorum, ita ut perpetrare possint quicquid lubet. De Martino Luthero Hæresiarcha, hæc pauca curiosus Lector notet. Ipse natus est Islebii Oppido Saxoniæ, 20 in ditione Comitum Mansfeldentium ex Joanne Luthero, & Margarita Lindemana conjugibus die 22. *Octobris Anno 1483.* ut scribit P. Jo. Baptista Ricciolus in sua Chronologia Reformata tom. 3. *Indice II. Verb. Martinus Lutherus*, etiam nonnulli velint, illum ab incubo cacodæmone ex dicta Margarita genitum fuisse: Abraham Bzovinus Anno 1517. num. 7. addens, quod prædicti Patris sui cognomen erat *Lotter*, significans hominem securam, seu impurum, aut nebulonem, ideò ipse Martinus voluit cognominari *Luther*, quod Germanica lingua sonat purum, seu lucidum. Puerulus ad addiscendas Litteras missus Magdeburgum, erat ita pertinax, & impetuosis, ut Præceptoris opus esset illum frequenter verberare. Linguam latinam & doctus Philosophiæ studuit Ilenaci, & Erphordiæ; ubi quadam die à periculossimo fulminis ictu perterritus, emissio Voto capellendæ religiosæ vitæ Augustinianum Ordinem ingressus est Anno 1504. ætatis suæ 21. & facta professione, Theologiæ navavit operam; at in arguendo, ac disputando adeo elati,

elati, & vehementis erat ingenii, ut aliis per superbiam se praeferret, merum virus sapē ejus lingua funderet, ejusque aculeos, & morsus vix quicquam etiam amicorum potuerit effugere, nec vereretur, Divum Thomam, aliosque Scholasticos Doctores inter docendum carpere, & fugillare. Interim publicata per PP. Dominicanos plenaria Indulgentia, à summo pontifice concessa facientibus eleemosynam pro restauranda Principis Apostolorum Basilica, iratus Lutherus, eo quia PP. Augustiniani erant soliti collectores hujusmodi eleemosynarum, impugnavit Indulgentiarum valorem, & Romae condemnatus erupit Anno 1517. in multiplices haeresees, quas simul collectas refert Salles d. *S. Inquisit. libr. 3. cap. 18. Regula 288. à n. 36. & seqq.* in ejus capitulo Daemonem insidentem vitum fuisse à Maximiliano Caesare testantur scriptores relati à Raynaldo ad Annum 1521. num. 42. Religioso habitu deposito Lutherus ipse sibi in uxorem assumpsit Monialem nomine Catharinam de Bare, quae etiam fuerat Abbatisa. Idem Raynald. *Ann. 1523. num. 71. & Anno 1525. num. 52. & 53.* Nullum erat vitiorum genus, quod non exerceeret, solitus dicere; Concubitus tam necessarium esse homini, quam cibum. Cornel. à Lapide in *Epist. ad Roman. cap. 1. sub. vers. 26.* Tandem infensus tum Ecclesiae, tum Principibus, ac Magistratibus, cum catholicam fidem, ac publicam pacem suis haereseibus per totam Germaniam irreparabiliter offendisset, nocte antedie 17. Februarii Anni 1546. & ejus vitae 63. migravit inopinatus ad inferos, antea bene potus in cena, & dormiens suffocatus, ut creditur à Diabolo. Ricciolus ubi supra; & ex Bzovio, Genebrardo, & aliis Cornelius à Lapide in *Apocalyp. cap. 19. Vers. 21.* addens, quod ejus funus magna corvorum turba comitata est, ac etiam ingens demoniorum numerus, relictis energumenum corporibus, ut nonnulli ex ipsis nefandis spiritibus glorianter confessi sunt, reversi in eadem energumenum corpora, completo Lutheri funere; idemque referunt Tilman Brandembach lib. 7. *Sacrar. Collat. cap. 39.* & Menoch. in *Storis part. 4. Centur. 7. cap. 95.*

Quintum tandem, & ultimum argumentum, quod erat ipsius Lutheri lib. de Captivitate Babylonica de Extrema Unctione, nec non Calvinii lib. 4. *Instit. cap. 19. §. 18.* quos recenset Emin. Card. de Lauræa d. disp. 11. sub. num. 8. facile resolvitur, respondendo, S. Jacobum Apostolum non fuisse institutorem hujus Sacramenti, sed ejusdem promulgatorem, ut ait Concil. Trid. d. sess. 14. de eodem Sacramento; & ideo virtutem conferendi gratiam, remittendi venialia, & aliquando sanandi corpus ei concessit Christus Dominus, à quo fuit institutum; non autem Apostolus, à quo fuit promulgatum; ut ante Tridentinum Concilium docuerunt illa duo luminaria magna Scholasticae Theologiae S. Thomas in 4. Sent. dist. 23. & Scotus eod. loco. quæst. Unica. A. Et est notabilis illa observatio, quem facit Lindanus in sua Panoptia lib. 4. cap. 96 quem refert Mastrius d. disp. 6. num. 12. quod scilicet, antequam Divus Jacobus scriberet dictam Epistolam, Sacramentum Extremae Unctionis erat in usu apud fideles; quibus jam traditum fuerat per praedicationem Apostolorum. Igitur Divus Jacobus non fuit Auctor hujus Sacramenti, neque illud instituit; sed primus fuit, qui ipsum scripto promulgavit, cum antea viva voce ab eodem Apostolo, tum ab Apostolis aliis fuisset promulgatum,

& practicum cum fidelibus infirmis tanquam institutum à Christo, à quo iisdem injunctum, & praeceptum fuerat, ut idem Sacramentum fidelibus praedicarent, & de eo illos instruerent, et in gravi infirmitate ipsum reciperent; prout jam multo tempore antequam scriberetur Epistola D. Jacobi, in quacunque Orbis parte, ubi se contulerant Apostoli, faciebant & practicabant.

Et hic studiosus Lector observare non praetermittat, quod hæc Epistola Canonica Divi Jacobi scripta est post editam Epistolam Divi Pauli ad Romanos; cum enim in ea mirè fuisset exaltata, ac commendata fides in Christum, & depressa opera Legis Moysae; inde ansam acceperunt Simon Magus, Menander, Carpocras, & alii haeretici sequaces docendi bona opera non esse necessaria profuturibus fidem Christianam; prout suo tempore denuo praedicarunt Lutherus, & Calvinus; ideo S. Jacobus Apostolus, ac etiam Divus Petrus, ac S. Joannes, suas scripserunt Epistolas, ut fideles certos facerent de bonorum operum necessitate, ut notat Cornelius à Lapide, & Tirinus in Proæmio ejusdem Epistolae Divi Jacobi. Porro Epistola D. Pauli ad Romanos scripta fuit post annum à morte Christi vigesimum sextum, ut probat idem Tirinus in *Chronica. Sacra. cap. ult. d. ann. 26.* Igitur non est credendum, quod fideles Christiani, qui in tot Orbis partibus baptizati fuerunt per annos viginti sex, & ultra ab Apostolis, & eorum discipulis, caruerint hoc Sacramento Extremae Unctionis; sed contra tenendum omnino est, quod Apostoli, sicut & alia Sacramenta, illud docuerint, & jugiter administraverint, juxta traditum sibi praeceptum à Christo; etsi de illo nullus mentionem fecerit in scriptis, nisi S. Jacobus in sua Epistola Canonica post annos 27. vel 28. à morte Christi conscripta.

DECISIO LXIII.

ARGUMENTUM.

Disputatur Ubi & Quando Sacramentum Extremae Unctionis sit à Christo Domino institutum? Referuntur duæ opiniones. Inquiritur, An Unctio, quam faciebant Apostoli Marc. 6. 13. fuerit solum miraculosa, an etiam Sacramentalis? Rationes pro, & contra. Concluditur, hoc Sacramentum fuisse institutum à Christo post ejus Resurrectionem. Docetur, cur SS. Evangelistæ de eo expresse non scripserint?

SUMMARIUM.

- 1 Sacramentum Extremae Unctionis ubi, & quando sit à Christo Domino institutum?
- 2 Missio Apostolorum ad sanandos infirmos unctione olei de qua Marc. 6. 13. an fuerit institutio hujus Sacramenti?
- 3 Nullus à Christo sanatus in corpore, qui non fuerit etiam sanatus in anima.
- 4 Apostolo quando sint ordinati Sacerdotes?
- 5 Unctio cum oleo, quam faciebant Apostoli Marc. 6. 13. erat miraculosa, non Sacramentalis ex communi opinione DD.

6. Unctio

6 Unctio prædicta fuit instituta Sacramentalis tunc, sed non pro tunc. Quod declarat.

7 Sacramenta non dantur non baptizatis.

8 Extrema Unctionis Sacramentum institutum est à Christo post ejus Resurrectionem, Rationes duæ num. 9.

10 Apostoli quando sint consecrati Episcopi?

11 Evangelista cur non meminerint expresse Sacramenti Extremæ Unctionis?

At tenta itaque certa Institutione hujus Sacramenti à Christo Domino facta, disputant Scholastici, ubi, & quando Christus Dominus illud instituerit? & circa hoc quæsitum duæ sunt præcipuæ Theologorum opiniones.

Prima est, quod Christus Dominus illud instituerit, quando misit Apostolos ad prædicandum cum potestate sanandi infirmos per sacram olei unctionem, ut legitur apud S. Marcum cap. 6. Vers. 13. *Et ungebant oleo multos egros, & sanabant.* Videtur enim dicendum, quod Apostoli uterentur ea unctione ex præscripto Christi non tantum ad salutem corporum, sed præcipue ad salutem animarum, quæ potissimum per hæc miracula à Christo intendebatur; ex ea communi Sanctorum Patrum sententia, quod Christus nullum sanaverit in corpore, cui etiam non concesserit salutem in anima, ut patet de Paralytico per Christum sanato in probatica piscina Joan. 5. 14 cui post sanitatem corporis restitutam dixit: *Ecce jam sanus factus es: jam noli*

amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Et idem constat de cæco illuminato Joan. 9. 36. quem postquam Christus illuminavit in oculis corporalibus, spiritualiter illuminavit in mente, dum illum ad credendum in Filium Dei induxit, dicens: *Tu credis in Filium Dei? Respondit ille & dixit: Quis est Domine, ut credam in eum? Dixit ei Jesus, & vidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est.* At ille ait: *Credo Domine; & prociens adoravit eum.* Itaque cum illa Unctio, quam adhibebant Apostoli ad sanandum ægros præsumatur ordinata tum ad sanitatem corporum, tum ad salutem animarum, eo tempore videtur tenendum, quod fuerit à Christo Domino hoc Sacramentum Extremæ Unctionis institutum; ut ex DD. antiquis opinati sunt Beda, Theophylactus, Lyranus, Dionysius Carthusianus, & alii relati per Cornelium à Lapide in Commentar. D. Marci d. cap. 6. Vers. 13. & per Tirinum ibid. ac Barradam tom. 2. in Evangel. libr. 9. cap. 14. in fine. & ex DD. modernis censuerunt Alphonsus à Castro, Maldonatus, Franciscus Lucas, Richelius ibid. citati & Nugnus in 3. p. D. Thom. 9. 29. Supplementi diff. 2.

Porro huic opinioni quatuor sunt, quæ indissolubiliter refragantur. Primum, quod solus Sacerdos est minister hujus Sacramenti Extremæ Unctionis. Sed Apostoli eo tempore non erant Sacerdotes, quia tales ordinati sunt à Christo tantummodò in ultima Cæna, quando instituta Eucharistia, dedit eis potestatem consecrandi dicens: *Hoc facite in meam commemorationem.* Alterum, quod tunc Apostoli ungebant oleo illo etiam non baptizatos, & non moribundos: At Extrema Unctio instituta est tantum pro baptizatis, ac moribundis. Tertium, quod omnes uncti ab Apostolis sanabantur, & hoc non operatur semper Sacramentum Extremæ Unctionis, cujus infallibilis effectus est salus animæ per remissionem Venialium, & robur mentis; sanitas verò corporalis est incerta, & conditionata, quatenus profutura sit animæ salutis. Quartum, quod Tridentinum Concilium d. sess. 14 de Extr. Unct.

ait, per illam Unctionem adhibitam ab Apostolis fuisse quidem insinuatum hoc Sacramentum; insinuatio autem non est institutio, sed typus, prælium, & quædam adumbratio futuræ Institutionis; prout baptismus Joannis adumbrabat & præfigurabat Sacramentum baptismi instituendum; ut latius confiderat Maltius in 4. sent. d. disp. 6. sub. num. 16. Neque ponderosa est responsio, quod tunc Christus dispensaverit cum Apostolis, ut ipsi possent ministrare hoc Sacramentum, quamvis non essent Sacerdotes, & quod etiam non baptizatis possent illud conferre; quia hæc repugnant recto ordini Sacramentorum, quæ danda veniunt à propriis Ministris, & solum iis, qui ingressi sunt in Ecclesiam per baptismum janua aliorum Sacramentorum; sine quo homines non sunt capaces receptionis gratiæ, & remissionis peccatorum, effectus principalis Extremæ Unctionis, quæ est Sacramentum. Ideo concludendum videtur, Unctionem illam, quam tunc dabant Apostoli, & de qua scribit S. Marcus d. cap. 6. Vers. 13. fuisse quamdam Unctionem miraculosam tantum, ad sanitatem corporum conferendam; non autem Sacramentalem, ut sentit Suarez tom. 4. in 3. part. D. Thom. d. disp. 39. sect. 2. n. 4. Cornelius à Lapide Comment. in S. Marcum d. cap. 6. Vers. 13. & Tirinus ibidem. Gonet tom. 5. tract. 6. disp. 1. num. 17. Layman d. libr. 5. tract. 8. cap. 1. num. 2. Billus in Hierurgia tom. 1. Verb. Extrema Unctio num. 244. §. 2. & Maltius d. disp. 6. num. 15. Vers. Verum.

Ut has difficultates effugiat, & à prædicta prima opinione non discedat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 11. de Extr. Unct. num. 77. eam recipit cum hoc temperamento, quod scilicet fuerit instituta Unctio Extrema Sacramentalis, tunc, sed non pro tunc; id est, eo tempore, quando Apostoli missi sunt prædicare, & sanare infirmos unctione olei, ut refert S. Marcus d. cap. 6. Vers. 13. fuerit realiter institutum à Christo hoc Sacramentum; sed non pro tunc administrandum, ab eis neque in usu deducendum, quia tunc neque ipsi erant Sacerdotes, nec auditores erant tunc subiecta capacia, quia nondum erant baptizati, & sine baptismo recipere non poterant alia Sacramenta, cap. Si Presbyter 1. q. 1. cap. Veniens De Presbytero non baptizato. Propterea relevatus fuit usus hujus Sacramenti tempore congruo, nempe postquam fuerit publicatus baptismus, & in usu ductus; at ejus institutio probabiliter credi potest facta antecederet, quando Apostoli ministrabant illam Unctionem Olei curativam, de qua Marcus cap. 6. Vers. 13. & hac de causa cautè, ac prudenter dictum est à Tridentino Concilio d. sess. 14. de hoc Sacramento, apud Marcum fuisse insinuatam, per Jacobum autem Apostolum, fidelibus commendatam, ac promulgatam, intelligendo per promulgationem praxim, & usum Sacramenti post Ascensionem Domini; per insinuationem verò ejus realem institutionem ante passionem Domini, ab eo, ut supra factam. Hæc de prima opinione.

Secunda opinio est, quod hoc Sacramentum fuerit institutum à Christo Domino post ejus resurrectionem statim ac instituit Sacramentum Pœnitentiæ; videlicet, quando dedit Apostolis potestatem remittendi peccata, per illa Verba Joan. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis:* tunc enim successivè Salvator instituit etiam Sacramentum Extremæ Unctionis; quod propterea censetur consequens Sacramentum Pœnitentiæ, & vocatur à Tridentino Concilio d. sess. 14. *Pœnitentiæ consummativum* ac, veluti

veluti complementum. Ideo sequitur evidenter, & videtur satis probabile, quod Extrema Unctio Sacramentalis non sit instituta ante Sacramentum Pœnitentiæ, ne dicamus, accessorium præcessisse principale, sed statim Sacramentum Pœnitentiæ. Ratio hujus secundæ opinionis duplex est: Una, quia cum hoc Sacramentum supponat in Ministro potestatem remittendi peccata; hanc Christus non dedit Apostolis, nisi post Resurrectionem per supradicta Verba Joann. 20. Quorum remisistis peccata &c. quod nos fufius examinavimus in Decisionibus de Pœnitentia Decis. 12. num. 2. & 3. Ergo neque Extremam Unctionem instituit ante ejusdem potestatis traditionem. Altera, quia materia hujus Sacramenti est Oleum ab Episcopo consecratum, ut probavimus infra Decis. IV. Sed Apostoli non fuerunt ordinati Episcopi ante ultimam cœnam; ergo neque ante ultimam cœnam Extrema Unctio fuit instituta siquidem licet certum sit Apostolos fuisse à Christo ordinatos Episcopos, ut testatur S. Clemens Papa Primus

lib. 8. Const. Apostolic. cap. ult. Sed non habemus expressum tempus, in quo fuerint ordinati Episcopi; & magis communis sit opinio, fuisse ordinatos Episcopos in ipsa ultima cœna, ut tenet idem Eminentiss. Cardin. de Lauræa in 4. Sent. d. tom. 4. disp. 7. num. 72. colligitur dicta secunda ratio, quod scilicet Extrema Unctio non fuerit ante Passionem Domini instituta: cum adhuc Apostoli obtinuerent characterem Episcopalem neque facultatem consecrandi materiam ejusdem Extremæ Unctionis. Igitur probabilius censetur, fuisse institutam post Christi passionem scilicet successivè post institutum pœnitentiæ Sacramentum; ut differunt, & concludunt Suarez d. tom. 4. in 3. p. D. Thoma disp. 39. Sect. 2. n. 5. Aversa de Extr. Unct. quæst. Unica Sect. 1. Layman a. lib. 5. tract. 8. cap. 1. num. 2. Gonet d. disp. 1. n. 18. Amicus, Aretinus, Hiribarnes, & alii recentiores, quos citat, & sequitur Mastrius d. disp. 6. n. 14. in fin. cum quibus concordat Hermes Theologicus tom. 8. cap. 9. Vers. Quando verò.

Sed dicet aliquis, cur Sancti Evangelistæ non meminerunt expressè, ac distinctè institutionis hujus Sacramenti Unctionis Extremæ? Huic instantiæ respondet Mastrius d. disp. 6. num. 17. his verbis: Evangelistæ solliciti fuerunt in iis Sacramentis recensendis, quæ ad salutis necessitatem pertinent; & ad Ecclesiæ dispositionem, ejusque à reliquis sectis distinctionem: hoc autem Sacramentum non est ad salutem necessarium, sicut neque Confirmatio. Imò neque materia, & forma Sacramenti Ordinis habentur distinctè apud Evangelistas, & tamen hæc tanquam à Christo instituta acceptantur ab Ecclesia. Sic ergo in proposito perpetua traditione Ecclesiæ, & usu apud Græcos, & Latinos constat Extremam Unctionem esse Sacramentum à Christo Domino institutum; plura quippe sunt, quæ Christus ore tenus per Apostolos tradidit Ecclesiæ, ut colligitur ex cap. 1. Act. ubi Christus dicitur apparuisse Discipulis per dies quadraginta, & cum eis convescens de Regno Cælorum fuisse locutus, instruens, & erudiens eos de omnibus ad Ecclesiæ gubernationem pertinentibus. His consonant ea, quæ scripta reliquit ipsemet Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 8. sic dicens: Non omnia, quæ tenuit, ac tenet Ecclesia, habentur in scriptura; sed ex eis multa per traditionem accepta sunt. Et hic fuit Calvinus error lib. 4. Instit. cap. 8. §. 8. quem accepit à Manichæis, & Marcionitis, dicentibus solum verbum scriptum esse ad salutem necessarium. Contrarium Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

definierunt Concilia, & Patres, nimirum non omnia in verbo scripto haberi, sed multa in traditionibus; Ecclesia enim traditione, & autoritate regitur ex dist. 11. cap. Catholica: & Christianos non esse, qui traditiones non recipiunt, docuerunt Damascus Episc. 2. Marcellinus Episc. 1. Syricus Episc. 4. dist. 12. cap. Rideliculus est, & Concilium Constantinopolit. 4. cap. 1. Senonensis. cap. 5. ac Treverensis. cap. 4. Idem repetit sub num. 35. subdens: Non posse de Institutis à Christo solidius assignari fundamentum, quam traditionem eorum, qui cum eo sunt conversati, & per manus ad suos veros successores transmiserunt. Igitur quamvis non sit ab Evangelistis notatum expressè tempus, quo fuit à Christo institutum Sacramentum Extremæ Unctionis, cum illud ab Apostolis fuerit practicatum, & per traditionem ad successores Episcopos, ac fideles transmissum præter promulgationem in scriptis de eodem per Divum Jacobum factam, certum sumus de vera ejus Institutione, etsi ante Passionem Christi, an post ejus Resurrectionem emanaverit, Scriptura Sacra non dicat.

DECISIO LXIV.

ARGUMENTUM

Traditur definitio Sacramenti Extremæ Unctionis, cujus materia est Oleum olivarum ab Episcopo consecratum. Explicantur sex genera Oleorum, & ostenditur, aliud esse Oleum Nominale: aliud Naturale: aliud Artificiale: aliud Supernaturale: aliud Infernale: aliud Sacramentale. Circa omnia prædicta variæ eruditiones habentur, præcipuè de bonitate, & usu Olei naturalis: de Obligatione solvendi Decimam de ipso. De Lucernis perpetuis antiquorum. De Oleo, quo Reges Francorum inaugurantur. Et de aliis miraculis multis.

SUMMARIUM.

- 1 Definitiones aliæ Physicæ, aliæ Metaphysicæ, aliæ Quidditivæ, aliæ Quietativæ.
- 2 Definitio Sacramenti Extremæ Unctionis tradita à Scoto.
- 3 Oleorum genera sex.
- 4 Oleum Nominale quale sit: Exempla tria.
- 5 Olei, seu Olii fluminis descriptio, item pisces.
- 6 Olea ex fontibus nascentia, seu potius aqua crassa, & sulphurea.
- 7 Olea Balenarum, Thynnorum, & aliorum magnorum piscium.
- 8 Oleum naturale est verum Oleum factum ex olivis. De eo notabilia quatuor.
- 9 Oleum non contrahit contagium, prout neque Panis neque Vinum.
- 10 Matthæus Veglenfis Min. Conv. Theologus Publicus Paduæ laudatus.
- 11 Olei usus quadruplex. Et qui?
- 12 Cardinalis de Nores Canotaphia Pisana commendata.
- 13 Decima debetur Parocho de Oleo olivarum noviter plantatarum.
- 14 Oleorum artificialium species innumera.
- 15 Nardino oleo, ac balsamo Odoratissimo olim lampades Ecclesiarum nutriebantur.

O

16 Lucerna

- 16 *Lucerna antiquorum inextinguibiles. Exemplum de repertis in Sepulchris.*
- 17 *Olea supernaturalia, seu miraculose orta. Exemplum de eorum productione; tum de eorum operatione.*
- 18 *Francorum Reges oleo Supernaturali inaugurantur.*
- 19 *Olea miraculosa in danda sanitate. Exemplum de Oleo Lampadis B. Felicis Capuccini.*
- 20 *Oleum Variolis, ac morbilis est adversum.*
- 21 *Infernale Oleum, quo soga, ac Stryga inunguntur. Exemplum curiosa de his.*
- 22 *Sacramentale oleum quale sit ejus veneratio apud antiquos fideles: Odium apud hereticos.*
- 23 *Oleorum Sacrorum dispensatio signum Cathedralitatis.*

Post quam probavimus existentiam ac Institutionem Sacramenti Extremæ Unctionis, opus est ejusdem Sacramenti definitionem tradere. Circa quam observare licet quod scribit Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. de Extrem. Unct. art. 2. & Matrius d. disp. 6. num. 18. videlicet definitiones assignari vel physice tantum quando assignantur partes Sacramenti physice solummodo; & hoc modo definitur hoc Sacramentum, ut sit Unctio facta oleo benedicto in eis partibus corporis, ubi precipue quinque organa sensuum vigent, sub præscripta verborum forma. Vel proponi tantum Metaphysice tradendo solum genus, & differentiam; & sic definiunt illud, quod sit, Signum rei sacræ, quo aliqua partes corporis infirmi unguuntur oleo benedicto sub præscripta verborum forma juxta Christi institutionem, ad salutem animæ, & corporis. In qua definitione ly Signum Rei sacræ stat loco generis, in quo Extrema Unctio convenit cum cæteris Sacramentis; reliqua autem verba stant loco differentie, quia per ea ab aliis distinguitur. Vel dari definitionem quidditativam, quæ contineat omnes terminos relativos, & hoc modo dicitur, quod Extrema Unctio est Sacramentum ex Sacra Unctione Olei, & prece Sacerdotis confectum, & ad salutem mentis, & corporis agrotantis hominis divina institutione ordinatum. Et in hac definitione habentur omnes relationes, quæ concurrunt in hoc Sacramento tam circa ejus institutionem, quàm circa materiam, formam, ministerium, subjectum, & effectus; quibus omnibus attentis resulat quidditas, ac ratio essentialis hujus Sacramenti. Tandem proponi alias definitiones Quietativas appellatas, quæ potius sunt descriptiones declarantes omnia necessaria ad conficiendum Sacramentum, & ad ejus naturam, atque operationem intelligendam; & juxta hunc sensum Extremæ Unctionis Sacramentum definitur à Scoto in 4. 2. Sent. dist. 23. quæst. Unic. B. quod sit Unctio hominis infirmi penitentis facta in determinatis partibus corporis à Sacerdote simul verba certa cum intentione debita proferente, ex institutione divina efficaciter significans curationem finalem Penitentium, cum oleo consecrato ab Episcopo. Hæc definitio exacta, & completa est, utpote explicans omnia, quæ ad hoc Sacramentum requiruntur. Si quidem ly Unctio in determinatis partibus corporis est materia proxima. Ly à Sacerdote designat Ministerium. Ly verba certa &c. demonstrant formam. Ly hominis infirmi &c. indicant Subjectum, seu suscipientem. Ly ex institutione divina innuunt causam efficientem. Ly Curationem finalem Penitentium important causam finalem; & ly Cum oleo conse-

crato Materiam remotam ejusdem Sacramenti, ut infra distinctè declarabimus.

Interim cum materia remota Extremæ Unctionis sit Oleum, ne pigeat studiosum lectorem discernere sex genera Olei: aliud enim Oleum est Nominale: aliud Naturale: aliud Artificiale: aliud Supernaturale: aliud Infernale: & aliud Sacramentale.

Oleum Nominale est illud, quod potitur tantum hoc nomine Olei; in substantia autem non est Oleum; & de hoc genere tria dantur exempla: Unum fluminis Olei, quod etiam nuncupatur Ollius; & est fluvius Italiae oriens ex montibus Rhetie, ac Vallis Tellinae per Territorium Brixianum in Lacum Sebinum fluens, & ex eo emissus, ac per Cenomanos currens quasi agros Bergomensis, Cremonensis, & Cremonensem à Brixienſi separans; nec non Dominium Venetum à Mediolanensi Ducatu dividens; ac Ducatum Mantuanum ex aliqua parte rigans, in Padum labitur apud Burgumfortem, medio fere intervallo inter Mantuam, & Vastallam. Gualdus in relat. status Mediolan. part. 1. pag. 175. & Ferrarius in Lexic. Geographic. Verb. Ollius; ex hoc flumine optimas Trutas nasci præfatus Gualdus testatur. Secundum exemplum est diversorum fontium, quorum latices vocantur Oleum, quia ex his ardent lucernæ; verè tamen sunt aquæ crassæ, ac sulphureæ, in quibus ignis pabulum reperit; & de his meminit Plinius in Natur. Hist. lib. 31. cap. 2. referens hujusmodi fontes reperiri in Cilicia, in Æthiopia, in India, nec non Ecbatane. Tertium Exemplum est Olei balnearum, thynnorum, aliorumque magnorum piscium, de quibus differit Boterus in Relat. Univ. Orbis part. 1. vol. 2. libr. 1. pag. 190. ubi ait, Japponenses non habere Oleum, nisi illud quod extrahunt à Balanis ad maris littora projectis: at verè illud non est Oleum, sed pinguedo eorumdem piscium; ideo idem Boterus ibidem part. 6. in Relatione Hispaniarum pag. 622. subdit de Regno Galitiæ; quod ejus Incole in littore Oceani piscantur cete grandia, quorum carnem sale condiunt ad vescendum, de pinguedine autem faciunt Oleum ad accendendas lucernas, & ad tingendos pannos; minimè enim valet ad esum; ex quo cumque autem cete, etsi parvo, extrahunt saltem libras duas mille Olei, Consimile exemplum scribit Sebastianus Bizzozeri in Viridario lib. 3. cap. 2. pag. 26. narrans, S. Philibertum Abbatem tempore Clodovei Regis Francorum construxisse Monasterium penes Rhodumna Oppidum Gallie; in quo Monachi sanctissime vivebant, & piscantes in vicinum mare, pisces adeo ingentes capiebant, ut ex eorum pinguedine Oleum facerent pro lucernarum lumine. Itaque hujusmodi Olea nominetendū Olea sunt; in substantia autem vel pinguedo piscium, vel aqua crassa ac sulphurea.

Oleum Naturale est verum Oleum, quod conficitur ex olivis, & ejus inventorem fuisse Aristum Atheniensem, qui molam Oleariam ad præmendas Oleas, & ex eis extrahendum succum edificavit, testatur Plinius lib. 7. cap. 56. Sed antiquius inventam fuisse artem conficiendi naturalis Olei dicendum est, tum quia ante diluvium erant olivarum arbores, quarum ramum columba in ore ad Noe portavit in Arcam Genes. 8. 11. tum etiam quia Isaac benedicens filium suum Jacob, ait: Det tibi Deus de rore Cæli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti, vini, & olei. Genes. 27. 29. De oleo naturali quatuor notabilia ex probatis auctoribus sunt

sunt colligenda. Unum circa ejus bonitatem, nempe quod oleum novum melius est, quam vetus, ad differentiam Vini, quod est melius, quod vetustius. Plinius lib. 15. cap. 2. addens, quod oleum Italicum tenet inter aliarum regionum olea principatum; sed contradicit Chastanæus in *Catalog. Glor. Mundi* part. 12. consider. 87. affirmans, quod excellentiora sunt olea, quæ sunt in Gallia, & præcipue in agris Provinciæ, & Narbonæ. In laudem quoque bonitatis olei natat Zacchias in *Q. Q. Medicolegal. lib. 3. tit. 3. qu. 4. num. 29.* Oleum nunquam contrahere contagium, prout neque panem, neque vinum; neque acutum, neque aromata, quæ omnia tempore pestis de cuiuscunque manu abique timore recipi possunt; non autem vasa, in quibus deferuntur; ab eorum enim contactu est cavendum; ut mihi afferebat P. M. Matthæus Veglenfis Ordinis Minorum Conventualium Sancti Francisci, eximius, publicusque Theologiæ Professor in hoc Gymnasio Patavino, olim Præceptor meus, qui grassante peste Anno 1630. hic Patavii se sanum servavit, & illæsum, à contactu Vasorum, in quibus sibi cibi deferabantur, abstinendo. Alterum notabile est circa olei Usus, qui Quadruplex est nempe in cibis, in luminibus, in medicinis, & in conficiendis unguentis ad refocillationem corporis nec non ad delicias. Cornel à Lapida *Comment. ar.* 12. in *Proverb. Salomon. cap. 21. Vers. 20.* His addendus est alius usus, qui apud Paganos vigeat, fundendi scilicet Oleum super Victimam, quas coram Idolis suis cremabant, de quibus cecinit Virgilius 6. *Aneid. Vers. 252.*

*Tum Stygio Regi nocturnas inchoat aras,
Et solidæ imponit taurorum viscera flammis,
Pingue superque oleum fundens ardentibus ex-*

13 *titis.* Quem usum recenset, & latius narrat Eminentiſſ. Cardin. de Nores in *Cenotaphis Pisanis Dissert. 3. cap. 5.* ubi de huiusmodi antiquitatibus eruditiones plurimæ. Tertium notabile olei naturalis est circa tres ejus singulares proprietates, nempe illuminationem, quia est pabulum ignis, quo illuminamur in tenebris; alleviationem, dolores enim plagarum unctione olei mitigantur; ideo Samaritanus infudit vinum, & oleum in vulnera illius, quem latrones semivivum reliquerant, *Luc. 10. 34.* Et proprietatem enativam, qua oleum stat desuper in omni alio liquore, quia habet multum acritatis & parum terrefactitatis. Ita Geminian, de *Similitud. lib. 3. c. 16.* & Corne, à Lapid. in *Genes. cap. 28. Vers. 18.* qui moraliter, seu tropologicè applicat has proprietates veræ devotioni, quæ illuminat hominem ad cognoscendū suum verum finem, qui est Deus; facit sufferre tribulationes cum hilaritate; & sublevat cor ad desideria cælestia. Quartum tandem notabile circa oleum est, quod conflatum ex olivis noviter plantatis obnoxium est solutioni Decimæ, si fundus solitus sit Decimam solvere de frugibus in eo nascentibus, ut decisum est à Rota part. 5. recent. Decis. 591. quæ magistralis est, & omnino videnda, ubi quis prætetat, de aliquo particulari fructu non esse Decimam solvendam; siquidem præscriptio non solvendi Decimam de aliqua specie fructuum non habet locum contra Decimatorum ex causa universalis, qualis est Parochus, ut docent Barfabia de *Jure Eccl. Univ. lib. 3. cap. 30. §. 2. num. 61.* Burattus Decis. 572. num. 12. Bichius Decis. 322. Pergrinus in *Decis. Patavinis Decis. 143. num. 23.* Novissima Rota Romana part. 18. recent. tom. 1. Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Decis. 323. & tom. 2. Decis. 582. Quod dictum sit in gratiam exercentium curam animarum, & laborantium in assistentia infirmorum, occasione præsentis digressionis circa naturam olei naturalis.

Oleum Artificiale format tertium genus oleorum, circa quod plura dici possent, quia plurimæ sunt 14 species olei artificialis, quæ conficiuntur ab Aromatariis, & Alchimistis, non solum ex herbis, floribus, & fructibus arborum; sed etiam ex bladis, leguminibus, nucibus, amygdalis, castaneis, & scorpionibus, de quibus omnibus, & aliis innumeris speciebus differit Plinius Nat. Hist. lib. 15. cap. 7. Dominicus Auda in *Praxi Aromatariorum* pag. 236. & seqq. & Fr. Franciscus à Buscho de Valledoblade hujus Patavinæ Diocesis Minorita Capuccinus in *sua Praxi Infirmary tract. 6. observ. 17.* Porro circa hæc olea artificialia duo sunt notatu digna: Unum est, quod antiquitus tanta erat pietas Regum, ac principum erga Divinum cultum, ut olei nardini, 15 odorissimi balsami, ingentem quantitatem Ecclesiis dono darent, in earum lychnis ardendi; ut testatur Binnius tom. 1. Concil. part. 1. in vita Silvestri, & Anastasius Bibliothecarius in *Benedicto III.* cum quibus concordat S. Paulinus Nolanus *Natali sexto S. Felicis* ita canens:

*Martyris hi tumulum studeant perfundere Nardo,
Et medicata pio referant unguenta Sepulchro.*

Alterum notandum est quod sciverint antiqui tanto artificio Oleum componere, ut positum in lucernis intra sepulchra, illas faceret inextinguibiles, & reddere semper vivas, ac ardentes. De his lucernis plura leguntur exempla: siquidem scribit Augustin. in *lib. 21. de Civit. Dei cap. 6.* tempore suo repertam fuisse lucernam in quodam Sepulchro ardentem, quæ ex inscriptione ibi posita arserat annos mille quingentos, Pancirolus in *lib. 1. repert. & deperitior. in tit. de igne incombustibili* narrat tempore Pauli Papæ III. Romæ in tumba Tulliolæ Ciceronis filiae inventam fuisse lucernam ardentem, quæ tamen ex ingressu aeris statim perierit. Noster Canonicus Scardeonius Patavinus *lib. 1. class. 3. ult. refert, in Terra Atheistis* hujus Patavinæ Diocesis in sepultura cujusdam Elibii fossiles consimilem lucernam ardere reperisse, quæ ab annis mille quingentis supra fuerat accensa. S. Augustinus *cit. lib. 21. de Civit. Dei cap. 6.* testatur de alia lucerna ardente coram Veneris Statua; quæ quamvis exposita aeri, pluvii, ac ventis durabat inextinguibilis. Plura alia exempla allegantur à Liceto annoſo Philosophiæ lectione in hoc Publico Patavino Lyceō, dum ego studens juvenis essem, in *lib. De reconditis antiquior. Lucernis.* Volateran. *lib. 33.* Bocaccius *lib. 12. de Genealogia Deorum cap. 67.* & alii, quos refert Arelus tom. 5. *lib. 5. Impres. 133. & num. 30. & seqq.* ubi examinat, an prædictæ lucernæ perenni flamma arderent Dæmonis arte, vel potius existentia Philosophica naturali, & licita, cujus nos notitiam deperdimus; quem curiosi legere non detrectent super modo possibili conficiendi huiusmodi Oleum artificiale.

Oleum autem Supernaturale illud est, quod supra vires naturæ procedit ex miro miraculo, ac absoluta Dei omnipotentia. Huiusmodi olei duo 17 assignantur genera, quatenus circa illud duo reperiuntur miracula, unum in prædicti olei supernaturalis productione; alterum in ejusdem operatione. Productio olei supernaturalis, & miraculosa fuit illa, quam fecit Eliseus ad favorem pauperis viduæ, non habentis nisi parum olei, quod Elias infudit

infudit in vasa plurima; eaque omnia implevit, ut legitur 4. Reg. 4. 5. utique ex miraculo, Deo intime illam quantitatem per creationem augente, ut loquitur Sallianus ad *Annum Mundi* 3124. num. 19. Pariter fuit miraculosa illa olei productio, quæ Romæ anno tertio Cæsaris Augusti visa est, dum è *Tabernâ* meritoria trans *Tiberim* oleum è terra erupit, fluxitq; toto die sine intermissione, ut notat Eminentiss. Cardin. Baronius, & ejus compiler Spondanus in *Apparatu Annal.* num. 14. ad significandam scilicet Redemptoris Nativitatem. Idem notavit Cornel. à Lapide in *Cantic. 1. Vers. 2. in 3. sensu pag. 15.* ubi ait, quod illud oleum significabat jam Christum nasci, qui oleum suavitatis, clementie, & gratia spargeret per totum Orbem. Affinis huic etiam illa olei est emanatio è Cruce Domini nostri Jesu Christi, de qua testatur Beda *Epir. de locis Sanctis cap. 20. in fin.* relatus ab eodem Spondano ad *Annum* 598. num. 4. Item quod scribit Sebast. Bizozeri in *Viridario libr. 3. cap. 2. pag. 31.* de Sancto Spiridione Archiepiscopo Trimituntino in Cypro, qui cum vidisset Lampades Ecclesiæ ex defectu olei morientes, oravit ad Dominum; & adeo crevit oleum in lampadibus, ut superflueret, atque oporteret, valibus suppositis ipsum colligere. Supernaturalis quoque est olei productio è reliquiis Sanctorum scatens, ut de brachio S. Viti martyris coronati Anno 287. cujus festum celebratur die 15. Junii, scribit Matrius in *Schola Christi cap. 41. pag. 376.* nec non è Sacris Lipsanis Sancti Joannis Eleemosynarii, Sanctique Nicolai Myrensis, de quo Hymnus Breviarii Tolentani canit:

Cujus Tumba fert oleum,
Matres oliva nesciunt:
Quod natura non protulit,
Marmor sudando parit.

Prout etiam è Sepulchro Sancti Geminiani Antistitis Mutinensis, de quo in ejus Ecclesia sic canitur in officio:

Ab ejus Mausoleo
Liquor exundat olei:
Sanantur ibi languidi
A quocunque discrimine.

Ac ex aliis plurimis, quorum exempla de antedicti olei supernaturalis decursu collegit egregius Jurisconsultus Jacobus Pignatellus tom. 5. consult. 41. à num. 12. & seqq. nec non P. D. Jo. Bonifacius Bagatta in *Admirand. Orbis Christiani* tom. 1. libr. 3. cap. 8. §. 2. num. 1. & 2. & in Appendice 4. ad d. cap. 8. prout quoque tom. 2. libr. 5. cap. 2. §. 9. & §. 12.

Porro super omnia eximium est exemplum supernaturalis olei, quo Reges Franciæ inaugurantur, de quo idem Bagatta d. tom. 1. libr. 4. cap. 1. §. 8. Append. 1. num. 1. Ita scribit: In *Historia Gallicana* mirabile est oleum cælis Sancto Remigio datum, quod Sacra Rhemenfis colit, ac servat Ecclesia, quod tot jam Francorum Reges inuncti fuere, & in dies unguntur, quod tamen nullum patitur detrimentum. Quomodo autem cælicus datum fuerit, refert Spondanus narrans Baptismum Regis Clodovei Anno Christi 499. num. 5. ita dicens: Alterum autem non minus insigne miraculum ipso baptismi tempore contigit, cum videlicet Ampulla Chrismatum ore columbe (figura est hac Spiritus Sancti) cælis adveniens allata est, qua tum fons more solito, tum etiam Rex ipse Sacratusest: cujus exemplo Successores Francorum Reges ejusdem cælestis ampullæ perenni, nec unquam deficiente Sacro Oleo hætenus consueverunt inungi. Hæc

documenta sunt olei supernaturalis; id est miraculose producti. Alia innumera in Historiis Sacris reperiuntur de supernaturali Olei operatione in sanandis morbis ob merita Sanctorum, de quorum lampadibus ut plurimum accipitur, contestante eodem Bagatta d. tom. 2. libr. 5. cap. 2. §. 12. & §. 13. ad quos lectorem remitto; illud tantum adjungens, quod novissime tanquam Medicus de sua opinione requisitus scribit doctissimus Zacchias in *Q. Q. Medicolegal.* tom. 2. libr. 10. consil. 32. num. 5. puerum scilicet seminortuum ex Variolis oleo lampadis B. Felicis Capuccini inunctum statim vitam, vocem, ac sanitatem consecutum, quæ quidem curatio miraculosa fuit; nam subdit idem Medicus *Remedium hoc erat omnino contrarium; quia Oleum morbillis, & Variolis est adversum: unde cavetur à Medicis, ne corpora hujusmodi oleo tangantur; adauget enim oleum inflammationem, & putredinem.*

Oleum infernale illud appello, quo strygæ, sagæve, ac alii pessimi homines pactum, & commercium cum dæmone habentes solent se inungere profecturi ad diabolicos conventus, de quibus D. D. congesti per Guaccium in *Compendio Maleficar. libr. 1. cap. 13.* ita differens: *Sed sciendum est, quod priusquam vadant ad conventum ungunt se, sive quasdam corporis partes unguento confecto ex variis rebus insulissimis: & enarratis prædictorum conventuum vaserimis tripudiis, allegat exempla ex Historiis collecta; & inter cætera de quadam muliere Sabinenfis Diocesis, quæ hanc diabolicam artem profitebatur: & quam ejus maritus vidit quadam nocte se ungentem quodam unguento, quæ unctione peracta vidit illam celerrimè quasi avem recedentem: & paulò infra ex Bartholomæo Spineo Magistro Sacri Palatii Apostolici in *Q. Q. de Strigib. cap. 17.* ita depromit: *Quadam puella, quæ cum matre Bergomi morabatur, inventa fuit nocte Venetiis nuda in lecto sui affinis. Et interrogata, quomodo illuc venisset, aut ibi esset, & quare? Plorans dixit: Hæc nocte cum in lecto vigilarem, vidi Matrem meam, quæ me dormire putabat, surgentem de lecto, & exuta camisia, se quodam unguento perunxit, & statim in assumpto baculo quodam ibi præparato in modum equitantis ascendens extra fenestram deportata est. Tunc ego quoque de lecto surgens meum perunxi corpus, ut fecerat mater, & in hunc locum sui deportata, ubi matrem puero huic lecto decubenti insidians vidi, & audiens eam mihi comminantem, nomen Domini JESU, & Matrem ejus invocavi, & ex tunc matrem non vidi; egoque hic nuda, & sola remansi.* Prosequitur auctor prædictus narrando, quomodo per Inquisitorem Bergomen. capta dicta mulier confessa fuit commercium suum cum dæmone, & debitis poenis punita. Qui plura de his diabolicis, infernalibusque oleis desiderat, legat *Delirium Disquisit. Magicæ* & alios Criminalistas de Lamiis, ac Strigibus tractantes.*

Oleum tandem Sacramentale, est oleum de olivis confectum, ab Episcopo in feria quinta Cæne Domini benedictum, à Christo Domino pro materia Sacramenti Extremæ unctionis institutum, ut supra diximus; & latius in sequentibus demonstrabimus. Pro nunc tria corollaria ad hanc Decisionem sunt addenda circa hoc oleum Sacramentale. Primum, quod antiquitus tanta veneratione fideles, & Ecclesiastici conservabant illud, ut in columbis argenteis adinstar lampadarum pendentibus supra fontes baptismales ipsum reponerent, ac tenerent, ut habetur apud Episcopum Sarnellum in *Basilicographia cap. 49. n. 17.* Alterum quod hæretici semper

semper odio persecuti sunt Sacramenta Ecclesiae, & materia Sacramentorum; hinc in Boemia Anno 1411. extincto Joanne Hus haereticus, & Hussitarum haereticorum auctore, ex his surrexit quaedam secta nuncupata Orphanorum ob depertitum praedictum iniquissimum parentem; & haec inter caetera flagitia in Templis, Sacras imagines, ac Sacerdotes, etiam Olea Sancta, & benedicta pro Sacramento Extremae Unctionis conculcare non verebatur, atque iisdem Sanctis oleis ocreas, & calceos sibi inungere, ut scribit Salelles d. S. Inquisit. libr. 3. cap. 17. Regula 285. num. 93. Tertium denique est, quod dispensare olea Sancta Parochis, & Parochialibus Ecclesiis spectat ad Ecclesiam Cathedralis; ita ex hac dispensatione defumatur signum Cathedralitatis, ut advertit Barbosa de Jure Eccles. Univ. libr. 2. cap. 5. sub. num. 8. Frances de Eccles. Cathedr. cap. 19. num. 22. & dicit Rota Romana part. 18. recent. tom. 2. Decis. 196.

DECISIO XLV.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, Materiam remotam Sacramenti Extremae Unctionis esse Oleum olivarum benedictum ab Episcopo. Circa quam proponuntur, & elucidantur sex difficultates, videlicet: An praedicta Episcopalis benedictio sit de essentia Sacramenti, vel tantum de praeecepto Ecclesiae? An ea fieri possit à simplici Sacerdote? An confici alia die, quam Feria quinta Coenae Domini? An Oleo consecrato licitum sit addere aliud non consecratum? An Oleum Chrismatis possit adhiberi in Extrema Unctione? Et an Oleum vetus benedictum praeteritis annis? Eruditiones variae de Calvini nequitia, de Ritibus Graecorum circa hoc Sacramentum. Responsa SS. Congregationum circa praedictum Oleum.

SUMMARIUM.

- 1 Materia remota Sacramenti Extremae Unctionis quanam sit?
- 2 Olei appellatione venit oleum olivarum.
- 3 Vocabula dubia intelligi debent secundum communem usum loquentium.
- 4 Oleum olivarum cur sit materia remota Extremae Unctionis?
- 5 Oleum infirmorum debet esse ab Episcopo benedictum.
- 6 Benedictio olei an sit de essentia Sacramenti Extremae Unctionis?
- 7 Calvinus irridet benedictionem Sacrorum Oleorum. Spreto voto suo solemniter castitatis Vxorē duxit.
- 8 Materia Baptismi, & Eucharistiae etiam non benedicta facit Sacramentum.
- 9 Olea Sancta an benedicti possint à simplici Sacerdote?
- 10 Graeci Presbyteri benedicunt oleum infirmorum statim antequam eos ungant.
- 11 Consecratio Oleorum an alia die, quam in Coena Domini fieri possit?

- 12 Oleo infirmorum consecrato an licitum sit addere aliud non consecratum? Opiniones tres.
- 13 Opinionem probabilem sequi relictam tutiore in Sacramentis est propositio damnata ab Innocentio XI.
- 14 Hispanensis Archiepiscopi instantia ad S. Congr. Supremae S. Inquisitionis de additione Olei infirmorum non benedicti Oleo benedicti. Et ejusdem S. Congreg. Responsum.
- 15 Chrisma sacrum an possit esse materia Extremae Unctionis? Duplex opinio.
- 16 Oleum infirmorum vetus, id est anni praeteriti, an adhibendum pro Sacramento Extremae Unctionis?
- 17 Olea Sacra in Cathedrali Ecclesia sunt facienda. Dispensanda absque ulla mercede, aut dono. Danda etiam Regularibus, & Monialibus.

EX definitione Sacramenti Extremae Unctionis supra tradita, & ex his, quae diximus circa varia oleorum genera, facile est intelligere, quod materia remota ejusdem Sacramenti est oleum olivarum ab Episcopo consecratum, seu benedictum. Quod sit oleum olivarum patet primo ex his Verbis Divi Jacobi in cit. cap. 5. 14. Ungentes eum oleo; quamvis enim non exprimat, quod oleum sit de olivis; tamen ex communi usu loquendi de eo intelligitur locutus; appellatione enim olei venit oleum olivarum, quo homines communiter utuntur, non autem olea ex aliis rebus. 1. Non omne. ff. de Penu legat. l. Si cui lana §. Lanae. ff. de legat. 3. Menochius lib. 4. Praesumpt. 153. num. 4. & 5. & Barbosa de Appellativis Verb. appell. 178. quemadmodum eum dicitur, materiam Baptismi esse aquam, intelligitur aqua elementaris, & materiam Eucharistiae esse panem, & vinum, ex vi communis locutionis, & significationis intelligitur panis triticeus, & vinum ex Vite, ut bene considerat Emin. Card. de 3 Lauræa de hoc Sacram. disp. 11. art. 3. num. 21. subdens, quod imò quoties aliquod vocabulum est dubium, intelligi debet secundum communem usum loquentium. cap. Ex litteris. de Sponsal. & ex Concilio Lateranen. 3. in Appendice tit. de interpret. Verb. cap. 3. Secundo patet ex auctoritate Concilii Florentini, in quo Eugenius IV. in Decreto Unionis Armenorum, quod legitur in ejus Constit. 19. Incipien. Exultate §. 14. ita inquit: Quantum Sacramentum est Extrema Unctio, cujus materia est Oleum olivae. Tercio ex praxi Ecclesiae Romanae, quae semper in ministerio hujus Sacramenti usa est oleo olivarum, ut constat ex omnibus antiquis Ritualibus. At circa doctrinam de Sacramentis non est aliter sentiendum, quam sentiat Romana Ecclesia cap. Ad abolendam. De haeretic Et quarto, quia oleum olivarum aptissime demonstrat effectus, quos hoc Sacramentum operatur in suscipiente illud, ut optime disserit S. Thomas in Supplem. q. 29. art. 4. quos quidem effectus alia olea exprimere non valent. Gonet tom. 5. tract. 6. de Extr. Unct. disp. 1. num. 19. & novissime Ivenin. tom. 2. Dissert. 7. de eod. Sacram. q. 3. cap. 1. Vers. Quaresprimò.

Quod autem hujusmodi oleum ut si materia remota praedicti Sacramenti, debeat esse ab Episcopo consecratum, seu benedictum, constat: 1. Ex epistola Innocentii Primi ad Decentium Episcopum, ubi ait, Quo (oleo) ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua aut suorum necessitate inungendo. 2. Ex S. Gregorio Magno, qui de hujus olei consecratione agens

O 3

in suo

in suo Sacramentario ita ait: Tunc offertur Pontifici oleum, & benedicit illud tam ipse, quam omnes Presbyteri, ad unguendum infirmum his verbis: Emitte &c. Ut tua benedictione sit omni hoc unguentum turgentis tutamentum mentis, & corporis. Et legitur etiam in libr. 1. Sacramentor. Rom. Eccl. fer. 5. in Cœna Dom. pag. mihi 69. 3. Ex Concilio Cabilonen. can. 48. ibi: Infirmi oleo, quod ab Episcopo benedicitur, à Presbyteris ungi debent, 4. Quia ab Himerio Episcopo Rhemen. in capitulis apud Sirmundum tom. 3. Concil. Gall. hoc oleum appellatur Oleum Sanctum. 5. Nam Jonas Aurelianensis lib. 3. de Institut. laic. nominat ipsum Oleum sanctificatum. 6. Ab Eugenio IV. in d. Const. 19. Exultate §. 14. dicitur Oleum olivæ per Episcopum benedictum. 7. Pariter à Tridentino Concilio De Extrem. Unct. cap. 1. definitur materiam (ejusdem Sacramenti) esse oleum ab Episcopo benedictum. 8. Ob antiquissimam traditionem jam tunc ex Apostolorum temporibus in Ecclesia custoditam, & à Sancto Fabiano, qui anno 238. fuit creatus Papa, ordinatam; dum Epistola secunda cunctis Episcopis ordinavit, ut quotannis feria V. in Cœna Domini, veteri combusto Sacro oleo, novum conficeretur; quæ habetur in tom. 1. Concilior. pag. mihi 356. atque in cap. Litteris 18. de Consecr. dist. 3. & legitur in Breviario Romano; quæ etsi loquatur de Sacro Chrismate, intelligenda est etiam de aliis sacris oleis; tum quia Chrisma significat unctionem, ut dictum est supra Decis. 1. num. 2. tum etiam quia ibi Sanctus Pontifex loquitur de mysterio unctionis sacræ, quæ adhibetur in baptismate, scilicet oleo Catechumenorum. De hac autem antiquissima traditione præter S. Fabianum Papam testantur SS. Patres, quos allegat Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 27. & 28. & meminit Castaldus in Praxi Carmon. lib. 3. sect. 6. cap. 8. num. 1.

Porro circa hanc materiam remotam hujus Sacramenti, scilicet oleum olivarum ab Episcopo consecratum, seu benedictum, Scholastici movent nonnullas difficultates, quas hic breviter referre oportet ad perfectam studentium introductionem.

Prima difficultas est an consecratio, seu benedictio prædicta sit de essentia Sacramenti Extreme unctionis? vel tantum de præcepto Ecclesiæ? adeo ut, si quis ungeret infirmum oleo olivarum non consecrato, neque benedicto per Episcopum, an faceret Sacramentum validum, vel invalidum?

Circa hanc difficultatem Valdenses hæretici, qui omnem consecrationem, ac benedictionem tum Pontificum, tum Sacerdotum respuebant in quocunque Sacramento, ac Sacramentali, etiam hanc olei pro Extrema Unctione reprobabant, teste Philodorfio lib. contra Valdenses cap. 25. quos secutus est Joannes Calvinus, qui hujus olei consecrationem suis diceretis laceffit lib. 4. Instit. cap. 29. ita scribens: Jacobus dum simpliciter inungi infirmos jubet, non aliam unctionem mihi significat, quam vulgaris olei; nec aliud habetur in Marci narratione. Isti oleum non dignantur nisi ab Episcopo consecratum; hoc est multo halitu calefactum multo murmure incantatum, & novies flexu salutarum. At nil mirum si hæretica veritatem Catholicam odio habens, consecrationem olei infirmorum contemplerit, qui etiam votum suum solemne castitatis, in Sacri Ordinis susceptione emissum conculcavit, dum Sacerdos quadragenarius accepit in uxorem adolescentulam Genevensem ad explendam libidinem, & ex ea filiam genuit, quæ ipso defuncto anno 1564. nupsit egeno bibliopola, ut fufius narrat Gregorius Letus

Epist. tom. 1. in Epist. 24. & seqq. ubi prædicti Calvini vitam, vitia, ac enormitates pessimi magistri malus discipulus contestatur. De Calvini obitu hæc ponit Cornelius à Lapide in Comm. Apocal. cap. 19. Vers. 21. Calvinum scribit Beza, Phtisi, colica, asthmate, calculo, podagra, hemorrhoidibus, vexatum. Accessit morbus pedicularis, qui totum corpus pervasit; ac fetidissimus ulcus circa verenda. Avermibus ergo corrosus expiravit instar Herodis, Hænerici, Maximiani, & Antiochi Epiphanis acerrimorum persecutorum Christi, & Ecclesiæ. Ita Hier. Boileus Medicus Vita Calvini cap. 22. At heterodoxis relictis, alii ex Catholicis opinantur consecrationem in oleo infirmorum esse tantum de præcepto, & moventur exemplo materiæ remotæ baptismi, nempe aquæ elementaris; nec non Sacrosanctæ Eucharistiæ, videlicet panis triticeæ, ac vini; nam in utrisque præcedere debet benedictio, & sanctificatio; nihilominus, si hac omissa, Parochus eas adhibeat vel ad baptizandum, vel ad Eucharistiam conficiendam, utique valide baptizabit, & corpus, ac sanguinem Domini conficiet; quia earundem materiæ sanctificatio, ac benedictio præcedens est tantum de præcepto, non autem de essentia ipsorum Sacramentorum cap. Si quis De consecrat. dist. 4. Ita argumentatur Glossa in c. 2. dist. 95. & docent Victorius in Summa de Sacrament. num. 216. Sæpe Verbo Extrema Unctio. Serarius, Ledesma, & alii, quos citat, sed reprobant Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 1. desumpta ex ejus veteri inordinato opere part. 10. tract. 16. resol. 81. nec non Mastrius in 4. Sent. d. disp. 6. num. 26. Alii verò DD. tam antiqui, quam moderni tenent Episcopi benedictionem esse de Sacramenti essentia; sine qua irrita esset Extrema Unctio, & eorum fundamentum sumitur ex Conciliis, Patribus, & Ecclesiæ traditione; siquidem tam Florentinum, quam Tridentinum Concilium pro materia necessaria hujus Sacramenti expressè, & absolute assignant oleum ab Episcopo benedictum, & ita etiam loquuntur Innocentius Papa I. in cit. Epist. ad Decentium, & Innocentius III. in cap. Cum venisset. De Sacra Unct. quo loquendi modo non tantum denotant obligationem præcepti, sed etiam de necessitate Sacramenti; non enim loquuntur quasi ex se præcipiendo, sed tanquam docendo id, quod ex ipsa institutione necessarium est. Ita cum Scoto tenent Faber, Hiquet, Poncius, Aretinus, & alii citati à Mastrio d. disp. 6. num. 27. quibus adhæret Emin. Card. de Lauræa ead. disp. 11. num. 27. & seqq. Et cum S. Thoma Valentia disp. 8. q. 1. punct. 2. in princ. Suárez, in 3. p. tom. 4. disp. 40. sect. 1. num. 3. Layman lib. 5. tract. 8. cap. 2. num. 2. & alii, quos allegat, & sequitur. Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 1. §. 1. Quibus addo Gonetum d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. art. 2. num. 25. Gobatum in Theolog. Experim. tract. 8. num. 784. & Salmanticenses de Sacram. in genere tract. 7. cap. 2. num. 6. Qui omnes respondent, non concludere exemplum aquæ pro baptismi; ac panis, & vini pro Eucharistia; nam prædictæ materiæ fuerunt elevata, ac dedicata à Christo Domino ad prædictos effectus tactu suæ mundissimæ carnis tum quando fuit ipse baptizatus in Jordane, tum quando in ultima Cœna accepit panem, & vinum in sanctas, ac venerabiles manus suas. Nec urget, si quis replicet, verisimile esse, quod Christus Dominus in toto cursu vitæ suæ retinere aliquando etiam oleum. Quia respondetur, non sufficere qualemcumque Domini tactum, ut res ab eo tacta constituatur materia apta alicujus

Sacra-

Sacramenti; multa enim tetigit, quæ Sacramentorum materia non sunt; sed requiritur tactum ad hunc finem applicandi talem rem, ut sit materia apta alicujus Sacramenti, prout fecit tangendo aquam in Jordane, & panem, ac vinum in cœna; tunc enim respectivè instituit, atque dedicavit materiam Baptismi, & Eucharistiæ. Ita Mastrius d. disp. 6. num. 28. & 29. rectè ulterius subdens, quod benedictio aquæ pro Baptismo est quid accidentale, olei verò pro Extrema Unctione est quid essentialiale; ideò hæc abesse non potest, quamvis illa omitti valeat. Hinc Pignatellus tom. 2. consult. 70. propè finem advertit, esse propositionem temerariam, ac errori proximam asserere, quod licitum sit administrare Sacramentum Extremæ Unctionis oleo ab Episcopo non benedicto, & hoc idem antea scripserunt Nugnus in 3. part. tom. 2. q. 29. art. 6. conclusio 1. & Suarez tom. 4. disp. 40. sect. 1. num. 6.

Secunda difficultas est; an huius olei necessaria benedictio adeo propria sit Episcoporum, ut neque ex dispensatione, & commissione Summi Pontificis fieri possit à simplici Sacerdote? Et non possit fieri ab alio, quàm ab Episcopo, etiam de mandato Papæ tenent DD. quos citat Mastrius d. disput. 6. num. 30. ea ratione quia Concilia, quæ definiunt materiam Sacramenti Extremæ Unctionis esse oleum benedictum ab Episcopo, id absolute, & absque ulla limitatione asserunt; quod non faciunt, ubi loquuntur de Ministro Sacramenti Confirmationis; de eo enim dicunt, ordinari esse Episcopum, & ex hoc modo dicendi colligitur, quod ex commissione Papæ potest dari Minister extraordinarius ejusdem Sacramenti Confirmationis, nempe simplex Sacerdos. Igitur cum desit hæc limitatio, & restrictio circa benedictionem olei, & ea absolute faciendâ dicatur ab Episcopo, deducitur, non posse simplici Presbytero delegari. Nihilominus contraria sententia est communior apud Theologos utriusque Scholæ, qui hanc delegationem fieri posse à Papa concedunt non solum in Consecratione olei infirmorum, sed etiam Chrisminis, ut probavimus supra agendo de Sacram. Confirm. Decis. LIV. n. 10. ex auctoritate Mastrii in Theol. Moral. disp. 17. num. 7. & in 4. sent. disp. 2. à num. 228. Gobati tract. 2. num. 745. & Eminent. Card. de Laurea de Sacram. Confirmat. disput. 2. art. 3. per totum. Fundamentum huius opinionis affirmativæ est, quia Clemens Papa VIII. in sua Constit. 34. diei 31. Augusti 1595. Incipit Sanctissimus &c. circa ritus Græcorum §. 3. ita decernit: Non sunt cogendi Presbyteri Græci olea sancta, præter Chrisma, ab Episcopis Latinis Diocesis accipere, cum huiusmodi olea ab eis in ipsa oleorum, & Sacramentorum exhibitione, ex veteri Ritu conficiantur, seu benedicantur. Igitur cum ex antiquissima consuetudine Orientalis Ecclesiæ per Papam approbata, oleum infirmorum benedicatur à Presbyteris statim ante administrationem Sacramenti Extremæ Unctionis, absque dubio etiam in Ecclesia Latina talis benedictio committi poterit per Summum Pontificem simplici Sacerdoti; ut docent ex Thomistis Gonet d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. num. 26. atque ex Scotistis Mastrius in 4. sent. d. disp. 6. num. 31. ubi uterque refert testimonium Arcudii in libr. 5. de Sacram. cap. 2. de eadem consuetudine sic differens: Chrisma apud Græcos solus Episcopus conficit, & diu asseveratur: oleum autem infirmorum tunc temporis benedicitur, quando ager ingendus est: ut etiam benedicatur aqua, & oleum Ca-

thecumenorum, quando quis apud Græcos baptizatur. Cur autem non asseveretur, ratio est; quia cum sit commissum Presbyteris, possunt illi pro necessitate quovis tempore illud consecrare, & simul administrare; ut è contra Chrisma diutius asseverant, quod careant facultate illud conficiendi. Sequitur ex his ex sola commissione Episcopi non posse simplicem Sacerdotem olea infirmorum, seu catechumenorum benedicere; unde bene asserit Marcantius in Resolut. Pastor. tract. 6. de Sacram. cap. 4. in fine; & Gobatus d. tract. 8. num. 790. inutilem prorsus fuisse precationem illam, quam quidam Parochus addendo oleum non benedictum oleo infirmorum benedicto pronuntiavit his verbis: Hæc commixtio olei non consecrati cum consecrato pariter fiat in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; in ea enim plus fuit sanctæ intentionis, quàm veræ potestatis ad illud additum oleum sanctificandum, quia neque Christus, neque Ecclesia tribuit huic precationi vim faciendi Sacrum è non Sacro; quod etiam tenet Lessius in 3. p. d. Thomæ De Sacram. Extr. Unct. cap. 1. dub. 4. & §. num. 10. & cum Conincho, & Diacastillo Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 1. §. 1. col. 2. in fine.

Tertia difficultas est: An hæc benedictio oleorum per Episcopum faciendâ possit ob legitimum impedimentum fieri alio die, quàm in Cœna Domini; puta in Dominica in Albis, in Sabato Pentecostes, vel die alia? Respondet ad hanc difficultatem Pignatellus tom. 6. consult. 41. quod Sanctus Fabianus Papa in cit. Epist. 2. ad Episc. Oriental. quæ legitur etiam in can. Litteris. De Consecr. dist. 3. scribit errare Episcopos, qui alia die quàm in Cœna Domini consecrant olea; quia à Sanctis Apostolis traditum est ea die esse faciendam; vel quia Maria Magdalene ante bi-duum Paschæ caput Domini, ac pedes unxitinguendo nardi pistici pretiosi, ut considerat S. Eligius Episcopus Novionensis Homil. 8. in die Cœna Dom. ad Cler. & Pleb. vel quia eadem die Christus Dominus postquam instituit Eucharistiæ Sacramentum, & fecit Apostolos Sacerdotes, eosdem docuit illam consecrationem pro Sacramentis Confirmationis, & Extremæ Unctionis peragere; ideoque semper servatum est in Ecclesia Catholica, ut in prædicta die Cœna Domini consecraretur, ut legitur etiam in cap. Te referente. De celebrat. Missar. & hac de causa Suarez in 3. p. d. Thom. disp. 32. sect. 2. videtur sentire, hunc ritum pertinere ad substantiam eorundem duorum Sacramentorum.

Nihilominus ob legitimum impedimentum posse olea Sancta consecrari etiam alia die de licentia Sedis Apostolicæ tenet idem Pignatellus d. consult. 41. num. 31. ubi ita concessum fuisse testatur à S. Congregatione de Propaganda fide Archiepiscopo Antiborensi (Antibarum vulgò Antivari est Urbs Dalmatiæ apud oram maris Adriatici, sed sub Turcis.) die 2. Augusti 1625. sub conditione Si Sanctissimo placuerit: subdens, quod Sedes Apostolica facilius dispensat, ut prædicta consecratio fiat cum minori numero assistentium Ministrorum, ubi eorundem est penuria, quàm ut in alia die extra feriam quintam in Cœna Domini conficiatur. Sed hæc locum habent potissimum in partibus infidelium, ubi Episcopi paucos Sacerdotes, Diaconos, ac Subdiaconos habent; siquidem in nostris regionibus catholicis, cum præfati assistentes

assistentes non desint, opus non est differre consecrationem ad aliam diem; quod si Episcopus infirmetur, facilis est recursus ad alium Antistitem viciniorem, ut frequenter vidi practicum in hac Cathedrali Patavina.

Quare difficultas est, an sit licitum Oleo infirmorum consecrato, si deficere incipiat, addere aliud oleum non consecratum, ut sic sufficiat toto anno pro administratione Sacramenti Extremæ Unctionis? Circa hanc difficultatem tres reperiuntur opiniones Doctorum. Prima est, quod licet addere oleum non consecratum consecrato, etiam si major sit quantitas non consecrati; quia cum magis dignum trahat ad se minus dignum; tota illa major quantitas olei non consecrati unica vice addita, seu infusa, statim fit consecrata. Ratio etiam alia Philosophica est, quia quando duo liquores, qui admiscuntur, sunt ejusdem speciei habentque qualitates individuales valde similes ejusdem virtutis, & vigoris, ut duo vina alba, vel duo olea, non fit verè mixtio, vel corruptio inter utrumque; sed unio, & continuatio reciproca ambarum partium, & in eas omnes transit qualitas consecrationis sic permitte Ecclesia, ut habetur in cap. *Quod in dubiis*. 3. *De Consecrat. Eccl. vel Altaris*, ubi Innocentius III. interrogatus respondit: *Nec negamus, quin oleum non consecratum consecrato possit oleo commisceri*. Et ita tenet Inojosa in *Director. Decis. Regular. Verb. Baptismus*, fol. 49. cujus verba refert Diana part. 1. r. tract. 3. resol. 15. translata in ejus operis *Coordinatiom. 2. tract. 4. resol. 3.* Secunda opinio est, licitam esse additionem olei non consecrati etiam in quacunque magna quantitate oleo consecrato, & totum evadere consecratum, dummodo tamen additio fiat non unica vice in majori quantitate, sed pluribus distinctis vicibus, seu ut dicunt guttatim; siquidem addita minori quantitate olei non consecrati, major quantitas olei consecrati absorbet illam minorem in se; & communicat ei suam qualitatem & fit totum sacrum, ac benedictum. Subindè si reiteretur pluries additio non consecrati in minori quantitate, semper operatur eundem effectum; et si computatis omnibus additionibus quantitas olei ab Episcopo consecrati remaneat minor respectu additi pluribus vicibus olei non consecrati. Et ita tenent Lessius, Bauny, Candidus, Leander, ac alii, quos citat, & sequitur Diana *Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 4.* desumpta ex veteri part. 9. tract. 6. resol. 43. & alii plures congesti à Gobato tract. 8. num. 786. ac novissimè à Billo in *Hierurgia Sacra tom. 2. Verb. Materia Sacramentorum n. 107. §. 56.* nec non à Cardena in *Cristi Theologica Dissert. 2. cap. 7. num. 468.* Tertia opinio contraria iuprarelatis est, posse fieri additionem prædictam vel semel, vel pluries, ita tamen ut oleum ab Episcopo benedictum semper remaneat in majori quantitate; ipsumque non benedictum oleum superadditum non attingat ad quantitatem benedicti ab Episcopo; alias destrueretur benedictio ipsa, & oleum remaneret materia inepta ad conficiendum Sacramentum. Ratio est, quia si major pars sit olei non benedicti, destruitur minor pars benedicta, sicut, si vas aquæ benedictæ projiciatur in mare, non fit benedictum totum mare; sed perditur benedictio aquæ projectæ. Hinc *Rituale Romanum à Paulo V. approbatum de Sacram. Extrema Unct.* ait: *Si forte (oleum benedictum) intra annum aliquo modo ita deficiat; ut sufficere non posse videatur; neque aliud benedictum*

haberi queat, modico oleo non benedicto in minori quantitate; quæ sufficiens esset pro totius anni decursu, superfuso reparari potest. Ubi illa verba modico oleo non benedicto & in minori quantitate videntur decernere, quod sive semel, sive pluries addatur oleum non benedictum, hoc numquam debeat superare primam quantitatem olei ab Episcopo benedicti, cui facta est additio. Et ita docent Melchior Zambrianus *De Casib. occurrent. in artic. mortis cap. 5. dub. 5. num. 3.* Quintanadvenas *de Sacram. tract. 5. sign. 1. num. 4.* Tambur. *lib. 6. de Sacram. Extr. Unct. cap. 1. §. 2. num. 2.* & Gobatus *d. tract. 8. num. 786. & 787.* ubi hanc opinionem vocat tutiorem, quamvis secundam dicat esse probabilem; illamque praxis ferè omnium Parochorum sequatur, & multatum Diocesum Synodalia decreta concedant.

Verùm, quia inter propositiones damnatas ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. prima ita assererat: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore*; vehemens scrupulus invaluit animam Illustrissimi, ac Reverendissimi D. D. Ambrosii Ignatii Spinulæ de Guzman. Archiepiscopi Hispalensis, vulgò di *Siviglia*, super prædicta praxi suæ amplissimæ Diocesis; ideo fecit recursum ad Sacram Congregationem S. Inquisitionis Romæ, ac ei porrexit sequentem supplicem libellum.

Eminentissimi, & Reverendissimi Domini.

Cum statutum fuerit Decreto istius Sacre Congregationis dato die 2. Martii 1679. super damnatione sexaginta quinque propositionum, circa valorem Sacramenti non debere deduci ad praxim opinionem probabilem, relicta tutiori, & cum sit opinio controversa inter Theologos, an ad supplementum Oleum benedictum, quod deficeret, sit licitum adungere non benedictum pluribus vicibus, taliter quod Oleum adjunctum consideratum separatim, & in unaquaque admixtione sit in minori quantitate, quam Oleum benedictum; quamvis consideratis omnibus additionibus simul fiat major quantitas non benedicti; hinc natum est dubium in Diocesi Hispalensi, in qua propter ejus Diocesis amplitudinem est impracticabile benedicere tantum oleum, quod sufficiat sine additione non benedicti, an sit licitum facere præfatam additionem ad Oleum benedictum; cum sint multi Theologi, qui opinionem negativam censeant tutiorem. Quare ut habeatur resolutio hujus dubii Archiepiscopus Hispalensis devotissimus Orator fecit porrigi Eminentissimis Vestris libellum consultivum, in quo referebantur opinionem Theologorum super hoc dubio. Sed quia non habuit adhuc ejus declarationem; ideo orat Eminentias Vestras, ut dignentur eam si bi notam facere pro securitate, & quiete conscientiarum propriarum, & gregis sibi commissi.

Feria Quarta die 23. Septembris 1682. In Generali Congregatione Sancti Officii habita in Conventu S. Mariæ super Minerva coram Eminentissimis, & Reverendissimis DD. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis:

LECTO supradicto memoriali, Eminentissimi, & Reverendissimi DD. Cardinales Inquisitores prædicti decreverunt in casu proposito, Posse.

Franciscus Ricardus S. Romanæ, & Universalis Inquisitionis Notarius.

Attenta

Attenta itaque presenti declaratione hujus Sacrae Congregationis secunda, & tertia opinio remanet tuta, ac practica bilis; non autem prima, ut differit Cardenas *dicta Dissert. 2. cap. 7. à n. 484. & seqq.* ubi eandem declarationem transcribit.

Quinta difficultas est: An Sacrum Chrisma, id est oleum, in cuius consecratione ab Episcopo adiunctum est balsamum, sit materia sufficiens Sacramenti Extremæ Unctionis; itaut deficiente oleo sacro infirmorum, possit infirmus ungi oleo sacro Chriftmatis? Circa hanc difficultatem duæ sunt opiniones. Una affirmat, ea ratione, quia balsamum adiunctum est in modica quantitate, & non destruit naturam olei; ideo sicut parvus liquor additus aquæ non impedit, eam esse materiam sufficientem baptismi, & sicut parva aqua admixta vino non reddit ipsum ineptum ad consecrationem Calicis; ita parvum balsamum additum oleo non facit, qui non sit materia apta Extremæ Unctionis. Ita Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 40. sect. 1. num. 10. Gonetius d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. n. 23. Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 2. Quæ in veteri est part. 10. tract. 11. resol. 15. ubi §. 2. alios DD. cumulat. Et ex modernis Gobatus d. tract. 8. num. 785. Maftrius in 4. sent. d. disp. 6. n. 24. Emin. Cardin. de Lauræa De Sacram. Extr. Unctionis d. disput. 11. n. 30. & seqq. ubi ait, ita probabilissime defendi posse, & Billus d. tom. 2. Verb. Materia Sacramentorum §. 46. & 47. Alia opinio negat; non ex eo, quod balsamum mutet naturam olei; sed quia benedictio Chriftmatis apta non est ad constituendam materiam sufficientem pro Sacramento Extremæ Unctionis. Nam est benedictio olei infirmorum non fuerit à Christo Domino quo ad formam specialiter præscripta, credendum est quoad intentionem præscriptam esse; benedictione enim deputatur materia ad Sacramenti usum. Cum ergo non deputetur Chriftma benedictione Chriftmatis pro Sacramento Extremæ Unctionis, sed pro Sacramento Confirmationis; non videtur censendum ex illa benedictione esse oleum infirmorum benedictum. Ita sentit Bonacina De Sacram. Extr. Unct. tom. 1. disp. 7. punct. 2. num. 5. Reginald. lib. 28. num. 50. Castropalaus tom. 3. tract. 26. punct. 2. num. 11. Layman lib. 5. tract. 8. cap. 2. num. 3. Cotonius lib. 2. contr. 15. num. 14. subdens quod hæc olea, scilicet Chriftmatis, Catechumenorum, & Infirmorum secundum æstimationem moralem, & usum Ecclesiæ specie differunt. Novissime doctissimi Salmanticenses De Sacramentis in genere tract. 7. cap. 2. num. 9. ubi allegantur Averfa, Valentia, Cardin. Bellarminus, Vivaldus, Nugnus, & Leander ita docentes. In hac contrarietate adhzrendum cenfeo huic opinioni secundæ, & à prima in praxi abstinendum; siquidem, etsi sit probabilis ob gravium Doctorum placitum, tamen cadit sub censura prædictæ primæ propositionis damnatæ ab Innocentio XI. ut bene considerat Cardenas in Cresci d. Dissert. 2. c. 7. num. 494. Sed quid, si per errorem Parochus unxisset infirmum oleo Chriftmatis, vel oleo Catechumenorum? Nihil esse repetendum respondent Layman d. lib. 5. tract. 8. cap. 2. num. 4. & Cotonius d. Contr. 15. num. 15. cum pluribus resolutionibus Dianæ ibi citatis, quia, ajunt, hoc non est Sacramentum necessitatis, & repetitio non fieret sine scandalo. Ita Diana Coordinatus d. Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

tom. 6. tract. 4. resol. 1. §. 2. resol. 2. §. 3. & resol. 7. in fine.

Sexta tandem difficultas est; an possit administrari Sacramentum Extremæ Unctionis oleo benedicto veteri, id est annis præteritis consecrato? Et respondent DD. valide posse; non autem licite; quia singulis annis vetus oleum Sacrum est comburendum, & novum consecrandum feria Quinta Cænæ Domini. cap. Mitteris. De Consecrat. dist. 3. At in casu necessitatis deficiente novo, poterit adhiberi oleum benedictum vetus, ut respondit S. Congregatio Episc. 20. Maii 1590. apud Gavantum in Manuali Verb. Extrema Unctio num. 10. & docet Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 8. §. 1. ubi DD. cumulat; quibus adherent Salmanticenses d. tract. 7. cap. 2. n. 10. & 11.

Corollarii loco tria sunt notanda circa hujus Sacramenti materiam remotam. Unum, quod consecratio oleorum facienda est ab Episcopo in Ecclesia Cathedrali. cap. Referente. de Celebrat. Miss. Emin. Card. de Luca in Miscellan. Ecclesiast. Disc. 26. num. 4. quod etiam præcepit S. Congreg. Concilii die 21. Junii 1614. de qua Nicolius Canonic. Lucubr. tom. 2. lib. 1. tit. 15. §. 1. col. 2. ubi advertit, quod si in ea non sit sufficiens numerus Sacerdotum, possunt vocari ex aliis Ecclesiis Civitatis, vel Diocesis ad interessendum, etiam Regulares, si exerceant curam animarum. Ead. Sacra Congreg. ad Episc. Felren. die 5. Febr. 1602. Nam consecratio prædicta facienda est omnino juxta formam Pontificalis Romani. Sacra Rituum Congreg. in Lauretana 9. Maii 1606. de qua Barbola Apostolic. Decis. Collect. 537. num. 8. Alterum notandum est, quod Episcopi non debent permittere, ut in distributione oleorum Sanctorum, ab eorum ministris recipiantur ova, candelæ, vel aliquid aliud temporale. Can. Placuit. & ibi Gloss. 1. quæst. 1. non obstante quacunque contraria consuetudine, quæ censetur gravis abusus, S. Congreg. in Geracen. 6. Septembr. 1604. apud Nicolium d. tit. 15. num. 3. Tertium est, quod Oleum infirmorum benedictum est distribuendum etiam Regularibus, atque Monialibus in Civitate, ac Diocesi Monasteria habentibus, ut illud servent in eorum Ecclesiis pro sui ipsorum usu, ut ex pluribus decretis S. Congreg. ostendit idem Nicolius ubi *supr.* num. 4. & extat Constitutio Clementis VIII. incipien. Exponi Nobis, la 57. in Bullar. Romano tom. 3. pag. 54.

DECISIO LXVI. ARGUMENTUM.

Explicatur Materia proxima Sacramenti Extremæ Unctionis: Et quot Unctiones de ejus essentia sint faciendæ. Referuntur varii usus antiqui ungendi alias partes corporis præter quinque sensus. Ritus Ecclesiæ in Sacramentis immutari non debent. Extrema Unctio quomodo sit Sacramentum Unum, si ad quamcunque Unctionem sit repetitio formæ? Unctiones ipsæ an sint faciendæ sub Signo Crucis de necessitate Sacramenti? vel de præcepto Ecclesiæ? Eruditiones plures de virtute Signi S. Crucis contra Diabolum, Rituale Romanum habet vim legis.

P

SUM.

SUMMARIUM.

- 1 *Materia proxima Extrema Unctionis quam sit?*
- 2 *Unctiones quot sint necessariae ad validitatem hujus Sacramenti?*
- 3 *Rituale Romanum quot Unctiones praescribat?*
- 4 *Moniales, & Religiosi in Germania non unguntur oleo Sancto in pedibus.*
- 5 *Venetius olim Unctio Extrema fiebat etiam in capite, in pectore, & in scapulis. Alibi vero etiam in umbilico, & in collo.*
- 6 *Græci ungunt faciem egroti in Extrema Unctione.*
- 7 *Opiniores quinque circa numerum Unctionum in hoc Sacramento.*
- 8 *Penestra Anima sunt sensus corporis.*
- 9 *Opinio qua sequenda, & qua non circa numerum Unctionum?*
- 10 *Omittere aliquas Unctiones in Sacramento hoc quando liceat?*
- 11 *Ritus Ecclesiae Catholicae in Sacramentis non sunt mutandi, vel omittendi sub Anathematis poena.*
- 12 *Propositio damnata de materia minus probabilis in Sacramentis non procedit, ubi probabilior haberi non potest.*
- 13 *Unum, vel plura Sacramenta an sit Extrema Unctio? Et an unione indivisibilitatis? vel unione integritatis?*
- 14 *Crucis signum in ungendo infirmum oleo Sancto an sit de essentia Sacramenti? vel de Praecepto Ecclesiae? & num. 17.*
- 15 *Crucis signum in benedictionibus, ac Sacramentis ex Apostolica traditione est à Christo.*
- 16 *Diabolus contremiscit ad signum S. Crucis.*
- 18 *Omittere signum Crucis in Extrema Unctione mortale peccatum est.*
- 19 *Rituale Romanum habet vim legis, & obligat sub praeecepto.*
- 20 *Debet Verbum importat necessitatem.*
- 21 *Hortamur Verbum in re gravi dictum à Superiore est praeeptivum.*

Post materiam remotam, de qua egimus supra, sequitur explicanda materia proxima hujus Sacramenti Extremae Unctionis; circa quam omnes scribentes conveniunt, quod sit ipsa Unctio corporis infirmi eodem oleo benedicto facta per Presbyterum. Probationes hujus materiae proximae sunt plures, & evidentes. *Primo:* Quia Apostolus Jacobus dixit: *Ungentes eum oleo in nomine Domini. Jac. cap. 5.* Ergo actualis unctio, quae fit per contactum corporis infirmi cum praedicto oleo, est proxima materia perficiens Sacramentum. *Secundo:* Quia Concilium Trid. sess. 14. de Sacram. Extr. Unct. cap. 1. statim nominata materia remotam, quae est oleum benedictum, addit, quod Unctio aptissime Spiritus Sancti gratiam, quam invisibiliter egrotantis anima inungitur, representat. Certum est autem illam esse materiam proximam, quae causat effectum Sacramentalem, videlicet gratiam. Igitur Unctio est materia proxima, quia ipsa est, quae operatur infusionem gratiae. *Tertio:* Nam omnium Sacramentorum consistendum non in re permanenti, sed in usu, materia proxima est applicatio materiae remotae: ut ablutio cum aqua in baptismo, unctio cum balsamo in Confirmatione; & contactus instrumentorum in

ordine. Sic in Extrema Unctione ipsa applicatio olei benedicti per Unctionem infirmi cum debita forma, & intentione facit Sacramentum, quia Unctio est materia proxima; ipsum autem oleum benedictum donec fiat in Vase, vel super digito Sacerdotis non est Sacramentum; prout Sacramentum non est aqua benedicta, quae servatur in fonte baptismali. *Quarto:* quia, ut ait Scotus in 4. Sent. dist. 23. *Q. Unic. sub D.* magna est congruentia, ut Unctio ipsa sit materia proxima Sacramenti, ob expressam significationem effectus ejusdem Sacramenti. Nam, sicut exterior Unctio vulneris fit ad sanandum vulnus, ita Unctio Sacramentalis interior sanat animam à culpis venialibus; ut differunt DD. quos allegant, & sequuntur Salmanticenses de Extr. Unct. tract. 7. cap. 2. num. 13. Eminent. Card. de Laurea d. disp. 11. art. 4. & Maltorius in 4. Sent. disp. 6. n. 122. tum in sua Theol. Morali disp. 22. num. 19. Porro quia nonnullae difficultates excitantur à Scholasticis circa hanc proximam Extremae Unctionis materiam, quae scitu sunt dignae; ideo eas breviter duxi referendas.

Prima difficultas est de numero Unctionum; scilicet quot Unctiones sint necessariae de essentia, & ad validitatem hujus Sacramenti? Pro intelligentia difficultatis notanda sunt duo. *Unum,* quod ex praescripto Ritualis Romani, Papae Pauli V. jussu editi, septem corporis partes, ut plurimum sunt inungenda, ut ordinat Rubrica ejusdem Ritualis, ita dicens: *Quinque vero corporis partes praecipue ungi debent, quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit, nempe, oculi, aures, nares, os, & manus: attamen pedes etiam, & renes ungendi sunt: sed renum unctio in mulieribus honestatis gratia semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus commodè moveri non potest.* Quae ordinatio concordat cum Bulla Eugenii IV. emanata in Concilio Florentino in Decreto Union. Armenor. ubi in §. 14. ita statuitur: *Hoc Sacramentum nisi infirmo, de cujus morte timeatur, dari non debet; qui in his locis ungendus est; in oculis propter visum; in auribus propter auditum; in naribus propter odoratum; in ore propter gustum, vel locutionem; in manibus propter tactum; in pedibus propter gressum; in renibus propter delectationem ibi vigentem.* Itaut ad normam ejusdem Ritualis Romani, & Concilii Florentini Unctiones debeant esse tredecim in Viro; undecim autem in mulieribus; vel etiam totidem in Viro, si commodè moveri non possit. *Alterum* notandum est, quod praeteritis saeculis, & nunc etiam in variis regionibus varius est mos ungendi partes corporis infirmi in collatione hujus Sacramenti Extremae Unctionis. In Germania Religiosi viri numquam unguntur in renibus, neque in pedibus; & multo minus Moniales. Maltorius in 4. Sent. d. quest. 6. num. 45. & Gobatus in Theol. Experim. tract. 8. num. 792. ubi subdit, *Rituale Constantiae praecipere, ut in viris religiosi loco pedum unctio fiat in pectore.* Apud me extat Sacerdotale Venetum typis impressum an. 1567. in quo in Rubrica de Sacramento Extremae Unctionis ponitur ordo ungendi infirmum secundum usum Patriarchinum; qui incipit ab Unctione capitis ita dicens: *Ungo caput tuum oleo Sanctificato, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti, preparatus ad luctamen possis aereas superare catervas.* Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Amen. Deinde prosequitur unctionem oculorum, aurium, narium, & labiorum; postea pectoris & scapularum sub hac forma: *Ungo pectus tuum oleo Sancto, ut hac Unctione protectus fortiter stare valeas adversus aereas catervas.* In nomine Patris, &c. Et sit hac Unctio Olei Sanctificati ad purificationem mentis, & corporis. Per Christum &c. Postea ungendo scapulas subdit: *Ungo has scapulas, sive in medio scapularum.* In nomine Patris &c. ut ex omni parte spiritali protectione munitus valeas diabolicos impetus viriliter contemnere, ac procul possis eos robore superni iuvaminis repellere. Per Christum, &c. Tandem transit ad unctionem manuum, & pedum. Usus autem per vetustus Venetiarum vigeat etiam in aliis Provinciis, nam Hugo Menardus in notis ad Sacramentarium S. Gregorii Magni de Sacram. Extr. Unct. refert alios antiquos Codices, in quibus quatuorundam aliarum partium unctio praescribitur, praecipue Codicem Abbatis Rotaldi, in quo unctio quinque sensuum adiungitur unctio colli, pectoris, & scapularum; item Pontificale vetus Anglicanum, in quo ultra praedictas unctiones colli, scapularum, & pectoris, etiam umbilici, seu loci, ubi plus dolor imminet, unctio praefigitur: prout alium Codicem S. Remigii Remensem mandantem in administratione huius Sacramenti perungi quoque utraque tempora agrotantis oleo sanctificato; & notat Ivenim in Commentar. Historic. Dogmat. de Sacram. tom. 2. Dissert. 7. 6. quæst. 3. cap. 2. Sed nec sub silentio prætereunda est consuetudo Græcorum; qui dum conferunt hoc Sacramentum Extremæ Unctionis inungunt Frontem, Mentum, & utraque genas infirmi, deinde pectus, manus, & pedes, ut testatur Arcudius libr. 5. de Extr. Unct. cap. 7. his verbis: *Græcorum vero Sacerdotes ungunt egri frontem, mentem, ambas genas, itaut fieri videatur unctio in capite ad modum Crucis, deinde pectus, tum manus, idque ex utraque parte, postremo pedes.* Hoc idem scribit ex Auctoribus Græcis Simeon Thessalonicensis in libr. de Sacram. cuius verba ponit ipsemet Ivenim d. quæst. 3. cap. 2. & novissime notat doctissimus Maltius in 4. Sent. d. disp. 5. num. 50.

His ita prænotatis pro resolutione primæ difficultatis requiritur, quot Unctiones sint de essentia huius Sacramenti? Quinque reperiuntur opiniones. Prima est, necessarias esse alias omnes Unctiones, quas exprimit Concilium Florentinum, & Bulla Eugenii IV. in §. 4. supra relatas; & repetitas in Rituali Romano; tum quia Concilium Florentinum ponit eas omnes tanquam materiam proximam Extremæ Unctionis; tum quia nullam aliam diversam consuetudinem ungendi excipit; sed universaliter loquitur; tum etiam quia pro illis omnibus manifesta ratio concurrit; tres enim sunt potentiae, ex quibus oriuntur in nobis peccata, scilicet sensitiva, generativa, & motiva secundum locum. Igitur ungenda sunt organa omnium istarum potentiarum; quæ quidem sunt quinque sensus externi sensitivæ; renes generativæ, & pedum motivæ, pro delendis venialibus per hæc organa patris. Ita sentit, & tenet ex modernis Faber in 4. Sent. dist. 23. disp. Unic. in fine; asserens hanc fuisse opinionem etiam antiquorum, nempe D. Bonaventuræ, Richardi, Durandi, & aliorum; subditque in diversis Ecclesiis ceptum fuisse omittere unctionem renum, & pedum ex

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

sententia D. Thomæ ob rationes, quas considerat in Supplem. 3. p. 9. 32. art. 6. Secunda opinio est, quod de essentia Sacramenti sint illæ quinque Unctiones, quæ in quinque sensibus, scilicet oculis, auribus, naribus, labiis, & manibus fiunt; ea ratione quia hoc Sacramentum, quod datur ad abstergendas reliquias peccatorum, est applicandum iis corporis partibus, in quibus residet radix peccatorum, nempe in prædictis quinque sensibus, à quibus omnis malitia transit in cor hominis; cum nihil sit in intellectu, quin prius fuerit in sensu. Hinc ait Jeremias cap. 9. Vers. 21. *Ascendit mors per fenestras nostras*, id est per sensus mors peccati intrat in animam, ut ex auctoritate SS. Ambrosii, Gregorii, & Bernardi notat ibidem Tirinus, & hanc opinionem tenent omnes Thomistæ, quos cumulat Maltius d. disp. 6. n. 46. asserentes, quod si ager moriatur ante completam quintam unctionem, Sacramentum remaneat invalidum, & ex eo nullum consequatur effectum. Idem novissime docet Gonetius tom. 5. tract. 6. disp. 1. de Extrem. Unct. num. 30. & seqq. addens, quod in Ecclesia Mechliniensi, in Synodo anni 1680, correctum fuit ejus Rituale, in quo docebatur, tempore pestis sufficere Unctionem unius solius sensus, dummodo unica vice diceretur, *indulgeat tibi Dominus quidquid per omnes sensus deliquisti.* Tertia opinio tenet, necessarias quidem esse prædictas quinque unctiones, non autem repetitionem verborum *Indulgeat &c.* ad singulas earum; sed in periculo mortis, posse celeriter inungi unumquemque sensum, & semel dicere, *Per istas Sanctas Unctiones, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per visum, Auditum, Odoratum, Gustum, & Tactum deliquisti.* Ita Doctores plurimi, quos cumulat, & laudat Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 8. & resol. 10. quarum prima est in part. 5. tract. 3. resol. 90. altera vero in part. 3. tract. 4. resol. 167. Quarta est opinio, quod in periculo mortis sufficiat unica unctio in quacunque corporis parte fiat; itaut de essentia Sacramenti non sint ungendi sensus; dummodo tamen proferatur, forma antedicta expressiva quinque sensuum. Ratio huius opinionis est, quia ex verbis Apostoli Jacobi *Ungentes eum &c.* non denotatur necessitas nisi unius Unctionis; sicut ex verbis Domini *Baptizantes eos*, una sola ablutio innuitur. Hinc in pluribus Provinciis prævaluit usus varius ungendi infirmos in diversis corporis partibus, potissimum in Ecclesia Orientali, in qua, ut notatum est supra, unctio fit in facie. Ac etiam quia Concilium Tridentin. sess. 14. cap. 1. nullum expressit Unctionum numerum pro materia proxima huius Sacramenti; Florentinum autem Concilium, etsi assignaverit unctiones quinque sensuum, ac illas renum, & pedum, videtur locutum de eis juxta magis universalem usum Ecclesiæ, non ex necessitate Sacramenti; nam duæ ultimæ ex communi sensu DD. & ex Rituali Romano illa renum sæpe omittitur; ideo non est major ratio de aliis, quin & ipsæ aliquando omitti possint. Ita sentiunt Silvius, Chapeavilla, Becanus, Poncius, Hiqueus, & alii, quos numerat Maltius d. disp. 6. num. 49. Quinta, & ultima opinio asserit, omnes, & singulas unctiones in Rituali Romano præscriptas esse de essentia huius Sacramenti, quando omnes fie-

P 2

ri,

ri possunt: At si mors superveniat sufficiant, illæ, quæ factæ sunt, licet una sola fuisset facta. Ratio est, quia cum hoc Sacramentum sit institutum pro existentibus in extremo vitæ, voluit Deus, si tempus non superfit pro omnibus unctionibus, quod illæ solæ unctiones sufficiant ad ejusdem Sacramenti validitatem, quæ jam factæ sunt; hoc enim convenit pietati Dei volenti morientium necessitati consulere. Ita Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. art. 4. in fine, & art. 13.

Has quinque opiniones refert, & examinat tam pro, quam contra Mastrius in 4. Sentent. cit. disp. 6. quæst. 3. art. 1. à num. 44. usque ad num. 53. & in sua Theologia Morali cit. disp. 22. à num. 35. & seqq. & post maturam discussionem rationum, quibus earundem Auctores innituntur, concludit his verbis: Ex dictis sequitur, primam, & ultimam opinionem nullam prorsus habere probabilitatem. Secundam verò esse omnium tutissimam, & in praxi saltem sub precepto servandam, quando nulla gravis urget necessitas, quod evidenter probat universalis Ecclesiæ praxis. Tertia etiam est valde probabilis, & in morbis contagiosis tuta conscientia in praxi servari potest, tum ob rationem, in qua fundatur, tum ob auctoritatem Doctorum eam sequentium. Quarta tandem opinio etiam sua probabilitate non caret eadem de causa; unde si peste grassante timeatur ex unctione omnium sensuum contrahi contagium, poterit Minister juxta hanc sententiam, tuta conscientia, unum tantum organum magis obvium, & expositum ungere sub unica forma omnes sensus exprimente, ut tempore pestis servari in Belgio, & in Austria refert Amicus disput. 19. sect. 4. Cui ego addo Dianam Coordinatum tom. 2. tract. 4. resol. 10. nec non tom. 3. tract. 1. resol. 60. & Gobatum d. tract. 8. de Extrem. Unct. num. 795. idem asserentes.

De duobus tamen hic studiosus lector admonitus esse debet: Unum est, quod supradictæ opiniones circa varietatem, & diversitatem numeri unctionum, ad praxim reduci non debent, nisi in casu urgentis necessitatis, & imminentis mortis infirmi, vel sævæ pestilentiae, itaut non posset Sacerdos, vel ex defectu temporis, vel ex evidenti periculo contagii inungere ægrotum in omnibus sensibus, ac partibus in Rituali Romano præscriptis. Siquidem ubi commodè omnes unctiones peragere potest, tenetur eas omnes perficere sub pœna peccati mortalis; ea ratione quia Ritus, quos Romana Ecclesiæ præscribit in administratione Sacramentorum, sunt omnino servandi, tanquam ab Apostolis recepti, & ab Apostolica traditione emanati. cap. Si quis omnem. 1. q. 7. Hinc contra audentes spernere eisdem Sacros Ritus Concilium Trid. sess. 7. de Sacram. can. 13. ita pronuntiavit: Si quis dixerit receptos, & approbatos Ecclesiæ Ritus in solemnii Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, Anathema sit. Quare pie, ac rectè subdit Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. num. 47. Ergo multiplicem unctionem non servans in hoc ministerio, facit contra Ecclesiæ solemnem Ritus, ac præceptum, & consequenter peccat. Alterum, de quo admonetur lector est; quod licet non sit amplius amplectenda opinio probabilis, probabiliori relicta, ubi agitur de materia, aut de forma Sacramentorum; cum asserere contrarium sit opinio pri-

ma damnata ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. nihilominus hæc damnatio procedit ubi Minister habet modum, & tempus eligendi, & practicandi materiam, & formam magis tutam, ac magis probabilem: at ubi ex defectu temporis, vel modi non potest adhibere nisi materiam, aut formam minus tutam, & ex doctrina Theologorum probabilem tantum, non est prohibitum conferre Sacramentum in casu necessitatis sub conditione, saltem mente retenta, si ipsa materia, aut forma sit sufficiens; ut concedit Cardenas in Crisi Theologica Dissert. 2. cap. 7. num. 497. ubi loquens de materia proxima hujus Sacramenti Extremæ unctionis, & de numero unctionum, ait: Hinc inferitur, quod prima opinio (ut scilicet sufficiat unica Unctio) quamvis in speculatione sit probabilis, in praxi tamen subjacet huic damnationi; quia est opinio minus tuta, & versatur circa valorem Sacramenti; exponitque illud periculo frustrationis. Cum hoc tamen stat, (notetur) quod si moribundus jam acturus animam non potest recipere omnes quinque unctiones, possit ei ministrari unica Unctio; itaut forma mentionem faciat omnium quinque sensuum; quia quando non est medium certum, usurpandum est medium probabile in casu necessitatis; Idem docet Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. art. 13. per totum, & novissime Thyrys Gonzalez in Fundament. Theol. Mor. Dissert. 10. num. 19. Et hæc de prima difficultate.

Secunda difficultas est; An hoc Sacramentum Extremæ unctionis, dum administratur uni infirmo, sit Unum numero? Et quomodo possit dici Unum numero; cum omnis Unctio habeat suam specificam formam; & quando pluries applicatur materia proxima cum sua forma plura conficiuntur Sacramenta? Respondent Scholastici, absque dubio hoc Sacramentum, dum uni ægrotanti exhibetur, esse Unum numero; ea ratione quia illæ plures unctiones, ac plures formæ ordinantur ad obtinendum unum effectum completum. Quomodo autem hoc Sacramentum dici possit Unum numero? duæ sunt opiniones. Prima dicit, esse Unum unitate indivisionis, seu indivisibilitatis; nam effectus hujus Sacramenti, nempe gratia non conferetur divisim, & per partes, sed indivisibiliter, & tota simul in ultima Unctione. Hæc opinio probatur ratione, & exemplo. Ratio est, quia hoc Sacramentum ultra effectum suum ordinarium remittendi venialia potest extraordinariè remittere etiam mortalia, si quæ infirmus haberet inculpabiliter oblita. At remissio venialium non datur, nisi simul remittantur mortalia. Igitur Sacramentum Extremæ unctionis est unum unitate indivisibilitatis, quia indivisibiliter, & unico instanti confert gratiam sanctificantem, quæ est præcipuus ejus effectus, in ultima Unctione. Dant etiam Auctores hujus opinionis exemplum istud; Si in baptismo esset de ejus essentia triplex immersio in aqua; prima, & secunda immersio non esset Sacramentum, quia istud perficeretur completè in tertia tantum immersione. Itaque idem dicendum est de Extrema Unctione, in qua indivisim completur Sacramentum in Unctione ultima. Ita respondent Aversa quæst. Unic. de Extrem. Unct. & Caspensis tract. 27. disput. 4. Sect. 1. quibus adhæret Eminen. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. art. 16. §. 6. Altera opinio dicit hoc Sacramentum esse Unum nume-

ro, non unitate indivisibilitatis, sed unitate integritatis; quia singulae Unctiones producunt suum partialium effectum; & dant aliquem gradum gratiae remittentis tum culpam, tum poenam peccatorum Venialium commissorum per illum sensum, qui inungitur; in ultima autem unctione obtinetur integer effectus Sacramenti, id est ultima portio gratiae, quae complet ipsum Sacramentum. Hoc pariter probant ratione, & exemplo. Ratio est, quia si quaelibet unctio non produceret aliquem gradum gratiae delectivae Venialium sensus inuncti, frustratoria esset forma, quae in quaelibet Unctione profertur. Igitur ad quamlibet Unctionem, & prolationem formae delentur peccata Venialia contracta per illud organum, quod ungitur; & conceditur una portio, & unus gradus gratiae; non enim implicat, quod remittatur una pars Venialium, remanentibus aliis deinde remittendis. Exemplum est de Eucharistia, quam sumit Sacerdos sub utraque specie; nam in sumptione speciei panis datur una pars gratiae; & alia pars in sumptione speciei Vini. Neque implicat, si sint mortalia inculpabiliter oblita, haec enim si cadant sub sensu inuncto, remittuntur statim virtute Sacramenti si sub sensibus inungendis, delentur in prima unctione concomitanter ratione gratiae, quae in ipsa obtinetur. Ita tenent Almainus, Pontius, Hiquens, & alii; quos sequitur Mastrius in 4. d. disput. 6. quest. 3. art. 2. Et in sua Theologia Morali disp. 22. q. 3. art. 2. Eligat studiosus, quam ex his opinionibus mavult; sunt enim merè speculativae; & utraque probabilis. Sed utrum omnes Unctiones fieri debeant statim Una post aliam; vel aliqua mora, aut quantum tempus possit fluere inter unam, & alteram? disputare omitto; etenim de hoc quaesito egi in Decisionibus de Sacram. in genere Decis. VII. ad quam lector recurat.

Tertia difficultas est, An ad essentiam huius Sacramenti requiratur, ut à Sacerdote Unctiones fiant sub signo Crucis? Pro responsione sunt ea recolenda, quae scriptis sunt de sacrificio Missae Decis. 23. & seqq. ubi probavimus, nullas esse benedictiones Ecclesiasticas, quae absque signo Sanctae Crucis fiant; ex Quarto in tractatu de Benedictionib. tit. 1. Sect. 3. dub. 1. & seqq. & ex Castaldo in Praxi Cereimon. lib. 2. Sect. 11. cap. 1. num. 4. Siquidem ritus, & mos adhibendi signum Crucis in Sacramentis, & Sacramentalibus emanavit à Christo, & ex Apostolica traditione à primordio Ecclesiae est in eam introductus, ac semper servatus cap. Ecclesiasticarum 11. dist. ut testantur S. Basilus lib. de Spiritu Sancto cap. 27. & S. Leo Papa Sermon. 3. de Passione, & probant Salmieron tom. 9. tract. 12. atque Barradas in Evangel. tom. 4. lib. 2. cap. 2. col. 6. praeter alios, quos allegat Suarez in 3. p. D. Thomae tom. 2. disput. 51. Sect. 2. & Menochius in Hist. Ant. Apostolor. lib. 1. cap. 1. num. 6. Igitur sicut cetera Sacramenta signo Crucis perficiuntur, cap. Nunquid. De Consecr. dist. 5. Eminent. Cardin. de Lauræa in tom. de Incarnat. Verbi disput. 29. num. 164. ita Unctiones, quae sunt Sacramenti Extremae Unctionis materia proxima, cum signo Crucis, & in signum Crucis sunt faciendae, juxta S. Augustinum tract. 118. in Joan. quem refert Eminent. Cardin. Bona Rerum Liturgicar. lib. 1. cap. 25. num. 8. ubi ait: Quid est signum Christi, nisi Crux Christi? quod signum nisi adhibeatur sive frontibus credentium, sive ipsi aqua

ex qua regenerantur, sive oleo, quo Chrismate un-
guntur, sive Sacrificio, quo aluntur, nihil horum rite perficitur? Tanto magis quia huius Sacramenti proprium est deprimere vires diaboli, ne suis tentationibus agrotantem in ultimo mortis confictu debellet: ac diabolus terretur, & debilitatur Signo Sanctae Crucis. Glossa in cap. postea signatur. 63. De Consecr. dist. 4. ubi refert, de quodam Iudæo, cui diabolus non potuit nocere, quia Signo Crucis se signaverat; unde dixit: Inveni vas vacuum, sed bene signatum: quod repetit etiam Abbas Panormitanus in cap. Quod quidam, num. 2. de Penit. & Remiss. Hinc Eminentiss. Cardin. de Turrecremata in d. cap. Ecclesiasticarum. 11. dist. scribit, quod Crux est armatura fortis, ad pugnandum contra demones. Et S. Jo. Chrysostomus inquit: Ubi Crux Christi est, nullus stare potest immundorum demonum, videns enssem, in quo plagam accepit. Et S. Augustinus; Signum Crucis à nobis expellit exterminatorem: quae dicta transferibit Challanæus in Catalogo Glor. Mundi Confid. 38. conclus. 98. in qua disserit de Veneratione Signi Sanctae Crucis, & de ejus potenti virtute contra malignos Spiritus. Prædictis convenit, quod ex Sozomeno lib. 5. cap. 2. narrat P. Menochius in Storeis centur. 4. cap. 26. Julianum scilicet Apostatam tremefactum ex apparitione demonum, quos Magi ejus jussu acciverant, facto sibi Signo sanctae Crucis eisdem in fugam convertisse; & quod addit P. Daniel Bartoli Soc. Jesu in Historia Sinarum lib. 4. pag. 1017. demonem cuidam Idololatrae dixisse, si puerulus Christianus Signum Crucis duobus digitis formatum tibi objiciat, tantum terroris concipio, & tantam exterior poenam quantum homines in agonia mortis. Sunt itaque Unctioes in forma Crucis faciendae, dum administratur Extrema Unctio; nis Sacramentum ad deterrendos diabolicos spiritus, & ab eorum astu, ac insidiis agrotantem communiendum, juxta id, quod expressit Concil. Trid. d. sess. 14. de Extr. Unct. cap. 2. his verbis: Unctio delicta, si quae sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit; egroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, quae infirmus sublevatus, & morbi incommoda, ac labores levius fert, & tentationibus Demonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit.

Nihilominus omnes DD. tam Scholastici, quam Moraliste docent, non esse de essentia Sacramenti Signum Crucis in unctione infirmi; quia neque à Divo Jacobo hoc Signum insinuatum est; neque ab aliquo canone, vel Concilio de eodem verba facta sunt, & multo minus à Florentino, & Tridentino, quamvis ab eis exactè explicata sint, quae sunt de essentia Extremae Unctionis; & ita tenent Suarez in 3. p. tom. 4. disp. 40. Sect. 2. num. 3. Sylvester Verb. Unctio. 2. Bonacina, Layman, Reginaldus, Palaus, & alii plurimi, quos citant, & sequuntur Salmanticenses d. tract. 7. de Sacram. c. 2. num. 14. & Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 18. existente in Inordinato part. 3. tract. 4. resol. 177. Qui è contra affirmant, Signum Crucis ungendo faciendum esse de Præcepto Ecclesiae ob inveteratam consuetudinem ab immemorabili tempore, & ubique tam in Orientali, quam in Occidentali Ecclesia servatam; ut testantur Euchologia vetustissima Graecorum, liber Sacramentorum S. Gregorii Papae, & præcipit Rituale Romanum jussu Pauli V. editum, dum ante primam Unctionem oculorum sic de Sacerdote hoc Sacramen-

tum ministrante loquitur: Deinde instincto pollice in Oleo Sancto, in modum Crucis inungit infirmum in partibus hic subscriptis. Verum si Sacerdos absque causa omitteret ipsum Signum Crucis, dum ungit ægrotum, peccaret mortaliter, ut advertit Nugnus in addit. ad 3. p. 9. 29. art. 6. contra quem excandescit Diana Coordinatus in cit. tom. 2. tract. 4. resol. 18. vocans eum nimis audacem in censurandis aliorum opinionibus; sed minus iuste; quia non est verum id, quod supponit ibi Diana, & alii per eum citati, scilicet quod nullum sit expressè latum præceptum de hac re; siquidem verba supraelata Ritualis Romani ordinant per expressum, ut infirmus inungatur in modum Crucis; certum est autem apud professores Sacrorum Canonum, quod Rituale Romanum est liber habens vim legis, & quod ejus Rubricæ obigant sub præcepto. Loterius lib. 1. q. 16. n. 123. Menoch. conf. § 2. n. 145. Gratian. discept. Forens. cap. 111. n. 7. & Sperellus Decis. 179. n. 22. In Bulla enim, quam Paulus V. præmitit eidem Rituali, contestatur, in eo esse comprehensos Sacros, & sinceros Ecclesiæ Catholice Ritus, qui in Sacramentorum administratione, aliisque Ecclesiasticis functionibus servari debent ab iis, qui curam animarum gerunt. Ubi notandum est verbum i. l. d. 20. Debent, quod de jure importat necessitatem, & est præceptivum. l. Sapè. ff. de Offic. Præsid. Fagnanus in cap. Qualiter. num. 37. De Cleric. non resid. non obstante, quod in eadem Bulla Summus Pontifex dicat, Hortamur in Domino Ven. fr. Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, &c. nec non Parochos universos &c. ut eodem Rituali in Sacris functionibus utantur; nam etiam verbum illud Hortamur prolatum à Papa in re gravi habet vim præcepti. Fagnanus ubi supr. n. 38. potissimum quia constat de ejus enixa voluntate, dum ibidem in fine subdit: Ut in re tanti momenti, qua Catholica Ecclesiæ, & ab ea probatus usus antiquitatis, statuit, inviolatè observent. Quapropter reflectendo ad primordia Ecclesiæ, in quibus omnia Sacramenta ex Christi instructione, & ex Apostolica traditione cum signo Crucis administrari cœperunt, ad inveteratam, & universalem observantiam in adhibendo hoc Sacro Signo, ad congruentiam, & virtutem ejusdem, & ad rubricam ejusdem Ritualis Romani, nefas est asserere, inculpabilem fore omissionem ejusdem Sacri Signi Crucis in Sacramento Extremæ Unionis; nullum etenim dari potest impedimentum, ob ejus breviteratem, & facilitatem, quo Parochus ab eo efformando, dum ægrotum inungit, præpediatur.

DECISIO LXVII.

ARGUMENTUM.

Enucleantur aliæ tres difficultates circa materiam proximam Sacramenti Extremæ Unionis: videlicet An, & Ubi sint ungendi infirmi carentes organo alicujus sensus, ut cæci, surdi, ac muti à nativitate; vel non habentes brachia, aut manus? Item an in Unionibus servandus sit ordo præscriptus à Rituali Romano? Et an faciendæ sint Uniones pollice Sacerdotis, vel etiam virgula oblonga saltem tempore Pestis? Eruditiones & Hi-

storiarum de Cæcis, & de non habentibus brachia, aut manus, sed facientibus operationes mirabiles.

SUMMARIUM.

- 1 Infirmus carens aliquo sensu, quomodo inungendus? & num. 7.
- 2 Cæcus à nativitate illuminatus à Christo quis fuerit? & ubi obierit?
- 3 Dydimus cæcus Alexandrinus scriptor Ecclesiasticus.
- 4 Cæci plurimi à nativitate doctissimi.
- 4 Homines sine brachiis, ac manibus mirabiles operationes.
- 6 Homines cum tribus, & cum quatuor brachiis, ac manibus.
- 8 Anima nostra duas operationes. Alia per organa corporis. Alia sine.
- 9 Cæci, surdi, muti, carentes manibus etiam à nativitate ungendi sunt Oleo Sancto.
- 10 Forma Sacramenti Quid deliquisti per Visum, &c. quomodo verificetur in Cæco à nativitate?
- 11 Puella cæca concupiscens Vistas coccineas, ac purpureas.
- 12 Ordo servandus in unionibus cum Oleo Sancto.
- 13 Pollice Sacerdotis an infirmus sit ungendus, vel aliqua virgula?
- 14 Parochus tempore Pestis an teneatur ministrare Extremam Unionem?

Circa eandem materiam proximam Sacramenti Extremæ Unionis, scilicet Unionis corporis ægrotantium cum Oleo Sancto, tractant Theologi nonnullas alias difficultates, quas cum ignorare Parochus dedecet, in præsentis Decisione duxi explicandas.

Una est, quid agendum à Sacerdote hoc Sacramentum ministrante, si infirmus careat aliquo sensuum, quos Rituale Romanum præcipit inungi? Hæc difficultas cadere potest circa cæcos à nativitate, circa surdos, & mutos ab infantia, circa carentes brachiis, ac manibus; sive è contra circa habentes à natura tria, vel quatuor brachia; tres, vel quatuor manus. Quod dentur homines utriusque sexus cæci è nativitate, experientia quotidiana nos docet, & habemus testimonium illius, quem Christus illuminavit, dum exivit in terram, & fecit lutum ex spato, & linxit lutum super oculos ejus, ut scribit S. Joannes in Evang. cap. 9. 6. qui quidem cæcus vocabatur Cedonius, seu Celidonius, ut ibi notat Cornelius à Lapide Pers. 1. & de quo Petrus de Natal. in Catalog. Sanctior. lib. 5. cap. 102. testatur, quod postea Christi discipulus fuit, & post Ascensionem Domini ab Apostolis baptizatus Sancto Maximino specialiter adhaesit, & cum eodem, & Lazaro, atque sororibus ejus navicula impositus à Judæis Marsiliam appulit, & prædicti S. Maximini ordinati Episcopi Aquis prædicationis coadjutores facti, ibi post dies multos in pace quieverit, & juxta Magistrum reconditus jacuit. Præter hunc cæcum natum, alium habemus insignem Dydimum, de quo Emin. Card. Bellarminus de Scriptur. Eccles. Anno 361. ait: Dydimus Alexandrinus cæcus à primæ ætate distavit opera plurima, & nobilissima. Et fides prædictus Cornelius à Lapide in Genes. cap. 27. Vers.

27. *Vers. 1.* de eodem ita refert: *Legitur de Dydimio (qui cæcus fuit per octoginta annos, & tamen in Sacra Scriptura versatissimus, unde S. Hieronymus vocat suum videntem) quod rogatus à S. Antonio, an triftaretur de eo, quod oculis careret, & ille non abnueret, audierit ab Antonio: Miror prudentem Virum ejus rei dolere damno, quam formice, & pulices habent.* De pluribus hujusmodi aliis cæcis 4 mirabilia operantibus scribit Gaspar Schottus in *Physica Curiosa lib. 3. cap. 33. §. 2.* præcipue de Diodoro Siculo Stoico cæco nato, qui non modo Philosophiam, ac Musicam, sed Geometriam quoque didicit, & hanc alios docuit, præcipiens discipulis, ubi, unde, & quò linea quilibet esse ducenda. Et de quodam Nicasio de Werda Mechliniæ nato, qui licet ab anno tertio ætatis suæ oculis captus, in omni doctrina divina, & humana adeo profecit, ut Magisterii gradum Lovanii acceperit, & in Scholis Theologiam pulchrè docuerit; deinde in Academia Colonienfi Juris utriusque Doctor factus, ibidem leges publicè explanaverit; libros, quos nunquam viderat, nec legerat, memoriter recitando. Et aliis relictis, narrat, quendam Joannem Gambasium Volateranum, etiam cæcum, artem statuariam didicisse, & duas mirabiles Statuas argilla formasse, quarum una Urbani Papæ VIII. alia Cosmi I. Hetruriæ Magni Ducis effigies simillimas referebat.

De surdis, ac mutis à nativitate non transcribo exempla, remittendo Lectorem ad ea, quæ retuli in meis Decisionibus de *Panitentia Decif. 22. per totam*; sed utique de natis sine brachiis, ac sine manibus; quorum prolixam seriem ponit idem Gaspar Schottus in *d. Physica Curiosa lib. 5. cap. 7.* ex qua desumere cogor relationem sequentem, per eum desumptam à P. Laurentio Stengelio in *lib. de Monstris cap. 16. §. 9.* his verbis, *Anno Christi 1628. Ingolstadii, in Collegio Ignatiano, multis Perillustribus, Generalisque Dominis, ac Nobilissima Studiosorum corona præsentibus, sederamus expectatione novi alicujus spectaculi intenti: Cum ecce mediocris Staturæ, Vir in conclave ingreditur, magnificis passibus, pallio in humerum contorto involutus; atque ante mensam, theatri loci appositam, reverentiam Spectatoribus exhibet, ignatis quid spectaturi essent. Præmissis hoc caremoniarum honore, pallium ore mordicus apprehendit, & de se expectatissime super mensam projicit. Quo amoto, evolutus ipse adstat statuae instar truncate, ab humero deorsum planus, tanquam trabs quædam vestibis induta, aut trophæum, cui arma appenduntur. Carebat enim ambabus manibus, & utroque brachio erat destitutus. Mox in mentem insiliit, & excussis calceis, paulò plus, quam primores pedum digitos ostendit, quos habebat, haud multò, quam nos, longiores. Illis tamen omnia faciebat, quæ alii manibus solent. Nam, in primis musicum Organum scitissime pulsabat, & si, qui folles attollens ponè adstabat, negligentem se ostendisset, plano pede alapam illi excussissimam dabat. Tum panem, carnes, aliaque, eisdem pedum digitis cultum tenens, scindebat. Quin & Vitrum levabat uno pede, alteroq; cantharum, sibi que ipse infundebat, & nunc Vitrum, nunc cantharum ori admotum exhauriebat. Pothea & chartis pictis cum socio ludebat, eas miscens, distribuens, tenens, atque in mensam cum sonitu projiciens, non secus atque alius omnibus mem-*

bris integer homo. Denique calamum arripiebat, pulcherrimos characteres scribebat; quodque, magis mirandum, & acum sumebat, quam filum, trajiciens, quovis Sartore citius nebat, & fuebatur. Itaque quicumque videbat eum operantem, manus dicebat ei, non officia manuum defuisse; aut, certe manus ipsas in locum pedum demigralle. Hæc Stengelius, & ex Stengelio Schottus, qui, eod. cap. 7. aliam Hostriam ponit ejusdem formæ, minæ Anglæ brachiis destituta, quæ ore, & lingua præstabat multa, quæ alii manibus præstare solent.

Sed in prædicto *lib. 5. cap. 9.* pergit idem Schottus narrare quamplures alios casus diversorum hominum, quibus natura dederat tria, vel quatuor brachia; tres, ac quatuor manus, & cum Schorto concordat Fortunius Licetus, olim in hoc Publico Gymnasio Patavino Philosophiæ Magister meus, in *tract. de Monstris lib. 1. pag. 11. & seqq.* Igitur sicut dubitari potest, an quadrumanes quater sint in manibus ungendi, ita è contra major est dubitatio, quid debeat facere Parochus vocatus ad dandum Oleum Sanctum ægroto, qui fuerit cæcus à nativitate, vel ab infantia; sive ab eodem tempore laboraverit surditate, aut mutitate; sive etiam qui natus sine brachiis, aut eis obtruncatus à primis annis, manus nunquam habuerit an sensum tactus exercendum. Siquidem in his ægrotis quomodo verificabitur Forma Sacramenti: *Indulgeat tibi Dominus quicquid per visum, per auditum, per locutionem, per tactum deliquisti; si neque visum habuit, neque auditum, neque loquelam, neque manus, ad videndum, audiendum, loquendum, ac tangendum?* Docent Philosophi, & S. Thomas *1. p. q. 77. art. 5.* quod anima nostra quasdam operationes potest exercere sine organo corporali, ut intelligere, & velle; At non etiam illas, quæ exercentur per organa corporalia, sicut visio per oculum, auditus per aurem; ut disputando probat Collegium Compluten. *lib. 1. & 2. de Anima disp. 6. q. 3. §. 1. & Maltius in eod. tract. de Anima disp. 6. à num. 3. & seqq.* ubi docet, quod in præsentis statu anima nostra in sua operatione pendet à potentia organica. Hinc Dicastillus de *Sacrament. tom. 1. tract. 7. disp. 1. dub. 3. num. 51.* relatus à Diana *part. 10. tract. 16. resol. 81.* quæ in Coordinato est *tom. 2. tract. 4. resol. 1.* asserit hujusmodi ægrotos non esse ungendos in sensibus, vel in parte vicina sensuum, quos non habuerunt, subdens hanc rationem, *Qui enim nunquam habuit oculos, nunquam peccavit per oculos; nec concupiscentia videndi, si peccatum fuit, fuit peccatum oculorum. Unctio autem in alia parte omnino distincta, non significat remissionem peccati commissi per eam partem, quæ non existit, nec unquam exstitit; nec commissi per concupiscentiam operandi per talem partem, aut sensum, qui nunquam fuit.*

Nihilominus resolutio difficultatis est, quod prædicti ægroti quamvis ab infantia, aut à nativitate cæci, surdi, muti, brachiis, vel manibus truncati, sunt ungendi Oleo Sancto in partibus proximioribus organo, quod non habent; tum ex præcepto Ecclesiæ; quia *Rituale Romanum in Rubrica de Sacrament. Extrem. Unct.* ait in fine: *Siquis autem sit aliquo membro mutilatus, pars loco illi proxima inungatur eadem verborum forma:* tum ex communi opinione, & doctrina Theologorum ita asserentium, quos citat, ac sequitur Diana *part. 5. tract.*

tract. 6. resol. 11. translata in Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 48. quibusego addo S. Thomam in Supplem. 3. p. q. 34. art. 7. S. Bonaventuram in 4. dist. 23. part. 2. q. 3. Suarezium in 3. p. tom. 4. disp. 42. sect. 3. n. 4. Gonetum tom. 5. tract. 6. disp. 3. num. 8. Salmanticenses de Extrem. Unct. tract. 7. cap. 2. à num. 23. & seqq. nec non Emin. Card. de Lauræa de eodem Sacram. disp. 11. n. 186. Ad objectionem autem, quomodo verificentur in his ægrotis verba formæ *In-
10* *dulgeat tibi Dominus quicquid per visum, auditum, tactum &c. & deliquisti*, si nunquam viderunt, audierunt, tetigerunt? respondent dupliciter: uno modo, quod prædicta verba intelliguntur conditionaliter, id est, *Si quid per visum, auditum, tactum &c. deliquisti*: altero modo, quod licet homo carens visu, vel alio sensu non possit peccare mediante organo illius sensus, quem non habet; nihilominus peccare potest per potentias internas, quas habet in anima; quandoquidem (ut supra notatum est) Anima rationalis dupliciter operatur, vel per organa corporalia, vel per potentias non organicas internas, quarum ipsa anima est subiectum *Quod*; ut explicat D. Thomas 1. part. q. 77. art. 5. & declarant Complutenses d. lib. 1. & 2. de Anima quest. 3. §. 1. & 2. disp. 6. Igitur etsi cæcus non videat organo oculorum; interior tamen anima cupit videre, & ex illo desiderio, si immoderatum, vel inordinatum sit, potest delinquere. Agnovi puellam nobilem cæcam ab
11 infantia, quæ impensè delectabatur vittis coccineis, & purpureis; ac iisdem tum caput, tum humeros, ac brachia sua ornat; utique non alia de causa, nisi quia à puellis aliis audiebat, colorem coccineum, ac purpureum esse cæteris pulchriorem. Quamvis itaque cæcus non iudicet de colore; ex nimio desiderio, & affectu ad illum, potest dari culpa venialis, delenda per Sacramentum Extremæ Unctionis etiam in cæcis à nativitate; idemque dici potest circa inordinata desideria audiendi, loquendi, & tangendi in hominibus, qui hos sensus externos non habeant.

Altera difficultas est, An in administrando hoc Sacramento, & in sensibus ungendis servandus sit
12 ordo in Rituali Romano præscriptus, videlicet, ut primum inungantur oculi, deinde aures, postea nares, subinde os, manus, pedes, & renes: Omnes Theologi ad hanc difficultatem respondent, de necessitate Sacramenti non esse talem ordinem servandum; sed utique de præcepto Ecclesiæ. Idcirco si Sacerdos dans Oleum Sanctum infirmo perverteret supradictum ordinem, valde conferret Sacramentum; sed si absque gravi, & urgenti causa pro suo arbitrio sensus ungeret, graviter peccaret, quia Ritus à Romana Ecclesia præscripti in administratione Sacramentorum sunt à quocunque servandi, ut supranotatum est, & advertit Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 181. Salmanticenses d. tract. 7. cap. 2. num. 21. & Martius in 4. sent. disp. 6. num. 41. ubi hæc scribit: *Qua tamen à Theologis non idè dicuntur, & conceduntur, ut passim absque ulla necessitate ea in praxi redigi liceat; nam si nulla occurrit necessitas, debet Unctio fieri eo ritu, & cum omnibus illis circumstantiis, quas Ecclesia præscribit. Et alias pro qualitate transgressionis esset mortalis culpa. Solum ergo per hoc Theologi significare intendunt, quod quamvis ex præcepto Ecclesiæ ista fieri, & servari debeant,*

nec proinde nulla urgente necessitate sine peccato omit-
ti possint, non sunt tamen de essentia hujus Sacramenti, nec ad ejus validitatem requiruntur. Igitur absque urgentissima causa (quæ raro accidere potest) non est pervertendus ordo in ungendis sensibus infirmi; sed ipsa unctio est facienda de sensu in sensum juxta ordinem Ritualis Romani.

Ultima difficultas est, an liceat ungere infirmum in administranda ei Unctione Extrema non pollice intincto oleo sancto, sed aliqua virgula oblonga in eodem Sancto oleo intincta, vel gossipio ipsi alligato? Respondent omnes Doctores tempore pestis licere uti prædicta virgula ad effugiendum periculum contagii; secus autem extra tempus pestis, & extra periculum contagii. Ita Sylvius, Marchinus, Mancinus, Barbosa, & alii, quos citat, & sequitur Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 34. & 35. quatum prima est in Diana antiquo part. 3. tract. 4. resol. 166. secunda verò in part. 5. tract. 3. resolut. 79. concordant Salmanticenses d. tract. 7. De Extrem. Unct. cap. 7. num. 15. Et ita est omnino observandum; quia ubi non est periculum pestilentie unctiones sunt faciendæ digito Sacerdotis, ita præcipiente Rituali Romano, cujus Rubrica immediatè ante primam unctionem Oculorum ita loquitur: *Deinde intincto pollice in Oleo Sancto, in modum Crucis inungit infirmum in partibus hic subscriptis.* Quod autem hæc Rubrica habeat vim præcepti diximus supra Decis. 66. num. 19. ex DD. ibi citatis. Utum autem tempore pestis Parochus obligatus sit administrare hoc Sacramentum Extremæ Unctionis pestiferatis? dicemus infra Decis. 71. & scripsimus de Ven. Euchar. Sacram. Decis. 61. num. 27. & 28. ubi etiam retulimus Theologos asserentes iisdem peste infectis posse dari Sacram Eucharistiam cum cochleari argenteo, vel in pagina munda statim comburenda; prout Extremam Unctionem cum virga oblonga, ut præter supracitatos à Diana docent etiam Naldus Verb. Sacramentum, num. 7. in fin. & Bissus in Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentorum, num. 171. §. 34. Quod verò diximus in d. Decis. 61. num. 28. supradictas DD. opiniones fuisse damnatas à S. Carolo in All. Mediolanen. De Cura pestilent. cap. 15. num. 2. ut testatur Gavantus Verb. Pestis num. 6. in Manuali, intelligendum est de porrigenda Sacra Eucharistia cum cochleari, vel cum pagina, ob irreverentiam erga tantum Sacramentum; non autem de Unctione infirmi cum oleo Sancto; cum nulla indecentia resultet, concessum est ab omnibus DD. ut cum virgula possit ministrari, ad effugiendum periculum contrahendæ pestis in Sacerdote ex contactu sensuum ægroti pestiferati. Quæ autem sint signa ad cognoscendam pestem eruditè declarat Zachias in Q. Q. Medicolegal. tom. 1. lib. 3. tit. 3. qu. 3. quem curiosum Lectorem percurrere non pigeat, ibi enim & instructiones, & eruditiones plures reperiet, de quibus, & de aliis tempus pestis tangentibus dicemus infra Decis. LXXIII.

DECISIO LXVIII.

ARGUMENTUM.

Traditur Forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis; & disputatur, An ad valorem Sacramenti debeat esse deprecatoria? vel sufficiat Indicativa, aut Imperari.

perativa? Argumenta pro utraque opinione, quatuor tutior, quod debeat esse deprecatoria. Forma Ambrosiana, Veneta, & alia huiusmodi per vetustatem, etsi viderentur indicativa, probatur eas fuisse deprecatorias. Quae verba in forma Extremae Unctionis sunt de essentia Sacramenti? Curiosi casus de duobus Presbyteris ignorantibus verba Extremae Unctionis & absolutionis Sacramentalis.

SUMMARIUM.

- 1 Forma Sacramenti Extremae Unctionis quanam sit?
- 2 Deprecativa an esse debeat? vel sufficiat indicativa? & num. 7.
- 3 Baptismi forma, ac Confirmationis est indicativa.
- 4 Oratio requirit attentionem internam ad Deum.
- 5 Forma Sacramentorum debet infallibiliter causare eorum effectus.
- 6 Ambrosiana ac Veneta forma antiqua in Extrema Unctionis Sacramento.
- 7 Forma deprecatoria rationes, & congruentia.
- 8 Forma Ritualis Romani de Extrema Unctione antiquitas.
- 9 Gemeticum quid sit?
- 10 Gracorum forma in Sacramento Extremae Unctionis.
- 11 Argumentum de forma unius Sacramenti ad alterius formam non valet.
- 12 Orationis in Extrema Unctione efficacia non est ex opere operantis, sed ex opere operato.
- 13 Deprecatoria Forma in Extrema Unctione habet effectum infallibilem ex Dei promissione.
- 14 Forma Ambrosiana, Veneta, & consimiles antiquae in Extrema Unctione erant deprecatoria, non indicativa. Et quomodo?
- 15 Oratio ad Deum, ut plurimum dirigitur indicativo, vel imperativo modo.
- 16 Ut est particula optativi modi significans Utinam
- 17 Verba Formae Extremae Unctionis posita à Rituali Romano sunt omnia de Praecepto.
- 18 Tria verò tantum de essentia. Et quae.
- 19 Dereliquisti Verbum in forma Extremae Unctionis an aequivaleat Deliquisti?
- 20 Tormentum gratiae pro augmentum gratiae in absolutione Sacramentali prolatum à Confessario ignorante.

Post explicitam materiam remotam, ac proximam Sacramenti Extremae Unctionis, opus est ejusdem Formam ponere, ac declarare. Haec autem consistit in his verbis, quae proferuntur à Sacerdote, dum Oleo Sancto ungit sensum corporis infirmi, videlicet: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid per visum &c. deliquisti.* Sic repetendo in unctione aliorum sensuum, pedum, ac renum; ut traditum est à Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. à Tridentino sess. 14. de Extrem. Unct. cap. 1. Et praecipitur in Rituali Romano à Paulo in Rubric. de Extrema Unctione.

Porro circa hanc Formam duae sunt difficultates, quae inter Theologos agitantur. Una est, an haec Forma ad sui validitatem, debeat necessarii esse deprecativa? vel sufficiat etiam indicativa? quod est querere, an prorsus debeat proferri per modum orationis, & deprecationis ad Deum? Vel possit pronuntiari etiam per modum potestatis, & auctoritatis ab ipso Ministro, & sic indicativo modo? In Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

hac difficultate plurimi ex DD. antiquis opinati sunt, esse formam sufficientem etiam indicativo modo pronunciatam.

Primo, quia ex similibus verbis Scripturae Sacrae collegit Ecclesia formam baptismi, ac formam Extremae Unctionis; illius scilicet ex verbis Matth. 28. 19. *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Istius autem ex verbis Jac. 5. 14. *Infirmatur quis in vobis &c. Ungentes eum oleo in nomine Domini.* Sed forma Baptismi proferitur indicativo modo. *Ego te baptizo &c.* Igitur etiam forma Extremae Unctionis eodem modo potest pronuntiari, videlicet dicendo, *Ego te ungo Oleo Sancto &c.* Confirmatur, quia in Sacramento Confirmationis Minister proferit Verba formae auctoritative, & indicativa, *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis.* Idemque facit Sacerdos in Pœnitentiae Sacramento, dum dicit: *Ego absolvo te à peccatis tuis.*

Secundò, si haec forma de necessitate esse deberet deprecatoria, & per viam orationis prolata, subiceret nullitati, ac invaliditati tones, quoties in ea deficeret aliquid ex his, quae sunt de essentia orationis, nempe attentio interna Sacerdotis ad Deum, S. Thom. 2. 2. qu. 83. art. 13. ubi allegat dictum Apostoli Pauli 1. Cor. 14. *Si ore lingua, mens mea sine fructu est.* Ergo, ne Sacramentum subiaceat nullitati, si conferatur à Sacerdote cum mente distracta, & sine attentione interna, dicendum videtur, Formam indicativam sufficere.

Tertiò facit, quia forma Sacramenti debet de necessitate causare infallibiliter effectum ipsius Sacramenti ex divina promissione in eo, qui non ponit obicem. Sed forma deprecatoria non videtur causare praedictum effectum infallibiliter; quia facit eum pendere ex libero dumtaxat Dei beneplacito. Ergo, tantò magis forma indicativa, & per modum auctoritatis prolata censenda est sufficiens, quanto minùs deprecatoria potest esse apta ad effectum Sacramenti infallibiliter producendum.

Quartò urget, quia antiquissimis temporibus forma indicativa erat in usu in diversis Diocœsibus. Siquidem tempore Divi Ambrosii sub hac forma dabatur hoc Sacramentum Extremae Unctionis: *Ungo te Oleo Sanctificato. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti preparatus ad certamen, aereas possis superare potestates, prout referunt S. Bonaventura Durandus, Argentinas, & alii Scholastici in 4. sent. dist. 23. In libro Sacramentorum S. Gregorii Magni haec traditur forma: In ungo te Oleo Sancto, sicut unxit Samuel in Regem, & Prophetam. Operare creatura Olei in nomine Dei Patris Omnipotentis, ut non lateat hic Spiritus immundus, neque in membris tuis, neque in medullis, neque in ulla compagine membrorum; sed in te habet virtus Christi Altissimi, & Spiritus Sancti. Eandem formam haberi in antiquo Codice Manuscripto Halitgarii, qui florebat temporibus Ludovici Pii Imperatoris, anno scilicet 814. notat Serrarius relatus ab Arcudio libr. 5. de Concord. Eccl. Orient. cum Occid. cap. 5. In libro Sacramentali Veneto antiquissimo, (qui apud me est, & quem paucis solidis emi super floreis, non multum tempus fluxit) haec sunt formae ad unctiones sensuum infirmis: *Ungo oculos tuos oleo Sanctificato in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; ut quicquid de illicito visu deliquisti huius olei unctione expietur. Ungo has aures Sacrae Olei liquore, in nomine Patris &c. ut quicquid de lectione nocivi auditus admissum est, medicina spirituali evacuetur.**

ur. Ungo has naves Oleo sacro In nomine Patris &c. ut quidquid noxio vapore contractum est ab odore superfluo, ista emendet Unctio, vel medicatio. Ungo labia ista consecrati Olei medicamento In nomine Patris &c. ut quidquid gustu superfluo, & inordinato, vel otioso, vel criminosa peccasti locutione, divina Clementia miserante, hac unctione expurgetur. Ungo has manus Oleo Sanctificato In nomine &c. ut quidquid illicito, vel noxio tactu, vel opere peregerunt, per hanc unctionem evacuetur. Quis non diceret has Unctiones esse indicativas, prolatas non deprecatorias, sed auctoritativas? His igitur rationibus, argumentis, & auctoritatibus plurimi Doctores ex antiquis moti dixerunt, esse sufficientem formam Extremæ Unctionis, etsi indicativo modo prolatam, videlicet Albertus Magnus, Durandus, Paludanus, & Richardus in 4. dist. 23. & post illos Navarrus in Summa cap. 22. num. 15. & Beccanus de Sacramentis cap. 27. qu. 7. Suarez tom. 4. in 3. p. D. Thomæ disp. 40. sect. 3. num. 7. & Filiucius tom. 1. tract. 3. cap. 4. num. 80. quos citat Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 15. §. 1. Quibus adhærent novissimè Hiquius, & Pontius apud Mastrium in 4. disp. 6. num. 34. nec non Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extrem. Unct. d. disp. 11. à num. 59. & seqq. ubi firmat, quòd Improbabile absolute non est, quòd forma indicativa non sit valida, esto sit illicita.

His tamen minimè obstantibus communior, ac probabilior Doctorum sententia est, quòd forma 7 Sacramenti Extremæ Unctionis debeat esse deprecatoria, & per via precis, ac orationis, ut inter alios docuit S. Thom. in Supplem. q. 29. art. 8. ubi sic concludit: *Forma hujus Sacramenti est Oratio deprecatoria, & ideo non potest esse forma indicativi modis.* Et hujus conclusionis veritatem Angelicus Doctor comprobat triplici ratione, ac congruentia. Prima est, quia hoc Sacramentum confertur moribundis, qui cum sint propriis viribus destituti, indigent orationibus sublevari. Secunda, quia hoc Sacramentum datur tantum iis, qui ex foro hujus Ecclesiæ commigraturi sunt in forum alterius vitæ ad Judicium Dei, cujus misericordiam expedit implorare pro ipsis oratione. Tertia, quia per hoc Sacramentum procuramus infirmo etiam corporis sanitatem, quam nescimus esse ei expedientem; ideo deprecativè est à Deo petenda. Addi potest Quarta congruentia, nempe Extremam Unctionem esse complementum Sacramenti Pœnitentiæ, in quo operibus laboriosis satisficit Divinæ justitiæ, attenta sanitate suscipientis, at in hoc ob gravem ejus infirmitatem, & debilitatem, non potest, nisi recurrere ad Divinam Misericordiam, quæ proinde oratione est ei imploranda. Quinta etiam accedit congruentia formæ deprecatoriæ, quæ resultat ex verbis Divi Jacobi, qui ait: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Jac. 5. 14. ubi correlativæ sunt deprecatio, & Unctio.

Hinc observant Doctores in antiquissimis Ritualibus libris, qui supra sexcentos annos repetiuntur conscripti, quòd Forma Sacramenti Extremæ Unctionis expressa legitur his verbis: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum auditum, &c. ut notat Gaspar Ivenim in Commentar. Histor. & Dogmatic. de Sacram. Dissert. 7. quest. 4. ubi refert Codicem Monasticum Gemeticense à sex sæculis scriptum prædictam formam continentem;*

(est autem Gemeticum Vicus Galliæ in Normannia, vulgò *Sumieges*, in quo Abbatia percelebris ad Sequanam fluvium, quinque leucis infra Rhodomagum, Gallis *Roven*, Italis *Roan*, posita in occasum. Ferrarius in Lexic. Geograph. Verb. Gemeticum, seu Gemeticum.) Insuper etiam Ecclesiam Orientalem in hujus Sacramenti administratione adhibere Formam deprecatoriam testantur Scriptores Græci, inter quos Arcudius d. libr. 5. cap. 5. sic scribens: *Forma Extremæ Unctionis est deprecatoria, ut etiam apud Latinos, & Latine, quò ad sensum responderet.* Quam quidem Græcorum formam ex Euchologiis per Ivenim d. Dissert. 7. qu. 4. desumptam, non me piget hic transcribere, etsi prolixam, in gratiam mei Lectoris, qui de facili eam alibi reperire non poterit. Est autem ista. *Pater Sancte, 10 Animarum, & corporum Medice, qui Filium tuum Unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum omnem morbum curantem, & ex morte nos liberantem misisti: sana quoque servum tuum N. à detinente illum corporis infirmitate & vivifica illum per Christi tui gratiam: intercessionibus super omnes Sanctissimæ Domine Nostræ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ protectionibus Venerandarum supercælestium Virtutum incorporearum; Virtute pretiosæ, ac vivificæ Crucis, honorandi gloriosi Prophetæ Præcursoris, & Baptiste Joannis, Sanctiorum gloriosorum, & toto orbe celeberrimorum Apostolorum; Sanctiorum gloriosorum, & victoris clarorum Martyrum, & Deiferorum Patrum nostrorum, Sanctiorum Medicorum mercede non conductorum, Cosmæ, & Damiani, Cyri, & Joannis, Pantaleonis, & Hermolai, Sampsonis, & Diosmedis Photii, & Aniceti; Sanctiorum, & Justorum Deiparentum Joachim, & Anne, & omnium Sanctiorum. Amen. Quia tu es fons Sanitatum Chris-te, & Deus noster, & tibi gloriam referimus Patri, & Filio, & Sancto Spiritui nunc, & semper, & in sæcula sæculorum.* Aliter prædictus Gaspar Ivenim hanc esse formam, qua Græci utuntur in administrando Extremæ Unctionis Sacramento; nam, præter invocationem Divinæ Clementiæ, exprimit spirituales effectum Sacramenti remissionis culpæ, & collationis gratiæ in illis verbis: *Vivifica illum per Christi tui gratiam;* nec non alterum effectum minus principalem, nimirum restitutionis sanitatis corporalis, ibi: *Sana quoque servum tuum à detinente illum corporis infirmitate.* Non nemo tamen diceret, eam habere potius speciem devotæ orationis, quàm formæ Sacramentalis; cum in nulla ejus parte indicetur materia Sacramenti, neque remota, quæ est oleum benedictum; neque proxima, quæ est ipsa Unctio, præter morem cæterorum Sacramentorum, in quibus, dum forma profertur, materia innuitur, ut consideranti manifestè patet. Quidquid sit, extra controversiam esse debet, & de fide tenendum, quòd vera, & valida forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis existit sub modo deprecativo, ut constat ex utroque Concilio Florentino, & Tridentino, & ex praxi Romanæ Ecclesiæ, quæ in materia Sacramentorum errare non potest, cap. Ad Abolendam, de Hæretic. Maftrius in 4. sent. d. disput. 6. num. 39. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extrem. Unct. d. disput. 11. num. 35.

Neque obstant argumenta contraria, quæ superius adduximus pro forma indicativa. Non primum de formis aliorum Sacramentorum indicativo modo prolatis,

prolatis; quia etsi satis sit dicere, quod unumquodque Sacramentum habet suam formam propriam à Christo indicatam, & ex Apostolica traditione ab Ecclesia præscriptam; ideoque non valet argumentum de una ad aliam. *Barbola de locis commun. arg. juris, loco 101. num. 3.* Ulterius respondetur diversimodè ab eodem Christo fuisse ordinatam administrationem Sacramentorum; alia enim collocata est in Ministro, vel tanquam agente, ut in baptismo; vel tanquam in Superiore consignante, ut in Confirmatione, & Ordine; vel tanquam Judice, ut in Pœnitentiis vel tanquam Repræsentante personam Christi, ut in consecratione Eucharistiæ; & in his forma profertur indicativo modo, ut constat de voluntate libera Ministri in Sacramento consiciendo, à qua illud pendet. At administratio Extremæ Unctionis posita est in supplicanda Divina Misericordia pro ægroto, qui inungitur; ut ei ex meritis Christi concedat effectus ejusdem Sacramenti; idcirco forma debet esse deprecativa, juxta proprium esse hujusce administrationis. Hinc comprehenditur differentia etiam in citatis Verbis *Baptizantes eos &c. Et ungentes eum oleo &c.* quia his ultimis S. Jacobus præmisit, & *orent super eum*; quia sic à Christo institutum est hoc Sacramentum, ut per modum Orationis, & deprecationis administraretur; quod notat Gonet d. tom. 5. tract. 6. disput. 1. art. 2. sub. num. 41.

Ad Secundum respondetur, negando consequentiam; quia ut ait Gonet d. num. 41. *Vers. Ad tertium*; Efficacia Sacramenti non pendet ab oratione Sacerdotis, ut est opus operantis, sed ut est Oratio Sacramentalis, habens valorem, & efficaciam ex meritis Christi, à quo est ordinata. Unde quamvis Sacerdos sit mente distractus, imò quamvis sit peccator, semper exauditur, & suum effectum habet, dummodo habeat intentionem administrandi Sacramentum, & faciendi quod facit Ecclesia.

Ad Tertium respondetur, negando minorem. Siquidem, cum hoc Sacramentum non minus quam alia habeat annexam infallibilem Dei promissionem; quia omnia operantur ex meritis Christi, & ad instar operis operati, & non operantis; quamvis forma sit deprecatoria, consequitur infallibiliter effectus Sacramenti, id est gratiam, si infirmus non ponat obicem. Hæc est enim differentia inter hoc Sacramentum, & illud Pœnitentiæ ex ordinatione, & institutione Christi, ut ad conferendam suam gratiam infallibiliter in Pœnitentiâ, Deus non acceptet formam deprecativam Ministri, sed indicativam prolata per modum Sacramentalis judicii: At in Extrema Unctione non acceptet formam indicativam, sed deprecativam, per modum Sacramentalis Orationis, ut bene differit Mastrius d. disput. 6. sub. num. 35.

Ad Quartum respondent Theologi utriusque Scholæ, qui hisce temporibus de hac difficultate scribunt, prædictas formas Ambrosianam, Venetam, & consimiles aliarum regionum, non fuisse indicativas, sed deprecativas. Ita ex Thomistis Gonet d. tom. 5. tract. 6. disput. 1. num. 41. Et ex Scotistis Mastrius d. disput. 6. in 4. Sentent. num. 37. ambo enim propriæ Scholæ merentur vocari Antesignani, & Principes. Verum tum ipsi, tum alii eorum sequaces non concordant in explicando modo, quo antedictæ formæ antiquæ, hu-

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

jus Sacramenti dici possint deprecativæ, non autem indicativæ. Alii dicunt, in ipsis formulis virtualiter includi orationem, ac deprecationem ad Deum, quia ejus divinum Nomen imploratur, ut potè cum dicebant Ambrosiani: *Ungo te Oleo Sanctificato, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti preparatus ad certamen, tacite subintelligebant, deprecor, oro, rogo Deum, aereas possis superare potestates.* Prout etiam, cum pronunciabant. Veneti: *Ungo oculos tuos oleo Sanctificato In Nomine Patris &c.* tacite intelligebant, rogans, petens, deprecans Sanctissimam Trinitatem, ut quidquid de illicito visu deliquisti, hujus Olei unctione expietur. A junc enim etiam in vulgari, & communi sermone inter amicos, rogari Deum pro sanitate alterius absque lyrogo, Exempli gratia. *V. S. stii sana*, tacite intelligendo, *Prego il Signore Dio, che V. S. stii sana.* Vel si quis amico dicat: *V. S. mi facci il tal favore.* Habent hæc verba hunc tacitum sensum: *Prego, Supplico V. S. che mi facci il tal favore.* Ita declarant Gonet d. num. 41. & Mastrius num. 37.

Aliam explicationem dat Gobatus in Theolog. Experim. d. tract. 8. de Extrem. Unct. num. 804. & est, proprium esse Orationis, ac deprecationis ad Deum, ut fiat modo indicativo, vel imperativo; & affert exemplum Orationis Secretæ in Missa Confessorum non Pontificum, in qua Sacerdos orat dicens: *Laudis Tibi Domine hostias immolamus in tuorum commemoratione Sanctorum, quibus nos, & presentibus exui malis confidimus, & futuris, (scilicet prout oramus, & deprecamur.)* Item dat aliud exemplum Secretæ in Dom. 13. Post Pentec. quæ ait: *Pro nostra servitutis augmento Sacrificium Tibi Domine laudis offerimus; ut quod immeritis contulisti, propitius exequaris: tacite subintelligendo, prout rogamus, & deprecamur.* Alia plurima consimilia exempla de Sacris paginis adduci possunt; prout illud *Isaia 45. 8. Rorate celi desuper, & nubes pluant justum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem.* In Psalmis centies, & millies ita loquitur David. Sed sublimis Oratio Dominicalis, quam nos docuit ipse Redemptor, septem suas petitiones proponit ad Deum indicativo seu imperativo modo: *Sanctificetur nomen tuum. Adveniat Regnum tuum &c.* nam in omnibus subintelligitur, prout Te humillimè oramus, rogamus, deprecamur. Idcirco Forma Ambrosiana, Veneta, & si quæ aliæ in Sacramento Extremæ Unctionis, non erant indicativæ, sed deprecatoriæ, quia Sacerdos enunciando effectum spirituales in quacunque Unctione, per viam orationis enunciabat, subintelligendo, prout ego rogo, ac deprecor Altissimum in mente mea, & in corde meo; oramus enim ad Dominum, & illum rogamus non solum lingua, & verbis, sed mente, & spiritu; juxta illud Apostoli 1. Cor. 14. 15. *Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritu, psallam & mente.* Ubi Tirinus ita explicat: *Ita ut ego fructum orationis in animo meo percipiam.*

Tertiam ego adderem explicationem ad demonstrandum Formas illas antiquas fuisse deprecativas; videlicet, quia in illis omnibus adest particula UT, quæ præter alias significationes, habet sensum optativum, & vim optandi, & tantum valet, quantum UT IN AM, ut observat

Q 2

Vossius

Vossius in *Etymologico lingua latina Verb.* Ut; quo loci allegat illud carmen Terentii: *Ut illum Di, Deaque perdant*; & ipsum explicando subdit, Nam intelligitur ita precor. Patet itaque legentibus, ac considerantibus prædictas Formas Ambrosianam, Venetam, & consimiles, quod erant deprecatoriæ, quia in omnibus Unctionibus Minister Sacramenti Extremæ Unctionis dum pronuntiabat effectum spirituales ab iisdem proventurum, præmittebat particulam UT, per quam intelligebat, Deum precari, ut illum effectum elargiretur infirmo; ac si expressè dixisset, *Utinam, prout opto, ac Deum rogo*; licetque absque dubio loquebatur deprecatoriè, & per viam orationis ungendo infirmum; non autem indicativè, seu per viam potestatis, ac auctoritatis. Et hæc de prima difficultate.

Altera difficultas est, an omnia verba sint de Essentia Sacramenti, quæ Ritale Romanum ponit in hac forma: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam Misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti. Amen. Vel auditum &c. odoratum &c.* Vel potius hæc verba sint tantum de Præcepto? Quod ea sint de præcepto, nemo dubitat; imò omnes DD. concorditer asseverant, peccatum mortaliter ministrum huius Sacramenti, qui ausus esset eadem verba vel omittere, vel mutare; nefas enim est à praxi universali Ecclesiæ discedere; & formam ab Ecclesia Romana præscriptam in danda Extrema Unctione non servare; ut advertunt Reginaldus *libr. 28. num. 54.* & Mastrius in 4. *Sentent. d. disput. 6. num. 41.* Quæ autem verba sint de Essentia Sacramenti, non sunt concordēs inter se Doctores, ut videre est apud eundem Mastrium *d. disput. 6. à num. 38. & seqq.* & Salmanticenses *De Sacram. in genere d. tract. 7. cap. 2. à num. 29. & seqq.* Ceterum conveniunt, tria esse verba necessaria ad validitatem, & essentiam huius Sacramenti, nempe *Unctionem, Indulgeat tibi Dominus, & Quidquid per Sensus N. N. deliquisti.* Quapropter si quis non exprimeret *Unctionem* ipsam, vel non dixerit, quod Deus infirmo *indulgeat*, aut condonet *Quidquid deliquit* per illum sensum, quem inungit, nullum Sacramentum faceret; ut latius examinant, & demonstrant DD. quos allegant Salmanticenses, ibi à studioso lectore videndi; ea ratione, quia, omissis prædictis verbis, aut æquivalentibus, forma non exprimeret effectus, quos parere debet Sacramentum; & sine tali expressione Sacramentum non conficitur.

Curiosa tamen est investigatio, facta à Gobato in hoc proposito *d. tract. 8. num. 81.* an fecerit validè Sacramentum quidam Presbyter (ex illis, qui à Ministris Episcoporum parùm fidelibus in examinandis clericis promoventur ad Ordines Sacros, et ignorant, & linguam latinam non bene intelligentes) quidam presbyter, inquam, qui dans Extremam Unctionem infirmo, ad omnes sensus dicebat, *Indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, Auditum, &c. deliquisti*; Utinam non reperirentur tam rudes Sacerdotes, ut unum verbum pro alio caperent! Multis ab hinc annis ego moram faciens Venetiis, pro defensione Jurium Episcopatum Eminentis, ac Reverendissimi Domini mei Cardinalis Barbadici Episcopi Patavini, quadam die exomologesi mea ad pedes Confessarii exhibita, audivimus, post impertitam Sacramentalem absolutionem mihi ita concludentem: *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, Tormentum gratiæ, & premium vite*

æterna. Obstupui, & tacui. Sed melius cogitans, id innui Præfato cuidam, cujus confessiones Sacramentales idem Sacerdos frequenter excipiebat; & ab eodem etiam Præfato audito verbo *Tormentum gratiæ*, fuit ei facta seria monitio, ut se emendaret. Modò revertentes ad illum, qui in Extrema Unctione proferebat *dereliquisti*, pro verbo formæ *deliquisti*, prima facie videbatur dicendum, errorem illum grammaticalem non nocuisse valori Sacramenti, & satis esse, si de cætero se emendaret; nam etiam ille, qui baptizando ex ignorantia latinitatis dicebat, *In nomine Patriæ, & Filiæ, & Spiritu Sancta*; validè baptizavit, ut respondit Summus Pontifex in *Cap. Retulerunt. De Baptismo* Nihilominus P. Gobatus contrarium in hoc casu resolvit, concludens repetendam esse Unctionem Sacram., & proferendum verbum *deliquisti*, ea ratione quia verbum *dereliquisti* sive sumatur grammaticaliter, sive contideatur moraliter facit sensum omnino diversum à verbo *deliquisti*, quod supra diximus esse essentiale in hac forma. Nec suffragatur exemplum ante relatum de Baptismo; quia verba illa Sanctissimæ Trinitatis Personarum, etiam cum mala latinitate pronunciata; tamen & moraliter, & grammaticaliter significabant ipsas divinas Personas, quarum nominatio requiritur ad validitatem Baptismi. Caveant Antistes, ne clericos rudes, & ignorantes linguam latinam ad Sacros Ordines promoveant; hi enim promoti non verentur deinceps tum in Sacrificio Missæ, tum in ministrandis Sacramentis barbarismos, & solacismos proferre, ut experientia demonstrat; & ego Parochos huiusmodi non semel audivi, quos, si liceret, possem nominare.

DECISIO LXIX.

ARGUMENTUM.

Disputatur satis difficilis Quæstio, an laici, silem in casu necessitatis, possint ministrare infirmis Sacramentum Extremæ Unctionis? Proponuntur septem argumenta, cum exemplis ex vitis Sanctorum desumptis, quæ videntur favere opinioni affirmativæ, sed ea fortiter enervantur, & doctissimis eruditionibus resolvuntur. Concluditur, neminem inferiorem Episcopo, vel Sacerdote posse esse Ministrum huius Sacramenti.

SUMMARIUM.

- 1 *Minister Sacramenti Extremæ Unctionis quis sit?*
- 2 *Laici an possint ministrare Extremam Unctionem?*
- 3 *Presbyter Græcè, Latine dicitur Senior.*
- 4 *Laici cur possint baptizare?*
- 5 *Apostoli nondum ordinati Sacerdotes ungebant infirmos oleo.*
- 6 *Innocentii I. verba circa Ministros Extremæ Unctionis. Et num. 16.*
- 7 *S. Genovesæ an ministraret Oleum Sanctum infirmis? & num. 17.*
- 8 *Eremitæ Laici ungebant infirmos Oleo Sancto.*
- 9 *B. Reginaldus Ord. Præd. agrotans Oleo ungitur à Deipara, & num. 21.*

- 10 Soli Episcopi, aut Sacerdotes sunt Ministri Extremae Unctionis.
- 11 Presbyteri significant Sacerdotes post publicatum Evangelium.
- 12 Laici non ministrant res sacras, vel functiones publicas Ecclesiae.
- 13 Laici nunquam ministrarunt Sacramentum Extremae Unctionis.
- 14 Laici cur ministrent Baptismum, non autem Extremam Unctionem.
- 15 Apostolorum Unctiones Marc. 6. erant curative, non Sacramentales.
- 18 Oleum consecratio non fit pro libito Episcopi, sed feria V. in Cena Domini.
- 19 Oleum benedictum à simplici Sacerdote dicebatur Sacramentum.
20. Forma benedicens Oleum in Rituali Veneto vetustissimo.
- 21 Maria Virgo Mater Dei Thesauraria Divina Beneficentiae.
- 22 B. Reginaldus Ord. Prædic. obitus, & ad eum pia precatiuncula.

Sequitur ut de Ministro hujus Sacramenti Extremae Unctionis verba faciamus. Circa quem et si hodie de fide tenendum, & dicendum sit, solum Sacerdotem, sive simplicem sive summum, nempe Episcopum, esse ministrum hujus Sacramenti; ita ut pro nullo casu alius inferior Sacerdos possit illud ministrare, & si ministret, invalidè ministret. Eugenius IV. in Const. 19. Exultate §. 14. & Concil. Trid. sess. 14. de Sacram. Extr. Unct. cap. 1. & can. 4. Nihilominus tres à Theologis circa hunc ministrum disputantur Quæstiones, quas hic referendas esse duxi sub brevitate, ne studiosus lector eas alibi querere cogatur.

Prima disputatio est, an etiam Laici, saltem in casu necessitatis, possint dare infirmo Sacramentum Extremae Unctionis? Affirmant Lutherani, & Calvinistæ ex sequentibus.

Primo, quia S. Jacobus in sua Epist. cap. 5. Vers. 14. ait: *Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Sed ly Presbyteros est vox Græca, quæ latine sonat, & interpretatur Seniores, ac majores ætate. Calepin. in Verbo Presbyter. Hinc læpè in Scriptura Sacra ubi textus Græcus legit Presbyteros, textus Latinus vertit Seniores, ut Num. 11. 16. ibi: *Dixit Dominus ad Moysen congrega mihi septuaginta viros de Senioribus Israel.* In Græco habetur, *congrega mihi septuaginta de Presbyteris Israel.* Et in libro Judith cap. 6. Vers. 12. latine dicitur: *In medio itaque Seniorum.* Græcè autem in medio Presbyterorum. Quo loci Tiranus declarat, Presbyteri: id est, Laici Seniores, qui judicabant populum in quacunque civitate; unde d. cap. 6. Vers. 20. latina Biblia subdit & ipsa, *Et vocatis omnibus Presbyteris simul expleto jejuniis refecerunt;* id est vocatis omnibus Senioribus: Et millies de hac voce in Scriptura Sacra. Igitur (ajunt heterodoxi) si Apostolus jussit inducere Presbyteros, ut oleo Sacro ungant infirmum, de Senioribus Laicis ejus verba sunt intelligenda, & sic etiam Laici Senes possunt ministrare hoc Sacramentum.

Secundò: Infirmi proximè morituri censentur esse in eadem spirituali egestate, & miseria, in qua reperiuntur infantes, quando nascuntur; siquidem neque hi, neque illi propriis viribus possunt seipso adjuvare ad Sacramenta suscipienda. Sed pro infantibus Christus concessit, quòd etiam Laici

possint iisdem ministrare validè Sacramentum Baptismi, ut notorium est, & à nemine negatur. Ergo etiam infirmis graviter decumbentibus poterunt Laici validè conferre Sacramentum Extremae Unctionis.

Tertiò: Apostoli ungebant infirmos oleo ante Passionem Christi, ut legitur Marc. cap. 6. Vers. 13. ibi: *Et ungebant oleo multos egros, & sanabant.* Sed tunc Apostoli erant Laici, non Sacerdotes; tales enim ordinati sunt tantummodò in ultima cœna Diana part. 12. tract. 1. resol. 80. Quæ in Coordinato est tom. 4. tract. 8. resol. 80. Billus in Hierurg. Verb. Extrema Unctio num. 244. §. 2. Ergo etiam Laici dare possunt Extremam Unctionem.

Quartò: Innocentius Papa Primus Epist. 1. ad Decentium cap. 8. quæ extat tom. 1. Concilior. pag. 6 mibi 772. loquens de his, qui possunt ministrare Extremae Unctionis Sacramentum, habet hæc verba: *Sancto Oleo ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua, aut suorum necessitate, ungendo.* Quid clarius? Ergo omnes Christiani possunt ministrare hoc Sacramentum. Supradicta verba referuntur etiam ab Ivenim in dist. Comment. Histor. & Dogmat. tom. 2. dissert. 7. qu. 6. cap. 1. Et ab Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extr. Unct. disput. 11. num. 95.

Quintò: Urget exemplum S. Genovesæ, de quo meminit S. Bonaventura in 4. dist. 23. part. 2. qu. 1. ubi cum adduxisset argumenta pro hac opinione, quòd Laici possint dare Extremam Unctionem infirmis, subdit: *Hoc ostenditur exemplo: quia legitur in Legenda Genovesæ, quòd ipsa inungebat oleo infirmos, & curabat eos:* Et

Sextò: Addere possumus exempla plurium Sanctorum Eremitarum, qui et si essent Laici, ungebant Oleo Sancto infirmos, & illos sanabant, ut frequenter legitur in eorum vitis apud Surium, & præcipuè de S. Eugendo Abbate die prima Januarii, quem expressè notat, ex humilitate nunquam voluisse recipere ordinem Presbyteratus, & nihilominus Sacrum oleum adhibebat in ungendis, & sanandis infirmis; idemque refert de S. Claro Abbate Niennensi ead. prima die Januar. & per totum annum pluries de diversis aliis Sanctis, qui in Statu laicali vivebant.

Septimò: Confert etiam, quòd aliquando Cœlites administrant hoc Sacramentum. Celebris est relatio de Fratre Reginaldo discipulo S. Dominici, de qua dixi in meis Decisionibus De Sacrament. in genere Decif. 12. num. 4. & quam ex Hieronymo Plato De bono statu Religionis lib. 1. cap. 31. transcribit Joan. Bonifacius Bagatta in admirand. Orbis Christiani tom. 2. lib. 3. cap. 5. num. 1. his verbis: *Cum ante annos multos gravissimè agrotaret (Fr. Reginaldus) ei vigilanti de nocte apparuit Regina Cœlicum duabus aliis Virginibus, ipsaque ad eum accedens, jacentis oculos, aures, os, & manus unguento, quod attulerat, propriis manibus linivit; denique & pedes in præparationem Evangelii, & ipsamet quasi ex formula orans adjunxit.* Ex his igitur non incongruum videtur, quòd etiam Laici Seniores saltem in casu necessitatis possint infirmum Oleo Sancto inungere, & eidem Sacramentum Extremae Unctionis præbere.

His tamen, & similibus minimè obstantibus contrarium est omninò tenendum; quia, ut supra dictum est, Concilium Tridentinum definivit esse de fide, quòd soli Episcopi, vel Sacerdotes possint esse ministri hujus Sacramenti, ut legitur de eod.

Sacram. sess. 14. cap. 3. in illis verbis: *Proprios huius Sacramenti ministros esse Ecclesia Presbyteros, quo nomine eo loco, non atate Seniores, aut primiores in populo intelligendi veniunt; sed aut Episcopi, aut Sacerdotes, ab ipsis rite ordinati per impositionem manuum Presbyteri.* Et contra asserentes contrarium, & dicentes Laicos Seniores posse ministrare hoc Sacramentum excommunicationem infligit, ut *ibid. Can. 4.* ita eos feriens: *Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesia, quos B. Jacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed atate Seniores in quavis communitate; ob idque proprium Extremæ Unctionis Ministrum non esse solum Sacerdotem: Anathema sit.* Et per hunc canonem proscripita, ac damnata fuit opinio Lutheri in *lib. de Captivitate Babylon.* ubi scripserat: *Quamquam incertum est mihi, an Sacerdotes velit intelligi (B. Jacobus) cum dicat Presbyteros, id est Seniores.* Nec non doctrina Calvinii *Instit. libr. 4. cap. 19.* ita dicentis: *Jacobus vult infirmum ungi à Senioribus Ecclesie: isti unctionem non admittunt, nisi Sacrificiorum.*

Neque obstant, quæ adducta sunt in contrarium.

- Non primum de voce *Presbyteri*, quæ in Sacra Scriptura accipitur aliquando pro *Seniore*; nam plures à Sacris Theologis dantur resolutiones *Prima* est, quòd licet textus Græcus pro *Senioribus* habeat *Presbyteros*, & idem aliquando ponat Biblia latina; tamen paucissimi sunt loci, in quibus nomine *Presbyterorum* intelligantur Senes canitie, vel atate; innumeri autem illi, in quibus intelliguntur Sacerdotes; quorum aliquos citat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput. 11. num. 94.* *Secunda* est, quòd quidquid fuerit de hac voce *Presbyteri* in testamento veteri; certum est in Evangelio, & novo testamento per eam significari non Senes canitie, vel atate; sed vel Præfidentes populorum, auctoritate, ac Magistratu, de quibus erant Seniores Judaici populi in Evangelio, & actibus Apostolorum; sive Sacerdotes Christi, tales ordinati ab Apostolis, vel Episcopis eorum Successoribus post publicatum Evangelium; & de his loquuntur semper Epistolæ tum Divi Pauli, tum aliorum Apostolorum, quando nominant *Presbyteros*, ut observat Eftius *Comment. in Jacob. cap. 5.* *Tertia* est, quòd S. Jacobus Apostolus promittit ex unctione, & oratione *Presbyteri* effectum infallibilem Sacramenti, nempe gratiam, remissionem peccatorum, & si expedierit salutem spirituali, sanitatem corporis; has autem operationes facere non competit Laicis, tanquam publicas, & sacras; Sed illis, qui ad Sacerdotalem dignitatem sunt promoti. Ita Ivenim *d. disert. 7. quest. 6. cap. 1.* *Quarta* est, quòd nunquam Ecclesia neque ab initio, neque in progressu pro Ministro huius Sacramenti appellatione *Presbyteri* intellexit Senes Laicos. Hinc S. Ioannes Chrysostomus, qui vivebat. Anno 398. de eo scribens nominat Sacerdotes, ut in *lib. 3. de Sacerdotio.* Innocentius Papa I. electus Pontifex Anno 402. in *cir. Epist. ad Decentium cap. ult.* interrogatus ab eodem; an soli Sacerdotes possent ministrare Extremam Unctionem, vel etiam Episcopi? respondendo, quòd absque dubio tum Episcopi, tum Sacerdotes possunt eam ministrare, ostendit, tunc controversiam fuisse de Episcopis, & de Sacerdotibus simplicibus non autem de Laicis, qui propterea nunquam in Ecclesia admissi sunt ministrare hoc Sacramentum. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput.*

11. n. 96. S. Gregorius Magnus, Papa I. qui floruit ante Annum 600. in suo libro Sacramentorum agens de consecratione Oleorum Sanctorum, nomine Presbyterorum intelligit Sacerdotes, tum in functione consecrationis, tum in eorumdem usu in unguendis infirmis, dicens: *Tunc offertur Pontifici Oleum, & benedicit eum tam ipse, quam omnes Presbyteri, ad unguendum infirmum &c.* Et postea: *Multi enim Sacerdotes infirmos perungunt in quinque sensus corporis.* Concilium Aquilegranse Anno 836. *can. 5.* nominat ministros huius Sacramenti Sacerdotes; idem facit Concilium Vortmatense Anno 868. *can. 72.* & omnia subsequencia Concilia, tam generalia, quam provincialia, quæ de hoc Sacramento locuta sunt. Angelicus Doctor, qui obiit Anno 1274. & Joan. Duns Scotus, qui cessavit vivere hac mortali vita Anno 1308. Sacerdotio insignitos esse ministros Extremæ Unctionis docuerunt: adeò ut nunquam in Ecclesia receptum fuerit, ut Laici etsi senes eam ministrarent. *Quinta* responsio, & resolutio est, quòd si nomine *Presbyterorum* S. Jacobus intellexisset Seniores Laicos; non potuissent Episcopi juvenes atate Extremam Unctionem ministrare, inter quos Sanctus Timotheus, ad quem ait Apostolus. *Nemo adolescentiam tuam contemnat Timoth. 4. 12.* Et S. Prothodimus creatus Episcopus Patavinus à S. Petro in atate annorum 21. quòd manifestum esset absurdum asserere. Igitur per *Presbyteros Ecclesie* S. Jacobus intellexit Sacerdotes, qui interpretantur Seniores, non atate, aut canitie, sed sapientia, prudentia ac morum gravitate, ut ait S. Anacletus Papa *Epist. 2.* (de qua in *cap. ult. dist. 84.*) Presbyter enim dicitur, quasi aliis Sacra præbens, *can. Cleros. dist. 21.* vel quasi aliis præbens iter. Alberic. in *Dictionar. Verbo Presbyter.* & ficalis præeundo doctrina, & exemplo.

Secundum argumentum non obstat sumptum ab exemplo Baptismi. Respondet Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput. 11. num. 95.* quòd si Deus voluisset deputare Laicos pro ministranda Extrema Unctione, deficientibus Sacerdotibus, potuissent, prout deputavit Laicos pro dando Baptismo. At noluit de illa, quamvis de isto voluerit; quia Baptismus est absolute necessitatis pro infantibus, quibus nullum aliud remedium pro salute aeterna restat. Pro infirmis autem adultis præter alia Sacramenta habentur actus contritionis, orationes, & alia remedia, quibus etiam in sanitate delentur venialia; & his iidem ægrotantes uti possunt, casu quo deficeret Sacerdos, qui eis Sacramentum Extremæ Unctionis daret.

Tertium non officit, quia ut latè probatum est supra *Decis. III.* Unctiones illæ, quas tunc faciebant Apostoli, erant tantum curativæ, non autem Sacramentales; nondum enim hoc Sacramentum erat institutum; & ungebantur infirmi ab Apostolis ad solam sanitatem corporis obtinendam. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput. 11. num. 92.*

Quartum non obstat: quia Verba illa Innocentii Papæ I. intelligenda sunt passivè, non activè, prout ipse Sanctus Pontifex ea intellexit; significans, quòd Sacramentum Extremæ Unctionis recipi possit non solum à Sacerdotibus, sed etiam ab omnibus Christi fidelibus etiam Laicis infirmis. Est autem manifestus sensus eorumdem Verborum, quia Sanctus Pontifex non fuit interrogatus, utrum Laici, & omnes Christiani possent conferre hoc Sacramen-

Sacramentum; sed an soli Sacerdotes inferiores, vel etiam Episcopi? Et respondet, superfluum esse dubitare de Episcopis, quia cum ipsi consecrent ipsum oleum, multo magis possunt eo ungere infirmos; & idcirco à B. Jacobo dictum est, quod inducantur Presbyteri, quia *Episcopi occupationibus aliis impediti, ad omnes languidos ire non possunt*. Iste igitur est germanus sensus Verborum Innocentii I. ad Decentium Episcopum Eugubinum, quem notavit Gandavenlis in cap. 6. *Marci*; nec non Eminentis. Cardin. Baronius ad Annum Christi 63. num. 14. & fusius refertur, ac amplectitur ab Eminentis. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. de Sacramento: Extrem. Unct. num. 96. & à Mastrio in 4. Sent. disput. 6. num. 128.

Quum non obstat de Exemplo S. Genovesæ, 36
cujus Unctiones, quas oleo benedicto faciebat, erant curativæ infirmitatum, non sacramentales. Imò observare licet, quod Surius, qui ejus vitam ex vetustis manuscriptis codicibus descripsit tom. 1. die 3. Januarii, unius tantum Unctionis curativæ meminit his verbis: *Demoniacus quidam, impetranda sanitatis causa, ad Sanctam Genovesam à parentibus cum multo gemitu, & lachrymis perductus est. Tum illa ampullam sibi adferri jussit, in qua Sacratum oleum aservare solebat. Accidit autem ut nihil ejus olei id temporis ampulla haberet: nec Episcopus aderat qui oleum sacraret. Illa igitur hesitante quidnam ageret ad precandū Dominum humi prostratus cumque proluxa Orationis Officium diutius affixa fideliter impleisset, ampullam inter manus suas oleo plenam conspicit, atque ita sub unius hora momento, & de obsessi hominis emundatione, & de olei collatione, remunerante Christo, gratiam gemina virtutis emeruit*. Hucusque Surius, ex cujus verbis clare patet, Unctionem illam non potuisse esse Sacramentalem, quia inunctus non erat ægrotus, sed demoniacus. At dicet aliquis, oleum erat *Sacratum* ab Episcopo, quo illum inungere volebat? Respondeo, erat *Sacratum*, id est benedictum simplici benedictione, de qua numero sequenti; siquidem subiungit Surius, nec 28
Episcopus aderat, qui oleum sacraret: certum est autem, quod consecratio oleorum pro Sacramentis Confirmationis, & Extremæ Unctionis passim non fit, nec qualibet die ad beneplacitum, & instantiam privatorum, fieri unquam potuit, sed in sola feria Quinta Ccenæ Domini ex traditione Apostolica, & ex antiquissima consuetudine Ecclesiæ, de qua testatur S. Fabianus Papa in Can. *Litteris. de Consecr. dist. 2.* ob mysteria, quæ retulimus supra Decif. V. num. 11. Igitur Exemplum S. Genovesæ nihil movet, etsi decantaretur etiam temporibus S. Bonaventuræ, quia versatur circa unctionem non ægroti, sed demoniaci, & sic illa unctio erat tantum curativa, non autem Sacramentum.

Sextum eadem responsione tollitur de aliis Sanctis Laicis, qui ungebant, & sanabant infirmos oleo Sancto; videlicet non per Sacramentalem actionem, sed per corporalem curationem, ut bene demonstrat Emin. Card. Baron. d. Anno 63. num. 13. ubi exempla à SS. Patribus desumpta affert. Quo verò ad oleum Sanctum, quod auctores eorum vitas scribentes asserunt fuisse adhibitum, intelligendi sunt de sanctificatione, quam oleum ipsum 19
acquirebat per simplicem Episcopi, vel Sacerdotis benedictionem, de qua pariter testatur idem Emin. Card. Baronius ibid. num. 14. & Magrius in Hierolexic. *Verbo Oleum Sanctum* in fine, ubi ait:

Aliquando tamen pro oleo sacro abusive oleum de lychno, quod in honorem alicujus Sancti ardet, intelligitur. Et dat exemplum S. Macarii Alexandrini. Quapropter advertendum est, majores nostros, ac Christi fideles in antedictis sæculis viventes, incomparabiliter nobis devotiores fuisse, quippe ferè omnia esculenta, & poculenta solebant per benedictionem Sacerdotum sanctificare; nec non alia omnia remedia, quibus ad sanationem vulnerum, vel ad medendum corporibus utebantur. Hinc in vetustissimo Rituali Veneto, apud me existente, innumera propemodum leguntur hujuscemodi benedictiones, inter quas lardi, casei, butyri, lactis, mellis, oleorum, leguminum, pomorum, ficuum, & similium commestibilibium, & ceteris omnis extat etiam benedictio olei pro infirmitatum, seu vulnerum curatione; cujus hæc est formallis Oratio.

Adjutorium nostrum in nomine Domini &c. Exorcizo te creatura Olei per Deum Patrem & Omnipotentem, qui fecit cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt. Omnis virtus adversarii, 20
omnis exercitus diaboli, & omnis incurfus: omnis fantasma Sathanæ eradicare, & fugare ab hac creatura Olei, ut fiat omnibus, qui eo usuri sunt, salus mentis, & corporis. In nomine Dei Patris & Omnipotentis, & Jesu & Christi Filii ejus Domini nostri, & Spiritus & Sancti Paracleti. Et in charitate ejusdem Domini nostri Jesu Christi, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. Amen.

Domine exaudi &c. Dominus vobiscum &c. Oremus.

Domine Deus Omnipotens, cui adstat exercitus Angelorum cum tremore, quorum servitium spirituale cognoscitur; respicere dignare, benedicere & sanctificare & hanc creaturam Olei, quam ex olivarum succo eduxisti, & ex eo infirmos inungi mandasti: quatenus sanitate percepta Tibi Deo vivo, & vero gratias agerent; præsta quæsumus, ut hi, qui hoc oleo, quod in tuo nomine benedicimus & usi fuerint; ab omni languore, omnique infirmitate, atque cunctis insidiis inimici liberentur, & cunctæ adversitates separentur à plasmate tuo; quod pretioso Sanguine Filii tui redemisti, ut nunquam lædatur à morfu serpentis antiqui. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum; qui tecum vivit, & regnat in unitate, &c. *Aspergatur Aqua benedicta.*

Hæc erat oratio, & forma benedicendi oleum, quod antiqui vocabant sanctificatum, & sacratum, & quo utebantur, potissimum sancti homines, etsi Laici, in urgentis ægrotis unctione non Sacramentali, sed curativa; nec est credendum, quod adhiberent Oleum Sanctum, solemniter ab Episcopo consecratum feria V. Ccenæ Domini, quod pro Sacramentis Baptismi, Confirmationis, & Extremæ Unctionis Ecclesiis Parochialibus distribuebatur, ut notat idem Emin. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. num. 97. ubi subdit hæc verba: *Licet (olim) Sanctitati alicujus fuerit permixtum tale oleum adhibere in hujusmodi curationibus; certè nullo modo est permittendum, & hoc nostro tempore nedum contravenientes, sed contra custodes, seu Sacristas illud erogantes procederet Sanctum Officium, tanquam abutentes Sacramentalibus, quæ non ad curationes, sed ad Sacramenta sunt ordinata.*

Ultimum argumentum non indiget resolutione, sed veneratione; cum Unctio illa cælestis facta manu

- 21 manu gloriosissimæ Virginis MARIE Matris Dei procellerit ab ejus suprema auctoritate; quam ut Theauraria Divinæ beneficentiæ dignata fuit exercere in famulum suum Reginaldum. Ejusdem miraculose Unctionis seriem narrat P. Stephanus Menochius in *Histor. Miscellan. Sacra part. 1. cap. 314.* & fusiùs Fr. Dominicus Maria Marchesius in *Diario Sacro Dominicano tom. 2. die 10. Martii*, in Vita ejusdem B. Reginaldi, per eum ex variis auctoribus collecta. Ex utriusque narratione constat, prædictam Unctionem, quam fecit purissima manus illa, quæ ipsius Divini Verbi Incarnati manus, & pedes falsiis meruit stringere, fuisse curativam, non Sacramentalem. Id clare constat tum ex materia supernaturali, quam ægrotum ungendo adhibuit, de cælo allatam; tum ex forma verborum, qua Virgo, & Mater summi, ac æterni Pontificis JESU usa est, videlicet ad unctionem renum; *Cingantur renes tui cingulo castitatis*, & ad illam pedum: *Ungo pedes tuos in preparationem Evangelii pacis*: denotando his formulis (nam de aliis memoria non habetur) futuram servi sui Reginaldi sanctitatem, & in prædicando Evangelio fervorem; non autem effectus Sacramenti Extremæ Unctionis. Obijt Beatus Servus Dei, ac Deiparæ Reginaldus
- 22 Anno 1220. die 10. Martii; & gratia miraculorum ante, & post mortem fuit à Deo illustratus; potissimum in sanandis languoribus eorum, qui ad ejus intercessionem piè recurrerant; undè composita fuit sequens precatio formula ad eam obtinendam.

O Beate Reginalde,
Summo Regi gratus valde,
Quem amans Regina Cælorum,
Proprium visitans thorum,
Ab omni febris languore
Miro curavit dulcore,
Habitum dans Predicatorum.
Expelle febres peccatorum,
Tuis precum incrementis
Sana febres nostræ mentis,
Ut cum cætu supernorum,
Cernamus Regem seculorum. Amen.

DECISIO LXX. ARGUMENTUM.

Discutitur famosa Quæstio, An extrema Unctio licitè & validè dari possit uni, & eodem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul, & eodem tempore? Referuntur septem argumenta pro affirmativa opinione, desumpta præcipuè ex libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ, & aliorum antiquorum Ritualium, nec non ex usu Ecclesiæ Græcæ. Ostenditur, licitam non esse prædictam administrationem in Ecclesia latina, nisi in duobus Casibus necessitatibus. Et quò ad validitatem Sacramenti distinguuntur quatuor Casus; ac probatur prædictum librum Sancti Gregorii, & alios Codices antiquos vel fuisse alteratos, vel esse intelligendos de simplici Unctione curativa, quæ olim erat in usu; non autem de Sacramento Extremæ Unctionis.

SUMMARIUM.

- I Presbyteri plures ex D. Jacobo an vocandi ad

- dandam Extremam Unctionem? & num. 14.
- 2 Libri Sacramentorum D. Gregorii magni ordo circa Unctionem Extremam.
- 3 Riculphi Episcopi Svevionensis Constitutiones.
- 4 Codex Tilianus, & Monasterii S. Remigii circa pluralitatem Ministrorum Extremæ Unctionis.
- 6 Carolus magnus Imperator an receperit Extremam Unctionem à pluribus Episcopis?
- 6 Ludovicus Landgravius Turingia infirmus à quibus oleo Sancto inunctus?
- 7 Græci dant Extremam Unctionem per manus Septem Sacerdotum.
- 8 Euchologium Liber Ritualis Græcorum.
- 9 Septenarii numeri Sacerdotum Ministrantium Extremam Unctionem mysterium.
- 10 Ministri plures concelebantes, & consecrantes simul eandem Hostiam.
- 11 Ministri plures in Extrema Unctione illiciti.
- 12 Necessitatis in casu plures Sacerdotes ungunt oleo Sancto eundem infirmum.
- 13 Eucharistia, & ordinis Sacramenta quando admittant plures ministros?
- 14 Plures Sacerdotes simul illicitè dant Extremam Unctionem.
- 15 D. Jacobi verba Inducant presbyteros, declarata.
- 16 Numerus pluralis in Sacra Scriptura pro singulari Exemplum.
- 17 Responsio ad auctoritates, & Exemplum pluralitatis Ministrorum.
- 18 Plures Sacerdotes vocati ad orandum, non ad ungendum infirmum.
- 19 Viaticum dabatur infirmo post datam Extremam Unctionem.
- 20 S. Guilielmus, & S. Malachias Extrema Unctione uncti.
- 21 Fratres Episcopi nominantur Canonici.
- 22 Validum an sit Sacramentum datum à pluribus Sacerdotibus simul?
- 23 Forma Extremæ Unctionis si ab alio, quàm ab ungente dicatur, Sacramentum est invalidum.
- 24 Baptismus est nullus datus à duobus, uno abludente, alio formam dicente.
- 25 Differentia inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis.
- 26 Matrimonii Materia, & Forma quanam sit?
- 27 Antiquitus an uno ungente infirmum, alius proferebat formam?
- 28 Transumptis Libri Sacramentorum S. Gregorii non est in omnibus credendum.
- 29 Unctio infirmi, de qua in libro Sacramentorum S. Gregorii non erat sacramentalis, sed tantum curativa ex devotione.
- 30 Forma Sacramentorum debet innuere effectus eorundem.
- 31 Oleum Sacrum antiquitus dabatur pro sola medicina corporali.
- 32 Olea Sancta sunt materia tum Sacramenti, tum aliorum Sacramentalium.
- 33 Plures Sacerdotes simul an validè ungunt eundem infirmum?
- 34 Græca Ecclesia debet discere à Latina; non è contrà.
- 35 Græcorum Ritus ab Innocentio IV. & Clemente VIII approbati.
- 36 Materia eadem pluries potest applicari in eodem Sacramento.
- 37 Forma Sacramenti à pluribus prolata non efficit ejus validitatem.
- 38 Illicitum mutare ritus Ecclesiæ in Sacramentis.
- 39 Illicitum ungere oleo Sancto infirmum à pluribus Sacerdotibus.
- 40 Utrum aucta Unctio sit valida? Rationes pro negativa.
- 41 Argumenta pro affirmativa: quæ est verior.
- 42 Unctiones successive factæ à pluribus ministris complent verum Sacramentum.

Secunda

Secunda disputatio, quam faciunt Scholastici circa Ministerium huius Sacramenti Extremæ Unctionis, & quam breviter referre promissimus in antecedenti Decis. IX. num. 1. est: *An Extrema Unctio à pluribus Ministris uni, & eidem infirmo possit ministrari?* Et respondendum videtur affirmative ex sequentibus rationibus, exemplis, & auctoritatibus.

Primo ex Verbis Divi Jacobi Apostoli cap. 5. vers. 14. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* In quibus verbis non dixit Apostolus, inducat Presbyterum, sed Presbyteros in plurali. Ergo plures Sacerdotes possunt uni, & eidem infirmo simul ministrare hoc Sacramentum.

Secundo ex libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ sub titulo *Oratio ad visitandum infirmum* 2 ubi pag. mibi 252. col. 2. linea 30. habentur hæc verba: *Dum ungitur infirmus, dicat unus ex Sacerdotibus hanc orationem: Inungo te de Oleo Sancto.* Ergo supponit, plures Ministros Sacerdotes pro ipsa Extrema Unctione infirmi adesse: quod expressè notat inferius, scilicet pag. 253. col. 2. linea 36. dicens: *Multi enim Sacerdotes infirmos perungunt insuper in quinque sensus corporis.* Igitur si multi, non unus solus Sacerdos, sed plures: & hoc idem advertit Hugo Menardus Monachus Congregationis S. Benedicti in Gallia in suis Notis, & Observationibus ad d. Librum Sacramentorum S. Gregorii Magni pag. 332. in princ. ita scribens: *Nota hic plures adesse Presbyteros in administratione huius Sacramenti juxta Sanctum Jacobum, inducat Presbyteros Ecclesie.*

Tertio ex Constitutionibus Riculphi Episcopi Sveffionis, quas refert idem Menardus, ubi supra pag. 335. & leguntur impressæ post Opuscula, ac Epistolas Hincmari Archiepiscopi Remensis pag. mibi 685. in quibus Constitutionibus præfatus Riculphus Anno Incarnationis Dominicæ 889. loquens de ministranda Extrema Unctione sic loquitur ad suum Clerum. *X. Item oportet, ut Presbyteri infirmos suos post confessionem, & reconciliationem oleo Sancto perungant, & tunc eos communent.* Sveffiones sunt populi Gallie Belgicæ, quorum Episcopalis Civitas appellatur *Augusta Sveffonum*, vulgariter *Soissons*.

Quarto ex duobus aliis antiquis Codicibus, Tiliiano uno, altero Manuscripto Monasterii S. Remigii Remis in Gallia fundati; quos transcribit circa hoc Sacramentum Extremæ Unctionis ipse Menardus 3 in quorum primo ita attestatur pag. 340. esse scriptum: *Imponent manus super infirmos omnes Sacerdotes &c. & paulò infra: Et sic perungant singuli Sacerdotes infirmum de oleo sanctificato.* In secundo autem ait pag. 351. ita legi: *Ungatur (infirmus) à Sacerdote; vel plurimis Sacerdotibus de oleo sanctificato, facientibus Cruces singulis in dextro tempore, & sinistro, non in fronte, neque in vertice, dicendo, Ungo caput tuum oleo sanctificato &c.* Et prosequitur referre formulas unctionum aliorum sensuum corporis infirmi. Ex quibus Codicibus, utique antiquissimis, deprehenditur, consuetum fuisse in Gallia, ministrari hoc Sacramentum uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul uno, & eodem tempore, Codicem, quem Menardus vocat Tilianum, credendum est ita nominari, quia sit conscriptum Tyle, quæ est Urbs parva Gallie in superiori Burgundia, & in Diocesi Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Lingonenſi, de qua Ferrarius in Lexic. Geograph. verb. Tyle.

Quinto, antequam & Gallie consuetudine vestuta ad alia argumenta procedamus, ex Caroli Magni Imperatoris exemplo, de quo Eparchius relatus ab Ivenim de Sacram. Extrem. Unct. Dissert. VII. q. 6. cap. 3. conclus. 3. & ex editione Pithæi apud eundem Menardum pag. 334. ita habet: *Oleo autem Sancto inunctus ab Episcopis, & Viatico sumpto, & omnibus suis dispositis, commendans Domino Spiritum suum, obiit in pace.* Ergo à pluribus Episcopis fuit Carolo Magno Imperatori 6 ministratum Extremæ Unctionis Sacramentum. Concordat exemplum Ludovici Landgravii Thuringie, Conjugis S. Elisabeth, ad quem in extremis constitutum, Oleo Sancto perungendum, cum Patriarcha Hierosolymitanus vocatus fuisset, ipse Episcopum de Sancta Cruce cooperatorem assumpsit; ut ex Theodorico lib. 4. vita prædictæ S. Elisabeth transcribit ipsemet Menardus ubi supra pag. 335. En duo ministri Extremæ Unctionis ad eundem infirmum.

Sexto à praxi Ecclesiæ Orientalis; siquidem apud Græcos Sacramentum Extremæ Unctionis ad 7 ministratur à septem Sacerdotibus simul ad hunc effectum convocatis & adunatis, ut constat ex eorum Euchologio; quod est Græcorum Rituale, in quo 8 præter orationes, & preces ad sacramenta administranda, aliæ etiam functiones Sacerdotales, & Episcopales continentur. Magrius in Hierolexic. Verb. Euchologium. Illius autem numeri septenarii reddit rationem Arcudius lib. 5. cap. 3. ita dicens: *Septem autem numero Presbyteros Græcorum Ecclesia 9 exigit, sive propter septem peccata mortalia; sive quia septenarius numerus in Sacra Scriptura valde commendatur, & non caret mysterio, quia Jubilæum in se complectitur. Dicerem etiam propter septem corporis partes, quas ungunt. At ampliores mysticas significationes notat Simeon Episcopus Thessalonicensis in opere de Sacramentis impresso. apud Morinum in Calce Commentar. de Sacram. Penitentiae, his verbis: Quid fieri arbitror propter septem dona Spiritus, quæ apud Isaiam enumerantur: vel propter illos septem antiquæ legis Sacerdotes, qui divino jussu circumcumeutes urbem Hierico septies tubis cecinerunt, atque mœnia diruerunt. Ut etiam hic septem Sacerdotes urbem, duraque mœnia altitudinum peccati demoliantur. Vel etiam tanquam mortua existente anima, ut supra puerum illius Sunamitidis ad imitationem Propheta, septies orent Sacerdotes, & eam suscitent, prout sanè excitavit puerum Eliseus septies reversus, septies item precatus. Vel quemadmodum Elias septies orans Cælum, quod peccantibus clauserat, rursus aperuit, atque deduxit pluviam; sic isti septies deprecati solvunt quidem squalorem peccatis accepta verò gratia clave, secus atque Petrus, aperiant Cælum, atque misericordiam à Deo remissionis velut imbrem deducunt. Et quod inter Græcos Sacramentum Extremæ Unctionis ministratur uni, & eidem infirmo à septem Sacerdotibus simul ad hunc effectum congregatis non solum ex usu per vetusto, sed etiam in præsentem diem, scientibus, & non contradicentibus Pontificibus Romanis demonstrat doctus Pignatellus rom. 8. consult. 84. à num. 25. & seqq.*

Septimo probari potest à paritate Sacramenti Eucharistiæ, ac Sacrificii Missæ, quo confici potest à pluribus Sacerdotibus eandem Hostiam, &

R

eum. 10

eundem Calicem simul, & eodem tempore consecrantibus, ut antiquitus erat in usu etiam in Ecclesia Latina, quando Episcopus solemniter celebrabat, pluribus Sacerdotibus sibi adstantibus, & concelebrantibus; atque una cum illo verba consecrationis proferentibus, de quibus latè agit Diana Coordinatus tom. 3. tract. 1. resol. 48. §. 5. nec non tom. 4. tract. 8. resol. 91. §. 5. quæ in veteri ejus opere sistant in part. 8. tract. 1. resol. 44. & in part. 12. tract. 1. resol. 91. & de iisdem Mystis concelebrantibus novissimè dissertit Emin. Cardin. Bona Rerum Liturgic. lib. 2. cap. 17. num. 4. & ego quoque mentionem feci in meis Decisionibus de Venerabili Eucharistia Sacramento Decis. 9. num. 5. Et quamvis antiquatus sit usus eorumdem concelebrantium cum Episcopo solemniter sacrum faciente; imò etiam Cardinalium, qui simul cum Papa celebrabant, & consecrabant ad tradita per eundem Emin. Card. Bona ubi supra lib. 1. cap. 18. num. 9. & Magrium in Hierolex. Verb. Cardinalis col. 6. pag. 126. nihilominus adhuc viget consuetudo consecrandi à pluribus simul Sacrosanctam Eucharistiam tum in ordinatione Sacerdotum, tum in collatione ordinis Episcopalis; in utroque enim casu & Neomystra, & qui noviter factus est Episcopus, proferunt verba consecrationis cum Pontifice ordinante, & simul cum illo conficiunt Sacramentum, ac Sacrificium, ut inter Scholasticos probant Gonet tom. 5. disp. 2. num. 21. & 22. Mastrius in 4. sent. 2. num. 59. & in sua Theolog. Morali disp. 18. num. 41. Emin. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 1. De Ministro Sacram. Euchar. disp. 24. art. 4. & alii, quos ego allegavi in d. Decisionibus de Venerab. Euchar. Sacram. Decis. 16. num. 2. & 17. Igitur sicut Sacramentum Eucharistia licitè, & validè confici potest à pluribus Ministris simul, & eodem tempore formam proferentibus super eadem materia: ita Sacramentum Extremæ Unionis ministrari potest à pluribus Sacerdotibus uni, & eidem infirmo.

His tamen non obstantibus, in hac disputatione dicendum est, quòd (quidquid fuerit in usu antiquis temporibus de quibus infra opportunas reflexiones faciemus) in præsentì illicitum omninò est, à pluribus Ministris Extremam Unionem uni, & eidem infirmo dare; ea ratione quia in ministrandis Sacramentis non licet facere contra praxim Ecclesiæ, neque discedere à Ritu, per eam præscripto, videlicet, ut in dando Sacramento Extremæ Unionis unus tantum sit Sacerdos Minister; ut in Rituali Romano legitur, & qui operatur contra communem praxim, & ritum Ecclesiæ, mortaliter peccat, ut statutum est in Concilio Tridentino, sess. 7. de Sacramentis can. 13. & advertunt omnes DD. tam Scholastici, quàm Morales, ut videre est apud Suarez in tom. 4. disp. 43. sect. 2. num. 8. apud Emin. Card. de Lauræa de Extr. Unct. disp. 11. num. 112. Mastrius disp. 6. de eod. Sacram. num. 138. ubi ait: quòd ex obligatione præcepti unus debet esse Minister, qui totum hoc Sacramentum in unoquoque infirmo perficiat. Ac idem docent Billius in Hierurg. Sacra tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum §. 32. Cotonius lib. 2. contr. 15. num. 51. Layman libr. 5. tract. 8. cap. 6. in fine. Bonacina De Extrem. Unct. disp. 7. quest. Unica punct. 4. num. 7. Reginaldus libr. 28. num. 62. citans ibi responsum Alexandri Papæ III. in cap. Quæsit. De Verbor. Signific. ubi quòd solus unus Sacerdos cum uno clerico administrat Extre-

mam Unionem. Et (aliis DD. omisiss) Collegium Salmanticense in tom. de Sacramentis tract. 7. cap. 5. n. 6. Excepta tamen urgente necessitate, quam præfati omnes Theologi in duobus tantum casibus ajunt, posse contingere. Uno, si Sacerdos post inceptas Uniones vel moriatur, vel syncope decumbat, itaut reliquas perficere non possit, tunc enim alteri Sacerdoti licebit eas absque more complere. Alio, si infirmus hoc Sacramento donandus sit adeò proximus morti, ut probabiliter Sacerdos putet, omnes sensus ante ejus expirationem inungere non posse: nam etiam in hoc casu licitum foret admittere coadjutorem in unctione sensuum, ita tamen, ut quisque inungens proprias formas proferat. Non desunt tamen DD. qui advertunt, in hoc secundo casu melius esse, ut unus Sacerdos velociter ungat omnes sensus sub hac una forma. *Per istas Sanctas Uniones &c. Indulgeat tibi Domine quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, seu locutionem, & tactum.* Ita Gobatus tract. 8. num. 877. Et Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 13. §. 5. nec non in eodem tractatu resol. 21. & resol. 22. in quibus scribentes Theologos cumulat, qui concedunt in his duobus necessitatibus casibus licitum esse ministrare Extremam Unionem uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus. Concordat Barbosa de Parocho cap. 22. num. 8.

Confirmant DD. hanc concessionem, & legitimitatem plurium Ministrorum, urgente necessitate, in Extrema Unctione, quia simile concessum est in Eucharistia, & Ordine; etenim in Sacramento Eucharistia si Sacerdos, qui Hostiam consecravat, deficiat, itaut non possit vinum consecrare, potest alter Sacerdos Calicem duntaxat consecrare, alia Hostia non consecrata; imò posset, dum unus Hostiam consecrat, validè alter Calicem consecrare; quo casu unum integrum Sacramentum Eucharistia à duobus efficeretur. Et in Sacramento Ordinis, si Episcopus, qui Sacerdotem consecravat, deficiat, antequam eidem conferat potestatem remittendi peccata, posset, & deberet alter Episcopus hujusmodi potestatem conferre, non repetendo quod Episcopus præcedens fecit, quia supponitur validè ab eo collatam fuisse potestatem in Corpus Christi verum. Idem igitur iudicium ferendum est in Sacramento Extremæ Unionis, quando in prædictis duobus casibus necessitatis alter Sacerdos à primo facit unctiones proferendo suas formas, quas primus vel physicè, vel moraliter non potuit perficere; ut dissertunt DD. supracitati, & in his terminis Mastrius in cit. disp. 6. in 4. sent. De hoc Sacram. Extr. Unct. n. 133. ac etiam Emin. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. de eodem Sacramento num. 113.

Cæterum supradictis duobus necessitatibus casibus exceptis, prorsus illicitum, ac peccaminosum est, Extremam Unionem uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul ministrari, non obstantibus, ut dixi, rationibus, fundamentis, & exemplis in contrarium adductis. Quandoquidem.

Ad primum responderetur, quòd verba Divi Jacobi Apostoli *Inducat Presbyteros Ecclesiæ*, etsi in plurali numero prolata, non sunt intelligenda de plurali numero Presbyterorum ministrantium hoc Sacramentum, sed de singulari; itaut eorumdem Verborum germanus sensus sit, *inducat unum ex Presbyteris*; prout quando dicimus, si Franciscus febrem habet, vocet Medicos, id est, unum Medicum, non plures Medicos, ut notat Reginaldus

Reginaldus d. libr. 28. num. 62. Layman, Bonacina, & alii DD. supracitati; qui omnes observant, sæpè in Scriptura Sacra proferri numerum pluralem pro singulari ex doctrina S. Augustini libr. 3. de consensu Evangelist. cap. 16, ubi id exemplificat, dicens: in Epistola ad Hebræos legimus pluraliter dictum, Clauserunt ora Leonum; cum solus Daniel significari intelligatur. Et pluraliter dictum, Secti sunt: Cum de sola Isaia tradatur. In Psalmis etiam quod dictum est: Adstiterunt Reges terræ, & Principes convenerunt in unum, de solo Herode, ac Pilato Christi mortem intulerunt verificetur. Et prosequitur declarare illud Matth. 27. 44. Ipsi autem, & Latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei. Cum nihilominus unus tantum ex Latronibus crucifixis blasphemaret Dominum, ut testatur S. Lucas cap. 23. Vers. 39. Unus autem de his, qui pendebant Latronibus, blasphemabat eum. Quod repetentes scribunt omnes Moraliste supra allegati pro responsione ad dicta verba Divi Jacobi.

Ad Secundum, Tertium, Quartum, & Quintum argumenta in contrarium adducta, de Libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ, de Constitutionibus Riculphi Episcopi, de Codicibus Tiliانو, ac S. Remigii per Menardum allegatis, nec non de exemplis Caroli Magni Imperatoris, & Ludovici Landgravii, plures dari possunt responsiones, ac resolutiones. Una est, quod S. Gregorius, & Riculphus ubi nominant in plurali numero Sacerdotes Ministros Extremæ Unctionis, non ita loquuntur, ut velint, plures simul debere hoc Sacramentum uni, & eidem infirmo ministrare; sed quia plures erant Sacerdotes, ad quos ex officio spectabat hoc Sacramentum distribuere infirmis; idè eos in plurali numero recensent, quia ad omnes loquebantur, & omnes monitos faciebant circa ritus; & alia concernentia Extremæ Unctionis administrationem à singulis eorum, cum occasio tulerit, piè, citè, ac devotè agendam. Secunda responsio est, quod ibi in plurali numero Sacerdotes describuntur, quia plures quidem pro unctione unius infirmi simul interveniebant, sed ad augendam devotionem ipsi infirmo, ac reverentiam eidem Sacramento, necnon ad multiplicandam vim orationum, quæ à pluribus Sacerdotibus simul congregatis recitabantur; non autem ad hoc ut plures ungerent Sacramentaliter sensus, & organa unius infirmi. Idcirco Carolus Magnus Imperator inunctus est Oleo Sancto ab Episcopis, idèst adstantibus, & orantibus in ejus cubiculo pluribus Episcopis, uno tamen eorum tantum ungente, & Sacramento Extremæ Unctionis ministrante. Id clare patet, quia subdit Historicus, ab Episcopis Viatico sumpto; unum autem ex eis tantum porrexisset Sacrum Viaticum credere oportet, quia neque congruum, neque practicabile est, ut à pluribus manibus unica Sacra particula sit Imperatori ægrotanti porrecta. Idem dicendum, & intelligendum est de Ludovici Landgravii Extrema Unctione, ad quam ministrandam Patriarcha Hierosolymitanus assumpsit in Coadjutorem Episcopum Sanctæ Crucis, non ut secum ungeret infirmum, sed ut secum recitaret piæ preces, orationes, ac psalmos in illis antiquis Ritualibus descriptos. Confirmatur hæc responsio ex notatis per Surium in Vita S. Guilhelmi Archiepiscopi Bituricensis die 10. Januarii, de quo ægrotante hæc Doct. Clericali Tom. I. Lib. I.

scribit: Fratribus convocatis, Extrema Unctionis Sacramentum humiliter ac devotè suscepit; eo percepto, etiam Sacrosanctam Eucharistiam sibi porrigi instantissime postulavit. Et in Vita S. Malachie Episcopi Hybernæ die 5. Novembris in extremo Vitæ constituti; de quo ita: Interea jubet se Sacro Oleo ungi. Exeunte conventu fratrum, ut solemniter fieret, non sustinuit, ut ad se ascenderent ipse descendit ad eos, jacebat siquidem in Solario domi superiori. Ungitur, & sumpto Viatico, fratrum se orationibus, & fratres commendans Deo, ad lectum revertitur. Ecce convocantur Fratres, concurrunt Fratres pro administranda solemniter, idèst summa cum reverentia, ac devotione, Unctione Extrema prædictis Antistitibus. Appellatione Fratrum Episcopi de jure intelliguntur Canonici, teste Barbola de Can. & Dignit. cap. 1. num. 47. proindè dum S. Guilhelmus & S. Malachias Antistites hoc Sacramento munirentur in extremis, adstiterunt Fratres, scilicet Canonici, non tanquam Ministri, & ungentes, sed tanquam adstantes, & orantes in majus obsequium Sacramenti; idque videtur dicendum posse praticari apud Græcos, dum septem Sacerdotes conveniunt in administratione hujus Sacramenti, ad ferventiùs orandum pro remissione culparum infirmi, & pro uberiori gratia eidem à Deo obtinenda, juxta mysticas significationes septenarii numeri, quas faciunt Arcudius, & Episcopus Thessalonicensis supracitati.

Tertia responsio: Sed estò quod plures Sacerdotes simul eundem infirmum Oleo Sacro ungerent, ut censetur innuere illi duo Codices Tilianus, & Manuscriptus Monasterii S. Remigii apud Menardum; ac de Græcis differit Pignatellus d. tom. 8. consult. 84. à num. 25. & seqq. investigandum venit, an omnes validè ungant, & quomodo omnes simul ungentes unum, & eundem infirmum faciant validè unum Sacramentum; Pro intelligentia hujus difficultatis suppositæ praxeos, sive Latinæ jam obsolete, sive Græcæ adhuc perdurantis, quatuor casus sunt distinguendi juxta Eminent. Card. de Lauræa in cit. disp. 11. de Extr. Unct. art. 9. num. 104.

Primus casus est, quando ex pluribus Sacerdotibus ipsam Extremam Unctionem ministrantibus, alii ungunt infirmum, & alii dicunt verba formæ in quacunque unctione. In hoc casu invalidè agunt, & invalidum remanet Sacramentum, ut testantur omnes DD. infra citandi. Primò, quia ait Apostolus Jac. 5. 15. orent super eum, ungentes eum oleo &c. quæ verba denotant, unum, & eundem debere esse Ministrum, qui ungat infirmum, & formam proferat deprecativam. Secundò, quia ungentes non essent certi de intentione illorum, qui proferunt formam; & sic Sacramentum incongruè ministraretur; & remaneret expositum periculo nullitatis. Tertio, quia neque Baptismi Sacramentum, etsi majoris necessitatis, potest à pluribus uni conferri, itaut alii aquam infundant, alii verba formæ proferant, ut est communis Theologorum doctrina, cum enim Salvator dixerit Matth. ult. 20. Baptizantes eos in nomine Patris &c. insinuavit, ab eodem, à quo fit ablutio, debere formam proferri. DD. quos citat, & sequitur Volpi resol. 7. num. 5. in fine. Quartò, quia Sacramenta, quæ consistunt in usu, habent pro materia proxima actionem ipsam

R. 2.

Ministri

Ministri, quam materiam determinare debent verba ab ipso Ministro prolata, ut ex utroque unum constituatur Sacramentum. Ergo quodlibet istorum Sacramentorum ex vi institutionis suae necessario postulat, ut ejusdem Ministri, & personae sint actio, & verba; cumque Sacramentum Extremae Unctionis consistat in usu, dari non potest unctio ab uno Ministro tanquam materia proxima; & proferri forma ab alio; sed utraque ab uno, & eodem Ministro debet provenire.

25 Neque obstat, quod in Sacramento Pœnitentiae Minister proferat solam formam; pœnitens vero materiam; prout etiam in Sacramento Matrimonii. Nam respondetur, non esse eandem rationem de Sacramento Pœnitentiae, & Extremae Unctionis; quia Pœnitentia est Sacramentum judiciale; judicium autem exigat Judicem, & reum confessum, vel convictum; atque ideo confessio facta à reo, hoc est à pœnitente, est essentialiter necessaria ad Sacramentum Pœnitentiae. Non sic est de Unctione; quam ipse Minister exhibet tanquam proximam materiam; & ab eodem debet etiam forma proferri. Quod vero ad Matrimonium, cum juxta magis communem Doctorum sententiam exhibitio corporum sit materia proxima; & ejusdem exhibitionis acceptatio sit forma Sacramenti; vel potius utriusque conjugis consensus sit ipsa proxima materia; & prædicta reciproca acceptatio reputetur forma; sequitur, ipsosmet conjuges esse Ministros Sacramenti Matrimonii; & ab iisdem proferri materiam proximam, & formam illius Sacramenti. Idcirco etiam ad validitatem Sacramenti Extremae Unctionis materia proxima, quæ est Unctio, & forma debet ab eodem Ministro provenire. Ita disserunt, & docent Bonacina de Extr. Unct. d. disp. 7. quest. Unica punct. 4. num. 8. Salmanticensis d. tract. 7. cap. 5. num. 6. in fine. Castropal. punct. 7. n. 8. quem citat, & sequitur Bissus d. Verb. Minister Sacramentor. §. 31. Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 4. disp. 43. sect. 2. num. 3. Volpi resol. 78. num. 12. Maltrius d. disp. 6. in 4. Sent. quest. 7. num. 131. & 132. & Emin. Card. de Lauræa d. disp. 11. à num. 105. & seqq. qui omnes gravissimi quidem Theologi concludunt, impossibile esse, quod Sacramentum sit validum, si unus Sacerdos ungat sensus infirmi, alius vero Sacerdos formam illius unctionis proferat.

Sed quomodo respondebimus auctoritati libri Sacramentorum S. Gregorii Magni, qui (ut re-
27 tulimus supra in secundo argumento contrario num. 2.) pag. 252. col. 2. linea 30. aperte docet, quod alius erat Sacerdos, qui ungebat infirmum, & alius, qui formam pronunciabat; ait enim ibidem *Dum ungitur infirmus, dicat unus ex Sacerdotibus hanc orationem: Inungo te Oleo Sancto in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, &c.* Quæ quidem verba esse essentialia, & obtinere locum, & vim formæ ad constituendum Sacramentum opinatus est etiam ipse Menardus in suis notis super illa ad pag. 332. ubi ita scriptum reliquit: *Norandum, ungente Sacerdote, formam ab alio proferri; quod favet eorum opinioni, qui dicunt, validum esse Baptismum, si uno verba proferente, alter mergat, aut aquam infundat.* Duplici responsione evitari posse puto hujus libri Sacramentorum S. Gregorii in prædictis verbis auctoritatem. Siquidem,

Respondeo primò, non esse illicitum dubitare de legitimitate eorundem Verborum præcipientium, ut alter Sacerdos proferat verba formæ, dum alter ungit infirmum, & eadem potius esse suppositicia, & addita ab aliquo privato; quam vera, & inserta ab illo S. Pontifice. Ratio hujus meæ dubitationis est, quia Codex ille, super quo Menardus fecit suas notas, non erat liber originalis missus à Romano Pontifice S. Eligio, sed exemplar sumptum ab illo existente Noviomini in Monasterio S. Eligii, à quo nominationem talem accepit, ut testatur ipse Menardus in *Præfatione* pag. 2. subdens ibidem: *Eique (exemplari) paucula quadam addita fuisse.* Imò pag. 12. de eodem exemplari, seu transumpto ita scribit: *Hunc etiam Codicem S. Eligii diligenter contuli cum edito Sacramentorum libro, qui tempore Clementis VIII. exiit ex Bibliotheca Vaticana: sed non minimum discrimen inter utrumque reperi, licet in multis conveniant.* Unde sit, ut credam Codicem illum Manuscriptum S. Eligii descriptum quidem fuisse ex alio antiquissimo Exemplari; sed quadam partim detracta fuisse, partim addita ab Exscriptore, prout videbat ille usui temporis sui convenire. Igitur non est à verisimili alienum affirmare, quod ille ritus in ministranda Extrema Unctione, ut unus ungat infirmum, alius proferat Verba formæ contra veram doctrinam, & praxim Ecclesiæ Romanæ in eodem libro exaratus, processerit non à S. Gregorio Magno, sed ab exscriptore, qui ex originali libro aliam copiam fecit, & de suo capite sive ob simplicitatem, sive ob ignorantiam prædictum ritum in eadem copia, ac transumpto inseruerit. Idem dicendum censeo de aliis Codicibus manuscriptis allegatis per eundem Menardum, in quibus ipse fatetur in sua Præfatione, plura ab eorum scriptoribus addita fuisse, quæ non reperiuntur in libro Sacramentorum S. Gregorii; & in specie de Codice Tiliano ait: *pag. 9. Sunt tamen quadam in eo, quæ in ordine Romano non extant. Ut in ordine Romano quadam reperire est, quæ in hoc Codice Tiliano desiderantur.* Cum itaque hæc manuscripta defleant ab originali libro Sacramentorum S. Gregorii in omissionibus, & additionibus, manifesta est libertas, quam sibi exscriptores usurparunt addendi, & omittendi ad proprium placitum, & ideo non est eis plena fides adhibenda; & in specie non est eis credendum, quod S. Gregorius Magnus scripserit, formam Sacramenti Extremae Unctionis esse ab alio Sacerdote recitandam, dum ab alio ungitur infirmus Oleo Sancto.

Respondeo secundo prædicta verba libri Sacramentorum non obitare, esto etiam inserta fuerint à S. Gregorio, quia loquuntur non de Unctione sacramentali à Christo Domino instituta, sed de simplici Unctione curativa infirmitatis corporis, & ex sola devotione infirmi. Jam ostensum est supra Decis. III. num. 5. & Decis. IX. num. 15. apud antiquos Christianos, & Sanctos Patres fuisse in usu duplex genus Unctionum: quorum unum erat solummodo sanativum corporis, aliud vero erat Sacramentum; & de primo innumera propemodum exempla leguntur apud Surium in gestis, & vitis Sanctorum. Igitur ritus, & sermo, quem facit liber Sacramentorum S. Gregorii Papæ apud Menardum, sub titulo *Oratio ad visitandum infirmum* pag. 251. & seqq. est intelligendus de simplici unctione ob sanitatem corporis, quæ non gentis ab hinc circiter annis erat in usu, & fiebat à pluribus

ribus Sacerdotibus simul convocatis; non autem de Unctione, quæ Sacramentum est, & quæ illis etiam antiquis temporibus ab uno tantum Presbytero, ungente infirmum, & formam proferente ministrabatur. Hanc meam secundam responsionem probo ex sequentibus. *Primo* ex prima Oratione illius Rubricæ quæ loquitur de mera sanitate corporis ad exemplum Regis Ezechia; ait enim: *Deus, qui famulo tuo Ezechia ter quinos annos ad vitam donasti, ita ut famulum tuum N. a lecto agritudinis tua potentia erigat ad salutem.* Ejusdem tenoris sunt aliæ sex orationes subsequentes, in quibus sola sanitas corporalis illius infirmi à Deo postulatur. *Secundo*, quia ibidem statuitur, & præcipitur, quod *Flectat genua, vel genua, qui est languidus, & stet ad dexteram Sacerdotis, & sic decantetur hæc Antiphona, &c.* Sacramentum Extremæ Unctionis non datur, nisi infirmis graviter ægrotantibus, & in extremo vitæ probabiliter constitutis; ut præcipiunt plura Oecumenica Concilia adducta ab Eminen. Cardin. de Lauræa de *Ext. Unct. disp. 11. num. 166.* & præcipue Tridentinum de eod. *Sacram. sess. 14. cap. 3.* ita dicens: *Declaratur etiam esse hanc Unctionem infirmis adhibendam; illis verò præsertim, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur.* Quomodo ergo poterat languidus, gravissimo morbo correptus, & in exitu vitæ constitutus, de lecto exire, genua flectere, & genuflexus stare ad dexteram Sacerdotis, dum decantarentur Antiphonæ, & Psalmi in ipso libro Sacramentorum, sub eadem Rubrica annotati, & præscripti? Propterea dicendum venit, quod illa Unctio non erat Sacramentum, sed erat curativa tantum ex sola devotione infirmi non gravi morbo laborantis, qui poterat à cubili surgere, genuflectere, & in genibus stare, audiendo Psalmos, & Orationes, quas Sacerdotes decantabant. *Tertio* hanc meam responsionem confirmant Verba, quæ subsequuntur in eodem libro Sacramentorum d. pag. 252. col. 2. linea 30. quæ sunt hujusmodi: *Perungat infirmum de Oleo Sanctificato, cruces faciendo in collo, & gutture, & inter scapulas, & in pectore, seu in loco (notet studiosus lector) ubi plus dolor imminet, amplius perungatur.* Quis inficiabitur hujusmodi Unctionem non fuisse Sacramentum; sed fuisse merè curativam, & ad solam corporis sanitatem obtinendam? Quis probabit, fuisse praxim Ecclesiæ Catholicæ in ministrando Sacramento Extremæ Unctionis perungere locum, ubi plus dolor imminet in corpore ægroti? Hujusmodi ritus est penitus extraneus ab universa praxi Ecclesiæ, quæ quinque organalem suum consuevit sacramentaliter ungere, non autem partes, in quibus plus dolor imminet. Quid si dolor fuisset in partibus non sine honestatis offensa tangendis? Idcirco fateri oportet, prædictum locum libri Sacramentorum S. Gregorii Magni, intelligendum prorsus esse de simplici unctione curativa, non autem de Sacramento Extremæ Unctionis. *Quarto* considero verba assertæ formæ ab alio Sacerdote dicenda, quæ neque indicant, neque deprecantur remissionem culpæ, sed solam corporis sanitatem: Sunt enim ista: *Inungo te de Oleo Sancto in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut non lateat in te Spiritus immundus, neque in membris, neque in medullis, neque in ulla compagine membrorum: sed in te habiteret virtus Christi Altissimi, & Spiritus Sancti, quatenus per hujus*

operationem mysterii, & per hanc Sacramenti Olei unctionem, atque nostram deprecationem, virtute Sanctæ Trinitatis medicatus, sive fortis, pristinam, & immelioratam recipere merearis sanitatem. Per eundem, &c. Quis quæso asseverabit, hæc verba constituere formam Sacramentalem Extremæ Unctionis? Forma uniuscujusque Sacramenti debet significare effectus illius Sacramenti, ut latè probant omnes Theologi Scholastici, & Morales, inter quos Mastrius in 4. *Sent. disp. 1. num. 96.* & 97. & in ejus Theologia Morali *disp. 16. à num. 10. & seqq.* Emin. Card. de Lauræa *De Sacramentis in genere disp. 2. art. 5. per totum.* Modò supradicta verba assertæ formæ libri Gregoriani in nihilo significant remissionem venialium, neque robur spirituale in anima infirmi ad pugnandum contra insidias Dæmonum, quod operatur Sacramentum Extremæ Unctionis. Igitur neque in his verbis est vera forma, neque illæ unctiones sunt Sacramentales; neque ex utrisque conficitur Sacramentum. *Quinto*: tandem reflecto ad sequentia verba posita post ultimam orationem pag. 253. col. 2. linea 22. videlicet: *Et sic faciant illi per septem dies, si necessitas fuerit, tam de communionem, quam de alio officio.* Quæ verba denotant, reiterandas esse ipsas Unctiones infirmi per septem dies, ut notat ipsemet Menardus in *Notis pag. 358. Vers. XIII.* At quo in Canone, quo in Concilio, qua in Constitutione Ecclesiastica reperimus, Sacramentum Extremæ Unctionis reiterandum esse eidem infirmo per septem successivos dies? Hanc reiterationem esse omnino prohibitam in eodem morbo obtestantur omnes DD. quorum plurimos congerit Barbosa de *Parocho d. cap. 22. num. 38.* Igitur ex tot incongruitatibus dicendum omnino est, vel prædictas Unctiones infirmi in libro Sacramentorum S. Gregorii præscriptas non esse Sacramentales, sed merè curativas, ex sola devotione infirmi: vel ritum ibi positum, (scilicet quod dum unus Sacerdos facit Unctiones, alius recitet formam) esse apocryphum, & ab heterodoxis insertum; siquidem Sacramentum esse validum non potest, si unus Sacerdos infirmum ungit, & alius formam enunciet, ut firmatum est supra; & aliter asserere, est opinio erronea, ac penitus repellenda, ut ait Ivenim in *Comment. Historico-Dogmatico d. tom. 2. Dissert. 7. quest. 6. cap. 3. Vers. Quæritur num. singuli. pag. 798. col. 2.* & hæc de primo casu.

Sed adhuc dicit aliquis: si Unctiones illæ non efficiebant Sacramentum, sed erant tantum curativæ, quo jure fiebant Oleo Sancto, & Sanctificato, ut pluries nominant tum ipse liber Sacramentorum S. Gregorii, tum alii Codices antiqui transcripti, ubi supra per Menardum? Huic instantiæ respondent Ivenim d. *Dissert. 7. de Sacrament. Extrema Unct. quest. 6. cap. 1. in fine*; necnon Pignatellus, celeberrimus in Romana Curia Advocatus, in suis Consultationibus Canoniciis d. *tom. 2. consult. 84. num. 30.* quod nostri Patres antiqui solebant distribuere Oleum Sacrum, etiam in medicinam corporalem; quod cum in abusum tenderet, fuit prohibitum in Concilio Moguntino sub Carolo Magno *can. 24.* his verbis: *Presbyteri sub Sigillo custodiant Chrisma, & nulli sub prætextu medicina, vel maleficii donare inde presumant. Quod si fecerint, honore priventur.* Et plura exempla prædicti usus medicinalis cum Oleo Sacro recenset Arcudius de *Extrem. Unct. lib. 5. cap. 4.* & est

& est celebre illud S. Gotardi Episcopi apud Surium 4. Maii, ubi ait: *Iussit etiam Presbytero, ut Sacro Oleo, quod infirmorum dicitur, ejus ungeret oculos, quæ quidem Unctio, & Sancti Viri preces ab illo dolore usque ad vitæ finem eam immunem conservarunt.* Imò idem Pignatellus num. 21. subdit; quòd etiam nunc talis usus servatur apud Græcos; & num. 32. conatur probare, non esse illicitum, aut reprehensibile, quia, inquit, non est novum, quòd Olea Sacra inserviant pro materia Sacramentorum Confirmationis, & Extremæ Unctionis, ac etiam pro materia Sacramentalium; siquidem Sacrum Chrisma inservit ad ungendum verticem baptizati, ad consecranda altaria, calices, & alia huiusmodi, quapropter non excedit moralem possibilitatem, si Ecclesia non prohibente, imò tolerante, ac permittente etiam Oleum Sacrum infirmorum adhibeatur, non tanquam Sacramentum, sed tanquam Sacramentale ad curandas infirmitates corporales, ut latè dissevit ipsemet Pignatellus d. consult. 84. à num. 32. usque in finem; addens, posse adhiberi tanquam simplex Sacramentale quamvis in Unctione infirmi Sacerdos proferat formam adhiberi solitam in Sacramento, quia cum sit deprecativa, & consistat in oratione, hæc diversificatur ab intentione Ministri, itaut, quando intendit ungere tantum ad curationem corporis, non faciat Sacramentum, sed Sacramentale; quæ doctrina optimè adaptatur ritibus, orationibusque descriptis in eodem libro Sacramentorum Sancti Gregorii Magni, & Codicibus per Menardum relatis, de quibus supra; Et ad stipulatur opinioni, quam firmavi, eos esse intelligendos de unctionibus merè curativis, non autem de Sacramento Unctionis Extremæ. Hæc omnia de primo casu. Ita tamen, ut Lector advertat, quòd nunc si quis uteretur Oleo Sacro pro unctione tantum curativa, contra illum procederet Sanctum Officium, ut ait Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 97.

Secundus casus suppositæ pluralitatis Ministrorum in Sacramento Extremæ Unctionis est; quando plures Sacerdotes simul congregati ad ministrandum hoc Sacramentum infirmo graviter agrotanti, omnes tantum ungunt idem organum infirmi, & omnes simul recitant formam ab Ecclesia præscriptam in illius organi, seu sensus unctione. Casus iste mihi videtur metaphysicus, & impracticabilis; siquidem quomodo possunt tres, quinque, ac etiam septem Presbyteri simul, & eodem tempore ungere unam, & eandem aurem unius infirmi? unum, & eundem oculum; eandem nares, ac labia? Opus esset, ut homines forent, vel gigantes, vel auriti, vel polycephali, de quibus egi in meis Decisionibus de Baptismo Decis. 46. n. 7. & Decis. 47. n. 7. 2. & 6. ad hoc ut, ob magnitudinem organorum sensuum, hi reciperent unctiones à septem manibus simul, & eodem instanti. Nihilominus, nolui relationem huius casus omittere, tum quia ponitur ab Eminentiss. Card. de Lauræa d. disp. 11. num. 111. tum etiam quia Reverendissimus Pignatellus asseverat apud Græcos in huius administratione Sacramenti, organa sensuum agroti à septem Sacerdotibus simul, & eodem tempore Oleo Sancto ungi, d. tom. 3. consult. 84. num. 35. et si non me lateat, quòd Ecclesia Græca à Latina debet discere, non è contra, ut scribit idem Emin. Car-

din. de Lauræa in 4. Sent. d. tom. 3. disp. 1. n. 176. Igitur supradicti Doctores concedunt in hoc casu fieri validdè Sacramentum. Rationem huius validitatis triplicem assignat Pignatellus ubi supra. Primam, quia Innocentius IV. & Clemens VIII. 35 correxerunt errores Græcorum in Sacramentorum ritibus, sed hunc ritum ungendi infirmum Oleo Sancto à septem Sacerdotibus simul non correxerunt idèd tacitè approbantur, Secundam, quia potest Ecclesia concedere, ut materia sufficiens, si semel applicetur in faciendo Sacramento pluries possit applicari in ministrando uno, & eodem Sacramento, & habetur exemplum in Baptismo, in quo unica immersio in aqua sufficit; & tamen concessum est, ut etiam trina immersio fieri possit. Et hoc, quòd dicimus de materia, eò magis procedit de forma, quam à plurimis simul, & eodem tempore proferri non destruit validitatem Sacramenti; ut quando plures Sacerdotes simul consecrant unam, & eandem Hostiam; proferentes simul verba consecrationis; ut practicitur in ordinatione Sacerdotum, & olim erat in usu, dum Papa solemniter celebrabat cum Cardinalibus, & Episcopus cum Canonicis, ut mox diximus supra num. 10. Et eò facilius in hoc Sacramento Extremæ Unctionis, cujus forma est deprecativa, consistens in prece, & oratione, cujus proprium est, ut reiteretur à pluribus, & à pluribus proferatur per modum unius, ut cum in Ecclesia cantantur Litanie, quæ reiterantur de Versu in Versu; & in Solemni Sacrificio Missæ simul cum Sacerdote legente introitum, Kyrie, Gloria in Excelsis, Graduale, Offertorium, Sanctus, & postcommunione, Chorus hæc omnia concantat, repetit, & enunciat. Idcirco quando septem Sacerdotes Græci ministrant simul Extremam Unctionem uni infirmo, proferentes omnes, & singuli eandem deprecativam formam, nihil officium validitati Sacramenti; qui conjungitur in unam, & habetur pro una; orant enim tanquam consocii, & collegialiter, & sic dant unitatem Orationi, & per consequens ipsi formæ. Undè ipsemet Pignatellus d. tom. 3. consult. 84. num. 27. in fine concludit his verbis: *Nec repetitio Unctionis, & forma variat substantiam, quia tantum addit, non autem detrahit; & facit, quòd partes substantiales sint magis extense, & consent pluribus partibus integralibus coeuntibus moraliter in unum, modo explicato, & idèd tota variatio est solum materialis, non autem formalis, aut essentialis.*

Non detrectat in præmissis quo ad validitatem Sacramenti Emin. Card. de Lauræa d. disp. 11. De Extrem. Unct. num. 112. & 113. At protestatur, hunc casum in Ecclesia Latina esse prorsus illicitum, & si plures Sacerdotes Latini simul, & eodem tempore eundem infirmum ungerent Oleo Sacro, peccarent mortaliter; quia facerent contra ritum, & praxim Ecclesiæ, quæ vult, ab uno tantum Sacerdote uni infirmo hoc Sacramentum ministrari; & qui contrarium docerent, inciderent in censuram, quam statuit Concilium Tridentinum sess. 7. de Sacram. can. 13. his verbis: *Si quis dixerit, receptor, & approbator Ecclesiæ Catholice Ritus in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omit- ti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, Anathema sit.*

Tertius casus pluralitatis Ministrorum est, si
 39 plures Sacerdotes ita conveniant in danda Extrema
 Unctione uni infirmo, ut unus unum organum
 ungat, alius eodem tempore ungat aliud, alter
 alterum; & quilibet suam recitet formam. In
 hoc casu eos illicitè agere manifestum est ex supradic-
 to Canone Concilii Tridentini, & ex concordi
 sententia omnium DD. supracitatorum n. 37. &
 præcipuè Suarezii d. disp. 43. sect. 2. num. 8. Ma-
 strii in 4. Sent. d. disp. 6. num. 138. Et Emin. Card.
 de Lauræa d. disp. 11. num. 114. Porro an vali-
 36 dè agant? & an verum conficiant Sacramentum?
 valde dubitabile, & disputabile est in Scholis. Vi-
 detur dicendum, eos invalidè agere, ac Sacra-
 mentum non conficere; ea ratione, quia hi plu-
 res Ministri diversa organa sensuum ungentes ni-
 hil faciunt. Quod nihil faciant, arguitur ex ea
 40 opinione Theologorum, quod effectus Sacramen-
 ti Extremæ Unctionis habeatur tantummodo in
 ultima Unctione, prout tenent DD. allegati à
 Mastriod. d. disp. 6. num. 92. ubi fundamentum ta-
 lis opinionis ponitur, scilicet, quia nullum Sacra-
 mentum suum causat effectum, nisi quando essen-
 tialiter est completum: atqui Extrema Unctio non
 completur nisi in quinta Unctione: Ergo Sacerdo-
 tes, qui præcedentes faciunt unctiones, nihil
 agunt. Item secundum aliam opinionem Scho-
 lasticorum, quod omnis Unctio producat statim
 suum partialem effectum Sacramenti, qui postea
 completur in ultima; adhuc hi plures Ministri ni-
 hil agunt, quia ad producendum dictum partia-
 lem effectum, & ad eum complendum in ultima
 Unctione necessaria est intentio Ministri, quæ diri-
 gat unctiones præcedentes ad ultimam, itaut in-
 ter se tanquam partes Sacramenti sint moraliter
 unitæ ad constituendum in ultima unum Sacra-
 mentum. At talis intentio Unitatis non videtur
 possibilis in pluribus Ministris, qui omnes diri-
 gunt suam intentionem ad proprias unctiones.
 Ergo invalidè operantur. Ita arguendo differit
 Mastrius d. disp. 6. num. 137. & Eminentiss. Car-
 din. de Lauræa d. disp. 11. n. 122. & 123.

Nihilominus communis est responsio Schola-
 41 sticorum ad dictum casum, quod validum rema-
 net Sacramentum, quia sive qualibet unctio pro-
 ducat statim suum effectum Sacramentalem, sive
 ex eis nullus habeatur effectus Sacramenti, nisi in
 ultima, omnes tamen unctiones sunt partes Sa-
 cramenti, ipsum inchoantes per suam propriam
 materiam, & formam cum relatione ad ultimam
 completivam Sacramenti, & omnes simul factæ
 producant complementum, & unitatem Sacra-
 menti, cui non officit pluralitas Ministrorum exem-
 plo Eucharistiæ, quam plures consecrant, vel
 simul, vel successivè, si Sacerdos moreretur ante
 consecrationem Calicis, post consecratam Hostiam;
 & exemplo Ordinis, si primo Episcopo deficiente
 post datam facultatem consecrandi, alius complè-
 ret Ordinem dando potestatem absolvendi: suffi-
 cit enim virtualis intentio horum plurium Mini-
 strorum conficiendi unicum Sacramentum; ut la-
 tissimè disputando comprobant Suarez d. disp. 43.
 Sect. 2. à n. 4. & seqq. Diana Coordinatus tom. 2.
 tract. 4. resol. 21. & 22. in quibus DD. cumulat.
 Volpi d. resol. 78. num. 10. subdens quod Mini-
 strorum pluralitas non tollit unitatem Sacramenti,
 quia instrumentaliter tantum operantur; mutatio
 autem malleorum non tollit unitatem operationis fa-
 bri. Mastrius d. disp. 6. à num. 133. usque ad

num. 137. Eminent. Card. de Lauræa d. disp. 11.
 à num. 114. & à num. 125. novissimè prælauda-
 tus Canonista Pignatellus in cit. tom. 8. consult.
 84. num. 26. & 27.

Quartus tandem casus, in quo disputatur de
 pluralitate Ministrorum in hoc Sacramento est, 42
 quando unus ungat unum organum, & recitet
 formam, deinde alius successivè ungat aliud or-
 ganum recitando propriam pariter formam, &
 sic de tribus, quatuor, vel pluribus ministris. In
 hoc casu, eos validè agere concedunt omnes Do-
 ctiores ex rationibus supra allegatis; non autem
 licitè, nisi in illis duobus casibus necessitatis,
 quos explicavimus supra num. 12. videlicet si
 Sacerdos incepta ministracione Olei Sancti more-
 retur, antequam omnes Unctiones perficeret;
 vel si manifestus esset transitus, infirmi ad aliam
 Vitam, & à pluribus Sacerdotibus celeri manu
 plura organa cum suis formis Oleo Sacro signa-
 rentur; quamvis magis laudabile foret, ut ab uno,
 & eodem Sacerdote omnes sensus velociter unge-
 rentur sub unica forma eos omnes exprimente,
 ex Resolur. 13. 21. & 22. Diana Coordinati in
 tom. 1. tract. 4. & ex monitione Gobati in Theol.
 Experim. tract. 8. num. 877.

DECISIO LXXI.

ARGUMENTUM.

Differitur de propriis Ministris Sacramenti
 Extremæ Unctionis, videlicet de Episcopis
 erga omnes de eorum Diocesi. De prima
 Dignitate Ecclesiæ Cathedralis versus suum
 Episcopum. De Parochis erga suos Para-
 chianos. Et de Regularibus tum Præ-
 latis respectu suorum subditorum, tum
 Depuratis ad Sacramenta ministranda
 degentibus in Monasterio; tum etiam
 de aliis Regularibus, qui vocati essent ab
 infirmis extra claustra. Disputatur ce-
 lebris Quæstio, an Parochi tempore Pe-
 stis teneantur ungere infirmos Oleo San-
 cto cum propriæ vitæ periculo? Nec
 non quibus Laicis Regulares possint da-
 re Extremam Unctionem virtute suo-
 rum Privilegiorum?

SUMMARIUM.

- 1 Ministrorum Extremæ Unctionis genera quin-
que.
- 2 Episcopus Parochus est Parochorum, & in sua
Diocesi Sacramenta potest ministrare.
- 3 Episcopus dare potest Extremam Unctionem in-
firmis. Imò aliquando debet. num. 4. & 22.
- 4 Exempla infirmorum Oleo Sancto unctorum ab
Episcopis.
- 5 Georgii Cornelii Senioris Episcopi Patavini
charitas in danda Unctione Extrema infir-
mo de nocte, loco Parochi.
- 6 Capituli prima Dignitati competit dare Extre-
mam Unctionem Episcopo.
- 7 Sacrum Viaticum dare, atque Extremam Un-
ctionem spectat ad eundem Ministrum.
- 8 Unctio Extrema olim dabatur prius, deinde
Sacrum Viaticum.

9 Exem.

- 9 Exempla Episcoporum extremè inunctorum à suis Canonicis.
- 10 Parochiale officium est dare Extremam Unctionem, Sacrum Viaticum, & supulturam.
- 11 Parochus tenetur dare Extremam Unctionem de iustitia, & sub pœna mortalis peccati suis Parochianis graviter agrotantibus.
- 12 Parochiale onus laboriosissimum.
- 13 Pauli Segnerii libellus Il Parocho istruito, ad cujus instantiam prodit?
- 14 Parochi negligentes in Cura puniendi ab Episcopo.
- 15 Presbyter antiquitus denotabat Parochum.
- 16 Pestis tempore an Parochi teneantur inungere infirmos cum periculo vitæ? Rationes pro affirmativa n. 17. Pro negativa n. 18.
- 19 S. Congr. Cardinales discordes circa Extremam Unctionem à Parochis dandam tempore Pestis, S. Carolo Borromeo requirente.
- 20 Distinctio circa obligationem ungendi infirmos à Parocho tempore Pestis.
- 21 Extrema Unctio facit de attrito contritum.
- 22 Episcopus in defectu Parochi tenetur dare Extremam Unctionem.
- 23 Prælati Regulares an sint obligati dare Extremam Unctionem suis subditis?
- 24 Regulares dant Unctionem Extremam omnibus degentibus in Monasterio, Familiaribus, Hospitibus, atque Mercenariis.
- 25 Bibliophylacium nobilissimum Monasterii S. Justinae de Padua.
- 26 Tertiarii, ac Tertiaria à quibus recipiant Extremam Unctionem.
- 27 Regulares Praesidentes Seminariis, aut Collegiis studiorum an dent Extremam Unctionem alumnis graviter agrotantibus?
- 28 Regulares quando possint dare Extremam Unctionem in alienis Parochiis?

Tertia disputatio, quam citæa Ministrum Sacramenti Extremæ Unctionis faciunt Theologi, est, An quilibet Sacerdos licitè, & validè possit eam agrotantibus ministrare? Reducitur autem hæc disputatio ad quinque genera personarum, videlicet ad Episcopos, ad Primam Dignitatem Capituli, & Parochos, ad Regulares, & ad simplices Sacerdotes, etiam nominatim Excommunicatos, vel degradatos; de quibus omnibus breviter est videndum.

Quo ad Episcopum, extra omnem controversiam est, quod in tota sua Diocesi licitè, & validè administrat omnia Sacramenta suis Diocesanis; est enim Parochos Parochorum, & Ordinarius in tota sua Diocesi, ad quem principaliter pertinet cura omnium animarum ejusdem suæ Diocesis. cap. Quicumque. 10. qu. 1. cap. Precipimus. 12. q. 1. Angelus Verb. Confessio 3. §. 3. Pax Jordanus tom. 1. libr. 3. tit. 3. n. 1. & 2. ubi notat omnes Parochos in civitate, & Diocesi esse coadjutores Episcopi in cura animarum, & administratione Sacramentorum, ut deducitur ex cap. Inter cetera in fine, ubi Glossa, & DD. De offic. ordin. Et sicut Episcopus potest ubique in sua Diocesi audire Confessiones Sacramentales, & ministrare Sacramentum Pœnitentiæ, ut dixi De Pœnitentia Decis. 39. num. 3. multo magis potest dare Sacramentum Extremæ Unctionis, quod dicitur Pœnitentiæ consummativum. Idem

Idem Jordanus d. lib. 3. tit. 5. num. 1. & 2. & circa hoc punctum est decisio in terminis in cap. Illud superfluum. dist. 95. ubi Innocentius Papa I. Ita respondit: Illud superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo ambigatur, quod Presbyteris licere non dubium est. Nam idcirco de Presbyteris dictum est; quia Episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Ceterum si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem à se visitandum, & benedicere, & tangere Chrismate, sine cunctatione potest cujus est ipsum Chrisma conficere. Glossa autem ibi declarat h. Chrismate, idest Oleo, quod notavi supra Decis. 1. num. 2. docens rationem, quare oleum dicatur Chrisma.

Igitur Episcopus pro sui beneplacito potest Sacramentum Extremæ Unctionis suis subditis ministrare ut in terminis probat Ivenim in suo Comentar. Histor. & Dogmat. de Sacram. Extrem. Unct. Dissertat. 7. quest. 6. cap. 2. ubi allegat exemplum Caroli Magni Imperatoris, qui ab Episcopo fuit Sacra Unctione inunctus, & Beatæ Mauræ, quæ pariter Extremam Unctionem accepit à Prudentio Episcopo Tricastino; nam in defectu Parochorum ipse Episcopus obligatus est de iustitia dare hoc Sacramentum, ut affirmant DD. citati infra num. 22. Est autem notatu dignum, quod advertit Pax Jordanus d. lib. 3. tit. 5. num. 9. videlicet, quod si aliquando Episcopus vel ob necessitatem; vel ob eminentiam infirmi, aut propter charitatem, vel aliam respectum istud Sacramentum voluerit administrare, debet servare Ritus, & præcepta universaliter præscripta ministris illius in Rituali Romano; nihil enim particulariter præscribitur servandum ab eo diversum ab aliis Ministris. Et hic non est sub oblivione omittendum eximie charitatis exemplum gloriosæ memoriæ Illustrissimi, ac Reverendissimi Georgii Cornelii Episcopi Patavini filii Serenissimi Ducis Reipublicæ Venetiarum Joannis Cornelii, qui anno 1650. cum esset in visitatione Terræ Montaneæ, hospitans, ac dormiens in domo Archiepiscopali, audivit media nocte nonnullos januarum ejusdem domus pulsantes, cumque nullus responderet, surrexit e lecto piissimus Antistes, aperuit fenestram, & quaesivit, quis esset? Hi, qui pulsabant, dixerunt, se postulare Archiepiscopum, ut properaret ad dandam Extremam Unctionem cuidam egro in sua Parochia mori proximo. Episcopus statim vocat unum de capellanis suis, & celeriter induit vestes, & accepto Sacro Oleo processit ad infirmum; (non enim aderat Archiepiscopus, qui relictis cubilibus suis pro comodo Prælati, ac familiarium ejus, ierat dormitum apud suos consanguineos.) Igitur Urbis Patavinæ Pastor consolatus languidum, & in conformitate Divinæ voluntati confortatum Sacramento Unctionis Extremæ munivit, adstantibus pluribus vicinorum, qui audito Episcopi accessu convenerant, venerantes ejus pietatem, eo magis conspicuam, quò constantiorem in adflictis; non enim voluit Antistes discedere, nisi orto sole, & postquam Archiepiscopus ascitus venerat usque ad exitum illius animæ remansurus. Hæc dicta sint in obsequium prædicti celsissimi Episcopi, à cujus clementia ad minores, & sacros ordines promotus fui, & cui eadem dignum me fecit, ut inservirem, post Doctoratus lauream acceptam, primum tanquam Promotor Fiscalis ejus Episcopalis Curie, deinde ut ejus Auditor in spirituali regimine

gimine totius Diocesis, & in examinandis Confessariis, multiplici cum munificentia, & benevolentia ipsius signo. Hæc de Episcopis.

Quod ad primam Dignitatem Capituli. Ad hanc spectat tradere Extremæ Unctionis Sacramentum Episcopo morienti, prout etiam Sacrum Viaticum; ut statutum est in Cæremoniale Episcoporum lib. 2. cap. 38. Bauldry in Manuali Sacram. Cæremon. part. 5. d. lib. 2. cap. 38. & Castaldus in Praxi Cæremon. lib. 1. sect. 10. cap. 12. num. 3. Neque obstat, quod liber cæremoniale Episcoporum d. cap. 38. nominet primam Dignitatem Capituli tantummodo in administratione Sacri Viatici; ibi: *Tum majori, qua poterit, devotione, & humilitate, Sacrum sumat Viaticum; quod illi deservat prima dignitas comitante Capitulo, & toto Clero Cathedralis Ecclesiæ in habitu Ecclesiastico, & cum candelis accensis.* Quia dispositio loquens de uno ex his duobus Sacramentis, debet habere locum etiam in alio; siquidem etiam antiquissimis temporibus ad unum, & eundem Sacerdotem spectabat porrigere infirmo Sacrum Viaticum & ministrare Extremam Unctionem; cum hoc solo discrimine, quod antiquitus dabatur prius Extrema Unctio, & post illam Sarca communio per modum Viatici; & notat Menardus in libro Sacramentorum. Sancti Gregorii pag. 334. *Verf. Deinde communicet cum Corpore, & Sanguine Domini.* Ubi licet ait: *Quod valde notandum est, quia olim ungebatur infirmus, antequam sumeret Viaticum corporis, & Sanguinis Domini.* Et allegat decretum Eusebii Papæ apud Burchardum lib. 18. cap. 11. & apud Ivonem lib. 15. cap. 35. quod erat huiusmodi: *Sacerdos impleat omnia sicut supra circa ægrotum penitentem scriptum est, id est, Orationes dicat, & unget eum oleo Sancto, & Eucharistiam ei donet.* Igitur unus, & idem erat minister Unctionis Extremæ, & Sacri Viatici antiquitus; & unus, ac idem esse debet nostris temporibus, qui Episcopo morienti exhibeat Sacrosanctam Eucharistiam, & impertiat Unctionis Extremæ Sacramentum; nempe prima Dignitas de Capitulo Ecclesiæ Cathedralis.

Confirmatur exemplo S. Henrici Episcopi Lubecensis, de quo Arnoldus, lib. 3. *Hist. Slav. c. 3.* sic scribit: *Confortatus in Domino, convocatis Fratribus (id est Canonici sue Ecclesiæ Cathedralis, ut ostensum est supra Decis. X. num. 21.) dicebat, se jam resolvit, & accipiens Sancti Olei Unctionem, (utique à prima Dignitate eorumdem Canonico) manus ipse porrigebat, pedes extendebat, cum psallentibus psallebat, sumptoque Viatico Domini Corporis dixit: O Rex gloria veni cum pace.* Concordat id, quod de Sancto Guilelmo Archiepiscopo Bituricensi scribit Surius in ejus Vita die 10. Januarii; videlicet: *Fratribus convocatis (id est Canonici) Extremæ Unctionis Sacramentum humiliter, ac devotè suscepit. Et eo percepto etiam Sacrosanctam Eucharistiam sibi porrigi instantissime postulavit.* His addere licet exemplum S. Caroli Borromæi Archiepiscopi Mediolanensis, de cuius ultima infirmitate loquitur Jo. Petrus Jussanus in ejus vita lib. 7. cap. 12. *Il Padre Adorno avviso incontanente il Cardinale, e le disse con molte lagrime, che era giunta l' hora sua di partirsi da questa vita; che il Signore lo chiamava a se, avvisandolo se voleva il Santissimo Viatico. Rispose, che lo dimandava istantemente; & interrogato, chi lo doveva comunicare, disse, l' Arciprete del Duomo. Questi era Monsignor Giovanni Fontana hora Vescovo di Ferrara, che era all' hora Arcid.* Clericali Tom. 1. Lib. 1.

ciprete in in questa Metropolitana. Et statim post acceptum Sacrum Viaticum dedit ei Sacramentum Extremæ Unctionis, ut ibidem subdit idem Auctor; nam ad ministrandum hoc Sacramentum Episcopo morienti de jure vocanda est prima Dignitas Ecclesiæ Cathedralis, ut dictum est supra.

Quo ad Parochum; certum est ad eum spectare ex officio administrationem hujus Sacramenti ægrotantibus graviter in sua Parochia; siquidem dare Extremam Unctionem infirmis est Jus Parochiale, prout est dare Sacrum Viaticum, ac sepulturam; ita ut illicitum sit cuicumque alii Sacerdoti absque licentia, aut expressa, aut tacita proprii Parochi ungere Oleo Sacro infirmos, (excepto gravis necessitatis casu, absente, vel nolente Parocho ministrare absque causa, ut infra dicemus.) Hoc probatur per textum in Clem. Unica, de Privileg. in qua excommunicantur Regulares, qui Clericis aut Laicis Sacramentum Unctionis, vel Eucharistiam ministrare, matrimonium solemnizare, non habita super his Parochialibus Presbyteri licentia speciali &c. præsumserint. Ergo ministrare Extremam Unctionem, Sacrum Viaticum, & solemnizare Matrimonia sunt officia propria Parochi, & ad Parochum de jure spectantia. Hinc Rituale Romanum in titulo de Visitatione, & cura infirmorum habet hæc verba: *Parochus in primis meminisse debet, non postremas esse muneris sui partes, ægrotantium curam habere.* Hæc autem obligatio curæ habendæ requirit, ut ingravescente infirmitate, præter alia Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ det infirmis etiam illud Unctionis Extremæ, & ideo sub titulo de hoc Sacramento idem Rituale Romanum ait: *habeat igitur Parochus loco nidio, & decenter ornato, in vase argenteo diligenter custoditum Sacrum oleum infirmorum &c.*

Disputant autem Scholastici sub qua obligatione Parochus teneatur ministrare hoc Sacramentum suis Parochianis graviter ægrotantibus. Et communis est eorum sententia, illum teneri ex justitia, & sub præcepto obligante ad peccatum mortale, si negligat ministrare Extremam Unctionem tempore opportuno vel per se, vel per alium idoneum Sacerdotem. Ratio est duplex, Una, quia Parochus recipit redditus Parochiæ, & stipendia Parochialia sub hac obligatione ministrandi Sacramenta suis Parochianis. Ergo etiam Extremam Unctionem debet ex justitia eis dare, cum graviter ægrotant. Quod si facere omittat tempore opportuno, peccat contra justitiam, & fit reus peccati mortalis. Altera ratio est, quia Parochus tenetur ex justitia ministrare suis Parochianis non solum Sacramenta necessaria, sed etiam illa, quæ valde profunt eorum saluti, & sunt à Christo instituta tanquam remedia valde proficua fidelibus, & tale est Sacramentum Extremæ Unctionis; ita disserunt Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 44. sect. 2. Salmanticenses de Sacram. in genere tract. 7. cap. 5. punct. 2. num. 7. Barbosa de Parocho cap. 22. num. 10. & ibi Pollevinus, Bonacina, Layman, & alii idem scribentes. Gobatus de Extrem. Unct. tract. 8. num. 901. Mastrius in 4. Sent. d. disp. 6. num. 139. nec non in sua Theol. Moral. disp. 22. num. 50. Et Eminen. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 131. Neque valet objectio, quod Extrema Unctio non sit Sacramentum necessitatis; ideoque quo ad illud, prout etiam ad alia remedia utilia tantum animabus, Parochos non esse obligandos sub mortali ad illa petentibus ministrandæ; aliàs eorum onus

S

esset

esset insupportabile, deberent enim incessanter predicare, catecheses facere, populum non solum ad præcepta servanda, sed etiam ad consilia hortari, & sic nullam requiem haberent. Respondetur enim primò, utique onus Parochiale esse laboriosissimum, & mirandum, tot animarum Rectores otio, & recreationibus indulgere; parùm, aut nihil curando de propria, ac Parochianorum salute. Hos indefinenter increpabat sanctæ memoriæ Eminentiſſ. & Reverendiſſ. D. meus Cardinalis Gregorius Barbadius, ad cujus instantiam prodiit aureus libellus à P. Paulo Segnerio compositus, cujus titulus *Il Parocho instruito*; quem, utiam, omnes Parochi legerent, ac centies, & millies relegerent. Respondetur, secundò, falsum esse, quòd Parochi teneantur solum ministrare Sacramenta, & media ad salutem necessaria; nam tenentur etiam præbere ea, quæ utilia sunt, juxta præscriptum Ecclesiæ, & quando opportuno tempore petuntur; prout omnes DD. censent de Extrema Unctione. Navarrus in *Man. cap. 24. num. 131.* Victoria in *Summa num. 135.* Suarez d. *disp. 44. sect. 2. n. 1.* Mastrius d. *disp. 6. num. 140.* & in *Theol. Moral. d. disp. 22. num. 94.* Quapropter sicut Parochi negligentes in docendis populis rudimenta fidei sunt graviter ab Episcopo puniendi, ut scribit Charitarius in *Criminalib. Decis. 68. num. 7.* prout etiam quando negligunt ministrare infirmis Sacramenta Eucharistiæ, & Pœnitentiæ, ut docet Diaz in *Praxi cap. 45.* & ibi Salzedo in *additione*, ubi allegat Glossam in *cap. Officium in Verb. Sine confessione. De officio Archiepiscop. & facit text. in cap. Presbyter. 16. quasi. 6.* & Navarrus *consil. 13. sub. tit. de Pœnis.* Ita etiam sunt severe mulctandi, si negligant ministrare infirmis Sacramentum Extremæ Unctionis, teste Pace Jordano *tom. 1. lib. 3. tit. 5. num. 22. & 23.* ubi cum ostendisset, eos mortaliter peccare, subdit, *Verum etiam debent ab Episcopo severe puniri, prout generaliter contingit in omnibus Sacramentis, & in cæteris obligationibus Parochialibus; quando culpabiliter ab ipsis Parochis transcurantur. Si enim Officiales in officio delinquentes puniuntur; imò plures eorum prohibentur à talipunitione appellare. l. Nulli. Cod. Quorum appellat. non recipit. Farinac. qu. 101. num. 85. quantum magis debent puniri, qui in re tanti momenti deliquerint?* His ego addo comminationem contra Parochos negligentes in cura Animarum, quam fecerunt antiquitus Canones Apostolici, ut constat in eis *can. 57. aliis 58.* ubi ita Episcopus, vel Presbyter, qui Clerici, vel populi curam non gerit, & eos pietatem non docet, segregetur; & si in socordia perseveret, deponatur. Et ne studioso Lectori scrupulum faciat illud nomen Presbyter, sciat, quòd in veteribus Ecclesiæ canonibus Parochi simpliciter dicebantur Presbyteri. Legat *cap. Presbyter 2. qu. 5. cap. Omnis Presbyter. d. Consecr. dist. 4. cap. In Dominicis diebus. de Paroch. & ibi Emanuel. Gonzales num. 3.* qui in confirmationem talis denominationis alios Conciliares Canones cumulat. Facit etiam consuetudo plebis nostri temporis, quæ, si quis infirmatur, ait, vocetur Presbyter, id est, Parochus.

Sed non levis est inter Theologos disputatio, utrum Parochus tempore Pestis teneatur ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis Parochianis suis pestiferatis cum periculo propriæ vitæ? Affirmant Gabriel, & Echius, quos citat Suarez de *Extrem. Unct. d. disp. 44. sect. 3. numer. 6.* Sylvius, & Nugnus, quos allegat Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 4.*

resol. 26. quæ in Diana veteri habetur *part. 3. tract. 4. resol. 173.* nec non Claudius Espanceus apud eundem Dianam veterem *part. 8. tract. 1. resol. 21.* quæ transivit in Coordinati operis *tom. 3. tract. 1. resol. 60. num. 16.* quorum rationes sunt sequentes. *Prima*, eatenus alii Sacerdotes non tenentur cum periculo vitæ Extremam Unctionem ministrare, ut infra *Decis. 12.* demonstrabimus, quia in eis est sola obligatio ex charitate. Sed in Parochis est etiam obligatio justitiæ. Ergo ipsi censentur obligati ministrare. *Secunda*, quia tacita conventio est inter Parochos, & Parochianos, ut illi recipiant stipendia ab istis ad hoc, ut tempore mortis præbeant ipsis alimenta spiritualia. Ergo non obstante periculo vitæ tenentur Parochi hoc Sacramentum præbere. *Tertia*, aliis tempore Pestis totus populus esset destitutus ministris à quibus ex obligatione exigere posset hoc Sacramentum, quod esset magnum absurdum, & majus totius populi detrimentum. *Quarta*, quia Parochi de justitia tenentur ministrare Sacramenta suis subditis, quandoque ea petunt. Ergo etiam tempore Pestis, *Quinta*, (& satis urgens) quia Duces militares in pugna sanguinolenta tenentur vitam suam exponere, ut alios milites juvent. Ergo etiam Duces Spirituales. Et *Sexta*, quia aliis sequeretur, quòd non essent obligati Parochi prædicti ministrare tempore pestis Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; dicendo sufficere contritionem cum voto horum Sacramentorum.

His tamen non obstantibus contraria Sententia Summistarum, & Theologorum prævalet; docent enim communiter, non teneri Parochos cum periculo eorum vitæ ministrare Extremam Unctionem subditis suis, hoc præcipuo fundamento, quia hoc Sacramentum non est ad salutem necessarium, neque necessitate mediæ, ut Baptismus, & Pœnitentia; neque necessitate Præcepti, ut Eucharistia. Hinc inferunt, Parochos non teneri de justitia erga suos Parochianos cum periculo vitæ nisi ad ea, quæ simpliciter sunt necessaria ad salutem; & tale non est Sacramentum Unctionis Extremæ: imò neque ex motivo charitatis in tali casu eos teneri; quia non agitur de postponenda vita temporali pro vita spirituali; sed tantum pro aliquo commodo, aut utilitate tantum. Et equidem Extrema Unctio non datur vita spirituali infirmo, id est prima gratia; sed remouentur impedimenta, ut commodius possit infirmus consequi cœlestem gloriam, ad quam per alia devotionis remedia, & per indulgentias potest celeriter pervenire. Ita Villalobos, Molfelius, Tannerus, & alii, quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 4. resol. 26. & 27.* Suarez *d. disp. 44. sect. 3. num. 20.* Gobatus *tract. 8. num. 902.* Pax Jordanus *tom. 1. lib. 3. tit. 5. numer. 21.* Bissus *Verb. Minister Sacramentorum §. 34.* Barbosa de *Parocho cap. 22. num. 17.* Et Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 11. num. 137. & seqq.* Hinc est quòd Anno 1576. cum Pestis Mediolani grassaretur, S. Carolus Archiepiscopus illius Civitatis consuluit Sacram Congregationem Concilii, ad quorum Sacramentorum ministratorem essent Parochi obligati versus Parochianos suos Peste infectos? in qua concorditer dictum fuit, obligatos esse ministrare prorsus Sacramenta Baptismi, atque Pœnitentiæ vel per se, vel per alios idoneos Sacerdotes: quòd vero ad Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis Cardinales fuerunt

fuerunt discordes, & delato dubio ad Summum Pontificem Gregorium XIII. nihil voluit super hoc determinare, ut latè refert Fagnanus in cap. Clericos, numer. 40. De Clericis non residentibus. & fuit à me dictum occasione Sacri Viatici in meis Decisionibus de Venerabili Eucharistiae Sacramento Decif. 61. num. 26. & 27. & dicit Diana Coordinatus eod. tom. 2. tract. 2. resol. 58.

In hac controversia, quia prima opinio videtur nimis rigorosa; secunda autem censetur nimis laxa; media sententia inter istas est amplectenda cum hac distinctione; videlicet, vel infirmus confessus fuit in illa ultima infirmitate, aut paulò antè; & probabiliter ex statu suo constat, cum postea non peccasse mortaliter; & in tali casu Parochus non tenetur ad exponendum se periculo vitae, ut ipsi Sacramentum Extremæ Unctionis ministret: quia in tali casu probabiliter existimari debet, quòd sit in statu gratiæ, & quòd non sit ipsi necessarium hoc Sacramentum; quamvis enim sit utile, hoc tamen non convincit, ut teneatur Parochus sub mortali, & cum probabili vitæ periculo hoc Sacramentum ministrare. Si vero non sit confessus, aut post confessionem verisimiliter Parochus scit, ipsum infirmum mortaliter peccasse, neque posse amplius confiteri, obloquere deperditum ulum, vel delapsum in phrenesim, & in hoc casu tenetur sub mortali ei ministrare Extremam Unctionem, etiam cum propriæ vitæ periculo; ut dixi in Decisionibus de Venerabili Eucharistiae Sacramento Decif. 61. num. 35. quia tunc hoc Sacramentum existimatur necessarium illi infirmo; ut mediante eodem Sacramento, si habeat saltem attritionem de peccatis, consequatur remissionem eorumdem, & recuperet divinam gratiam, & vitam spiritualem; est enim constans Theologorum doctrina, quòd etiam hoc Sacramentum Extremæ Unctionis, si infirmus confiteri non possit, & sit attritus, habeat virtutem faciendi illum contritum. DD. quos citat, & sequitur Volpi Resol. 79. num. 10. Gobatus tract. 8. num. 910. & 911. Et ita tenent circa dictam obligationem Parochi, ac docent Suarez in 3. part. tom. 4. d. disp. 44. sect. 3. num. 15. Hurtadus, & præpositus apud Dianam Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 23. nec non Tabiena, Armilla, Amicus, Tannerus, Machachus, & Franciscus de Lugo, quos allegat, & sequitur idem Diana Coordinatus tom. 3. tract. 1. resol. 60. n. 16. in fin. Gobatus ubi supra, & in d. Theol. Experim. tract. 1. à num. 153. & segg. Salmanticenses de Sacram. in genere. tract. 7. cap. 5. numer. 8. & ibi Dicastillus, & Palaus, Abelly in medulla Theologica part. 2. tract. 1. cap. 6. sect. 4. in fine; & aliis omisiss ita distinguendo firmat Mastrius d. disp. 6. numer. 144. & 145. & in sua Theol. Moral. d. disp. 22. num. 93. qui deinde respondet omnibus rationibus opinionis affirmativæ, demonstrans ex iustitia Parochorum teneri cum suæ vitæ periculo administrare solum Sacramentum necessarium, id est Baptismum, & Pœnitentiam; non autem tantum utilia; nisi quando subditus confiteri non potest, & creditur, solam attritionem habere, ut supra explicatum est, ad hoc, ut per alia Sacramenta sive Eucharistiam, sive Extremam Unctionem ex attritu fiat contritus, & obtineat vitam spiritualem per consecutionem gratiæ, ac remissionem mortalium. Idcirco quando infirmus probabiliter existimatur esse in gratia, non est obligatus Parochus cum periculo vitæ propriæ Extremam Unctionem ministrare; tantò minùs si sit necessarius aliis per multis de sua Parochia.

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Notant tamen DD. quòd in casu necessariæ administrationis Olei Sacri pestis infectis, debet Parochus uti omnibus possibilibus cautelis ad effugiendum contagium de quibus Bissus d. §. 34. Gobatus d. tract. 8. n. 902. & ego disseram inferius in Decif. LXXIII. Tandem nec illud est omitendum, quod scribit Gobatus d. tract. 1. num. 143. his verbis: addit Chapeville cap. 5. qu. 7. Episcopum obligari ex iustitia, si desint alii, extreme ungere agrotum, in eo scilicet casu, in quo Parochus; nam ipse Episcopus est vel maximè Pastor.

Quòd ad Regulares. Circa administrationem Sacramenti huius Extremæ Unctionis distinguere oportet tres gradus, scilicet Prælatos circa suos subditos, Deputatos ad danda Sacramenta agrotantibus in Monasterio, & Religiosos quo ad saculares extra Monasterium infirmos. Dicendum est igitur, quòd Prælati Regulares obligati sunt ex iustitia dare Extremam Unctionem vel per se, vel per alios Sacerdotes à se deputandos suis subditis, Tamburin. de Jure Abbatum tom. 2. disp. 7. quæst. 7. Lezana tom. 3. Verb. Extrema Unctio n. 4. Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 3. cap. 6. num. 2. Mastrius d. disp. 6. in 4. sent. num. 139. qui ibidem advertit eandem obligationem incumbere Abbatibus, Guardianis, ac aliis Prælati Regularibus erga suos subditos, quam habent Parochi erga suos Parochianos; licet enim ipsi non recipiant stipendium à subditis, prout Parochi, nihilominus dum acceptant prælaturam, constituuntur Pastores omnium degentium in Monasterio, ac conventu, & hi habent jus petendi ab eis hoc Sacramentum, ne sint peioris conditionis quàm saculares, ac laici; nam præstant iisdem Prælati stipendia obsequii, obedientiæ, ac reverentiæ, quæ sunt altioris ordinis stipendiis pecuniarum; propterea, si Prælati prædicti in hoc deficerent, peccarent mortaliter; sunt enim strictissime obligati, ut dictum est, ex iustitia ad ministrandum hoc Sacramentum suis subditis aut per se, vel per alios, etiam tempore pestis, & cum propriæ vitæ periculo in illis casibus, in quibus tenetur Parochus ipse, vel Episcopus, ut mox fuit supra explicatum. Idem docet Suarez d. disp. 44. sect. 3. & Gobatus in Theol. Exper. tract. 1. num. 137. 138. & 139.

Quòd si sermo versetur circa Regulares deputatos ad hoc Sacramentum ministrandum agrotantibus in Monasterio; certum est ab eis esse dandum omnibus religiosis professis, ac Novitiis, nec non Oblatis, & aliis habitum religiosum ibi deferentibus. Ulterius possunt illud dare: Primò familiaribus suis secularibus, id est servitoribus, non solum servientibus toti Monasterio in communi, sed etiam alicui Prælato, Monacho, aut Religioso in particulari; tam si habitent continuo intra septa Monasterii, quam si soliti sint extra illud in domo propria pernoctare, casu quo corripantur lethali ægitudine in ipso Monasterio. Tamburin. d. tom. 2. disp. 7. quæst. 3. n. 9. Gobatus in Theol. Exper. d. tract. 8. num. 862. 863. & Bissus tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum. §. 29. qui idem affirmat de laicis servientibus in prædiis, & grangiis eorumdem Regularium. Secundò commensalibus, id est illis, qui amicitia causa per aliquot dies commorantes in Monasterio, ibi infirmantur; vel ad exercitia spiritualia peragenda; aut ad aliquod negotium discutiendum. Gobatus d. tract. 8. numer. 864. & 865. Suarez. tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 9. cap. 4. num. 16. Pellizzarius in Manuali Prælator. tom. 2. tract. 8. cap. 3. num. 326. ubi loquitur de omnibus Hospitibus.

Hospitibus. Quintanadvenas in *Singular. tract. 5. Singular. 4. num. 5.* Tertiò mercenariis, & operariis conviventibus in claustris eorumdem Religioforum, si forte in eis gravi infirmitate decumbant; quorum hominum laicorum diversa ubique genera in omnibus Regularibus domibus occupantur, pro custodiendo tritico, reparandis doliis, componendis pharmacis, & his similibus laboriosis operibus, vel industriosis artificijs, prout hisce temporibus experimur in Illustrissimo Cœnobio S. Justinae hujus Civitatis, quo Abbas, & Monachi Casinenses austruunt Nobilissimum, & verè Regium Bibliophylacium, circa quod insudant tribus ab hinc annis non pauci fabrilignarii, pluteos ex lignis pretiosissimis, librorumque receptacula affabrè cum columnis, & cochleis erigentes. Quartò regulares dant Extremam Unctionem Tertiariis moribundis, deferentibus habitum eorum Religionis, dummodo habi-

26 tent in conventu, emissis votis saltem simplicibus paupertatis, castitatis ac obedientiae; non etiam si degant in propriis Domibus laicalibus, vel in Eremitoriis separatis; hi enim quò ad Sacramenta tempore mortis recurrere debent ad proprios Parochos, prout docui de penitentia decis. 39. num. 24. & idem dicendum est de Mulieribus Tertiariis, vulgò *Pizzochere*; quæ censentur subjectæ suis Parochis live vivant in domibus consanguineorum, sive collegialiter absque clausura (qui est abusus maximus) ut ostendi in eodem tractatu de Penitentia Decis. 40. per totam. Pellizzarius d. tract. 8. cap. 3. num. 327. Rodriguez. Q. Q. Regul. tom. 1. qu. 56. artic. 10. & in puncto Diana part. 6. tract. 8. resol. 30. quæ nunc posita est in opere ejus Coordinato tom. 7. tract. 1. resol. 351. ubi ponit per extensum Epistolam S. Congregationis ad Episcopum Mutinæ diei 17. Junii 1639. in qua inter cætera scribitur ad eundem Episcopum ita: *Questimiei Eminentiissimi Signori &c. quando al secondo articolo della Tertiaria sono stati similmente di parere, non haver potuto li Frati del Convento sudetto, in vigore di qualsivoglia Privilegio dell' Ordine loro, amministrarle i Sacramenti della Comunione per Viatico, & Estrema Unctione, nè meno andare à levare il cadavere di casa processionalmente, senza intervento, & licenza del proprio Parocho, essendo queste funzioni proprie de' Curati.* Quintò tandem dubitari potest, an Regulares prædites Seminariis, vel Collegijs studentium erectis extræ eorum cœnobis, possint dare Extremam Unctionem, simulque Sacrum Viaticum iisdem studentibus Laicis, ac famulis Laicis pariter ibi inservientibus, casu quo agrotent ad mortem? Casus iste frequēs esse potest, si vel RR. PP. de Somasca, vel Societatis Jesu ponantur ad regimen, & instructionem vel Seminarii Episcopalis, vel juvenum nobilium in aliqua particulari domo; prout jam nonnullis ab hinc annis servabatur Tarvisii. Eminentiss. Cardin. de Lugo in *Responsis Moral. lib. 4. dub. 33.* ita distinguit: Vel Regulares ipsi conducunt eam domum, in qua recipiunt juvenes ad studendum, & convivendum; vel è contra domus conductæ est ab Episcopo, vel à Decurionibus Civitatis, aut à quocunque alio pro edocendis, & bene educandis juvenibus, & ad eos edocendos, ac bene educandos assumuntur Regulares. Primo casu potuerunt Regulares ministrare Sacrum Viaticum, & Unctionem Extremam graviter decumbentibus in illa domo, absque alicujus Parochi licentia, virtute Privilegiorum, quæ ibi à prædicto Eminentissimo Lugone enumerantur; & ratio est, quia

ipsi Regulares sunt domini principales domus illius; studentes autem, & conviventes sunt eorum commensales, & hospites. At in secundo casu minime poterunt; nam è contra ipsi Regulares sunt simplices convictores, & famulantes iisdem studentibus in bona morum, ac litterarum instructione, & hujusmodi sunt, (ut ait idem Emin. Auctor) PP. Societatis Jesu, qui Romæ præsidunt Collegijs, ac Seminariis Germanico, Angelico, Scotico, Maronitarum, & consimilibus; nullam enim in eis exercent Jurisdictionem spirituales, neque faciunt officia Parochialia, ut latissime in dicto dub. 33.

Quòd si loquamur de Regularibus pro danda Unctione Extrema secularibus ægrotantibus in quacunque parte Civitatis in propriis eorū ægrotantium domibus; concors est omnium scribentium doctrina, quod absque licentia vel Episcopi vel Parochi, non possunt Regulares eisdem ægrotos extremè ungere; & si hoc facere præsumerent, incurrerent in excommunicationem contra eos latam in *Clem. 1. de Privilegijs*; quæ est Papæ reservata. Porro omnes DD. concedunt, licet à Regularibus ungi Oleo Sacro quoscunque graviter decumbentes in casu necessitatis, quæ talis censetur, si parochus sit absens, vel irrationabiliter recuset ungere infirmum Parochianum suum, Ita Peyrinus in *commentar. ad Const. 21. Leonis X. num. 15.* Busembaum *lib. 6. tract. 5. cap. 1.* Quintanadven. tom. 1. tract. 5. *Singul. 3. num. 7.* Billus d. *Verb. Minister Sacramentorum. §. 27.* Volpi d. *resolut. 78. num. 5. & 6.* Lezana in *Summa tom. 1. cap. 21. num. 10.* nec non tom. 3. *Verb. Extrema Unctio num. 1.* Salmanticenses d. tract. 7. de *Sacramentis cap. 5. num. 4. & 5.* Et Diana Coordinatus alios Theologos sic docentes cumulans, tom. 2. tract. 4. resol. 29. quæ in veteri opere jacet in part. 5. tract. 3. resol. 82. Ratio illa est, quia præsumitur tacita licentia Summi Pontificis, ac etiam Episcopi in prædictis casibus, cum eorum mens, & intentio sit, ut fideles recipiant opportuno tempore Sacramenta à Christo Domino instituta tuta pro ipsorum fidelium spirituali salute; Et quando agitur de aliquo bono opere licet faciendo, in quo non est necessaria Jurisdictio, sufficit præsumptus consensus Superiorum. Utrum autem teneantur Regulares cum periculo propriæ vitæ præstare alicui moribundo seculari extra claustra degenti Unctionem Extremam; patebit ex dicendis in Decisione sequenti.

DE C I S I O LXXII.

A R G U M E N T U M.

Demonstratur, quando simplices Sacerdotes licet possint ministrare Extremam Unctionem; & quòd ad eam dantam prohibiti sunt Sacerdotes Excommunicati publice denunciati, & ab officio suspensi. Examinatur ardua Quæstio, An simplices Sacerdotes, absente Parocho, obligati sint sub mortali, cum periculo propriæ vitæ, inungere infirmum Oleo Sancto? Explicatur præceptum Charitatis, & Ordo servandus in diligendo proximo, ac deciditur Quæstio affirmativè cum conditionibus, de quibus in ea. Refellitur opinio contraria Joannis Sanchez, & P. Thomæ Tamburini; eorumque

sinistra

sinistra interpretatio doctrinae S. Thomae, circa obligationem dandi vitam corporalem pro salute spirituali nostri proximi. Ultimò traditur, An Medicus tempore Pestis obligatus sit mederi infirmis.

SUMMARIUM.

- 1 Sacerdos simplex an sit obligatus dare Extremam Unctionem cum propria vita periculo? & num. 9. & 13. & 31.
- 2 Sacerdos simplex licet non dat Extremam Unctionem, et si valide sine licentia Episcopi, vel Parochi.
- 3 Clerici seculares in odiosis non veniunt nomine Religiosorum, neque Novitii.
- 4 Novitius Sacerdos dans Extremam Unctionem laico non incurrit in excommunicationem.
- 5 Sacerdos simplex, absente Parocho, an sit obligatus dare Extremam Unctionem?
- 6 Excommunicatus Sacerdos publice denunciatus an possit dare Extremam Unctionem?
- 7 S. Hermenegildus recte recusavit Eucharistiam de manu Episcopi Arriani.
- 8 Ecclesia potuit privare Excommunicatos facultate ministrandi Sacramenta.
- 10 Praeceptum diligendi proximum quo jure introductum?
- 11 Ordo servandus in dilectione proximi, & sui ipsius.
- 12 Bonorum tria genera, & quae?
- 14 Corpus perdendum pro salute animae nostri proximi. Et quo in casu?
- 15 Evangelii loca praecepta dare vitam corporalem pro spirituali proximi. Ac SS. Patrum sententia.
- 16 S. Sebastianus, & S. Vitalis miles corpus suum exposuerunt morti, pro salute spirituali proximorum.
- 17 Jo. Sanctii opinio de non perdenda vita corporali pro salute spirituali proximorum. Ejus insulsa interpretatio doctrinae S. Thomae.
- 18 Thoma Tamburini reprehensibilis adhesio opinioni Sanctii contraria praecepto Charitatis, & omnium Theologorum doctrinae.
- 19 Sicuti dictio an importet similitudinem & n. 26.
- 20 Debet Verbum an importet Praeceptum & n. 28.
- 21 Bona spiritualia gratiora sunt Deo, quam temporalia.
- 22 Praecepti Charitatis erga proximum verus intellectus.
- 23 Cardinalis de Lauraa opinio circa Praeceptum Charitatis erga proximum.
- 24 Collegii Salmanticensis doctrina de eodem Praecepto.
- 25 Nicolai Baldelli Theologi Soc. Jesu doctrina de Charitate proximi.
- 25 Aequalitatem perfectionis Deus à nobis cum sua non requirit, sed imitationem.
- 27 Verba S. Jo: Et nos debemus pro fratribus animas ponere sunt de Praecepto, non de solo consilio intelligenda.
- 29 Necessitate spirituali extrema proximi cessante, non tenemur dare nostram vitam corporalem ex charitatis praecepto.
- 30 Vita corporalis quando sit periculo exponenda pro baptizando parvulo, audienda confessione, vel Oleo Sacro ungendo moribundo.
- 32 Medicus quando sit obligatus mederi peste infectis sub poena peccati mortalis.

Diximus in praecedenti Decisione teneri Parochum ex justitia ministrare Sacramentum Extremae Unctionis cum periculo propriae vitae, quando probabiliter scit infirmum Parochianum suum esse in mortali peccato, neque posse suscipere Sacramenta poenitentiae, & Sacri Viatici, vel ob deperditum usum loquelae; vel quia cum phrenesim apprehendit; idè in praesenti non exigua est Quaestio decidenda, an in casu supradicti moribundi, si Parochus absit, obligatus sit quilibet alius simplex Sacerdos cum propriae vitae periculo Extremam Unctionem ei dare; puta quando pestis grassetur in civitate, & moribundus ille sit pestiferatus?

Pro resolutione Quaestionis tria sunt praexaminanda circa facultatem simplicium Sacerdotum in administrando hoc Sacramento.

Primum est, quod licet quilibet Sacerdos valide conferat illud, eò quia non requirit actualem Jurisdictionem, prout Sacramentum Poenitentiae, pendet enim à potestate Ordinis Sacerdotalis; nihilominus licet ministrari non potest à Presbyteris, quibus non est commissæ cura animarum, eum ejus ministratio sit officium Parochiale; sed opus est licentia vel expressa, vel praesumpta aut Episcopi, aut proprii Parochi, ut advertunt omnes Doctores. Sotus in 4. dist. 23. q. 2. artic. 1. Sylvest. Verb. Unctio Extrema num. 4. Layman, libr. 5. tract. 8. cap. 6. num. 2. Tamburin, de Jure Abbat. tom. 2. disput. 7. quæst. 1. & alii, quos cumulat Barbosa de Parocho cap. 22. num. 2. qui omnes testantur, quod simplex Sacerdos secularis inungens infirmum Oleo Sacro absque praedicta licentia peccat mortaliter, & est ab Episcopo puniendus; at non incurrit in poenam excommunicationis latam contra Regulares in Clem. 1. de Privileg. quia in odiosis Clerici Seculares non veniunt nomine Religiosorum. Gobatus tract. 8. num. 858. & 859. Lezana in Sum. tom. 3. Verb. Extrema Unctio num. 2. Quintanadyen. Singularium tract. 5. de Extr. Unct. singul. 3. num. 3. ubi confutat Vivaldum, Rodriguez, & Mirandam contrarium scribentes, & jure quidem, nam poenae non sunt extendendae. cap. in panis. De Reg. Jur. in 6. Barbosa Axiom. 181. num. 9. Bissus tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum §. 28. Imò si Sacerdos Novitius in aliqua Religione absque praedicta licentia Extremam Unctionem alicui seculari ministraret, non incurreret in antedictam excommunicationem; ea ratione, quia neque Novitii in odiosis veniunt nomine Religiosorum Suarez in 3. p. tom. 5. de Censuris. disput. 22. sect. 4. num. 3. Thomas Tamburin. de Triplici Jure libr. 6. cap. 3. num. 2. expulso Navarro contrarium opinante in Manuali cap. 22. num. 102.

Secundum est, quod simplex Sacerdos in casu necessitatis, absente, vel deficiente Parocho, non solum licet potest ungere infirmum Oleo Sacro; sed etiam ad illum ungendum tenetur ex praecepto charitatis; si id exequi potest sine gravi incommodo; ita ut recusando ministrare Extremam Unctionem infirmo in extremis laboranti, peccet mortaliter, etiam si esset confessus, & communicatus in eadem infirmitate. Bissus d. Verb. Minister Sacram. §. 27. quamvis Caramuel in sua Fundam. Theolog. lib. 3. num. 3622. hanc obligationem sub mortali peccati poena non admittat, nisi casu, quo infirmus non recepisset, ac recipere non posset alia Sacramenta, Poenitentiae, vel Eucharistiae in illa infirmitate. Porro Mastrius in 4. Sent. disp. 6. num. 141. ex pluribus Theologis, ibi per eum citatis distinguit,

S;

& con.

& concordat prædictas duas opiniones, videlicet, quod peccet mortaliter simplex Sacerdos recusans inungere infirmum, qui alia Sacramenta non suscepit nec suscipere potest in illa infirmitate; quia si sit attritus privat eum remedio remissionis mortalium culpæ, quod per susceptionem Sacramenti Extremæ Unctionis recipere. At si prædicta alia Sacramenta obtinuit, Sacerdos simplex in dicta recusatone peccet tantum venialiter, quia denegat infirmo remedium non necessarium absolute; sed valde utile, ac proficuum animæ ejus. Ita etiam docet Layman d. libr. 5. tract. 7. cap. 7. num. 3. Summa Diana Verb. Extrema Unctio. num. 23. Verb. Adverte, Et novissimè P. Macedo de clavibus Petri libr. 4. cap. 3. in fine.

Tertium præexaminandum est, an in supradicto casu absentia Parochi, vel ejus injustæ reluctantia in ministranda Extrema Unctione moribundo, possit illi eam dare simplex Sacerdos hæreticus, seu excommunicatus id est publicè denunciatus? Affirmant Præpositus, Coninchus, Avila, & Trullench, quos citat, & sequitur Diana part. 5. tract. 3. resol. 81. & 89. ac etiam ead. part. 5. tract. 10. resol. 78. quæ reperiuntur in Diana Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 30. 31. & 32. innixi opinioni illorum, qui tenent Sacerdotes Excommunicatos publicè denunciatis, & præcisos posse in casu mortis absolvere etiam à peccatis. Sed contrarium est omnino dicendum, tum de absolutione à peccatis, quam valide dare non possunt, ut probavi de Pœnitentia Decis. 45. num. 2. tum de hoc Sacramento Extremæ Unctionis, ut docet Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 44. sect. 2. num. 6. Ochagavia de Extr. Unct. qu. 10. num. 3. Villalobos in Summa tom. 1. tract. 10. difficult. 6. num. 6. Tannerus tom. 4. disp. 7. qu. 1. dub. 3. num. 64. Billus d. tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum §. 27. & magistraliter Fagnanus in cap. Non est vobis num. 6. de Sponsalibus, ubi in puncto probat, neque Sacram Viaticum, neque Extremam Unctionem esse recipiendam ab hæreticis, vel ab excommunicatis publicè denunciatis, & citat S. Thomam in 4. dist. 19. quest. 1. artic. 2. qu. 2. ad. 3. & allegat memorabile exemplum S. Regis Hermenegildi, qui jussu Patris occisus est, eo quod noluerit Sacram communionem recipere de manu Episcopi Arianæ, ut habetur in cap. Capit. 24. qu. 1. & tandem subdit; quod sicut Christus noluit lapsis post Baptismum præbere remedium absolutionis dandum ab omni persona, prout fecit de ipso Baptismo, sed tantum ab habente characterem Sacerdotalem; nullo necessitatis casu excepto, ut ait Glossa in cap. Pastoralis. §. Præterea. Vers. Præterquam in mortis. in fin. de Offic. Ordin. ita Ecclesia ad imitationem Christi potuit disponere, ut peccantibus post Baptismum non possint dari Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ & Extremæ Unctionis ab Excommunicatis Sacerdotibus præcisis, neque in articulo mortis arg. cap. Significasti. in princ. de Elect. Et sic declarasse Sacram congregationem Concilii testatur idem Fagnanus in d. cap. Non est vobis. num. 2. referens DD. antiquos tam Theologos, quam Canonistas ita sentientes, & ampliamente hanc prohibitionem etiam ad Sacerdotes suspensos ab officio. Porro hæc omnia, quæ dicta sunt de Presbyteris excommunicatis, atque suspensis, intelligi debent de illicita administratione Extremæ Unctionis; itaut nefas sit & ab illis eam recipere, & illdem illam administrare; secus autem de validitate Sacramenti; quod, ut dictum est,

cum non pendeat à Jurisdictione, sed ab Ordine Sacerdotali, Suarez d. disp. 44. Sect. 2. num. 7. asseverandum venit, valide conferri etiam ab ipsis excommunicatis, aut suspensis; itaut non sit opus reiteratione; & infirmum, si absque culpa illud ab eis recipiat, consequi effectum Sacramenti, prout certum est de validitate consecrationis, & administrationis Eucharistiæ, quam facerent Sacerdotes excommunicati, vel suspensi.

His ita constitutis, ac præexaminatis reassumenda est principalis. Quæstio hujus Decisionis, & respondendum, an quilibet simplex Sacerdos absente Parocho, obligatus sit sub pœna peccati mortalis dare Extremam Unctionem cum periculo propriæ vitæ moribundo Peste infecto, qui alia Sacramenta nec recepit, nec recipere potest in ea infirmitate? Pro responsione repetenda hic sunt duo, quæ traduntur à Theologis circa præceptum charitatis erga proximum. Unum est, dari præceptum de diligendo proximo non solum de Jure Divino scripto, de quo Christus Dominus in Evangelio Matthæi cap. 22. postrelatum primum Præceptum de diligendo Deo, locutus est; dicens: Secundum etiam simile est huic, Diliges proximum tuum sicut teipsum: Sed etiam de jure positivo naturali fundatum in illis duobus principiis, lumine naturali omnibus notis; Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Et quæ tibi fieri vis, alteri facies; quod bene advertit Mæstrus in Theolog. Morali disput. 10. num. 51. Alterum est, in dilectione proximi aliquem ordinem esse de præcepto servandum, ut docent S. 11 Thomas 2. 2. qu. 26. art. 1. & Scotus in 3. dist. 29. & quia diligere nihil aliud est, quam velle bonum; & tria sunt bonorum genera, quæ nobis, & proximo possumus velle, nimirum Spiritualia, ut gratia, virtutes, & gloria: Corporalia, ut vita, & sanitas corporis: Ac temporalia, ut fama, divitiæ, & bona fortune; ideo ordo charitatis postulat, ut post Deum quisque diligat primò seipsum quò ad bona spiritualia, deinde proximum quò ad eadem bona. Postea seipsum quò ad bona corporalia, & subinde proximum quò ad eadem; ac denique seipsum, & deinde proximum quò ad bona temporalia; adeo ut quilibet sit obligatus ad tuenda bona spiritualia in se, vel in proximo, perdere bona corporalia, ac temporalia & adservanda bona corporalia aut sui ipsius, aut proximi, amittere bona temporalia, ut latè disserunt, & probant Theologi, ac Summistæ, & videri potest apud Summam Dianam Verb. Vitam exponere. Thomam Tamburin. in Decalog. libr. 5. cap. 1. §. 2. Baldellum tom. 2. de Spe, & Charitate libr. 2. disp. 19. Mæstrum in 3. Sent. disp. 6. à num. 563. & sequq. & in prædicta ejus Theologia Morali disp. 10. num. 52. latissimè apud Eminentiss. Card. de Lauræa in 3. Sent. tom. 4. disp. 10. de Ordine Charitatis art. 3. per totum.

Igitur his stantibus propositæ quæstioni respondendum est in terminis, ac circumstantiis, in quibus ipsa proponitur, etiam simplicem Sacerdotem teneri cum periculo propriæ vitæ ministrare Extremam Unctionem prædicto moribundo, qui cum sit in peccato mortali, non potest alia Sacramenta percipere, & cum præsumatur solummodò attritus, non est aptus ex se elicere actum contritionis. Ratio responsionis est, quia talis moribundus reperitur in extrema necessitate spirituali, & manifesto periculo animæ; pro qua salvanda, & sublevanda quilibet Christianus, si possit, adi-
giur

gitur præcepto Charitatis eam adjuvare, & sublevare prout facere valet simplex Sacerdos, absente Parocho, ministrando illi Extremam Unctionem, cujus virtute ex attrito fiet contritus, recuperabit divinam gratiam, & moriens consequetur salutem æternam. Hæc responsio probatur ex doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 26. art. 5. in corp. ibi: *Et ideo proximum quantum ad salutem animæ magis debemus diligere, quam proprium corpus.* Unde Castropalaus tom. 1. tract. 6. de Charitate disp. 2. punct. 2. num. 3. ita scribit: *In Extrema proximi necessitate debes non solum bona temporalia, sed etiam vitam expendere, si tibi spes est fore profuturum.* Sic cum D. Thomas tradunt omnes ejus expositores, Cajetanus, Bannes, Aragonius, Valentia, Torres, Lorca, Azorius, Toletus, Coninch, Suarez, Bonacina.

14 Ulterius his omnibus addendi sunt ex recentioribus Baldellus d. tom. 2. lib. 2. disp. 19. num. 11. Tamburin. in Decalog. d. libr. 5. cap. 1. §. 2. à num. 5. & seqq. Mastrius in Theol. Mor. d. disp. 10. num. 52. & Eminentiſs. Card. de Lauræa d. tom. 4. in 3. Sent. disp. 11. de Præcepto Charitatis art. 5. num. 170. ubi ponit hanc conclusionem his verbis: *Dico 2. Obligatio exponendi vitam pro spirituali salute proximi in quolibet fidei, non Prelato, seu Pastore curam animarum habente, intelligitur extrema necessitatis, & quando est evidens damnationis periculum, nec alius adfit, cui ex officio incumbat succurrere.* Talis autem necessitas supponitur in quæſtione, de qua agimus, cum moribundum sit in peccato mortali, non receperit Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, neque illa possit recipere, vel ob phrenesim, vel deperditum usum loquelæ; neque actum contritionis, sed solius attritionis aptus sit in corde suo elicere, ita ut nullum aliud remaneat remedium, nisi ministratio Extremæ Unctionis, cujus virtute ex attrito fiat contritus, & ita salvetur.

15 Probant Theologi hanc obligationem juvandi proximum in tali extrema necessitate spirituali constitutum etiam cum periculo vitæ in quolibet fidei ex sequentibus rationibus, auctoritatibus, & exemplis. *Primò* ex illis verbis in Evangelio S. Joannis cap. 15. vers. 12. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Sed Christus dilexit nos expendendo vitam pro salute nostra: Ergo & nos debemus eam expendere pro spirituali salute proximi in extrema necessitate constituti. *Secundò* ex alio loco Epist. 1. S. Jo. cap. 3. vers. 16. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quia ille animam posuit pro nobis, & nos debemus pro fratribus animas ponere:* quæ verba explicans S. Augustinus libr. de mandato cap. 6. inquit: *Temporalem vitam suam pro æterna proximi non dubitavit Christus amittere.* *Tertiò*, bona excellentiora, & gratiora Deo præferenda sunt cuicunque bono temporali. Sed salus animæ proximi moribundi est excellentior, & Deo gratior, quam vita temporalis simplicis Sacerdotis. Ergo. *Quartò* S. Augustinus ait libr. 1. d. Doctr. Christ. cap. 27. *Amplius alius homo diligendus est, quam nostrum corpus.* Et Lyranus super d. Epist. 1. Joan. cap. 3. vers. 16. subdit: *Pro fratribus tenemur vitam corporalem pro spirituali eorum exponere: & hoc patet ex ordine charitatis, secundum quam Deus super*

16 *omnia diligendus est, post ipsum anima propria, & tertio loco anima proximi, ultimo loco corpus.* Ergo Quintò faciunt exempla Sanctorum, præcipue S. Sebastiani, qui ut confortaret in fide Marcum, & Marcellianum fratres tormenta formidantes, ex-

posuit vitam suam martyrio; & S. Vitalis miles SS. Gervasii, ac protasii pater, qui cum vidisset Urſicinum medicum in tormentis ob christianam fidem titubare, exclamavit: *Urſicine medice, qui alios curare solitus es, cave ne te mortis æterna jaculo conficias.* Qua voce confirmatus Urſicinus martyrium fortiter lubivit; & S. Vitalis captus, equuleo tortus, in profundam foveam demersus fuit, ut in Brev. Rom. 27. Aprilis.

Cæterum huic responsioni se opponit Joannes Saneius in Selectis disp. 10. num. 9. ubi ex Soto de 17 Secret. membr. 2. q. 2. post. 6. concl. & ex Sa Verb. Charitas censet, neminem cum periculo vitæ teneri infantem moribundum baptizare; & feminam gravidam, quæ filium vivum parere non potest, non esse obligatam pati incisionem ventris, ut baptizetur; & deinde ita subiungit: *Nec adversatur D. Thomas 2. 2. q. 26. art. 5. dicens, obstrictos esse nos plus proximi animam amore prosequi, quam proprium corpus, id est vitam.* Nam intelligi debet, quod quis amore suæ conservandæ vitæ, proximo non præstet consilium patrandi scelus, sive quod postivè ad necem spirituales ipsius non concurrat; quia tunc amans vitam corporalem, æternam perdit peccato depravati consilii intercedente: at quod non omittat providere animæ proximi ob conservandam propriam vitam, non affirmat D. Thomas, nisi forte, quò pactum intercessisset, de non omittenda cura animæ proximi etiam cum periculo propriæ vitæ. Et talem obligationem, ait, habere Parochos; postea concludit: *Unde Doctores indistinctè loquentes de obligatione diligendi vitam spirituales proximi, posthabita propria corporali, aberrant sensu; & quod ipsi nequaquam exegerentur, ceteros exequi esse obnoxios, docent.* Hucusque Joannes Saneius, quem non miror, ita relaxare habenas conscientiæ, & destruere præceptum charitatis, ita ut doceat, quod sit præferendum proprium corpus animæ in æternum periclitanti, nisi adjuvetur, proximi; cum plures alias nimis laxas opiniones teneat; sed valde miratus sum, Thomam Tamburinum d. libr. 5. in Decalog. cap. 1. §. 2. num. 9. post transcriptam contrariam doctrinam Castropalai innitentem innumeris Doctoribus, & 18 Sacra Scripturæ auctoritatibus supra recensitis, adhærere eidem Sancio, & conatum esse respondere textui Sacro dicendo, prout sequitur.

Ad primum illud, Sicut dilexi vos, non indicare omnimodam similitudinem, sed aliquam, juxta morem Sacra Scripturæ, Estote perfecti, sicut pater vester perfectus est &c. Præterea Christus Dominus expendit vitam, quamvis illa nostra saluti non fuisset extrinsece necessaria, propter alios viis homines redimere. Cum ergo nos nemo obliget in minus necessariis, clarè patet illud (licuti) non esse intelligendum secundum omnem æquiparantiam.

19 *Illud*, sic debemus animas pro fratribus ponere, notat convenientiam, & consilium, non verò præceptum, ut expendentes verbum (debet) ex more Sacra Scripturæ alibi probavimus in opusc. de Comm. cap. 1. §. 6. num. 52. Quod si contendas notari præceptum, dic illud esse duntaxat, ne proximus ad peccatum inducatur, non autem ut à peccato abducatur, quæ est explicatio doctrina S. Thomæ modò à Jo. Sancio allata.

20 *Ad Tertium* neganda est consequentia absolute, & quatenus facit contra præsentem doctrinam. Patet, quia argumentum nimis, ergo nihil probat. Posset enim quis sic arguere: Bona spiritualia, & maxime

maximè aterna sunt Deo gratiora, quàm quodlibet temporale. Sed unus altus virtutis, sed secundus, & alii consequentes gradus gratiæ sanctificantis &c. est gratior Deo. Ergo ex charitate etiam in quocunque casu vitam postponere ego pro bono quolibet spirituali proximi deberem; quod tamen nemo dixit. Concedenda solùm igitur est Castropalao consequentia in casu inductionis ad peccatum, de qua jam constat esse præceptum, non verò abductionis ab ipso, de quo non constat; imò, ne Matrem obliges ad patiendam prædictam secationem, constat non adesse. Hæc in gratiam hujus posterioris sententia sint dicta satis, quam benigniorem, & hominum fragilitati magis accommodam inficiabitur nemo. Hæc omnia Pater Tamburinus.

Cujas quidem adhesio opinioni Sancieræ, & ejus corroboratio, quam facit per supradictorum 22 objectorum evacuationem, destruit in universum communem doctrinam utriusque Scholæ Thomistarum, ac Scotistarum; nec non Sanctorum Patrum, qui ab initio Ecclesiæ usque ad præsens professi sunt, extare præceptum charitatis erga proximum, nec non ordinem charitatis erga illum cadere sub præcepto, quod quidem obligat, non solùm ut non inducatur proximus ad peccatum; ut astruunt Sancier & Tamburinus; sed etiam quòd si proximus sit in mortali peccato, à quo ex se exire non valeat, & in quo cogatur mori, nisi ab alio abducatur, teneatur iste alius illum juvare, & à peccato abducere ex præcepto charitatis etiam cum sui ipsius corporis detrimento. Audiantur celebriores Theologi de hac obligatione differentes.

Eminent. Cardinalis de Lauræa solitus à severioribus opinionibus abstinere, sed semper veram tractare doctrinam, in 3. Sent. d. tom. 4. de Præcepto Charitatis in Deum, & proximum. disp. 11. art. 5. num. 170. ita scribit: Dico 1. negari non potest, quòd detur obligatio ex charitate exponendi propriam vitam pro spirituali vita, seu necessitate proximi. Et ad hoc probandum adductis verbis S. Joannis Apostoli Epist. 1. cap. 3. vers. 16. Quoniam ille (idest Christus) animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere; & nos debemus pro fratribus animas ponere; & auctoritate S. Augustini, ac Lyrani, num. 176. subdit: probatur 2. Si non adesset obligatio, sequitur Joannis dictum importare solum consilium. Sed hoc est falsum. Ergo Minor probatur: primò, quia ait, Debemus, quòd obligationem importat; ideoque præceptum. Secundò quia nullus Sacre Scripture interpret explicat hunc locum pro consilio, sed omnes pro præcepto. Alioquin eluderetur divinum præceptum de diligendo proximo sicut seipsum. Quilibet enim pro salute sua spirituali tenetur vitam exponere. Ergo idem tenetur facere pro proximo; alioquin non diligeret ut seipsum; sed postponeret vitæ suæ corporali spirituales proximi, quòd pro semetipso facere non potest. En itaque quo sensu hic Eminentissimus Theologus intelligat verba Evangelii præcipientia unicuique fideli diligere proximum sicut seipsum; & ponere animam pro fratre in necessitate extrema spirituali constituto, sicut Christus posuit animam suam pro nobis. Allere, quòd talis præcepti implementum consistat tantummodo in non inducendo proximum ad peccatum, non autem in eo abducendo, quando ex se non potest exire à peccato, est destruere Evangelium. Sed audiamus insigne Collegium Salmanticense, quomodo interpretetur idem præceptum: nam in Cursu Theolog. tom. 8. tract. 19. de Charitate disp. 3.

ubi sub num. 28. agens de obligatione prædicti præcepti ita loquitur:

Dicendum est, quòd si proximus existit in extrema necessitate spirituali, tenetur quilibet sub peccato mortali ei subvenire etiam cum dispendio propria vitæ. Ita communiter Doctores in præsentia; & merito, quia ut nuper vidimus, vita spiritualis proximi anreponitur secundum ordinem charitatis vitæ corporali naturæ. Sed ordo charitatis est in præcepto, ut docet D. Thomas infra 2. 2. q. 44. art. 8. Ergo non potest non obligare in isto casu, qui est omnium urgentissimus. Tum etiam quia, ut dicitur Joan. 3. Sicut Christus Dominus posuit animam suam pro nobis, ita & nos debemus pro fratribus animam ponere: Quòd ad mirum intelligendum est de fratribus constitutis in extrema necessitate spirituali, ab hac enim eripuit nos Christus Dominus proprio amore. Stat igitur hoc præceptum in actuali exhibitione propriæ vitæ corporalis, ut vita spiritualis proximi extremè indigentis à damnatione aterna eripiat, illum, cum possimus, abducendo à peccato.

Audiamus etiam P. Nicolaum Baldelli eximium Societatis Jesu Theologum, qui tom. 2. Theolog. Moral. lib. 2. disp. 19. num. 8. dixerit ita: Dixi 21 verò non solùm esse licitum, sed etiam esse debitum in aliquibus casibus, ut quis patiat, jacturam bonorum temporalium, aut corporali, ne proximus eam patiat in bonis spiritualibus; quia si proximus sit in extrema necessitate spirituali, est pro illo etiam vita exponenda periculo, ut patet ex S. Thoma 2. 2. q. 26. art. 5. ad 3. ubi asserit de necessitate charitatis non esse, ut quis exponat proprium corpus pro salute proximi, nisi in casu, quo tenetur providere illius salutem, idest in casu necessitatis extrema, quantum est ex necessitate proximi; vel in casu, quo quis specialiter tenetur ex officio (intelligit de Episcopis, & Parochis,) & 2. 2. q. 44. art. 8. ad 2. ubi asserit etiam ordinem charitatis cadere sub præcepto; & ideo unumquemque teneri diligere magis proximum, quam proprium corpus, & pro illo debere ponere etiam vitam, idest, saltem in casu extrema necessitatis, ut exponunt DD. communiter. Cajetan. ibid. Bannes ibid. concl. 2. Valentia 2. 2. disp. 3. q. 4. p. 3. concl. 5. §. 4. dico col. 604. Suarez disput. 9. sect. 2. cit. num. 2. & tom. 4. de Penitent. disp. 44. sect. 3. num. 7. Alex. part. 3. q. 189. membr. 3. Navarr. in Manuali cap. 24. num. 9. Hæc omnia P. Baldelli. Ex quibus omnibus manifestum remanet, doctrinam Sancier & Thomæ Tamburini supra relata esse proscrisibendam. Neque subsistunt responsa ejusdem Tamburini ad probationes contrarias adductas à Castropalo.

Non primò, ad illa Verba, Ut diligatis invicem, sicut dilexistis, Jo. 15. 12. quòd dictio Sicut non indicet omnimodam similitudinem; & licet Christus mortuus sit pro nostra spirituali salute, non intellexerit obligare nos ipsos ad moriendum, si opus sit, pro salute spirituali proximorum. Quia imò hæc Vox Sicut de sui natura importat omnimodam similitudinem, & identitatem. cap. Olim de Verb. Signif. cap. Cum in Ecclesia de Præsentia in 6. & stat similitudinariè, & exemplificativè, ut ait Peregrinus celeberrimus Jurisconsultus Patavinus lib. 2. conf. 32. num. 29. Barbosa de Dictionib. usufrequent. Dict. 366. num. 1. & 2. ubi, quòd idem importat Sicut, ac si diceretur Eo modo. Unde fit, quòd cum Christus Dominus dixerit Apostolis, & in Apostolis toti Ecclesiæ suæ, ac cunctis fidelium, Hoc est præceptum meum

meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos; & ex motivo dilectionis ipse non recusaverit subire mortem Crucis, ut nos liberaret à morte peccati, ita velit, nos non recusare periculum mortis corporalis, si veniat casus adjuvandi proximum, ne pereat morte spirituali, à qua nisi ope nostra possit liberari, & hoc ad exemplum nostri Redemptoris. Neque obstat, quod *ly sicut* in Sacra Scriptura non sit intelligendum secundum omnem æquiparantiam, nam dicente Christo *Math. 5. 48. Efflore perfecti, sicut Pater vester celestis perfectus est*, quis poterit esse aequalis in perfectione cum Deo? Nam responderetur, non requirere Deum à nobis æqualitatem perfectionis, sed similitudinem, idest imitationem ejus infinitæ perfectionis, sanctitatis, ac beneficentiæ erga homines; & quamvis Christus potuisset eos redimere à morte spirituali absque ejus morte corporali; nihilominus eam subiit ob nimiam charitatem suam erga nos; ut ad similitudinem, ac exemplum ipsius parati simus ex præcepto charitatis perdere proprium corpus, si opus sit, pro proximi nostri spirituali salute, & in hoc sensu Expositores Sacra Scripturae *ind. cap. 5. Matth. Vers. 48.* inter quos Cornelius à Lapide, & Titi-
 nus, notant, *ly sicut* non denotare æqualitatem perfectionis humanæ cum Divina, sed similitudinem, idest imitationem, quo magis possumus, eminus practicandam.

Non subsistit secundum responsum Tamburini, quod illa verba *1. Joan. 3. 16. Et nos debemus pro fratribus animas ponere*, sint de consilio, non autem de præcepto; quia ut doctè scripsit Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 11. de Charitate num. 176.* hoc est falsum; nullusque ex expositores ausus fuit id asserere; sed omnes tam Scripturista, quam Scholastici; & Morales consent verba illa S. Joannis innuere præceptum in casu extremæ necessitatis spiritualis proximi, ut supra probatum, & declaratum est. Apud Canonistas autem, & Jureperitos est luce meridiana clarius, quod verbum *Debet* importat præceptum, & parendi necessitatem. Barbosa, qui innumeros text. congerit, ac Doctores *Dist. 77. à n. 1. & seqq.* novissimè Fagnanus in *cap. Qualiter n. 37. De Clericis non residen.* Sed quia P. Tamburinus in hac negatione præcepti non insistit, sed approbat erroneam illam Sancti interpretationem, quod sit quidem præceptum ponendi pro fratribus animam, sed *dumtaxat, ne proximus ad peccatum inducatur, non autem ut à peccato abducatur*; est quid novum, & inauditum in Scholis, & apud SS. Patres, qui omnes semper professi sunt, quod hoc præceptum urgeat, ut proximus, qui ex se exire non potest à peccato, à peccato abducatur etiam cum periculo mortis abducantis. Hinc S. Cyrillus explicans verba Christi *Joan. 13. 34. Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*, ait: *Ut sicut ego pro vita vestra spirituali dedi vitam meam corporalem; sic & vos pro salute animarum impendatis vitam corporis* ut refert Cornel. à Lapide *ind. cap. 13. vers. 34.* allegans ibidem aliorum SS. Patrum consimilem expositionem.

Tertium tandem responsum P. Tamburini est omnino frivolum, quod scilicet, si præceptum charitatis obligaret cum periculo vitæ pro procuranda proximi, extremè indigentis, salute spirituali, essemus obligati vitam pendere etiam pro quocunque gradu gratiæ sanctificantis procurando nostris proximis, tanquam graviori Deo, uti bono spirituali. Nam hæc est sophistica digressio à casu.

Dei. Clericis Tom. I. Liber I.

in quo præceptum obligat ad dandam vitam corporalem pro vita spirituali, videlicet, quando proximus est in extrema spirituali necessitate; neque de per se potest adjuvari, neque est alius modus illud adjuvandi, nisi cum periculo nostræ vitæ corporalis. Acquisitio secundi, vel ulterioris gradus gratiæ non est necessitas extrema, in qua proximus sit perditurus vitam spirituales, & potest de per se, Deo adjuvante, proficere, & illos secundæ gratiæ gradus acquirere. Præceptum verò, de quo loquimur, concernit acquisitionem primæ gratiæ, quam proximus adipisci non potest, nisi ei alius proximus auxilietur cum periculo vitæ; ut quando agitur de baptizando parvulo moriente; vel de audienda confessione moribundi actum contritionis elicere nescientis, vel si confiteri non possit peccata sua, & probabiliter credatur attritus, per exhibitionem Sacri Viatici, aut Extremæ Unctionis valeat fieri contritus. Ideo sectio ventris materni non cadit sub præcepto, quia fœtus potest salvari, & baptizari, si statim mortua matre, ejus venter secetur, ut de Julio Cæsare referunt historiae, & de S. Raimundo Nonnato testatur Breviarium Romanum *die 31. Augusti.* Et ego dixi de Baptismo. *Decis. XL.*

Concludendum est igitur Præceptum charitatis erga proximum obligare non solum Parochos, sed etiam simplicem Sacerdotem sub mortali ad dandam extremam Unctionem cum propriæ vitæ periculo, si detur casus, in quo infirmus existens in peccato mortali nesciat elicere actum contritionis, sed solius attritionis, ac confiteri non possit Sacramentaliter peccata sua, vel ob deperditam loquelam, vel ob lapsum in phrenesim; quia in tali casu censetur esse in extrema necessitate salutis spiritualis, cui postponenda est vita corporalis, tum Parochi, si adsit, (tam ex charitate, quam ex justitia,) tum cujuscunque alterius Sacerdotis, Parochi absente; ut adimpleat Christi præceptum, qui dixit: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos; ut & vos diligatis invicem. Jo. 13. 34.* quod mandatum explicans idem Apostolus *1. Jo. 3. 16.* dixit: *In hoc ergo cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit; & nos debemus pro fratribus animas ponere*, scilicet illos abducendo à peccato; quod plene ego demonstravi etiam in Decisionibus de Venerabili Eucharistiæ Sacramento *Decis. 61. num. 29.* ubi pluribus DD. allegatis probavi, quod in defectu Parochorum simplices Sacerdotes sunt obligati ex præcepto charitatis administrare Sacramenta peste infectis, & potissimum hanc obligationem existere in Sacerdotibus Regularibus Mendicantibus, qui à Civitate aluntur elemosynis, ut latius *d. Decis. 61. num. 31.*

Corollarii loco addere licet ea, quæ scribit Zacharias in *Q. Q. Medicolegal. tom. 2. libr. 1. consil. 71. num. 3.* videlicet, quod Medicus tenetur mederi infirmo in periculo existenti, aliàs mortaliter peccat, ut docet Ripa in *tract. de Peste num. 88.* maxime ubi alius Medicus non sit, cujus opera infirmis subveniri possit, quod etiam notavit Joannes Baptista Silvaticus in *suo Medic. cap. penult.* & poterit ab Episcopo obligari, & compelli sub censuris ad medendum, quando infirmi in manifesto vitæ periculo sunt positi. Ripa *d. num. 88.* & in tali periculo esse dicuntur omnes peste infecti, Barbosa *de Episc. alleg. 25. n. 52.* adeo ut tempore pestis unus Medicus etiam non sit à publico conductus; aliis Medicis

dicis non existentibus, cogi potest ad medendum, ut firmat Zacchias d. consil. 71. num. 26. quæ si vera sunt, prout verissima circa periculum salutis corporalis, quanto magis verificari debent circa Medicos animarum, quando in periculo salutis spiritualis sunt constitutæ?

DECISIO LXXIII.

ARGUMENTUM

Duo sunt cardines, super quibus volvitur hæc Decisio: Causæ scilicet, ex quibus oritur Pests: & remedia ad ipsam vel evitandam, vel fugandam. Causæ aliæ sunt naturales, aliæ supernaturales. Illæ, corruptio aëris, & contactus rerum peste infectarum. Hæ, hominum flagitia. Aer corrumpitur novem secundariis causis hic relatis. Contactus inficit irreparabiliter, ut ex adductis exemplis. Pestilentia mitti à Deo ob peccata hominum probatur Scriptura Sacra, & Historiis. Remedia vel sunt humana tum ad medendum, tum ad præservandum à Peste, quorum plura notantur, præcipue in administrandis Sacramentis peste infectis; vel sunt remedia cœlestia, nempe intercessio Deiparæ, S. Sebastiani, S. Rochi, & aliorum Sanctorum, de quibus eruditiones variæ, & jucundæ. Historia Templi Sanctæ Mariæ Salutis Venetiarum, & translationis Imaginis Deiparæ in Ecclesiam P. Carmelitarum Civitatis Paduæ.

SUMMARIUM.

- 1 Aeris corruptio, & contactus rerum peste infectarum sunt causa pestis.
- 2 Pestilentia à sola aëris corruptione procedat?
- 3 Variola, & morbilli contrahuntur à pueris ab aëre corrupto.
- 4 Halitus pestiferi inficit alios peste.
- 5 Aer corrumpitur, & fit pestifer ob novem causas hic relatas.
- 6 Arborea vicini nociva vicino de jure incidenda.
- 7 Serici artifices expelli possunt à vicinis ob malum odorem.
- 8 Cadavera insepulta tam hominum, quam brutorum causant Pestem.
- 9 Contactus rerum peste infectarum est causa pestis.
- 10 Annulis illitis venenato liquore Mediolani, ac Venetiis introducta pestis.
- 11 Mercium peste infectarum contactu pestis diffunditur.
- 12 Morbus gallicus, Phthisis, & lepra contrahuntur ex contactu.
- 13 Hercules peste infectus, à veste pestiferata.
- 14 Intuentes pestiferatos vel eorum cadavera peste inficiuntur.
- 15 Panis, ac Vinum non contrahunt pestem ex contactu.
- 16 Peccata hominum causa supernaturalis pestilentie.

- 17 Pharaonis obstinatio causavit pestem in Ægypto.
- 18 Pests tempore David ob ejus vanagloria peccatum.
- 19 Sextilia Virginis Vestalis ob incestum pestis grassata est Roma.
- 20 Pests in Africa anno 170. in ultionem Sanguinis Christiani.
- 21 Pests maxima anno 255. ob flagitia Paganorum; & alia sequentium annorum ob peccata hominum.
- 22 Sagitta misse de Cælo vulnera pestilentialia infligentes, anno 590.
- 23 Remedia contra Pestem alia naturalia, alia supernaturalia.
- 24 Fuga à locis peste infectis remedium optimum.
- 25 Ignis jugiter ardens est remedium contra pestem.
- 26 Odoramenta bona tempore Pestis adhibenda.
- 27 Animalia domestica in peste non permittantur in vicinas domos transire; vel ex vicinis in proprias edes venire.
- 28 Cibi, ac potus qualitas, & quantitas attendenda tempore Pestis.
- 29 Lampreta, & columbi comesti præservant à peste.
- 30 Aquavite tempore pestis pessima.
- 31 Somnus, ac Vigilia non sint nimii in peste, Alvus sit fluidus.
- 32 Coitus grassante peste omnino fugiendus.
- 33 Mediocritas in omnibus observanda.
- 34 Passiones animi moderanda. Metus, ac tristitia ableganda.
- 35 Mundities in corpore, & vestibus servanda.
- 36 Frumentum, ac nuces masticata sanant bubones pestiferos.
- 37 Vena Sectio, ac sanguinis minutio an juvet peste infectos?
- 38 Cautela octo servanda à Parochis, & Sacerdotibus in Sacramentis ministrandi tempore pestis.
- 39 Virgula oleo sancto intrinsecta potest dari Extrema Unctio peste infectis.
- 40 Res, & donaria non recipienda tempore pestis à quocunque.
- 41 Deipara, ac Sanctorum intercessio imploranda, dum pestis ingruit.
- 42 Sancti in Cælo quomodo sciunt necessitates mortalium?
- 43 Exempla protectionis Deiparæ in peste fugienda.
- 44 Joannes Palatinus Venetus laudatus.
- 45 Venetiarum Civitas à peste liberata anno 1631. ope Deiparæ, cui Respublica vovit lychnum aureum, & Templum nobilissimum.
- 46 Padua à peste liberata anno 1576. ex Deiparæ clementia; quæ suam imaginem in Templo Carmelitarum transferri voluit.
- 47 Gabriel Georgius Senator Venetus Procurator S. Marci laudatus.
- 48 S. Sebastiani Martyris protectio valida contra pestem.
- 49 Decurionum Romanorum annua oblatio S. Sebastiani.
- 50 Sancti qua de causa excellant in adjuvandis fidelibus circa varias infirmitates?

- 51 *S. Sebastiano cur datum à Deo protegere peste infectos?*
 52 *S. Rochus Confessor protector tempore pestis.*
 53 *Altare, & Ecclesia S. Rochi quando Padua constructa?*
 54 *Monialium S. Petri Padua annuum votum solutum S. Rocho.*
 55 *Sancti, qui contra pestem invocantur, & suam opem præstant.*

Cum egerimus supra de obligatione Parochorum, ac Sacerdotum simplicium tam Sæcularium, quam Regularium administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis peste infectis, non erit inutile in præsentī explicare causas, à quibus, ut plurimum, pestis procedat, & docere remedia salubriora adhibenda à quocunque, dum pestilentia grassatur, Et equidem.

Quò ad causas, hæ sunt in duplici genere, aliæ scilicet Naturales, aliæ Supranaturales. Inter causas naturales recensentur à Medicis, corruptio aëris, & contactus physicus rerum peste infectarum. Aer corruptus est causa principalis, ac primaria pestilentiae; eñ enim discordes in hoc sunt Medici, volentes alii, quòd pestis semper procedat à contagio, idest à contactu rei pestiferæ; alii verò ab aëris corruptione; hæc opinio reputatur verior, quia cum ex necessitate, ut vivamus, cogamur attrahere aërem respirando, & is tunc corruptus sit, illum in nos ipsos tanquam præsentaneum aliquod venenum ingerimus, ut testatur Galenus in *libr. de Theriac. ad Pison. cap. 16. class. 5.* & docent Hercul. de *Febrib. tract. 4. cap. 1. & 3.* Mercatus *libr. 3. de Morb. part. 1. class. 1. quæst. 176. art. 4. num. 30.* Mercurial. *Pract. libr. 1. cap. 17.* quibus adheret Zacchias in *Q. Q. Medicolegal. tom. 1. lib. 8. tit. 3. q. 1. num. 12.* ubi ita scribit: *Sciendum igitur veram Pestem semper, & quandocunque ab aëris corruptione dependere, neque fieri ullo modo posse, ut ab alia causa valeat immediate originari.* Quod etiam probat alia ratione, & exemplo. Ratio est, quia qui primi peste inficiuntur, nequaquam per contagium inficiuntur, quia cum sint primi, nullus dari potest ante eos, à cuius contactu possint ipsi contrahere pestem; idcirco sequitur, quòd peste inficiantur suscipiendo in seipios putredinem aëris corrupti per respirationem. Exempla sunt de Morbillis, ac Variolis, quæ ex aëris corruptione procedentes vagantur per civitates, & loca, plurimosque pueros interimunt, quamvis hi à quocunque contactu aliorum infectorum abstineant: & tunc cessat talis pestiferus influxus, quando aër purgatur, & purificatur; idemque frequenter experimur in morbis pestilentialibus brutorum, quos terminare absque alio remedio, nisi ex purgatione aëris, videmus. Aliud exemplum sumi potest ab illis, qui pestem contrahunt ex solo halitu infirmi contagioso morbo laborantis; siquidem per respirationem huius inspiratur aër corruptus in cor assistentium, & illum in se attrahentium; ut notat idem Zacchias *d. tom. 1. lib. 3. tit. 3. q. 2. nu. 12.* qua de causa cauti esse debent Parochi, alique ministrantes infirmis viscera corrupta, ac putrida habentibus, ne eorum halitum in se attrahant, & intra se immittant; est enim quid pestilentialiale, cum ex eodem halitu corrumptur aër, quem respirando ipsi assistentes in sua pectora assumunt.

Sed dicet aliquis, corruptio aëris ex quibus procedit Clericatus Tom. I. Lib. I.

cedit? & quæ sunt causæ producentes aëris corruptionem? Respondetur, eas esse sequentes. I. Cloacæ, idest loca concava colluvies magnas immunditierum recipientia, ex quibus magna copia exhalationum, & putredinosorum vaporum elevatur. II. Horrea, seu granaria frumentaria, quæ potissimum in subterraneis foveis excavantur, à quibus, cum aperiuntur, pessimus odor exhalat. III. Horti multiplicibus elevatis plantis onustis, nam ex ipsis exhalationes prævæ proficiuntur, prout etiam ex eorum stercoreatione, & continua irrigatione; ex utraque enim aër fit humidior, ac nocivus, & facillimè putredinem accersit, adeò ut illum inspirantes promptissimè putridas febres concipiant, obstructions, cachexiam hydropem, & alios huiusmodi morbos, ut observare sæpè licet in ipsis hortorum cultoribus. IV. Pomaria, si ex altitudine, & densitate arborum Solis illustratio impediatur, nam aër redditur frigidior, humidior, & propensior ad corruptionem; unde factum est, ut liceat mihi ex *l. 1. ff. de arbor. caden. cædere te invito arborem in pomario tuo sitam, ac domui meæ umbram facientem.* V. Prata quoque insalubrem aërem reddunt ob nimiam eorum humiditatem. VI. prout etiam fornaces ad calcem excoquendam, tum quia aërem notabiliter excalefaciendo, illum æstuolum reddunt, & suffocantem, tum etiam quia evaporationes à calce sublata labefactant ipsum aërem, qui inspirantium pectoribus maximè noxius evadit. VII. Sterquilinia putridos vapores assidue exhalantia, & aërem graviter inficiantia, quibus parùm dissimilia sunt stabula, præcipuè si in eis magna fimi quantitas asservetur. VIII. Artes quædam immundæ, & malè olentes, quales sunt Coenæ, struens chordas ex animalium intestinis pro instrumentis musicis, fabricans candelas seviceas; ac etiam sericum ex bombycibus, ex quorum putrefactione, indefinens exhalationum graveolentium copia elevatur, aërem ita corrumptens, ut ex hac sola serici arte non semel excitatam esse pestem testetur ex Gratiolo Collin. *Pint. de Peste part. 1. cap. 17.* & prædictos artifices, ob malum odorem, quo vicinos offendunt, posse à domibus expelli, docet Capoll. *de Servit. Urban. Prædior. cap. 48. num. 6.* IX. Tandem cadavera tum hominum, tum brutorum insepulta adeò aërem corrumunt, ut ex huiusmodi causa pestis irreparabiliter insurgat, experientia teste, quæ ubi bellici conflictus inter magnos exercitus sunt, nisi statim cadavera occisorum sepeliantur, aërem infici ex eorum fæore, & pestilentiam sequi pluries ostendit; ut in historiis legitur, & præcipuè apud Raynald. in *Annalib. Eccles. agentem de peste, qua in Oriente periit exercitus S. Ludovici Regis Franciæ Anno 1250. num. 5.* & de consimili Romæ in exercitu Friderici Imperatoris apud Spondanum *Anno 1167. num. 2.* Et quod magis est, etiam ex cadaveribus minimorum animalium (qualia sunt locustæ) insepultis per campos, aërem esse corruptum, & pestem excitatam in Africa scribat Sallianus *ad Ann. Mundi 3929. num. 4. & 5.* in qua unum millionem hominum, & ultra periisse Livius, & Orosius testantur. Quod & alibi sæpè evenisse ait Zacchias in *Q. Q. Medicolegal. tom. 2. lib. 9. tit. 6. q. Unie. num. 4.* à quo descriptæ sunt supradictæ novem causæ corruptionis aëris *tom. 1. libr. 5. tit. 4. q. 7.* ubi de iisdem copiosè disserit, vocans illas pestis causas remotas.

T 2

Altera

Altera causa naturalis, & quidem præcipua, qua contrahitur Pests, est contactus physicus rerum peste infectarum; ex quo pestis ipsa sortita est nomen contagii, & morbus contagiosus vocatur, ut notat Idior. *Etymolog. lib. 4. Ripa in tract. de Peste part. 2. num. 11. Septal. eod. tract. libr. 1. cap. 28.* Et plurimi Medicorum, quos allegat Zacchias *d. tom. 1. libr. 3. tit. 3. q. 2. num. 17.* dicens, apud eosdem, Pestilens, Putridum, & Contagiosum converti, itaut non possit unum absque alio inveniri. Porro adeo vehemens est causa ista ad inducendam Pestem, ut idem Zacchias *ubi supra num. 18. & 19.* ex probatis auctoribus referat, olim excitatam fuisse sævissimam pestem Venetiis, ac Mediolani per impios, ac nefarios homines, illitis tantum venenatis, ac pestiferis medicamentis ostiorum annulis, seu pessulis, quibus contactis Pests venenum à tangentibus hauriebatur, & ea infectos postmodum inficiebant: & quod magis est, idem Auctor ibidem *num. 20.* subdit, exemplum de quodam infirmo peste infecto, qui recens ovum manu apprehensum retinens, non multo post illud lividum, & putridum deponebat, & quod mirabilius est, eodem ovo in mensa opposito, & illi altero propè adjuncto, pari modo ex primo secundum, ut primum ex agro inficiebatur.

Hinc per contactum vestium peste infectarum, & aliarum rerum materialium, pestilentiam diffundi per integras urbes, ac provincias notum est, & plura testimonia refert Schenck *lib. 7. observat. tit. de Pest. & ipsemet Zacchias eod. tom. 1. libr. 2. tit. 2. q. 11. num. 13. & 14.* ubi hæc ait: *Dum hæc scribo, vulgatum est, Panormi pestem concitatam ex lana eo delata, quam Turcis Christiani ademerant: unde & hic Roma communicare timent, quia eandem lanam huc mercatores nonnulli invehendam, nescii credo ejus rei, curarunt.* Et prosequitur, hanc causam contactus confirmare exemplis morbi gallici, phthisis, ac lepræ, quibus morbis, tantum quam pestilentialibus afficiuntur ii omnes, qui vestes, tegumenta, & alia utensilia infectorum, imò & cellas, & cameras, & cubicula, ante corrosos muros sibi appropriant, ac tangunt. Unde, & de Hercule narrat Ovidius *lib. 9. Metamorph.* & repræsentat Seneca in *Tragædia inscripta Hercules Oeteus*, quod cum sacrificium Jovi celebrare vellet, & pallam à Dejanira sibi missam sanguine Nessi Centauri imbutam induisset, veneno infectus est, ob cujus sævitiam se in monte Oeta combussit. Tandem addit cit. Zacchias *d. libr. 3. tit. 3. q. 2. num. 19.* tantam esse vim contagii in inficiendo, ut non solum contactu, sed etiam ex sola inspectione, quam quis habuit in infirmum peste infectum, & alius in cadaver peste extinctum, pestem contraxerit, ex testimonio Fernelii, Cardani, & aliorum Medicorum ibi citatorum.

Unum hic repetendum censeo, (ut scripsi supra *Decif. IV. num. 10.*) quod mihi dicebat Reverendissimus Pater, ac Magister Mathæus Veglenis, venerandæ memoriæ, olim Theologiæ Scholasticæ in viam Scoti Primarius Professor in hoc publico Gymnasio Patavino, dum ejus essem discipulus, videlicet, panem, ac vinum non contrahere pestem ex contactu; ideo anno 1630. grassante pestilentia in hac urbe Antenorea, ipse Theologus à servo suo recipiebat panem manu propria, & ponebat in suo canistro; vinum pariter præcipiebat infundi in proprium urceolum; itaut ne-

que hunc, neque canistrum permetteret tangentium famulo; ajebat enim, canister, & urceolus sunt subiecti contagio; non etiam panis, ac vinum. Sicille. An verum sit? neque affirmo, neque nego. Ita ipse practicasse assererat, & se immunem à peste servavit. Hæc de causis naturalibus, à quibus Pests prodire solet.

Causæ supernaturales producentes flagellum pestilentie sunt peccata hominum, quibus excitatur Divina justitia ad vindictam, & ad eorundem nominum peccantium punitionem, ut scripsi in meis Decisionibus Miscellaneis *Decif. 17. num. 3. in fine.* Plura de his habentur exempla tum in Scriptura Sacra, tum in prophanis Historiis. In illa ingens fuit pestis, qua Deus percussit animalia Egyptiorum ob duritiem Pharaonis nolentis dimittere Hebræos juxta Dei monita; unde ipse Deus Moyse præcepit, *Exod. 9. 3.* ut diceret Pharaoni: *Ecce manus mea erit super agros tuos, & super equos, & asinos, & camelos, & boves, & oves pestis valde gravis.* Quo loci subdit Cornelius à lapide, *Quam pestem ego manu, & potestate mea sola, non Moyses, nec Aaronis immitram, inficiendo aerem, & corporas est enim pestis venenosus quidam vapor in aere concretus, vitali spiritui inimicus.* Quam autem sæva fuerit pestis hæc inter Egyptios notat Titinus in *Commentar. ad Amos cap. 4. 10.* dicens: *Agente Moysse pestis exarsit tam gravis, ut ea extincti sint non modo homines, sed & equi, asini, camelus, ceteraque animantia Egypti.*

Aliud exemplum pestilentie magnæ à Deo missæ narrat Scriptura Sacra *2. Reg. 24. 15.* ubi in poenam vanitatis, ac superbiæ Regis David, qui numerare fecerat populum sibi subditum, immisit Dominus pestilentiam in Israel de mane, usque ad tempus constitutum; idest usque ad tempus immolandi jage sacrificium, hoc est ad horam prandii; adeo ut pestis grassata sit per sex tantum horas; & nihilominus per hoc breve temporis spatium, mortui sunt ex populo, à Dan usque ad Bersabee, septuaginta millia virorum. Sed quia David poenitebat peccati sui; Dixitque ad Dominum, cum vidisset Angelum cadentem populum, Ego sum, qui peccavi, ego inique egi &c. misertus est Dominus super afflictione, & ait Angelo percutienti populum: Sufficit: nunc contine manum tuam. Angelus autem se ostendit David vultu truci, & igneo, cum stricto gladio, quasi minans adhuc populum fecire, ut ajunt Abulensis, Salianus, & alii. Ex his itaque exemplis constat, Pestem à Deo immitti in vindictam culparum, quæ ab hominibus absque rubore contra ejus legem committuntur. Hanc causam agnovere etiam Gentiles, ut scribit S. Augustinus *lib. 3. de Civit. Dei cap. 17.* quapropter Anno mundi 3778. & ante Redemptoris adventum Anno 275, cum Sextilia Virgo Vestalis commississet incestum, Romæ grassata est pestis, abortusque foeminarum. Ad quem annum hæc subjungit Salianus in fine: *Observa, pie Lector, quantum flagitium Romani exstimator violatam corporum Deo consecratorum pudicitiam, quando Vestalis unius culpam tot publicis malis crederent vindicatum.*

In Historiis autem facile est studiosis reperire hoc Dei flagellum, quo ab ejus ira homines impii vapulabant. Recensere hic liceat luem magnam, ac universalem quæ totam Africam, ac Italiam vexavit Anno Christi 170. & præcipue Romanum Imperium, in ultionem, ut ait ibidem Salianus, sanguinis christiani, quem crudelissimi Imperato-

res ibique effundebant. Consimilem punitionem fecit Deus scelerum Gentilium Anno 255. quo coepit est immanis illa pestilentia, quæ universum
 21 ferè depasta est orbem, & vix post decennium quievit, ut narrant Scriptores tam Ethnici, quàm Catholici, quos cumulat Eminentiſſ. Card. Baronius ad dictum annum; qui subindè Anno Christi 484. prosequitur narrare incredibilem famem, secutamque ſaviffimam pestem, quæ in ultionem offensæ Divinitatis, in Wandalica Catholicorum persecutione, sub Hunericò crudeliſſimo Tyranno, Arij Sectatore, totam Africam una depopulatione vastavit. Subſequitur graviffima alia Divina puni-
 tio ob scelera mortalium in illa pestilentia, quæ immiſſa est à Deo per Angelos malos tempore Juſtiniani Imperatoris, & totum orbem invaſit, ac afflixit quinquaginta duos annos, ut fuſè deſcribunt Hiſtorici, & Annalium Auctores ad annum Christi 544. cui ſubſecuta eſt Romæ immanis illa peſtis cœlitùs immiſſa, ex ira divina, Inguinaria nuncupata, de qua Card. Baronius, & Spondanus ad annum Christi 590; in qua quidem viſibiliter conſpicebantur ſagitta de cœlo immiſſa, quæ
 22 homines vulnerabant ad mortem; ut teſtificatus eſt etiam S. Gregorius Papa *Dialog. libr. 4. cap. 36.* his verbis: *In hac peſtilentia, qua hanc Urbem clade vehementiſſima depopulavit, in qua etiam corpora li viſa ſagitta cœlitùs venire, & ſingulos quoſque ferire videbantur.* Ceſſavit autem poſt aſſumptio- nem ad apicem Pontificatus iplius Divi Gregorii Magni, qui inſtituit Litanias, & publicas Proceſſiones ad Baſilicam Sancti Petri; in quibus cùm ipſe quoque Summus Pontifex incederet, geſtans imaginem Deiparæ à S. Luca depictam, vidit Angelum in ſummitate molis Hadriani, Tiberi adjacentis, reponere ſuum gladium in vaginam, in reconciliati Numinis ſignum, ut ex eodem Card. Baronio d. Anno 590. tranſcribit Cornelius à Lapide d. libr. 2. Reg. cap. 26. verſ. 15. ubi proſequitur referte plurimas alias peſtilentias ob ſce-
 lera, & iniquitates humanas à Cœlo immiſſas; eſt enim extra omnem controverſiam, quod licet cauſa naturalis peſtis ſit aeris corruptio, & contactus rerum infectarum; ſupernaturalis tamen tanti flagelli cauſa ſunt hominum ſagitia. Hæc de primo puncto, ideſt de cauſis Peſtilentia.

Quo ad Secundum, nempe de Peſtilentia reme-
 diis, hæc pariter ſunt in duplici differentia; ſci-
 23 licet alia naturalia, alia ſupernaturalia. De reme-
 diis naturalibus non pauca dixi in meis De-
 ciſionibus *De Venerab. Euchar. Sacram. Decis. 61.* à num. 35. ſeqq. ad quem locum remitto Lecto-
 rem; ſed præter remedia ibi relata hæc, quæ ſe-
 quuntur, non pigeat edſcere, & obſervare.
 Primum eſt vel fugere ab aere corrupto, vel il-
 lum igne ſollicitè purificare, ac reſtificare. De
 fuga ita ait Zacchias d. tom. 1. libr. 3. tit. 3.
 24 q. 4. num. 5. *A peſte igitur unusquiſque ſe immu-
 nem ſervabit, ſi ab aere peſtilenti longè auſugiat,
 tritum enim eſt quod jaſtatur, citò ac longè fuget
 & tardè redit; ut omnes Medici concludunt: quos
 hîc allegat, nec non Ripam de peſte part. penult.
 num. 53. Quod ſi fuga ſit impoſſibilis, ſubdit
 idem Zacchias ibid. num. 8. Focus aſſiduus, & per-
 25 enni luceat igne, cujus tanta vis in peſte, ut Hip-
 pocrates, quemadmodum notiſſimum eſt, hoc uno
 remedio peſtem aliquando Athenis abegerit; &
 Acron eodem Auxilio Agrigentum ab eadem calami-
 tate liberaverit. Quod repetit idem Auctor in*

tom. 2. libr. 9. tit. 6. quaſt. Unica num. 9. ſic ſcri-
 bens: Scimus enim tempore peſtilentia non alio inge-
 nio aerem reſtificari, quam accenſis per loca, & ur-
 bes ignibus; eoquè ingenio Hippocratem peſtem ex
 Athiopia in Græciam ſe conferentem repulſiſſe narrat
 Galenus libr. de Theriaca ad Piſonem cap. 16. Quod
 etiam Acronem Agrigentum præſtaſſe refert Aetius
 ſerm. 5. cap. 54.

Secundum remedium eſt uſus bonorum odo-
 rum, quibus cerebrum per olfactum confortetur;
 unde ſubdit Zacchias prædict. tom. 1. libr. 3. tit. 3. 26
 q. 4. num. 8. *In ignem, ſi fieri poſſit, odoramenta
 nonnulla injiciantur juxta temporis qualitatem.*
 Et paulò poſt: *Æſtate ſtoribus odoriferis, aquis
 item odoriferis deſtillatis, & aceto roſaceo pavimen-
 ta irrorentur, dummodo flores corruptionem genera-
 re non valeant, cùm putreſcant.* De hoc remedio
 diſſerit etiam P. Menochius in *Storibus part. 3. cen-
 tur. 6. c. 54.* ubi cùm oſtendiſſet abundantiam un-
 guentorum odoriferorum, quibus utebantur anti-
 qui, ſubdit: *Che ſe alcuno dimanda per qual ca-
 gione, & à che ſine foſſe introdo to tanto, e coſi
 eſquiſito uſo de g'unguenti, riſpondo, che per ſa-
 nità, e per delitia. Delle delitie non ſi può dubita-
 re; e quanto alla ſanità dicono li Medici, e l'eſpe-
 rienza l'inſegna, che l'odore ſoave, e le ontioni,
 e lavande odorate, confortano il cuore, & il cervel-
 lo, fortificano le membra, e preſervano da morbi
 contagioſi.* Hinc Jureconſulti docent, artifices ex-
 ercentes malos odores poſſe à vicinis quocunq-
 tempore expelli, ut ſupra notavimus num. 7. ex
 Capola *De ſervit. Urban. Præd. cap. 48 num. 6.*

Tertium remedium eſt, non permittere canes,
 aut feles, aliave domeſtica animalia ex vicinis
 ædibus in proprias commeari, neque propria in
 vicinas tranſire; ut advertit prælaudatus Zacchias
 d. tom. 1. libr. 3. tit. 3. q. 4. ſub num. 8. ſubdens
 quòd etiam conventus, & hominum frequentia,
 ac cœtus ſunt fugiendi, & quòd indifferenter,
 aut temerè unusquiſque in domum, aut collo-
 quium admittatur.

Quartum remedium conſiſtit in qualitate, &
 quantitate laudabili cibi, & potus. Cibi eſſe de-
 bent optimi nutrimenti, & concocti faciles, ideò
 qui facile corrumpuntur, qui pravi ſucci ſunt,
 vel difficiliſ concoctionis ſunt omninò fugiendi;
 eſt enim concors Medicorum, ac Jureconſultorum
 ſententia, quòd qui cibis malis utuntur, faciliùs
 peſte inſiciantur, ut ait Zacchias d. q. 4. num. 9.
 & 10. & ibi Ripa part. 1. num. 16. & part. 3.
 num. 9. ubi illud notabile, quòd ſcribit Unzer
 libr. 1. *Antider. peſtil. part. 2. diſt. 3. Medic. 5.*
 num. 2. *Lamprætas nimirum tempore peſtis fre-
 29 quenter comestis, innata vi contra tam diram
 luem maximè efficaces haberi; & quòd notavit
 Areſius lib. 5. Impref. 146. num. 1. ex Piero Va-
 ler. lib. 22. pullos columbarum eſſe cibum opti-
 mum ad præſervandos à peſte.* Vinum autem
 ad potandum debet eſſe odoris jucundi, & medio-
 cris potentia ex eodem Zacchia d. q. 4. num. 11.
 qui num. 12. exclamat, *Aquamvitæ tempore pe-
 30 ſtilentia omninò noxiam eſſe, ex manifeſta ratione,
 cùm hepar, & ſanguinem incendat, ac humores
 acuat, & exurat.* Quo verò ad quantitatem tum
 cibi, tum potus mediocritas eſt ſervanda: teſtan-
 tur enim Medici, longum jejunium, aut præter
 morem toleratum ſummopere obefſe; prout con-
 tra comedentes, ſeu bibentes cum exceſſu cru-
 ditates generare, ac obire, quamvis Savonarola

do scrib. cap. 9. rubr. 1. asserat observasse in tribus, aut quatuor pestilentis, quod pauci bibuli mortui fuerint.

Quintum remedium respicit moderationem servandam in somno, nam nimis officit; sed & superflua vigilia obest. Corpus quotidie ab excrementis congestis liberandum; quod si sponte non operetur, leviori aliquo leniente, aut potius ipsis cibariis alvum mollientibus id procurandum; fortia enim, & frequentius usurpata medicamenta sunt abdicanda ex eodem Zacchia d. libr. 3. tit. 3. q. 4. num. 14. qui addit num. 15. coitum ab uni-

versis Medicis, tempore pestis mirum in modum vituperari, prout à Ripa d. part. ult. partic. 1. n. 9. & à Prævidell. part. ult. part. 15. n. 4. Siquidem præcipiunt omnes non modò in parte, sed in totum esse à Venere abstinendum; imò addunt, meretrices eo tempore esse à civitate arcendas, non solum ex timore contagionis, sed quia incitamentum sunt ad opera venerea, à quibus tunc temporis summum in modum homines debent abstinere.

In aliis quoque civilibus operibus, ac exercitiis mediocritas laudatur excessus reprehenditur; in illis præcipue, quæ sanguinem magnopere calefaciunt, & acuiunt; ea ratione quia poros rarefaciendo, & maiorem respirandi necessitatem dando, in causa sunt, ut multò plus circumambientis aeris in corpus subeat, quàm oporteat; in pestilenti autem constitutione maximè confert, quantò minùs fieri potest, respirationis necessitatem augere; nam quantò minùs inspiratur aer corruptus, tantò minùs nocet ex Hippocrate de Natur. humana.

Sextum remedium est, animi passiones moderari; ideò metus, & tristitia sunt præ omnibus abdicanda; nam mediculosi præ omnibus pestem facile incurrunt. Ripa d. part. 1. num. 15. & Zacchias d. lib. 3. tit. 3. q. 4. num. 18. & 19. prudenter suggerens, non esse de morte timendum, nisi in ordine de animæ salute; & in Deo sperandum, ut profitebatur Job. 13. 15. dum aiebat: *Etiamsi occiderit me, in ipso sperabo.* Addens tandem ex Plutarcho in libr. de Musis. esse hilariter vivendum cum paucis, sed honestis amicis; & ex

Unzer in antidot. pest. libr. 1. part. 2. dist. 3. med. 5. num. 6. mundum corporis cultum esse servandum, & vestes sæpiùs immutandas. His, & antecedentibus remediis adstipulatur Cornelius à Lapide in Commentar. Exodi cap. 9. vers. 3. ex Matthæo Ficino Epidemiar. antidot. cap. 3. & seqq. italoquens, & remedia assignans, videlicet: *Fugam aeris infecti, recreationem, & latitiam, cibum solidum, potumque roborantem cor, & spiritus; cavere à cibis, qui facile corrumpuntur, & putrescunt; purgare sæpe humores putrescentes per aloem, myrrham, & crocum; uti theriaca, Zedoaria, citro, suffumigare juniperum, terebinthinam, thus; vestes crebrò mutare, & mundas induere; os, & manus sæpe ablueri aceto, & aliquando vino potente.*

Hæc hucusque dicta remedia sunt præservativa ad tuendam sanitatem tempore pestis; sed nunc aliqua assignari possunt, quæ facilia sint ad sanitatem recuperandam pro peste infectis, & quando carbunculi, seu bubones surgent in membris Duo hic recensenda duxi, relata ab Aresio Episcopo Tortonen. lib. 6. Impres. 190. num. 62. ubi loquens de remediis sanandi pestiferos carbunculos, & bubones ita scribit: *Io ne addurrò solamente due, per essere facilissimi. Il Primo è di frumento masti-*

cemente sopra del carbone, rimedio lodatissimo dal Massa tract. 3. cap. 8. Il secondo di note vecchia, pur masticata, delle quali dice Dioscoride, Veteres nuces masticata, & applicata sanant citissime gangrenas, carbunculos, & fistulas lacrymales. E P. Augenio cap. 10. libr. 8. de febribus, ne forma un empiastro, che somnamente loda in questa maniera. 2. Nucleos tres nucis juglandis veteris, ac rancide, Ficum pinguium, Ovarum passularum expurgatarum, singulorum æquales portiones; coquantur simul in vino albo, & generoso, quale est creticum, aut moscatum, donec cataplasmatibus (hoc est d' empiastro) crassitiem acquirant; atque in fine decoctionis addito salis minutissime contriti 3. 11. & cum refrigeratum fuerit, vitellos duos ovorum. Hucusque Episcopus Aresius, qui etiam commendat ex Medicorum dictis, remedia vim sudorem promovendi, & expellendi habentia; & se diffundit in examinanda famigerata illa Quæstione, an tempore pestis, pestiferatis expediat secare venam, & sanguinem minuere? circa quam varias refert Medicorum opiniones, regulas, ac limitationes in d. libr. 6. Impres. 190. cap. 4. & 5. à num. 52. & seqq. à curiosis videndas; circa quas ipse Episcopus Tortonen. amplectitur negativam, ostendens pluribus peste, aut pestilentialibus febribus infectis, statim ac sanguis diminutus fuit à Medicis, aperta vena, mortem oppetere contingisse.

Porro antequam ad remedia supernaturalia trans-eamus, ne videamur oblitri Parochorum, aliorumve simplicium Sacerdotum, quos oporteret Oleo Sacro pestiferatos inungere, dicamus hic summam, quibus remediis ipsi uti debeant, ne morbo lethali, ac contagioso afficiantur. Igitur Primo, curet Sacerdos administraturus Extremam Unctionem peste infectis habere vestes breves, & ita eas ad se collectas, ut quàm maximè potest, non tangeant infirmum, neque ejus lectum. Secundo, si possibile sit, faciat ponere infirmum in loco puro, & libero. Tertiò, non se statuat inter ignem, & infirmum. Quartò, muniat se præservativis judicio Medicorum, & præcipue odoramentis, quæ cor, & cerebrum confortant, de quibus actum est supra. Quintò non ungat sensus infirmi pestiferati proprio digito, sed virga oblonga, lignea, vel argentea, apposito in extremitate illius bombycem bene alligato, Oleo Sancto intincto, quem bombycem, ac virgam ligneam igne postea comburet, argenteam verò bene purgabit ob reverentiam Sacramenti, ut docent Chapevilla, Sylvius, Viçorellus, Marchinus, Præpositus, Maocinus, Barbosa, quos citat, & sequitur Diana antiquus part. 3. tract. 4. ref. 166. & part. 5. tract. 3. resol. 79. Quæ nunc existunt in Diana Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 34. & resol. 35. Quibus consentiunt Gobatus tract. 8. Theol. exprim. num. 902. & 903. Magrius in Hierolexiæ. Verb. Oleum Sanctum, ac Bisillus in Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentor. num. 171. §. 34. idcirco quæ videntur à me dicta in contrarium de Venerab. Eucharist. Sacrament. Decis. 61. num. 28. sunt intelligenda de Sacro Viatico porrigendo super paginam, vel cum cochleari, non autem de ungendo infirmo peste infecto, Oleo Sacro, cum virgula oblonga, ut dixi etiam supra Decis. VII. num. 14. Sextò, ad hoc Sacramentum Extremæ Unctionis ministrandum peste infectis non appropiet Sacerdos jejuno stomacho, & præ-

& præcipue, ut advertit Gobatus *tract. 4. n. 412.* declinet halitum ipsius infecti. *Septimo*, si aliquo modo tetigerit manu infirmum, vel ejus suppellectilia, statim lavet manus aceto, vel eam purget super prunis accensis, vel flamma candelæ; ut dixi *d. Decis. 61. de Euchar. num. 35.* Octavo super omnia abstineat à donariis, nec recipiat rem quamcunque ab infirmo infecto, vel ab ejus domesticis, aut assistentibus, siquidem contagionem è contactu incurret, ut ostendi *d. Decis. 61. de Euchar. num. 36. & 37.* exemplo famuli R. P. Joannis Mariæ Montisrubei, exemplarissimi Sacerdotis Congregationis Oratorii hujus civitatis Paduæ in peste *Anni 1631.* Consimiles eventus tragicos ex avaritia provenientes narrat Bagatta in *Admirand. tom. 2. libr. 2. cap. 1. in Append. post §. 9. num. 24.* ubi scribit Confratres Sodalitii S. Eligii in Bechuniz oppido Belgarum, sepeliendis defunctorum infectorum cadaveribus dedicatos ab omni contagione pestis præservari meritis ejusdem Sancti: at si quæ diripiant è domo infecta, avaritiæ studiosiores, quàm officii, & charitatis, lethalem luem contrahere. Hæc sunt remedia naturalia, quibus si Curæ animarum, aliive Sacerdotes seipsos juverint, tempore pestis (quam Deus dignetur avertere) periculum contagionis, ipso Deo adjuvante, evitare facile poterint.

Supernaturalia remedia restant explicanda, à quocunque fidelium adhibenda contagioso in conflictu. Hæc sunt, intercessio humilibus precibus imploranda tum Augustissimæ Virginis, ac Matris DEI MARIÆ; tum aliorum Sanctorum, præcipue S. Sebastiani, S. Rocchi, ac S. Cajetani. Deiparam, ac Sanctos in cælo nosse necessitates orantium ad illos, per intuitum essentia Divinæ, in qua tanquam speculo voluntario perfectissime repræsentantur ipsis omnia, quæ ad quemque spectant, quàm per specialem revelationem, nec non per relationem Angelorum ultrò citroque commutantium; ac etiam per propriam inspectionem, certum est, & de fide, ut differunt Theologi, qui agunt de gloria Sanctorum; & compendiosè probat Tirinus in *Indice Controvers. Fidei, contror. 30. num. 9.* Igitur ad Deiparam Virginem, grassante peste, precibus, ac supplicationibus est adeundum. Ita factum fuit in peste illa universali per Orientem, imò per totum Orbem, quæ contigit Anno Christi 544. qui fuit XVIII Justiniani Imperatoris; de qua ita scribit Cornelius à Lapide in 2. libr. Reg. cap. 26. sub vers. 16. Remedium fuit, imploratum B. Virginis auxilium, quo lues extincta est, unde in memoriam tanti beneficii Greci instituerunt Festum Purificationis B. Virginis nuncupamus die 2. Februarii. Concordat Eminentiss. Cardin. Baronius in *Martyrol. eadem die;* & in *Annalibus d. Anno 544. num. 10.* Ad eandem intercessionem gloriosissimæ Virginis Matris Dei refugit S. Gregorius Magnus, grassante morbo: ut memorat in *supracit. libr. 4. Dialog. cap. 36.* subdit enim idem Cornelius à Lapide *d. libr. 2. Reg. 26. 16.* Simile contigit in peste Romana, quæ Pelagium Pontificem sustulit; ad quam sedandam S. Gregorius publicas litanias ad Basilicam S. Petri instituit, ipseque gestabat imaginem B. MARIÆ à S. Luca depictam.

Hujusmodi Imperatricis cælestis, fidelem populum ejus opem implorantem, dum pestilentia

tereretur flagello adjuvantis, exempla innumera leguntur in Historiis; sed duo tantum me hic referre delectat, liberatæ scilicet inclytæ Venetiarum Civitatis, grassante lue Anno 1631. nec non hujus Urbis Antenoreæ Anno 1576. Primum desumo ex aureo calamo Joannis Palatii Veneti, olim Juris Pontificii Professoris in hoc publico Gymnasio Patavino; qui in Fastis Ducalibus ad Nicolaum Contarenum Venetum Ducem XCVII. d. Anno 1631. ita scribit: Lue ad Venetos pervagante, Urbs ferè concidit tota, abrissetque in sepulchrum, ni VIRGO MATER pensili lychno, quinquaginta auri pondo, dono recepto descendisset Auxiliatrix. Templum etiam Sospitrici positum, ad miraculum sub titulo MARIÆ SALUTIS: juxta quod suis molibus vilesceret Memphis. Et paulò post idem eruditissimus Auctor prosequens elogium, ditissimo stylo, adinstar Thesauri, latius narrat & pestilentia stragem, & beneficium salutis à Deipara obtentum, post Reipublicæ Venetæ vota, ita dicens: Venetiis solummodo virorum assumpta supra sexaginta millia; in Orbibus Reipublicæ supra quinquaginta millia hominum. Tanto in discrimine, presidium sibi in Deo statuens, Templum Princeps vocit DEIPARÆ sub auspiciis SALUTIS, in Basilica D. Marci congregatis Civibus, ubi ex pulpito (in quo ostendi solent populo electi Duces) Princeps ipse vocibus, & lacrymis penitentia, Misericordiam sollicitavit supernam, evocatâ in Patrona Virgine Matre, cui pro donario Lychnum obtulit aureum, qui in Aede Lauretana arderet inextinguibilis. Templum in Urbe, ejus primum Lapidem, post restitutam salutem, die 21. Novembris 1631. Princeps ipse, comite Senatu, posuit, Monumentum pietatis, quæ nos visitavit Mater Misericordia. Hucusque Palatius.

Liberationem hujus Patavinæ Urbis à contagioso morbo, Anno 1576. ex Piissimæ Virginis, ac Matris Dei clementia, indicat matremorea Tabula in Templo Carmelitarum muro affixa penes ostium, per quod è Cœnobio aditus est in ipsum Templum, ita contestans: Veneranda Sanctissima Dei Matris Imago, quæ in majori Ara hujus Ecclesie conspicitur, olim sub porticu penè Aulam Illustrissimi Præfecti posita erat, vorivisque tabellis quamplurimis venerabilis reddebatur. Anno autem Christi MDLXXVI. grassante pestilentia per totum Venetorum Imperium, præcipueque Venetiis, & Pataviæ Sanctissima Virgo Advocata nostrapiis Viris adm. Rev. Patri S. T. D. Felici Zuccolino Patavino Sacri Ordinis Carmelitarum in Provincia Veneta Administro; atque Illustrissimo Senatori Veneto, ac Præfecto Pataviæ Aloysio Georgio (qui postea fuit Divi Marci Procurator) per quietem indicavit, eam Imaginem ex loco minus celebri in hoc augustissimum Templum transferendam, postque ejus translationem, pestem & Pataviæ, & Venetiis esse cessaturam. Quamobrem die XII. Octobris ipsa translata est, statimque caput abire pestilens morbus, ac brevi temporis spatio loca omnia, Imperio Veneto subiecta, ab ea contagione sunt liberata. Sequitur in eadem Tabula narratio Voti hujus Civitatis visendi quortannis in die festo Purificationis hanc Immaculatæ Dei Matris Imaginem; & donariorum, quæ eadem Civitas ipsi fecit; quæ referuntur etiam à Portenariis De Felicit. Padua libr. 9. cap. 29. Suscipe prudens Lector pietatem, ac sanctitatem Superiorum PP. Carmelitarum, tum Senatorum Venetorum Regentium Paduam, dum his, & il-

lis DEIPARA dignata fuit innuere sui ipsius Sacrae Imaginis in Templum suum translationem; & totius status Veneri à contagiosa labe liberationem. Ex profapia prælaudari Aloysii Georgii tunc hujus Urbis Præfecti, nunc extat Illustrissimus, ac Excellentissimus Gabriel Georgius Senator Venerus sapientiâ, prudentiâ, ac probitate conspicuus, Divique Marci Procurator, Nepos ex Sorore Eminentissimi, ac Reverendissimi, Sanctæ memoriæ, Gregorii Cardinalis Barbadici, olim hujus pariter Civitatis piissimi Antistitis, cui ego, etiam exiguus, per Annos 30. in officio Auditoris, ac Vicarii Generalis deservivi.

Post Sanctissimæ Cælorum Reginæ protectionem, tempore pestis pro remedio implorandum est auxilium Divi Sebastiani Martyris, de quo narrat Paulus Diaconus *libr. 6. cap. 2. de Gestis Longobard.* quod circa Annum Domini 682. cum Pestis adeo depopulata esset Ticinum, ut civibus inde fugientibus, herbæ, & frutices enascerentur in plateis, revelatum est quibusdam viris, non prius pestem abituram, quam S. Sebastiani Altare in Basilica S. Petri construeretur. Quod cum esset executioni demandatum, lues illa quievit. Hoc idem antecedenti sæculo factum fuisse narrat Eminentiss. Cardin. Baronius Anno 580. quando Pestis grassaretur Romæ, ac per alias Italiæ civitates; nam erecto Altare in honorem S. Sebastiani Martyris in Ecclesia S. Petri ad vincula, pestis illa omnino cessavit. In ipso Altare ego celebravi Anno 1670. in festo ejusdem Sancti, & oblationem, ejus nomine intra Missarum Solemnia, recepi unius aurei calicis, ac patenam à Magnificis Decurionibus Almæ Urbis devotissime impensam. Anno à Christo nato 1599. Ulyssipo tota ardebat pestilentia: sed ecce Simulacrum Divi Sebastiani Martyris guttis, ac sudore amplissimo irrigatur; quo divulgato miraculo concurrunt & sani, & peste infecti, hi quæ prædicto sudore miraculoso se inungunt, statimque incolumes evadunt, nec amplius pestis grassata fuit; ut fusiùs ex probatis Auditoribus narrat Bagatta *de Admirand. Orbis Christi. d. tom. 2. lib. 2. cap. 1. §. 6. num. 19.* nec non *libr. 5. cap. 2. §. 9. num. 24.*

Porro non minus pia, quam curiosa potest esse alicujus interpellatio, cur Divo Sebastiano Martyri datum sit à Deo tueri sibi devotos à pestilentia, eosque à tam duro flagello Divinæ justitiæ, vel præservare, vel sanare? Respondet Aresius Episcopus Tortonen. *supracitatus libr. 4. Impres. 67. num. 31.* ex Dei beneficentia concedi Sanctis suis, ut cæteris excellent in adjuvando nos ipsos mortales in illis passionibus, seu doloribus, quos ipsi fortiter sustinuerunt in hac vita pro confessione fidei, & Dei amore. Hinc excellens est S. Nicolaus adversus maritimas tempestates, S. Antonius Abbas adversus ignem, S. Blasius adversus gutturi morbos, S. Lucia oculorum, S. Apollonia dentium S. Agatha mamillarum; & alii adversus aliorum membrorum afflictiones, quia illas mer, ut dixi, in seipsis fortiter pro Dei gloria passi fuerunt. Modò S. Sebastianus passus est sagittas, quibus impio Diocletiano jubente fuit transfixus. Lues pestifera, ac contagiosa est sagitta Divinæ justitiæ, qua ferit, & transigit peccatores, testante Divo Gregorio *in cit. lib. 4. Dialog. cap. 36.* quod in pestilentia sui temporis visibiliter videbantur sagittæ à cælo projectæ, quibus mortales transfixi remanebant lue infecti, &

moriebantur. Has igitur sagittas pestilentialis morbi cohibere, & divertere valet S. Sebastianus ob particularem excellentiam, & specialem gratiam sibi à Deo concessam, in præmium illorum vulnerum, quæ sagittis illatis, patienter tulit in suo corpore, cum adhuc viveret inter mortales, juxta illud: *Sancti mei, qui in carne positi, certamen habuistis, mercedem laborum ego reddam vobis.*

Hæc eadem est causa, ob quam etiam S. Rochus Confessor excellat in liberandis à peste fidelibus, qui ad ejus auxilium tanquam ad potens remedium confugiunt. Siquidem hic Sanctus non solum pro Dei amore, dum peregrinaretur Romam¹⁴ versus, servivit peste infectis; sed etiam domum suam reversus, præter alia tormenta fortiter superata, etiam morbum pestilentialem subiit, & læto animo sustulit, ut habetur in *Martyrol. Romano die 16. Augusti*, ac pluribus citatis auctoribus de eo scribit Ribadeneira *tom. 2. eodem die 16. Augusti.* & Bagatta *de Admirand. tom. 1. libr. 1. cap. 1. §. 5. num. 71.* prout etiam *tom. 2. libr. 2. cap. 1. §. 6. num. 2.* ubi refert, quod post S. Rochi mortem, ad ejus latus inventa est tabula his verbis scripta: *Peste laborantes, & ad Rochi patrocinium confugientes contagientiam illam truculentissimam evasuros significo.* Quapropter statim ab ejus obitu ubique tarrarum altaria ipsi fuerunt erecta, capella, & ædes, ac vota appensa ob recepta à S. Rochi patrocinia tempore Pestis. In hac urbe Patavina constructum fuit Altare in Ecclesia Parochiali S. Lucie Anno 1468. ab ejus Sodalitate, quæ subinde Anno 1525. pulcherrimam fabricavit Ecclesiam ipsius nomini dedicatam, ut legitur apud Scardeonium *libr. 3. class. 13.* & apud Portenarium *libr. 9. cap. 44. pag. 493.* Celebre est votum, quod fideliter adimplent Moniales S. Petri de Padua, nobilitate, religiositate, ac pietate Venerabiles, quæ annuatim in die festo S. Rochi 16. Augusti lautissimum prandium præstant duodecim pauperibus, ob immunitatem à Peste huic celsissimo Monasterio concessam Anno 1630. & 1631. ob intercessionem, & patrocinium ejusdem Sancti Rochi.

Sunt & alii Divorum plurimi, quibus Deus concedit excellere in tuendis devotis suis à contagioso morbo; videlicet ex antiquis S. Christophorus, S. Augustinus, S. Nicolaus de Tolentino, S. Franciscus de Paula; de recentioribus verò S. Franciscus Xavierius, S. Cajetanus, & alii, quorum sollicitam opem in prædicta pestilentiali calamitate exemplis demonstrat idem Bagatta in citato laborioso, & erudito suo opere *De Admirandis Orbis Christiani tom. 1. & tom. 2.* quæ facile à studiosis reperientur in copiosissimis Indicibus operis sub nominibus eorundem Sanctorum. Et hæc dicta sint de remediis supernaturalibus tempore Pestis.

DECISIO LXXIV.

ARGUMENTUM.

Quatuor circumstantiæ servandæ à Parcho, dum ministrat Extremæ Unctionis Sacramentum: scilicet ut ipse sit in gratia, & censuris non irretitus. Sit indutus Corra, & Stola. Recitet Orationes à Rituali Romano præscriptas ante, &

& post Unctionem infirmi, cui agonizanti assistere debet, donec expiret. In dando Oleo Sancto non sit nimis properus, nec nimis tardus. Circa prædicta omnia variæ, ac utiles eruditiones, doctrinæ Historiæ, ac Exempla.

SUMMARIUM.

- 1 Circumstantia quatuor attendenda à ministrante Extremam Unctionem.
 - 2 Ministrans Unctionem Extremam debet esse in gratia.
 - 3 Rationes sex ob quas debet esse in gratia.
 - 4 Peccatores arcentur à Ministerio rerum Sacrarum.
 - 5 Laicus baptizans si sit in peccato mortali, an peccet mortaliter?
 - 6 Sacramentalia qui conficiunt in peccato an mortaliter peccent?
 - 7 Clerici exercentes officia suorum ordinum in peccato, an mortaliter peccent?
 - 8 Exempla morte punitorum exercentium res sacras in peccato.
 - 9 Censuris irretiti non possunt ministrare Sacramenta: alias peccant, & sunt irregulares.
 - 10 Excommunicatio minor non facit ministrantem irregularem.
 - 11 Vestes Sacrae necessariae pro danda Extrema Unctione.
 - 12 Stola Sacerdotalis vis, & mysterium, remissivè.
 - 13 Superpellicei clericalis etymologia. Excursus dicitur Cotta.
 - 14 Cotta, seu superpellicea clericorum cur fiant de lino albo?
 - 15 Cotta lanea in diebus jejuniorum.
 - 16 Cotta cum amplitudine, & longitudine, qua sit ratio?
 - 17 Cotta Usus antiquissimus, etiam tempore Davidis Regis.
 - 18 Laici licite se induunt Cotta, dum cantant in Ecclesia.
 - 19 Superpellicem, & Stola adhibenda in dando Oleo Sancto infirmis. Sed an sub pena peccati mortalis ibid.
 - 20 Orationes quæ, & quales pramittenda Unctionis Extremæ?
 - 21 Famine in functionibus sacris non permittuntur inservire.
 - 22 Cereus accendendus in danda Extrema Unctione.
 - 23 Assistere moribundis debet Parochus ob sex rationes.
 - 24 Diabolus an visibilis appareat omnibus morientibus?
 - 25 Monialis Capuccinae Paduæ agonizantis terror, viso diabolo.
 - 26 Diabolus timet aspectum Vestium Sacerdotalium.
 - 27 Greci infirmi recipiunt Extremam Unctionem in Ecclesia. Idem antiquitus servabatur à Latinis.
 - 28 Mensa, & alia paranda in cubiculo agroti recepturi Oleum Sanctum.
 - 29 B. Liduvina à Christo Domino Extremam Unctionem recepit.
 - 30 Parochus nec nimis properus, nec nimis tardus in Oleo Sancto dando.
 - 31 Oleum Sanctum dare in infirmitate levi mortale est, & invalidum sit Sacramentum; prout illud dare in initio morbi.
 - 32 Calvinus error circa ministrandam Unctionem Extremam.
- Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

33 Infirmus unctus Oleo Sancto in morbo levi, si fiat periculosus, & mortalis est iterum ungendus.

34 Tarditas Parochi in dando Oleo Sancto causat duo inconvenientia.

35 S. Malachia lacrymæ ob tarditatem suam in ungenda infirma, quæ obierat sine Sacramento Extremæ Unctionis.

36 Fructus Extremæ Unctionis diminuitur, si detur infirmo destituto sensibus.

37 Infirmi Oleo Sancto uncti, si sani fiebant, olim Deo dedicabantur.

38 Interdicti tempore an possit dari Extrema Unctio?

Quæ hucusque scripsimus in quinque antecedentibus Decisionibus Ministri personam, Sacramentum Extremæ Unctionis dantis, concernunt, tum circa obligationem tum circa cautelas tempore pestis in ipsa administratione servandas. Caterum antequam ad subjectum ejusdem Sacramenti transeamus, restant explicandæ nonnullæ circumstantiæ ab eodem Ministro in actu ministerii prædicti Sacramenti omnino attendendæ, de quibus in præsentia oportet agere; & sunt quatuor:

- 1 De dispositione interna ipsius Ministri.
- 2 De dispositione exteriori ejusdem.
- 3 De loco, in quo Sacramentum hoc ministratur.
- 4 De tempore, quo ministrari debet.

Quo ad Primam. Dispositio interna Sacerdotis ministrantis Extremam Unctionem in eo consistit, quod ipse sit in gratia, & non habeat conscientiam aliquo mortali peccato inquinatam. De hac dispositione, & statu gratiæ agunt Theologi, tam Scholastici, quam Morales in tractatu de Sacramentis in genere, ubi ponunt condiciones necessarias in ministro Sacramenta conficiente, ac ministrante, ad hoc ut validè, ac licitè conficiat, & ministret, & concludunt, ad licitè conficiendum, ministrandumve Sacramentum requiri statum gratiæ in ministro, alias (etsi validè) illicitè tamen agit, & peccat mortaliter conficiendo, seu ministrando. Ita Cajetanus in 3. p. q. 64. art. 6. §. in responsione ad primum. Emin. Card. de Lauræa in 4. Sent. tom. 1. disp. 10. art. 4. Mastrius in Theolog. Moral. disp. 16. num. 42. Diana part. 10. tract. 16. resol. 28. reposita in Coordinato tom. 1. tract. 1. resol. 11. §. 2. Gobatus in Theol. Exprim. tract. 1. num. 53. & tract. 8. num. 924. Bonacina tom. 1. disp. 1. q. 3. punct. 2. num. 2. ubi plurimos DD. cumulat. Reginaldus libr. 26. num. 57. & 58. Cotonius libr. 2. contrav. 1. num. 45. Layman. libr. 5. tract. 1. cap. 5. num. 7. Castropalaus part. 4. tract. 26. punct. 8. num. 7. & 8. Bissus in Hierurg. tom. 2. Verb. Minister Sacramentor. num. 171. §. 35. & aliis omittis Collegium Salmanticen. in Cursu Theol. Moral. tom. 1. de Sacram. in genere tract. 1. cap. 7. punct. 10. a num. 76. & seqq. probatur hujus dispositionis necessitas ratione, auctoritate, & exemplis.

Ratio assignatur multiplex ab iisdem DD. Prima: quia Sacerdos ministrans Sacramentum operatur sanctitatem, & gratiam habitalem in recipiente, qui propterea sit consors divinæ naturæ. At gravissima indecentia est, quod Sacerdos in sordidissimo statu peccati existens, & in inimicitia Dei, ministret Sacramentum, quo Dei vices gerens alios sanctificat, reddit gratos, & filios Dei. Ita Emin. Cardin. de Lugo De Sacram. in genere disp. 8. num. 149. Secunda: Quia ministrare Sacramentum est actio partim divina, partim humana, per quam Deus

U tanquam

tanquam per instrumentum ministri producit gratiam sanctificantem. Ergo peccat mortaliter qui cooperatur Deo in actione Divina existens in peccato mortali. Ita Bernal *disp. 17. sect. 6. §. 2. circa medium*. Tertia: Sacerdotes conficientes, ac ministrantes Sacramenta tenentur conformare se cum principali agente, cuius se exhibent ministros, id est, Christo. Sed Christus Sanctus est, & ut ait Apostolus *ad Hebr. 7. 26. innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus*. Ergo etiam Sacerdotes ejus ministri sancti esse debent, impolluti, & absque mortali peccato, juxta illud *Levit. 19. 2. Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum*. Et juxta illud *Eccl. 10. 2. Secundum iudicem populis sic & Ministri ejus*. Quod si tales non sint, ob gravem injuriam, quam irrogant Deo, peccant mortaliter. Ita Salmanticenses *d. tract. 1. cap. 7. num. 78*. Quarta: Maximè ostenditur Princeps, si servus, quem ipse odio habet, ut inimicum, à quo maximè fuit læsus, audeat ad intima Principis servitia se immiscere; ostendit enim magnum Principis contemptum. Vel si servus, manibus luto infectis, auderet in mensa Principis pretiosissima vina convivis fundere. Sed talis est Sacerdos existens in mortali ministrans Sacramenta; id est Deo odibilis, inimicus, & lutosus manibus habens. Ergo audendo ministrare peccat mortaliter. Ita Diana *Coordinatus d. tom. 1. tract. 1. resol. 10. §. 10. quæ in veteri est part. 6. tract. 6. resol. 53*. Quinta: Violare præcepta divina in materia gravi est peccatum mortale. Sed extat Præceptum Divinum ministrandi Sacramenta cum conscientia pura, & immuni à culpa lethali, juxta illud, quod legitur in *Psal. 100. 6. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat*. Et illud 2. *Thren. 4. Recedite polluti, abite, mundum nolite tangere*. Prout etiam reprehensio illa, quæ habetur apud *Malach. 1. 7. Offeritis super Altare meum panem pollutum*. Et nemo est, qui non sentiat remurmurantem conscientiam, quoties in peccato tentat sancta tractare, ob naturale præceptum à Deo insitum in cordibus hominum ministrandi Sacramenta sanctè, & immaculatè. Ergo Sacerdos, qui audet conficere, ac ministrare ipsamet Sacramenta, existens in mortali culpa, violat præceptum Divinum, ac naturale; & sic iterum peccat mortaliter. Ita Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 10. de Sacram. in genere num. 44. & 49. à quo in antecedenti num. 45. additur Sexta ratio his verbis: Probat' ultimo communi sensu totius Ecclesie, docentis ministrantem in mortali, mortaliter peccare; quæ sola auctoritas, etsi desset ratio, sufficeret*. Quam rationem considerant etiam Salmanticenses *d. tract. 1. cap. 7. num. 26. ubi eam procedere ajunt ex Apostolica traditione*.

Auctoritates autem prædictæ dispositionis interne, scilicet status gratiæ in Sacerdote Sacramenta ministrante necessitatem comprobantes, sunt: Prima *Levit. 22. 3. ubi Deus minatur mortem filiis Aaron, si cum immunditia accesserint ad sacra ministranda, dicens: Omnis, qui accesserit ad ea, quæ consecrata sunt, in quo est immunditia, peribit coram Domino*. Secunda legitur in *Isaia 52. 11. Mundamini, qui fertis vasa Domini*. Ex quibus ita arguit Bonacina *d. disp. 1. q. 3. punct. 2. num. 2. In administratione Sacramentorum veteris legis requirebatur sanctitas*. Ergo multo magis requiritur in administratione Sacramentorum nova legis, quæ perfectiora sunt. Tertia habetur in *cap. Omnia 1. q. 1. ex verbis S. Augustini dicentis: Omnia Sacra-*

menta cum ob sint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos, dignè sumentibus. Quarta sumitur ex *cap. Neceffe ead. part. 1. q. 1. & colligitur ex S. Gregorio Papalib. 1. regest. Epist. 24. sic scribente: Neceffe est, ut esse munda studeat manus, quæ diluere sordes curat*. Quinta ex *cap. Quasitum est. 10. De Cohabitat. clericor. ubi Gregorius Nonus ait, Sacerdotem quemlibet pro mortali peccato quoad seipsum esse suspensum; id est, indignum, ut conficiat, vel ministrat Sacramenta*. Sexta in *cap. ult. de Temporib. ordin. ubi idem Pontifex decernit, quod mali Sacerdotes monendi sunt, & sub interminatione divini iudicii obtestandi, ut in testimonium suæ damnationis in susceptis etiam ordinibus non ministrent*.

Ex quibus rationibus, & auctoritatibus inferunt DD. non solum peccare Sacerdotem conficientem vel ministrantem Sacramenta extra statum gratiæ, sed etiam Laicum baptizantem in casu necessitatis, si ipse sit in peccato mortali, & non præmittat actum contritionis; imo peccant etiam tam Episcopi, Parochi, & Sacerdotes facientes Sacramentalia in peccato mortali, prout est consecrare calices, benedicere campanas, aquamve lustralem, candles, & palmas; quam alii clerici exercentes actus suorum ordinum, puta Diaconi cantantes Evangelium; Subdiaconi Epistolam, & sic de aliis inferioribus ordinibus; ut mordicus sustinet ac probat Eminent. Card. de Lauræa *d. disp. 10. de Sacram. in genere art. 4. quamvis hujus Eminentissimi Auctoris opinio nimis rigida videatur comparatur opinionibus Moralistarum, qui excusant supradictos omnes à culpa mortali, etsi in mortali peccato existentes vel Sacramentalia, vel alios actus suorum ordinum exercent*. Diana *Coordinata d. tom. 1. tract. 1. resol. 11. Gobatus d. tract. 1. num. 54. & Salmanticenses d. tract. 1. cap. 7. punct. 11. à num. 100. & seqq. ubi ita DD. docentes allegantur*.

Exempla autem Episcoporum, Sacerdotum, Diaconorum, aliorumque ministrorum Ecclesie tam Sacramenta, quam alios actus ordinum in peccato exercentium mortè punitorum referuntur à Cornelio à Lapide *ad tit. cap. 22. Levitic. Vers. 3. à Gobato d. tract. 1. num. 56. ab Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 10. num. 49. & à Joanne Baptistâ Matthæolo in Sylva Histor. part. 2. lib. 8. cap. 2. tit. 29. Exempl. XI. quæ studiosum Lectorem vidisse delectabit; Parochus autem, alioque Mystas valde cautos reddent*.

Porro quæ dicta sunt de dispositione interna circa statum gratiæ, & indemnitate à culpa lethali in Sacerdote ministrante Extremam Unctionem sive alia Sacramenta, extendenda sunt etiam ad immunitatem à censuris; siquidem talis Sacerdos ministrans Sacramenta debet esse liber ab excommunicatione, à suspensione, & ab interdicto Ecclesiastico, ut bene advertunt Salmanticenses *d. tom. 1. de Sacram. in gener. tract. 7. cap. 5. num. 11. Emin. Card. Toletus lib. 1. cap. 72. Gobatus d. tract. 8. num. 924. & Mastrius in Theol. Mor. disp. 13. num. 145. & seqq. qui omnes advertunt, Sacerdotes censuris irretitos Sacramenta administrantes non solum peccare mortaliter, sed etiam incurrere irregularitatem; ut sunt textus expressi de Excommunicatione in *cap. 2. De Cleric. excom. interd. ministr. in cap. 15. qui de Sent. Excom. & in cap. Illorum. eod. tit. in 6. De Suspendo in cap. 1. d. tit. de Sent. Excom. in 6. nec non in cap. 1. De Sent. & re judic. in 6.**

in 6. Prout de Clerico interdicto personaliter ministrante actum sui ordinis, vel in loco interdicto loquuntur iidem text. in cap. 15. qui. Et in cap. 15. cui. De Sent. Excom. in 6. faciunt etiam cap. Si quis Episcopus l. 2. c. 1. q. 3. & cap. Apostolica. De Clerico Excom. ministr. & Salmanticenses in tract. de Censuris tract. 10. cap. 8. num. 67. ubi id ampliant, siue Sacerdos excommunicatus sit publice denunciatus, siue non; ajunt enim: *Igitur qui majori excommunicatione est innodatus, qui suspensus, interdictus personaliter, vel in loco interdicto actum majoris ordinis exercet, seu qui ordini majori aut ex jure Divino, vel Ecclesiastico, vel consuetudine Ecclesie est annexus, sit irregularis, etiam si non sit denunciatus; quia quod toleratus sit, nihil potest quod in favorem ejus vergit; siquidem per hoc, quod ipsum toleret Ecclesia, in nullo voluit eum celebrare; ut ex Extravag. Martini V. & Concilii Constantiensis, multoties diximus.* Verum & illud est attendendum, quod excommunicatus fuerit excommunicatione majori; nam si minori tantum exercens actum ordinis, & ministrans Sacramenta, etsi peccet mortaliter, non incurrit irregularitatem. Salmanticens. d. cap. 8. n. 66. Et notant mea Erotemata Edit. 2. cap. 131. num. 13. & ibi tex in cap. Si celebrat. De cleric. excom. interd. ministr. Concludendo itaque hanc internam necessariam dispositionem Sacerdotis ministrantis Extremam Unctionem, debet ipse esse liber à censuris, & immunis à mortali peccato, quo (quod Deus avertat) si se pollutum agnoscat, oportet, ut vel Confessione Sacramentali (si potest) se purificet, vel actu perfectæ contritionis, ne ministrando Sacramentum novo peccato se coinquinet. Gobat. d. tract. 1. num. 55. Pasquez. disp. 136. cap. 1. Eminent. Card. de Lugo de Sacram. in genere disp. 8. num. 145. Salmanticenses eod. cursu de Sacram. in gener. tract. 1. cap. 7. n. 94. & 95. advertentes in supposito casu maculat conscientiam, sufficere contritionem, quia de actuali Confessione Sacramentali præmittenda, si præmitti possit, non extat præceptum, nisi ubi agitur de suscipiendo Sacramento Eucharistiae ex Concilio Trid. sess. 13. De Vener. Euchar. Sacram. Can. 11. Hæc de prima circumstantia.

Quod ad secundam. Dispositio externa requisita in Sacerdote Extremam Unctionem daturò triplex est, Una antequam incipiat Sacramentum ministrare, alia dum ministrat; tertia cum compleverit ministrare. Antequam Sacerdos ministrare incipiat hoc Sacramentum, debet induere superpelliceum & Stola; prout præcipit Rituale Romanum in Rubrica de Ordine Ministran. Sacram. Extr. Unction. Quid sit Stola? quid significet? in quibus ministeriis Sacris sit adhibenda? & à quibus personis? necesse non est hic explicare, cum de his omnibus abundè dixerim in meis Decisionibus de Venerabili Eucharistiae Sacramento Decis. 30. num. 12. & seqq. ubi studiosus recurrat; At de superpelliceo, siue Cotta quatuor sunt scienda, Etymologiam nominis, & Materiam, Formam, & Antiquitatem. Superpellicium, seu Cotta, quam induunt Sacerdotes in Sacramentis ministrandis, & alii clerici in psallendis divinis horis, & in Ecclesiasticis functionibus peragendis, ideò vocatur Superpellicium, quia, ut ait Durandus lib. 3. cap. 1. antiquitus Deo mancipati portabant vestes pelliceas, de pellibus animalium confectas, vulgò camozze, ut etiam nunc induunt plures Regulares subtus tunicam, ad repræsentandum, quod Adam post peccatum vestibus pelliceis indutus fuit, & quia de-

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

super easdem vestes pelliceas Ecclesiastici perve-
tusti induebant Cottam, assumpsit ipsa hoc nomen
& etymologiam superpellicei. Magrius in His-
rolexic. Verb. Superpellicium. Ubi addit, vocari etiam
Cotta ex Græco vocabulo *κίττα*, tunicam signifi-
cante: vel ex Arabico *Kittan*, quod denotat li-
num, ex quo superpellicium conficitur. Materia
igitur, ex qua conficiuntur Cottæ, seu superpel-
licea, est linum mundum, & candidum, ad denotandū
ait Magrius ubi supra, candidum Angelorum indu-
mentum, quorum munditiam clerici imitari debent;
quippe qui non habent, ut reliqui Religiosi, ha-
bitum Sacrum, præter hoc superpellicium. Et
hæc est causa, ob quam Monachi, & alii Regula-
res intrant chorum ad recitandas Divinas horas
absque Cotta, illam autem induunt Canonici, &
alii Clerici Sæculares choro additi, dum ipsum in-
grediuntur, quia scilicet habitus Regularium con-
tinet in se benedictionem, ac spiritualitatem: Ve-
stes autem clericorum sæcularium non benedicun-
tur. Non est autem ignorandum quod scribit Ho-
norius in opere inscripto Gemma lib. 1. cap. 232.
videlicet quod in aliquibus Ecclesiis, juxta anti-
quissimam earum consuetudinem diebus Quadra-
gesimæ, & juniorum clerici utuntur Cottis La-
neis, quia ministri Ecclesiæ Regi Christo in humili-
tate præcipiuntur deservire. Et subdit Magrius
eodem Verb. Superpellicium, quod etiam Papa in
Quadragesima, & quando jejunatur fert vestem
candidam de lana, prout in aliis Pœnitentiæ fun-
ctionibus, ut in Processionibus Jubilæi, & dum vi-
sitat septem Ecclesias, vel quatuor Patriarchales in
anno Sancto.

Forma verò Cottæ consistit in latitudine, & in
longitudine. Latitudo ejus est amplissima, quia,
ut considerat Gemma de Antiquis Ritib. Missæ
d. lib. 1. cap. 232. Hæc Vestis laxa est, nam clericali
vita debet esse in elemosinis, & bonis operibus larga.
Et ne interrumpatur ejus latitudo fertur absque
manicis juxta antiquissimum usum Ecclesiæ, de
quo testatur Magrius ubi proximè dicens: In ali-
quibus Ecclesiis adhuc primævæ superpellicei forma
retinetur, nempe cum rotunditate antiquæ Planetæ
siue manicis, sub qua ex lateribus brachia extolluntur.
Regulares tamen omnes huius temporibus adhibent
Cottas cum manicis, ac etiam plures Capellani Præla-
torum, & Cardinalium; forsitan ut sint expeditiores in
inserviando ipsis, dum celebrant; sed talis forma ma-
nicata non est juxta usum primævæ, quem absque
manicis fuisse testatur etiam Illustrissimus, ac Re-
verendissimus Episcopus Sarnellius in ejus erudi-
tissimi Epistolæ Ecclesiasticæ rom. 2. Epist. 28. sub
num. 3. ubi allegat nostrum Ferrarium de Re Vesti-
aria, & commendat usum Cleri Sæcularis Patavini,
Veneti, ac Neapolitani, utentis Cotta absque
manicis, & ad habenda brachia expedita in fun-
ctionibus Sacris, laterales extremitates ejus super
humeros eleganter alligatas, & elevatas imponunt.
Longitudo Cottæ antiquis temporibus descendebat
usque ad talos, ideò vocabatur talaris, ut notat
Emin. Cardin. Bona Rer. Liturgicar. lib. 1.
cap. 24. in fin. ubi refert testimonium Step-
hani Tornacensis, qui vivebat anno Christi 1180.
& in Epist. 123. quam scribit ad Albinum Cardi-
nalem ait, ei mittere Superpellicium novum, candi-
dum, & talare. Successu verò temporis eadem su-
perpellicea cœperunt decurtari, ut demonstrat Con-
cilium Basileense celebratum anno 1431. in cujus
sessione 21. decernitur, quomodo Divinum officii-
um in Ecclesia sit celebrandū, & præcipitur Clericis

U 2

habe-

habere tunicas mundas, & superpellicea ultra medias tibias longa. Nunc vero adeo detruncata sunt, ut vix ad genua pertingant, ut testis est experientia, & addit idem Emin. Card. Bonas, quamvis talaris longitudo esset cum mysterio, ad denotandam perseverantiam in Sanctis operibus usque in finem, ut ait Gemma d. lib. 1. cap. 232.

- De antiquitate verò Cottæ, seu superpellicei Ecclesiastici si querimus, ea adeo vetusta est, ut non desint Auctores affirmantes, ejus usum ab Apostolis esse introductum. Audiamus Emin. Cardin. Bona in cit. lib. 1. cap. 24. num. 20. sic scribentem: Qui à temporibus Apostolorum usum superpellicei derivant, vetusta ei vocabula tribuunt; nam quidam esse Ephod contendunt, alii phelonium Græcorum, alii lacernum birrum, de quo in actis Cyprianis alii amphibalum, de quo Remigius in testamento ait: futuro Episcopo Successori meo Amphibalum album paschalem relinquo. Illud sanè certum est, tempore S. Hieronymi, ut ipse testatur lib. 1. adversus Pelagianos, omnem Clerum in Sacrificii consummatione candidis vestibus ministrasse. Porro Cottas, seu superpellicea ex lino albo fuisse in usu etiam apud Hebræorum Levitas, dum in Sacris functionibus occupabantur,prehenditur ex lib. 2. Reg. cap. 6. Vers. 14. nec non ex lib. 1. Paralipom. cap. 15. Vers. 27. ubi dicitur, quòd Rex David in solemnitate translatione Arcæ Domini in Sion, depositis regiis vestibus, incedebat inter Levitas, accinctus Ephod lineo; quod quidem Ephod erat in duplici differentia: Unum erat polymitum, quod vestiebatur à solo Pontifice, ut habetur Exod. 28. 30. aliud erat byssinum, idest factum ex candidissimo lino, ad instar nostrorum superpelliceorum, seu Cottarum, & isto superinduebantur omnes Levitæ, & vocabantur etiam Stola byssina, prout in d. lib. 1. Paralipom. cap. 15. Vers. 27. ibi: Porro David erat indutus stola byssina, & universi Levitæ, qui portabant Arcam: si quidem non erat illicitum etiam Laicis induere Ephod lineum, quò se supervestiebant ipsi Levitæ; prout nostris temporibus Laici cantores induunt se superpelliceis, seu Cottis dum cantant simul cum clericis Missas, aut Vesperas solemnes, quod videmus observari hic Patavii in Basilica Divi Antonii, & Venetiis in Basilica Ducali Sancti Marci. De prædictis testatur Saliarius ad Annum Mundi 2990. n. 26 & ante Christum An. 1063 ita scribens: Cum Levitis nulla propria vestes divinitus assignatæ fuerint sicut Sacerdotibus, potuerunt laici, modò ne in contemptum Levitici status, iisdem cum illis uti vestibus, utpote non Sacris, quales erant stola byssina, quibus inter ministrandum, & cantandum utebantur; qualia sunt SUPERPEL-
LICEA, quibus nunc alii præter clericos uti solent, & quidem sine culpa, aut reprehensione cuiusquam, præsertim in supplicationibus, & pompa solemniori, qualem vidimus Parisiis non semel cum Sancta Virginis Genovesæ ipsa à Laicis in stola byssina multo cum apparatu deferrentur. Duo ex his omnibus veniunt colligenda: Unum eruditionis, quòd usus Cottarum, seu superpelliceorum excedit annos duos mille, & septingentos, quales decursi sunt à tempore Regis Davidis: Alterum instructionis, quòd non licet Sacerdoti ministrare Sacramentum Extreme Unctionis absque Cotta, seu superpelliceo, ac
19 Stola, sub pœna peccati mortalis, ut ex Suarezio, & Naldo firmat Bonacina de Extrema Unctione disp. 7. punct. 6. n. 9. Thomas Tamburin. de eod. Sacram. lib. 6. c. 1. §. 4. n. 1. & Gobatus d. tract. 8. n. 927. & 928. qui prudenter subdit: Ego quidem non excusarem

à mortali, qui id faceret sine necessitate; non tamen dubito, quin, si nequeant haberi vestes, sit satius ire ministratum, ministrareque sine superpelliceo, & stola, saltem in casu, quo aeger non suscepisset aliquod Sacramentum, nec posset absolvi Sacramentaliter, eò quòd non sciatur dedisse signa contritionis. Idem docet Quintanadvenas de Extrem. Unct. singular. §. num. 4. cui consentit P. Tamburin. ubi proximè, reddens hanc rationem: Quia in hoc Sacramento levis judicandus est defectus vestium, quare ille cedere debent solida decumbentis utilitate. Igitur in casu necessitatis, si infirmus esset jam jam animam expiraturus, adesset Sacerdos cum Oleo Sancto, sed non haberet secum Cottam, nec Stolam, posset sine illis inungere infirmum.

Alia externa dispositio necessaria in Sacerdote cum incipit ministrare infirmo Extremam Unctionem est, ut recitet primitus Orationes positas in Rituali Romano; addit idoneus minister, qui ei respondeat, & habeat cereum accensum. Quo ad Orationes, vel intelligimus de integris Psalmis Pœnitentialibus: Et horum recitatio non est de præcepto ante Unctionem Sacramentalem, sed ex consilio, si tempus, & qualitas infirmi permittat; puta si agatur de Religioso, aut de Moniali, nam adstantibus fratribus, vel fororibus prudens Confessarius potest eos invitare ad eorundem Psalmorum recitationem, & Litaniarum, quibus completis furret ad inungendum infirmum, seu infirmam, & ita observari in Societate Jesu à suis Religiosis testatur Gobatus d. tract. 8. num. 924. & P. Thom. Tamburin. d. lib. 6. de Extrem. Unct. cap. 1. §. 4. num. 1. at apud seculare talis recitatio raro fieri contingit. Si verò loquamur de aliis antecedentibus orationibus, quas ponit Rituale Romanum, nempe Adjutorium nostrum &c. Introeat Domine Jesu Christe &c. Confiteor, &c. Misereatur &c. cum aliis sequentibus usque ad primam unctionem oculorum, concors est DD. opinio, quòd hæc prætermitti non possunt absque culpa mortali à Sacerdote hoc Sacramentum ministrante; nisi infirmi vita evidenter deficeret per momenta, & tempus non sufficeret ad illas recitandas; tunc enim eis ommissis licitum foret incipere ab unctione oculorum, proseguendo velociter per alios sensus. Ita Gobatus ubi supra num. 925. Tamburin. d. §. 4. num. 1. & ibi Quintanadvenas de Extrem. Unct. singular. §. num. 4. Quo ad ministrum, seu adjutorem, is debet esse Clericus, vel etiam pius Laicus, nunquam tamen scemina, neque Sanctimonialis: absolute enim ex dispositione Sacrorum Canonum scemina arcentur à functionibus sacris; & præcipue ab inserviando in Sacrificio Missæ, & in ministerio Sacramentorum, ut advertunt Quintanadven. ubi supra singular. 6. Tamburin. d. lib. 6. cap. 3. §. 4. & post Suarez & Layman. Gobatus d. tract. 8. num. 926. & à me probatum fuit De Sacram. Pœnitentie Decif. 27. num. 15. Ideo deficientibus Clericis, laicisve scientibus respondere orationibus Ritualis, ipse Sacerdos respondebit sibi. Excipe recitationem Confiteor &c. quam non extantibus viris, etiam scemina recitare poterunt, potissimum si infirma sit Sanctimonialis; tunc enim Abbatis illam recitabit, prout servatur in Praxi, quando defertur Sacrosancta Eucharistia Monialibus infirmis.

Quo ad cereum accensum, iste quoque est adhibendus à Sacerdote in ministrando hoc Sacramento Unctionis Extreme; præcipit enim Rituale Romanum, quòd Sacerdos parari curet apud infirmum
(præter

(præter alia) ceream item candelam, quæ deinde accensa ipsi ungenti lumen præbeat. Quapropter errat Tamburinus d. lib. 6. cap. 1. §. 4. num. 2. scribens: Hoc Sacramentum ministrare sine lumine non esse peccatum, ut notat Quintanadvenas de Extr. Unct. singul. 5. siquidem Quintanadvenas ibid. num. 1. ait: Nefas erit illud sine lumine deferre, & ministrare; subdit tamen, quod culpa erit tantum venialis; idemque asserit Possévin. de offic. Curati cap. 9. num. 12. Barbosa de Parocho cap. 22. num. 44. & Gobatus d. tract. 8. num. 927. excepto semper casu necessitatis, & deficientis cerei, ut dictum est de superpelliceo. Porro antiquitus Oleum Sanctum deferrebat de Ecclesia ad domum infirmi cum lumine, ut legitur in Conciliis Synodalibus relatis per Quintanadvenam, & Gobatum ubi supra; sed inter nos hodie id non est in usu.

Ultima externa dispositio in Sacerdote ministrante hoc Sacramentum concernit ea, quæ facere debet, cum compleverit ejus administrationem. Hæc autem innuitur ab eodem Rituali Romano post ultimas preces Extremæ Unctionis his verbis: Admoneat domesticos, & ministros infirmi, ut si morbus ingravescat, vel infirmus incipiat agonizare, statim ipsum Parochum accerant, ut morientem adjuvet. Ex his resultat dispositio, & promptitudo, quam debet habere Parochus, post ministratam Unctionem Extremam, dum infirmus incipit agonizare, eidem assistendi, & illum adjuvandi ad bene moriendum. Quor & quibus rationibus debeat Parochus personaliter assistere agonizantibus, & moribundis suæ Parochiæ, dictum fuit Anno 1684. in casu Prudentiali mensis Septembris; ad quem locum, & ad ea, quæ ibi scripsi, utile erit recurrere. Cæterum circa hanc dispositionem, & necessitatem iterum dico: Parochum, seu Sacerdotem, à quo Extrema Unctio ministrata fuit infirmo, debere ei assistere, dum in agonia est; Primo, quia excessivum est diaboli odium, & ingens ejus conatus in puncto mortis, ut rapiat animam morientis, & ideo de ea ait Apostolorum Princeps 1. Petr. 5. 8. Adversarius vester diabolus, tanquam leo rugiens circum, querens quem devoret. Et S. Joannes in Apocal. 12. 12. Descendit ad vos diabolus habens iram magnam. Refert Illustrissimus, ac Reverendissimus Episcopus Sperellus in lib. de Protect. Deiparae serm. 2. num. 19. quod iter agente Sancto Antistite Anselmo cucurrit lepus ad ipsum, à canibus infectus, quem ad se recepit, & ait: sicut canes anhelant hunc leporem discerpere, sic diaboli animas morientium arripere insulant. Secundo, quia licet dispuent Theologi, an omnibus morientibus visibilis diabolus appareat, ut disquirat Bartholom. Sybilla in Speculo peregr. quest. Decad. 3. quest. 6. cap. 10. probabilior est opinio affirmativa; ut legitur de S. Martino, qui in agonia videns diabolum ad se accedentem dixit: Quid adstas cruenta bestia? nihil in me funeste reperies. Idem de S. Odilone Abbate scribit Eminen. Card. Baronius Anno 1048. num. 3. nec non de Summo Pontifice Stephano X. Anno 1058. num. 6. ac etiam de S. Eleazaro Comite Anno 1223. n. 69. Quapropter valde proficua ipsi agonizanti erit præsentia Sacerdotis, seu Parochi ad terrendum, & fugandum diabolum, ut ego testare possum de me ipso, qui assistens adolescentulæ Sanctimoniali Capuccinæ agonizanti Anno 1679. vix egressus de cella, clamore magno ab ipsa revocatus fui, dicente ab Pater? ab Pater? horrendum dæmonem

video ad me accedentem. Ego autem in illico reversus aqua benedicta eam aspersi, & confortatus fuit; cadebant enim sudores magni ex ejus fronte, & tota tremebat subdens, Vestra reverentia ingrediente diabolus ausugit. Steti apud illam orans, & non multo post suaviter expiravit in Domino. Tertiò, quia etiam non omnibus agonizantibus reddat se diabolus visibilem, satagit tamen omnes tentare, vel de desperatione eos, qui male vixerunt, vel de vanagloria illos, qui bonam vitam fecerunt, ut aliquando ipsum diabolum dixisse refert P. Paulus Segnerius in Christiano Instruendo part. 3. serm. 23. num. 15. Quarto, quia oportet in extremo vitæ suggerere moribundis, ut saltem in corde eliciant actus Fidei, Spei, Charitatis, Humilitatis, ac conformitatis Voluntati Divinæ, ut advertit idem P. Segnerius in Parocho Instruendo c. 24. & in his actibus promovendis præsentia Parochi, ejusque pietas, ac virtus non solum utilis, sed necessaria existimatur; Laici enim parum callent horum virtutum vim, atque methodum. Quintò, quia Parochus, seu Sacerdos, qui infirmo Oleum Sanctum præbuit, ut plurimum ejus audivit confessionem, & latebras conscientie penetravit, unde aptior est ad eum defendendum à diabolicis suggestionibus vel odii, vel avaritiæ, vel impuditiæ, vel alterius iniquitatis, ad quam infirmus ipse fuit propensus; siquidem ut ex Alcuino notat P. Cornelius à Lapide in Genes. cap. 3. Vers. 15. super illud, & tu insidiaberis calcaneo ejus, certinos omnes esse debemus, quod Diabolus insidiatur calcaneo nostro, quia extremum vitæ nostræ acriter oppugnat. Tandem Sexto, quia diabolus pertinet ipsasmet vestes Sacerdotales, & aspectus superpellicei, ac stola, quæ adstat indutus Parochus, seu Confessarius eidem agonizanti, fugat dæmones. Sic eleganter probat Episcopus Arelus in tract. de Tribulatione lect. 16. num. 36. referens fugam Angeli exterminatoris, scilicet diaboli, qui in deserto occiderat supra quatuordecim millia Hebræorum murmurantium adversus Moysen, & Aaron; fugit enim statim ac Aaron vestitus Pontificalibus indumentis inter morientes ingressus fuit; de his enim loquens Spiritus Sanctus in lib. Sapient. cap. 18. Vers. 24. ait: His autem cessit, qui exterminabat, & hæc extimuit; nempe vestibus Sacerdotalibus, ut declarat ibi Glossa ordinaria inquires: Vera indumenta veri Sacerdotis intellexit, & his cessit.

Quò ad tertiam circumstantiam principalem, observandam in Extremæ Unctionis Sacramento administrando, hæc respicit munditiam loci, in quo administratur. Idcirco non est ignorandum, quod apud Græcos infirmi inunguntur in Templo, ad quod se deferri currant ut plurimum, ut testatur Ivenim in Comment. Historie Dogmat. de Extrema Unct. q. 11. quest. 1. allegans Goarium in Notis ad Sancti Olei offic. ita dicentem: Imò & agroti plerique è plebe, aliorum manibus, & ope ad Ecclesiam se deferri student, scilicet ut Extrema Unctionis ibi Sacramentum recipiant. At etiam apud Latinos antiquitus erat in usu, præcipue inter pios, ac Religiosos viros, infirmis ad Ecclesiam delatis in ea Oleum Sanctum ministrare; pro majori erga hoc Sacramentum reverentia. Hoc servatum esse à S. Malachia scribit S. Bernardus in ejus vita cap. 31. his verbis: Interea jubet se (S. Malachias) Sacro Oleo ungi, exequente conventu Fratrum, ut solemniter fieret, non sustinuit ut ad se ascenderent (è Templo in cubiculum) sed ipse descendit ad

dit ad eos. Abbatem Monasterii B. Mariae Virginis de Trappa in Gallia, hac nostra aetate, Monachis suis in Templo Extremam Unctionem ministrare subdit Ivenim ubi supra, addens, quod & ibi, prout & apud nos his temporibus, privatis in domibus administratur infirmis, & quidem in lectulo decumbentibus, si prae morbi iniquitate alio decentiore in loco inungi non possint.

Igitur circa locum administrationis procuranda sunt à Sacerdote ea omnia, quae praecipit Rituale Romanum in d. Rubr. de Extr. Unct. in princ. his 28 verbis: *Sacerdos hoc Sacramentum ministraturus, quatenus fieri poterit, parari curet apud infirmum Mensam mappa candida coopertam; itemque Vas, in quo sit bombacium, seu quid simile (puta stuppam) in septem globulos distinctum, ad abstergendas partes inunctas: medullam panis ad detergendos digitos, & aquam ad abluendas Sacerdotis manus: ceream item candelam, quae deinde accensa ipsi ungenti lumen praebat. Denique operam dabit, ut quanta poterit munditia, ac nitore hoc Sacramentum ministretur.* Quapropter quinque debent esse in loco praeparata. 1. Mensa cooperta mappa munda. 2. Vas, seu lebes cum septem globulis bombacii, seu stuppae, deferendis postea per Sacerdotem ad Ecclesiam, & comburendis in Sacrario. 3. Medulla panis, & aqua ad abstergendos digitos Sacerdotis, ac manus lavandas. 4. Candelam ceream accendendam. 5. His addenda aqua benedicta cum aspersorio ad benedicendum cubiculum, & infirmum, ut mox subdit Rituale eod. loco. Crucem quoque, seu imaginem Crucifixi ab aegroto deosculandam.

Hac fere omnia licet conspiciere in miraculosa 29 Extrema Unctione per ipsum Salvatorem nostrum CHRISTUM JESUM exhibitam Beatae Liduvinae Virgini, quam ex Surio, & ex Ribadeneira die 14. Aprilis describit Bagatta in admirand. tom. 2. lib. 3. cap. 5. num. 2. his verbis: *Moritura Beata Liduvina vidit ad se venientem Dominum IESUM cum Sanctissima Matre sua, & duodecim Apostolis, multisque & Sanctis, & Angelis. Sedit autem Christus ad lectuli ejus dexteram, Beatissima Maria ad sinistram, alii in orbem honestissime eam cingentibus. Vidit etiam mensulam ornata, & in ea Sacri Olei Vasculum elegantissimum, crucem quoque pulcherrimam, & cereum valde luculentum. Erat tum corpus Virginis innumeris angoribus à vertice usque ad pedes oppressum, & afflictum. Et ecce sentit ab ipso Salvatore Sacerdotalibus induto vestibus, loca corporis sui omnia perungi, quae in morituris Sacro Oleo ungi solent; sed nulla audit Salvatorem verba proferentem. Inde CHRISTUS ponit in manu ejus cereum, eumque tenet cum Matre sua, Cruce illic invisibiliter permanente, donec exhalaret spiritum. Hac ille. Mors utique felicissima; & notet Lector, in praedicta miraculosa Unctione, B. Liduvinam non audisse Salvatorem verba proferentem: quia verba formae hujus Sacramenti sunt deprecatoria ad Deum pro remissione peccatorum; ipse autem Salvator est qui peccata remittit, & ut ait Apostolus Joannes Epist. 1. cap. 2. Vers. 2. ipse est propitiatio pro peccatis nostris.*

Quod ad Quartam, & Ultimam circumstantiam attendendam à Parochis, seu aliis Sacerdotibus in ministranda Unctione Extrema, hac versatur circa tempus infirmitatis in quo ipse infirmus est inungendus. Debet igitur Minister hujus Sacramenti cavere à duobus extremis, videlicet ne sit

nimis properus, & ne sit nimis tardus in dando Oleo 30 Sancto. Non debet esse nimis properus, prout faciebat Parochus quidam, de quo Quintanadven, tract. 5. singul. 7. refert, quod in initio cujuscumque morbi ungebat infirmum, ut se ab hac cura expediret. Ex hac acceleratione dandi Oleum Sanctum in principio infirmitatis etiam levis, duo oriuntur inconvenientia: Unum est, quod ipse Parochus Peccat mortaliter, siquidem transgreditur praecipitum Concilii Tridentini, ac Florentini, à quibus statuitur, ut hoc Sacramentum detur infirmis in periculo mortis existentibus; & offendit rationem ipsius Sacramenti, quod institutum est tanquam extremum remedium hominum infirmorum, & morientium, quo in gravissimo mortis periculo juventur, & ad gloriae introitum, quoad fieri potest, disponantur; & ideo sic prope inungens lethaliter peccare advertunt Suarez, in 3. part. D. Thom. tom. 4. disp. 42. Sect. 2. num. 4. Sotus in 4. dist. 23. art. 2. Miranda tom. 1. quaest. 49. art. 2. Quintanadven, d. tract. 5. singul. 7. & Gobatus tract. 8. num. 874. Imò talis Parochus, aut Sacerdos, qui crederet, licitum esse inungere infirmos levi morbo laborantes Oleo Sancto, incideret in haeresim Calvinii, 31 asserentis lib. 4. Institut. cap. 19. de Ult. Unct. num. 25. S. Jacobum voluisse, omnes infirmos inungi, prout refert Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 37. quae in veteri habetur part. 5. tract. 3. resol. 95.

Alterum inconveniens ex nimia hac acceleratione est; quod Sacramentum Extremae Unctionis remanet invalidum, ut ex Suarezio, Himbertio, Granado, Palao, & aliis probat idem Diana in cit. tom. 2. Coordinato tract. 4. resol. 38. desumpta ex antiquo part. 9. tract. 6. resol. 44. in qua plura argumenta facit pro dicta nullitate; & praecipue, quia Extrema Unctio est Sacramentum exeuntium, & ut loquitur Concilium Tridentinum Sess. 14. in proximo de Extr. Unct. institutum est à Christo Domino, ut finem nostrae vitae tanquam firmissimo quodam presidio muniret adversus diaboli insidias. Ergo supponit, non esse ministrandum aliis, quam iis, qui in fine vitae esse creduntur. Ex quibus inferit Diana de resol. 38. in fin. cum Quintanadven, & Amico, quod si data fuisset Extrema Unctio in 31 principio levis infirmitatis, quae postea transiret in periculosam, ac mortalem, deberet aegrotus nectum Oleo Sancto inungi, ex praesupposita nullitate primae Unctionis.

Porro ex nimia tarditate Parochi in dando Oleo Sancto, sequuntur duo alia inconvenientia, quando scilicet adeo tardat, ut aegrotus sit privus, ac destitutus sensibus, rationisve usu, dum inungitur. Primum inconveniens est, quod ipse 34 Parochus sit reus peccati mortalis ob hanc suam negligentiam, & tarditatem. Ita Catechismus Romanus, jussu B. Pii V. Papae editus de Sacram. Extr. Unct. cap. 9. ibi: *In quo tamen gravissimè peccant, qui illud tempus aegroti ungenti observare solent cum jam omnis salutis spe amissa, vita, & sensibus carere incipiat.* Ita quoque mortalis culpa reum faciunt Parochum, ut supra tardantem Naldus Verb. Extrema Unctio num. 1. Quintanadven, d. tract. 5. singular. 8. num. 3. Gobatus d. tract. 8. num. 874. in fin. & Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 36. & 37. in quarum prima prudenter notat, (quod experientia

rientia nos docet) parentes, ut plurimum, amare magis corpora, quam animas infirmorum; & ideo, quando agitur de Extrema Unctione illis ministranda, clamant, & usque ad ultimum differre volunt. Quapropter Parochus non acquiescat negativæ parentum infirmi inungendi, cum videt eum in periculo mortis constitutum, nec flectatur eorum contradictionibus, sed consulat suæ conscientiæ, & animæ ægroti, ipsumque hoc Sacramento muniat; obijciatque illis quatenus opus sit, exemplum S. Malachia descriptum à S. Bernardo Abbate, & relatum à Surio in vita ejusdem Sancti Malachia tom. 6. die 5. Novembr. pag. 34. tum à Gobato d. 35. tract. 8. num. 934. his verbis: *Habitabat Vir nobilis in vicinia Benchoensis Monasterii, cujus uxor cum ægrotaret ad mortem, rogatus Malachias ut descenderet, priusquam moreretur, infirmam uncturus Oleo; descendit, & intravit ad eam; & cum pararet ungere illum, visum est omnibus differendum usque mane, erat enim Vespera. Acquivit Malachias, & data benedictione super agram exivit cum his, qui secum erant. At verò post modicum subito clamor factus est, & strepitus multus per totam domum; siquidem insomniuit, quod mortuus esset. Accurrit Malachias tumultu audit, & secuti sunt eum discipuli ejus, & accedit ad lectum; ut verò expirasse comperit, consternatus est animo, sibi imputans (notent Parochi) quod fraudat gratia Sacramenti obierit, & elevatis manibus: Obsecro Domine, inquit, insipienter egi. Ego, ego peccavi, non ista, qua noluit. Hac dicens contestatus est in audientia omnium, nullam se recepturum consolationem, nullam requiem daturum spiritui suo, nisi quam tulerat, liceret gratiam restituere. Prosequitur Auctor narrare, quod S. Malachias totam noctem consumpsit in lacrymis, & oratione; & mane facto, quæ fuerat mortua, aperuit oculos, ac revixit; Sacramentum Extremæ Unctionis recepit, cujus virtute etiam corporis sanitatem obtinuit. Oh quanti moriuntur, prout hæc mulier ob tarditatem Curatorum sine Extrema Unctione, qui non refurgunt ad illam recipiendam!*

Inconveniens secundum ex eadem tarditate est, quod quamvis ægroti non moriantur sine hoc Sacramento, illud tamen obtinent cum minori fructu, dum inunguntur, quando rationis usum amiserunt, & sensibus sunt destituti. Plures sunt rationes hujus inconvenientis demonstrativæ. *Prima*, quia detrahitur reverentiæ hujus Sacramenti, cum nullam erga illud possit exercere agonizans, nesciens quid agatur. *Secunda*, quia privatur robore, & auxilio ad resistendum tentationibus diaboli. *Tertia*, quia defraudatur spe salutis corporalis; quamvis enim hoc Sacramentum supernaturaliter juret ad recuperandam sanitatem, non tamen est contentaneum expectare tempus, in quo necessarium sit miraculum ad sanitatem obtinendam; nam hoc est quodammodo tentare Deum, & virtutem Sacramenti velle experiri. Ita Pitigianus apud Dianam Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 36. ubi etiam Sorus in 4. Sent. dist. 23. q. 2. art. 2. & Joan. de la Cruz, in direct. Conscien. part. 2. dub. 3. concl. 3. Quibus adhærent Quintanadvenas d. tract. 5. de Extrem. Unct. singular. 8. Gobatus eod. tract. 8. n. 876. & 936. ac Bonacina disp. 7. quest. Unica punct. 5. num. 7. ubi plurimos hoc idem docentes cumulat.

Postremò corollarii gratia, circa hanc circumstantiam temporis duo scitu digna sunt obiter notanda, *Unum*, quod in Hispania ex Concilio To-

letano XIII. Oleum Sanctum dari debebat infirmis illud postulantibus, & dum essent mentis compotes, quia si supervivebant, ac sani fierent, remanebant, perpetuo Dei obsequio dedicati. Ita Magrius in Hierolexic. Verb. Oleum Sanctum col. 2. Alterum, quod tempore generalis, localisque Interdicti prohibita est Extrema Unctio per tex. in cap. Quod in te. De Pœnit. & Remissi. nisi infirmi sint Privilegiati, quales sunt Religiosi, & nisi non potuissent recipere Sacramentum Pœnitentiæ; in hoc enim casu, cum Extrema Unctio per solam attritionem infirmi apta sit deletere peccata etiam mortalia, consentiunt omnes Doctores, quod possit etiam hoc tempore iisdem infirmis ministrari. Suarez de Extrem. Unct. disp. 41. sect. 1. num. 19. Tamburin. eod. tract. lib. 6. cap. 4. Diana part. 3. tract. 4. resol. 170. nec non part. 5. tract. 10. resol. 78. repositus in Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 32. & 33. ubi alios DD. allegat,

DECISIO LXXV.

ARGUMENTUM.

Utrum Parochus moribundus, deficiente quocunque alio Presbytero, possit sibi ipsi ministrare Sacramento Extremæ Unctionis? disputatur in hac Decisione. Tres rationes Dianæ pro negativa opinione. At pro Affirmativa, quæ amplectitur, rationes decem ex Theologia, Jure Canonico, Scriptura Sacra, ac Medicina desumptæ.

SUMMARIUM.

- 1 Parochus moribundus, absente omni alio Sacerdote, an sibi possit ministrare Oleum Sanctum?
- 2 Rationes pro negativa opinione. Et num. 4. pro affirmativa.
- 3 Baptizare seipsum nemo potest. Et num. 28.
- 5 Sacramentum ibi fit, ubi est debita Materia, Forma, & Minister.
- 6 Plus cui licet, non est prohibitum minus.
- 7 Eucharistiæ extra Missam de per se Sacerdos sumere potest.
- 8 Medicus ægrotans an sibi ipsi possit mederi?
- 9 Asclepiadis Medici cura, & mors.
- 10 Medicina spiritalis est Extrema Unctio.
- 11 Esse primum habens debet habere primum frui.
- 12 Executor testamentarius quando possit retinere sibi eleemosynam relictam pro pauperibus?
- 13 Sacramenta sunt capitale pretiosissimum comparatum meritis Christi.
- 14 Sacerdotes sunt tanquam Executores testamentarii Christi.
- 15 Causa, quæ possent impedire, ne Sacerdos sibi det Extremam Unctionem.
- 16 Sacerdotis officium est petere à Deo veniam de peccatis.
- 17 Papa potest sumere pro seipso Indulgentiam aliis concessam.
- 18 Presbyteri sunt ministri Extremæ Unctionis.
- 19 Ministri in Sacramento Matrimonii sunt ipsi sponsi. Et num. 32.
- 20 V. duo ab Eliseo ditare Oleo Mystico significatio.

- 21 Humanior sententia amplectenda, ubi jus non contradicit.
- 22 Dubia in benigniorem partem resolvenda.
- 23 Interpretatio plenissima facienda est in beneficiis.
- 24 Pluralis numerus significat etiam singularem.
- 25 Latrones, id est unus ex latronibus blasphemabat Christum.
- 26 Persona una, & eadem potest gerere vicem duarum.
- 27 Extrema Unctio datur per verba deprecatoria ad Deum.
- 28 Baptizare seipsum cur nemo possit? redditur ratio.
- 29 Absolvere sacramentaliter seipsum nullus valet. Et cur?
- 30 Sacramenta consentientia in usu quando requirant ministrum alium à suscipiente?
- 31 Confirmare, nec ordinare seipsum nullus potest.
- 32 Opinio damnata, de relinquenda tutiori circa Sacramenta.
- 33 Opinio tutior, & probabilior quænam sit?
- 34 Opinio minus probabilis in Extrema necessitate eligi potest.
- 35 Medicina dubia adhiberi potest agro periclitante.

Sed antequam à causa efficiente ad suscipientem transeamus, videlicet à Ministro hujus Sacramenti ad subjectum, seu pers. nam, cui est conferendum, resolvenda est satis curiosa quæstio attingens eundem Ministrum, quæ est hujusmodi. Parochus in montanis curam, & residentiam habens distat ab aliis Ecclesiis, per quatuor milliaria, & ultra. Nullum habet Sacerdotem, à quo tempore suæ infirmitatis Sacramenta recipiat, nisi aliquem ex comparochis distantibus sibi asciscat. Hunc Parochum ex abrupto aggreditur mortalis morbus angina, seu inflammatio maxima faucium, & laryngis; adeo ut paucas post horas moribundus efficiatur, cum totali respirationis, & deglutionis impedimento. Sentiens se penitus suffocari, nec habere tempus expectandi alium Sacerdotem, animam suam Deo, omni meliori modo, quo potest, commendat; & habens in cubiculo Oleum Sanctum, sibi ipsi cum illo dat Extremam Unctionem, solitos sensus inungens proferendo formam consuetam, *Indulgeat mihi Dominus*, & dicendo *quidquid per visum*, (absque sensu respectivè, dum illos inungit) deliqui. Quæritur, an validè, & licitè prædictus Parochus Sacramentum Extremæ Unctionis impertiat sibi? Ad hunc casum, quem solum Dianam, & Mercerus ab eo citatum examinare reperio, & quos refert Lezana in *Summ. p. 3. V. Extrema Unctio num. 18*. ab iisdem respondetur negativè, his rationibus. 1. Quia S. Jacobus satis indicat diversas esse personas infirmi, & Presbyteri uncturi, 2. Quia substantialiter mutatur forma quoad significationem Verborum, non enim idem est; *indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti. Et indulgeat mihi quidquid deliqui*. Sicut esset mutatio substantialis, si quis diceret *Baptizo me*, ut docet S. Thomas in 3. p. q. 66. art. 5. ad 4. 3. Quia Sacramenta, quæ perficiuntur ipso usu, requirunt ministrum à suscipiente diversum. Ita Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 41. desumpta ex veteri part. 5. tract. 3. resol. 95. ubi citatur Mercerus idem docens in 3. part. de Sacramentis quæst. 32. art. 5.

His tamen non obstantibus probabilior cen-
4 seo affirmativam opinionem; mihi enim videtur in

præmissis necessitatis casu, & deficiente omni alio Sacerdote, Parochum moribundum validè ac licitè sibi ministrasse Extremæ Unctionis Sacramentum ex sequentibus considerationibus, ac argumentis.

Primò, quia ubi intervenit Materia, Forma, ac Minister proprius uniuscujusque Sacramenti, ibi validè, ac licitè ministratur idem Sacramentum. Sed in hoc casu prædicta tria interveniunt; quia Parochus hic moribundus utitur Oleo Sacro, proferit solitam formam à Rituali præscriptam; & ipse est ex officio Minister hujus Sacramenti. Ergo absentibus aliis Sacerdotibus, validè, & licitè illud ministrat sibi.

Secundò: Cui licet, quod est plus, prohibitum non censetur quòd est minus. l. Non debet. ff. de Reg. jur. cap. Cui licet 5. eod. tit. in 6. Barbosa Axiom. 180. num. 2. ubi DD. Sed Sacerdoti, in aliorum absentia, licet sibi ministrare Sacrosanctam Eucharistiam extra Missam, ut probavi de Venerabili Euchar. Sacram. Decis. 29. & ibi Diana Coordinatus 7 d. tom. 2. tract. 2. resol. 39. collecta ex veteri part. 11. tract. 7. resol. 42. Emin. Card. de Lugo de Euchar. disp. 18. n. 28. & de Lauræ eod. tract. disp. 24. num. 67. & 68. Ergo etiam Sacramentum Extremæ Unctionis sibi ipsi præbere, licebit, potissimum in casu extremæ necessitatis.

Tertiò: Nemo inficiatur, licitum esse Medico sapienti, sibi, dum ægrotat, præscribere, ac porrigere medicinam. Ita notat Zacchias in Q. Q. Medicolog. tom. 1. libr. 6. tit. 1. quæst. 7. num. 31. & ratio manifesta est; quia qui scit, & potest mederi aliis, non censetur prohibitus mederi sibi. Imò Medicus tanquam talis obligatus videtur, ad sibi ipsi medendum; juxta illud adagium à divino Redemptoris ore prolatum, *Medice cura te ipsum. Luc. 4. 23*. Hinc de quodam Aesclepiade Medico scribit Plinius libr. 25. cap. 2. quòd se jactabat nullius alterius Medici ope indigere, & seipsum sola arte sua ab omni infirmitate præservare, nec vanum locutus, quia ad summam pervenit senectutem, & de scala prolapsus obiit non ex infirmitate, sed ex illusione capitis in terram. Sacramentum Extremæ Unctionis est medicina à Christo Domino instituta ad alleviandam animam fidelem ab infirmitate tum spiritali ob reliquias peccatorum, tum corporali urgente aliquo gravi morbo, ut declaratum est in Sacro Concilio Tridentino sess. 24. de Extr. Unct. cap. 1. Medicus ordinarius pro hoc pharmaco cœlesti exhibendo fidelibus periculose ægrotantibus est omnis Sacerdos quo ad characterem: & omnis Parochus quo ad officium, ac Jurisdictionem. Sicut igitur prædictus Parochus est Medicus ordinarius spiritalis pro danda hac cœlesti medicina Extremæ Unctionis omnibus suis Parochianis graviter decumbentibus, poterit etiam eandem sibi validè, & licitè ministrare in extremo vitæ, potissimum absentibus aliis Medicis similibus, nempe Sacerdotibus, à quibus possit eam petere, & obtinere. Facit dictum Baldi in l. Si plures, C. de Condit. insert. videlicet *Qui habet primum esse, habere debet primum frui*. In ordine medendi infirmis in anima, & in corpore cœlesti hoc Sacramentum, primus omnium est Parochus, ut probatum est supra Decis. XI. num. 11. Ergo debet etiam esse primus in fruendo ejusdem Medicinæ beneficio in proposito casu, eam sibi ipsi applicando, sin ullus alius repeririatur Sacerdos, qui illam porrigat.

Quartò: Si quis relinquatur Sacerdos, qui illam porrigat mentarius cum facultate dispensandi magnam pecuniam

- pecunia quantitate pro elemosyna pauperibus, potest aliquam partem ejusdem pecunie sibi applicare, si verè sit pauper, & indigeat, ut docet S. Thomas 2. 2. *quest.* 32. *art.* 9. ad 3. & ibi Cardinal. Cajetan. Navarrus, Menochius, Vega, Cardin. Toletus, & alii Theologi, Canonistæ, ac Jurisconsulti, quos citat, ac sequitur Sanchez in *Decalog. libr.* 6. *cap.* 11. *num.* 54. cui adhæret Collegium Salmanticen. in cursu Theologiæ Moral. *tom.* 3. *tract.* 14. *de Contradict.* *cap.* 5. *de Testament.* *num.* 168. Hujusmodi facultatis duæ sunt principales rationes: Una, quòd ipse Executor non debet esse deterioris conditionis, quàm sint alii pauperes in recipienda ipsa elemosyna. Altera, quòd idem executor repræsentat duas personas; illam scilicet testatoris in elemosyna elargienda; & suam ipsius tanquam egeni in eadem elemosyna recipienda. *l. Unum ex familia*, §. *Sine falcidia ff. de Legat.* 2. Sanchez *d. num.* 54. Modò septem Sacramenta Ecclesiæ sunt capitale quoddam pretiosissimum comparatum Sanguine, ac meritis Jesu Christi Redemptoris nostri ad subveniendum indigentis spiritualibus totius Ecclesiæ, juxta illud Principis Apostolorum, *Scientes, quòd non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis &c.* Sed pretioso Sanguine quasi Agni immaculati Christi. *1. Petr.* 1. 18. Capitale hoc, seu thesaurum Christi Dominus elargiendum misericorditer animabus indigentibus consignavit Sacerdotibus, quos tanquam suos executores testamentarios ad hunc effectum constituit, dicente Apostolo Paulo: *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*, *1. Corinth.* 4. 1. Igitur Parochus moribundus, de quo in casu proposito, cum summe egeat auxilio thesauri prædicti, meritum scilicet Christi, ac ejus pretiosi Sanguinis per applicationem Sacramenti Extremæ Unctionis, cujus ex officio est distributor, poterit illud sibi applicare, quocunque alio Sacerdote deficiente, ad levamen suæ spiritualis indigentiae, ad obtinendam venialium culparum remissionem, ad corroborandam animam suam contra insultus diaboli, & ad alios saluberrimos effectus ejusdem Sacramenti consequendos: Si quidem nihil impedit, quòd duarum personarum vicem gerat: Unus tanquam Sacerdotis, & Parochi in dando sibi hoc Sacramentum; alterius, uti infirmi, & in extremo vitæ constituti, illudmet recipiendo.
- Quintò: Si quid obstarè ne Sacerdos in casu extremæ necessitatis neque validè, neque licitè sibi conferret Sacramentum Extremæ Unctionis, illud esset, vel ob irreverentiam Sacramenti, vel ob indecentiam status Sacerdotalis; vel ob incongruitatem verborum, quæ pro forma ejusdem Sacramenti proferuntur. Sed nullum horum dici potest intervenire, dum Sacerdos moribundus seipsum Sacramentaliter ungit. Non Sacramenti irreverentia quia devotè illud suscipit & illud sibi ministrat virtute characteris Sacerdotalis, & Pastoralis officii, quod habet. Non indecentia sui status, quia etiam Sacerdotibus graviter decumbentibus hoc Sacramentum conceditur. Non incongruitas in verbis formæ ejusdem Sacramenti. Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulget mihi Dominus quicquid &c. deliqui: tum quia hæc forma deprecatoria est, petens humiliter à Deo remissionem culparum, & levamen à pœnis debitæ ob ipsas culpas; est autem officium pro-

Doct. Clericali Tom. 1, Liber 1.

prium Sacerdotum Deum suppliciter petere, ut 16 peccatoribus parcat, juxta illud: *inter vestibulum, & altare plorabunt Sacerdotes Ministri Domini, & dicent: Parce Domine &c.* Joel. 2. 17. Imò pro propriis delictis orare, ut ait Eccl. 39. 7. *Aperiet os suum in oratione, & pro delictis suis deprecabitur*; tum etiam quia quotidie in Missa Sacerdos ex officio poscit à Deo, ut indulgeat sibi omnia peccata sua, videlicet post Confessionem ascendendo ad altare, & dum illud osculatur dicendo: *Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum Reliquia hic sunt, & omnium Sanctorum, ut indulgere digneris omnia peccata mea. Amen.* Igitur si tanquam Sacerdos vestibus Sacris indutus, incepta Missa, orat Deum, ut ei indulgeat omnia peccata sua; cur velimus asserere illicitum, aut prohibitum esse eidem Sacerdoti in articulo mortis, aliis Mystis absentibus, induere Cottam, & Stolum, ac sibi Sacramentum Extremæ Unctionis ministrare; cum ejus forma consistat in orando Deum, ut per illam Sanctam Unctionem, ac suam piissimam misericordiam indulgeat ei quicquid per sensus, quos linit Oleo Sacro, deliquit?

Sextò facit, quòd Pontifex, qui concedit Indulgentiam aliis, potest etiam illam sumere pro se ipso, ut docent S. Thomas in 4. *dist.* 20. *art.* 5. 17 *quest.* 4. Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Sacram. Penit. disp.* 27. *num.* 6. Gobatus in *Quinario tract.* 4. *num.* 260. scilicet jejunando, & adimplendo ea, quæ mandavit adimpleri pro consequutione illius Indulgentiæ. Ergo etiam Parochus, qui jurisdictionem habet, & facultatem impetrandi indulgentiam culparum Venialium suis Parochianis periculose decumbentibus, ministrando illis Extremam Unctionem, poterit etiam sibi graviter decumbenti eandem indulgentiam lucrari, ministrando sibi Extremæ Unctionis Sacramentum.

Septimò: S. Jacobus in promulgando hoc Sacramentum genericè dixit: *infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ &c.* ad demonstrandum, 18 quòd qui sunt Presbyteri possunt prædictum Sacramentum ministrare; non excipiendo de aliis tantum infirmis, non verò de seipsis, casu quo gravi infirmitate detineantur. Sed prædictus Parochus est Presbyter, cui convenit hujus Sacramenti administratio ex verbis S. Jacobi Apostoli; ergo etiam sibi poterit illud ministrare: attenda regula, quòd cui conveniunt verba dispositionis, debet convenire dispositio *l. 4. §. Toties ff. de Damno infecto.*

Octavò: Argumentum forte pro hac opinione est, quòd etiam in Sacramento Matrimonii iidem 19 sunt Ministri, ac suscipientes; siquidem Theologorum, ac Canonistarum communis, & concors opinio est, quòd ipsi contrahentes sunt illi, qui sibi ministrant Matrimonii Sacramentum, etsi ipsummet Sacramentum non consistat in re permanenti, prout Eucharistia, sed conficiatur in usu; ea ratione quia nihil repugnat naturæ Sacramenti Matrimonii, ut idem sit suscipiens, ac Minister; prout latè disputant, & docent Palaeus *de Matrim. part.* 5. *disp.* 2. *punct.* 4. *num.* 2. Collegium Salmanticen. *tract.* 9. *cap.* 3. *num.* 92. Billus in *Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentorum. sub nu.* 171. §. 71. Maltrius in 4. *Sent. disp.* 7. *num.* 60. & seqq. ac aliis omittis Eminentiss. Card. de Lauræ *de Matr. disp.* 13. *art.* 4. per totum. Igitur pari ratione in Sacramento Extremæ Unctionis

nis idem potest esse qui ministret, ac qui suscipiat, cum nulla sit repugnantia in identitate personae ministrantis, ac suscipientis, ex eo quod confertur per unctionem sensuum, quam commodè ipse Sacerdos Parochus, etsi infirmus, sibi ipsi facere potest, & per verba deprecatoria ad Deum, quae pariter convenienter ab eodem valeat proferri ad impetrandam indulgentiam, remissionemque culparum venialium; qua convenientia attempta conjuges conficiunt sibi Sacramentum Matrimonii, exhibendo consensum tamquam materiam, exprimendo eundem consensum per verba, aut nutus sufficientes tanquam formam; & agendo utramque uti Ministri.

Nono. Confirmatur factio viduae, cui Eliseus miraculosè multiplicavit Oleum in valibus 4. Reg. 4. 7. & cum esset onusta debitis ait illi: *Vade, vende Oleum, & redde creditori tuo*; Itaque Vidua ipsa applicuit Oleum per venditionem, & obtinuit solutionem debitorum, ac liberationem; fuitque ipsa minister liberationis ejusdem, ac suscipiens, & fruens eadem liberatione. Peccata nostra sunt debita, quae nobis à Deo remitti quotidie in oratione Dominicali flagitamus, dicentes *Dimitte nobis debita nostra*. Christus Dominus mysticus Eliseus impertivit Ecclesiae suae Oleum Sacramenti Extremae Unctionis. Parochus Sacerdos, etsi infirmus, ac debitis spiritualibus oneratus representans Ecclesiam applicat sibi valorem ejusdem Olei, ungendo sensus suos cum debita forma deprecatoria. Igitur reportat solutionem, ac liberationem à suis debitis, adinstar praedictae Viduae edoctae ab Eliseo per Olei valorem se à debitis liberare. Satis propriè S. Aug. in serm. 206. de Temp. quem refert Cornel. à Lapide in 4. Reg. 4. Vers. 5. *Veniente vero Eliseo Christo Domino Vidua, hoc est Ecclesiae, per augmentum Olei, id est donum gratiae, & misericordiae, vel charitatis pinguedine de peccatorum debito liberatur*. Hic addi potest exemplum Ruth, cui Noemi ejus Socrus, ut pulchra appareret Booz, imperavit ita: *Lavare, & Ungere, & induere cultioribus vestimentis*. Ruth. 3. 3. Hæc Ruth est symbolum animae Christianae deturpatae ob peccata: Ut pulchra reddatur Deo: lavat se in Sacramento Pœnitentiae, Ungit se (si characterem Sacerdotalem habeat) Oleo Sacro in Extrema Unctione; induitque vestes Theologicalium virtutum.

Decimo, & ultimo facit nullam extare legem Ecclesiasticam, vel divinam, quae prohibeat Sacerdoti infirmo sibi ministrare Sacramentum Extremae Unctionis; prout extat de non ministrando sibi ipsi Baptismo, ut infra demonstrabitur. Igitur in humaniorem Sententiam est declinandum, juxta verba Honorii Papae III. in cap. fin. de Transact. sic dicentis: *In his, in quibus jus non invenitur expressum, procedas, equitate servata, in humaniorem partem, secundum quod personas, & causas, & loca, & tempora videris postulare*. Humanior sententia est asserere, quod Parochus infirmus possit Oleum Sanctum sibi ministrare, ne perdat fructum, & effectus proficuos illius Sacramenti; attempta qualitate personae characterem Sacerdotali insignitae; tempore mortis, in quo est constituta; & loco in quo deest quilibet alius Sacerdos; & ad quem opportunè non potest vocari. Idem etiam docet Jurisprudencia civilis, nam in l. Semper in dubiis. ff. de Regul. Jur. dicitur: *Semper in du-*

biis benigniora preferenda sunt: & replicatur in l. Ea quae in partes. ff. eod. his verbis: *In re dubia benigniorem interpretationem sequi non minus justius, quam tutius est*. Quae verba considerans Gobaeus in Qinario tract. 1. num. 77. subdit: *Sit utrius, ergo melius, honestius, consultius: quod confirmatur in l. Si fuerit. ff. De Rebus dub. dicente: In ambiguis rebus humaniorem sententiam sequi oportet*. Quapropter cessante quacunque irreverentia Sacramenti, & incongruitate circa ejus naturam, institutionem, atque finem, cum agatur de spiritali auxilio, ac beneficio animae, & corporis ejusdem moribundi Parochi, probabilius est affirmare, quod possit sibi ipsi ministrare Extremam Unctionem, quia plenissima interpretatio in beneficiis est faciendae. cap. Quamvis. De Praben. in 6. l. Beneficium. ff. De Constit. Princip.

His ita firmatis, restat respondere rationibus, quibus innixi Diana, & Mercerus amplexi sunt opinionem contrariam negativam; quamvis in puncto Juris praedictae rationes parùm stringant, & nihil concludant, Nam

Quo ad primam rationem; quod scilicet verba S. Jacobi satis demonstrant, Sacerdotem ungentem Oleo Sancto infirmum esse debere alium ab eodem infirmo, non inferunt hunc necessitatem, nisi infirmus sit Laicus non habens ordinem Presbyteratus; ait enim Apostolus: *infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini*. Jacob. 5. 14. Ad hæc verba notant SS. Patres, ac DD. quos citat Bonacina de Extr. Unct. disp. 8. quaest. Unica. punct. 4. num. 7. per numerum pluralem, quod dictum est inducendos esse Presbyteros, ut orent, & ungant infirmum, intelligi numerum singularem; ita ut sensus sit, inducat aliquis ex Presbyteris Ecclesiae; prout in numero singulari intelligitur dictum in plurali ab Evangelista, quod latrones crucifixi cum Redemptore improperebant ei, id est non ambo, sed unus tantum eorum. Marc. 15. 32. & expresse scribit S. Lucas 23. 39. ibi: *Unus autem de his qui pendebant latronibus, blasphemabat eum dicens &c.* At nemo ex SS. Patribus, aut exppositoribus Sacrae Scripturae docet, Presbyterum ungentem esse debere diversum, & omnino alium ab infirmo, quem ungit: sed si detur infirmus, unusque habeatur Sacerdos, is possit Oleo Sancto ungere eundem infirmum periculose decumbentem. Sequitur ergo, quod licet idem sit infirmus, ac Sacerdos, absentibus quibuscunque aliis Sacerdotibus, possit ipse vicinus morti se ipsum Sacramento Extremae Unctionis munire; sicut potest se ipsum Sacro Viatico communicare; gerit enim vicem duarum personarum, infirmi, ac Sacerdotis; hujus quidem, se ipsum ungens, cum sit Sacerdos, imò, & Parochus, ad quem ex officio talis actio Sacrae Unctionis spectat; illius autem, quia verè infirmus est, & proximus morti; & est notissimum in jure, quod una, & eadem persona potest gerere vicem duarum personarum ob diversos respectus; & exercere in se ipsa actus subjectionis, & praelationis, ut docet Glossa in cap. Quaritur. 2. q. 1. & scribunt Abbas, & Decius in cap. Sanè. De offic. deleg. Challaneus in Catalog. glor. Mund. part. 11. confid. 12. fine. Menoch. conf. 902. num. 71. & Gratian. discept. for. cap. 298. num. 2. 26. 46. nec non cap. 718. num. 19. & 20. ubi jura, & DD. cumulat ostent-

ostendentes; quod una, & eadem persona potest considerari, & reputari tanquam duæ personæ, ob diversas facultates, seu exercitia ipsimet competentia; prout in casu nostro Parochus infirmus proximus morti, ungit se oleo sacro, administrans sibi Sacramentum Extremæ Unctionis tanquam Parochus, & recipit idem Sacramentum tanquam infirmus graviter decumbens; omni enim infirmo graviter decumbenti competit jus, & facultas recipiendi Oleum Sanctum, & omni Parocho illud ministrandi. Et hæc duæ facultates, duæ functiones in eadem persona Parochi nullam habent incongruitatem, vel inconvenientiam, cum fiant per modum curationis, & medicinæ; nihilque sit incongruum, aut inconveniens, ut Medicus sibi ipsi infirmanti eligat, ac porrigat medicinam; eamque à seipso suscipiat, ut dictum est supra.

- Quod ad secundam rationem Dianæ asserentis, quod substantialiter mutaretur forma quo ad significationem verborum, quia non est idem dicere: *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*; Et *Indulgeat tibi quidquid deliquisti*, sicut mutaretur in baptismo si quis diceret *Baptizo me &c.* quo inquam, ad hanc rationem, negatur assumptum; siquidem, ut patet ad sensum, cum hoc Sacramentum Extremæ Unctionis conficiatur per viam orationis, & per verba deprecatoria, hæc non mutant significationem substantialem formæ, quæ implorat à Deo remissionem culpæ per sensus inunctos commillarum, quamvis proferantur ab ipso infirmo, si sit Sacerdos; convenit enim etiam ipsi infirmo Deum deprecari pro remissione suarum culpæ. Neque adaptari potest exemplum baptismi, in quo mutatur forma substantialiter, si quis dicat: *Ego baptizo me*; quandoquidem magna est differentia inter baptismum, & Extremam Unctionem quo ad unius, & alterius significationem. In baptismo significatur generatio spiritualis; nullus autem potest generare seipsum, & ideo neque seipsum baptizare, ut ait Innocentius III. in cap. Debitum. 4. de Baptismo, his verbis: *In baptismo quippe illa spiritualis generatio celebratur, de qua veritas ait; oportet vos nasci denuo; quia nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum celorum. Sicut ergo in carnali generatione, quo proles ex viro, & femina nascitur, alius est, qui carnaliter gignit, & alius qui carnaliter gignitur: sic & in Sacramentali generatione, qua soboles ex aqua, & Spiritu Sancto renascitur, alius debet esse, qui spiritualiter generet, & alius qui spiritualiter generetur: quod fuit disputatum in meis Decisionibus de Baptismo Decis. 29 XXXVI.* Et idem dicendum venit de Sacramento Pœnitentiæ, quod confertur per modum iudicii, in quo alius debet esse Iudex, & alius reus, & ideo nemo potest seipsum absolvere Sacramentaliter à peccatis, sicut non potest seipsum baptizare, ut latius disserit Mastrius in 4. Sent. disp. 7. num. 63. Verum non ita argumentandum est in Sacramentis Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis; nam cum Eucharistia ministraretur per modum cibi, potest Sacerdos eam sibi ipsi ministrare, etiam extra Missam, absente alio Sacerdote, ut concedit Diana in Coordinato tom. 2. tract. 2. resol. 39. ea ratione, quia naturale est, ut quis ministret sibi alimentum, & seipsum cibet. Eadem ratione potest Sacerdos infirmus, absentibus quibuscunque aliis Presbyteris, seipsum Oleo Sancto linire; nam talis unctio fit per modum me-

dicinæ sanandas reliquias peccatorum, & per viam orationis, ac deprecationis ad Deum; quilibet autem Medicus potestatem habet dandi medicinam etiam sibi ipsi ægrotanti; & quilibet fidelis, præcipue Sacerdotio insignitus, habet facultatem orandi, & deprecandi Deum pro culpæ remissione.

Quo ad tertiam rationem, in qua Diana se fundat, nempe quod Sacramenta, quæ præficiuntur ipso usu requirunt Ministrum diversum à suscipiente; pariter respondetur, non esse veram, nisi in illis Sacramentis, quorum natura requirit præsentem diversitatem, ut dictum est de Baptismo, & de Pœnitentiæ, & dici potest de Confirmatione, & de Ordine; quæ quidem duo Sacramenta sunt homogenea cum Baptismo, tum quia, & ipsa imprimunt characterem; tum etiam quia gratia sanctificans, quæ datur per Confirmationem, est ejusdem speciei cum gratia baptismali, & facit eundem habitum cum illa, ut doctè declarat Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Sacram. Confirm. disp. 3. à num. 74. & seqq. & per consequens requirit ministrum diversum à suscipiente, ut necessarium est in baptismo Similiter Sacramentum Ordinis elevatur ordinatum ad dignitatem, & potestatem Ecclesiasticam pro aliis Sacramentis respectivè conficiendis, & ministrandis; nemo autem à seipso elevatur, sed à Deo mediantibus Episcopis, Dei ministris, debet elevari juxta illud Apostoli ad Hebr. 5. 4. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron: quem locutus explicat Cornelius à Lapide dicens: scilicet quod debeat non se ingerere, & intrudere, sed assumi, & eligi à Deo ad Sacerdotium, sicut electus est Aaron, ejusque posterii.* Igitur manifesta est ratio, cur nemo possit vel confirmare, vel ordinare seipsum; sed suscipiens Sacramenta Chrismatis, vel Ordinis debeat ea ab alio Ministro suscipere. At diversa est ratio in Sacramento Extremæ Unctionis, quod ad medendum animæ per viam deprecationis ab habente characterem Sacerdotalem confertur & nihil implicat, quod consistat in usu, & non in re permanente; quandoquidem etiam Sacramentum Matrimonii, quod tale est, habet unam, & eandem personam pro ministro, & suscipiente, nempe conjuges ipsos contrahentes, qui sibi ipsis illud ministrant, vel mutuo, secundum aliquos DD. vel utrumque sibi, secundum alios Theologos, ita tamen ut ambo integrent unum ministrum, & verificetur in ipsis, quod eadem est persona ministrans, & suscipiens. Mastrius in 4. Sent. d. disp. 7. num. 60. & ante illum Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 6. quapropter incongruum non videtur, ut etiam in Sacramento Extremæ Unctionis, etsi relevante suum esse in usu, aliquando eadem persona sit ministrans, ac suscipiens, veluti Parochus moribundus, destitutus assistentia cujuslibet alterius Presbyteri; si seipsum Oleo Sancto, servata forma Ritualis Romani, liniat.

Sed dicit aliquis, quomodo poterit talis Parochus ministrare sibi Extremam Unctionem tuta conscientia contra opinionem duorum Theologorum Merceri, & Dianæ, si inter propositiones damnatas ab Innocentio Undecimo hæc prima in ordine est, quæ asserbat: *Non esse illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta ruriore?* Respondetur, posse tuta conscientia prædictum Parochum moribundum inungere seipsum Oleo Sancto

cto duplici motivo : Uno, quia hæc opinio affirmativa est probabilior, & tutior, siquidem fulta est pluribus, ac fortioribus rationibus, nullum continet errorem, & à nullo textu canonico est damnata; quæ tria faciunt opinionem probabilior-
 34 rem. Bordonus de Opin. prob. cap. 5. num. 37. non autem major numerus Doctorum, Mascard, de Probat. concl. 1143. num. 3. & 5. Thyrsus Gonzal. de Recto Usu opin. probab. dissert. 13. n. 105. ubi DD. concordantes. Altero, quia ipse Parochus moribundus est in extrema necessitate, cum non habeat alium Sacerdotem, à quo sibi ministratur Oleum Sanctum, & casus iste non comprehenditur in propositione de eligenda opinione tutiori. Cardenas in Crisi Theol. Dissert. 2. num. 5. & Dissert. 4. num. 48. & 49. ubi reddit hanc rationem; non enim dicimur relinquere, nisi quæ possumus adhibere; idcirco absente quocunque alio Presbytero, ne moriatur absque hoc Sacramento licite illud sumit à seipso; nam in extrema necessitate etiam tenuis probabilitas opinionis sufficit, & qui cum ea ministrat Sacramentum non peccat, ait Cardenas de Probabilitate tract. 1. disp. 15. n. 343. Facit regula illa, quod ægro periclitanti potius est adhibere medicinam dubiam, quam nullam, saltem si non sit obfutura. Sanchez lib. 1. Moral. cap. 9. num. 39. & Gobatus in Experim. Theol. tract. 2. num. 36. & 37. maxime cum agatur de medicina spirituali pro anima ipsius moribundi; attendita alia regula docente, quod ibi non intervenit temeritas presumptionis, ubi est diligentia pietatis. cap. Si nulla. de Consecr. dist. 4.

DECISIO LXXVI.

ARGUMENTUM.

Firmatur, quod Oleum Sanctum non est ministrandum homini mortuo, sed tantum Viatori, ac viventi. Præmittitur definitio, ac divisio mortis, nec non causa ejus intrensæca, nempe extinctio caloris naturalis, & humidi radicalis. Si Adam non peccasset, homines non morerentur, quia edentes de fructu Ligni Vitæ positi à Deo in Paradiso terrestri, se semper sanos, ac felices servassent. Quæ sita plura, ac curiosa de eodem Ligno Vitæ. Explicatio septem ætatum hominum. Rationes sex, ob quas mortui sunt incapaces Extremæ Unctionis. Objecta duo, & eorum resolutio, quod olim mortui Oleo Sancto linirentur.

SUMMARIUM.

- 1 Subjectum Extremæ Unctionis duplex, Proximum, & Remotum; & quale sit utrumque?
- 2 Conditiones quinque necessariae in recipiente Extremam Unctionem.
- 3 Homini viventi datur Oleum Sanctum, non autem mortuo. Et num. 21. & 25.
- 4 Mortis definitio. Et quotuplex sit mors?
- 5 Vita hominis consistit in calore naturali, & humido radicali.
- 6 Calor naturalis in homine quomodo extinguitur?

- 7 Humidum radicale an consumetur à calore naturali?
- 8 Causa mortis naturalis quanam sit in homine?
- 9 Colerici cur citius moriantur?
- 10 Adam si non peccasset, homines non morerentur. Et cur?
- 11 Lignum vitæ creatum à Deo, cur dictum ab Hebraeis Lignum Vitæ?
- 12 Immortales an fuissent homines esu Ligni Vitæ?
- 13 Homo comedendo de Ligno Vitæ longo tempore vixisset, sed non infinito.
- 14 Aeternum quid significet in Scriptura Sacra?
- 15 Mosayca Lex quomodo esset servanda in æternum?
- 16 Lignum vitæ in Terrestri Paradiso an esset unum, vel plura?
- 17 Aetates hominum quæ? & quot sint?
- 18 Senes ex parvis passionibus moriuntur.
- 19 Mors senum decrepitorum sine dolore.
- 20 Latitans ingens causat improvisam mortem.
- 21 Mortui ob sex rationes sunt incapaces Oleo Sancto.
- 22 Mortui antiquitus Oleo Sancto ungebantur. Et num. 25.
- 23 D. Lucas d' Abery; & D. Joannes Mabilon Monachi Congregationis S. Mauri in Gallia Auctores seculorum Benedictinorum.
- 24 Mortua filia Regis Francorum linitur Oleo Sancto à B. Theodorico Abbate, & reviviscit.
- 25 Mortuorum unctio antiquitus non erat Sacramentalis.
- 26 Mystica significatio Unctionis mortuorum.
- 27 Infirmi olim oleo lampadarum, vel simpliciter benedictio ad solam curationem ungebantur.
- 28 Monachi, ac etiam Abbates olim Ordinibus Sacris non initiabantur.
- 29 Simile non est idem.
- 30 Facta multa Sanctorum sunt admiranda, non imitanda.
- 31 S. Ebba Abbatissa, ac ejus Moniales nasum, & Labia sibi obirunt, ad Virginitatem servandam.
- 32 Infirmo moriente ante completas unctiones Olli Sancti, descendendum.
- 33 Conditionaliter dandum Oleum Sacrum infirmo, quem expirasse dubitatur.

Statim abunde hucusque egimus de Ministro Sacramenti Extremæ Unctionis; nunc differendum est de illius subjecto; quod quidem est duplex, proximum, & remotum. Mastrius in 4. Sent. disp. 6. num. 103. Subjectum proximum sunt ipsa sensuum organa immediate inungenda, de quibus egimus supra Decis. LXXVI. & Decis. LXXVII. docendo numerum, & ritum Unctionum in ministrando hoc Sacramento faciendarum. Subjectum autem remotum, secundum omnes Theologos, ac Summistas, & Homo Viator, Baptizatus, Adultæ ætatis, Infirmus, ac morti probabiliter proximus, nec non Pœnitens, & dolens de peccatis. Idem Mastrius ubi prox. nam. 104. Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 4. disp. 42. sect. 1. Bonacina de Extr. Unct. disp. 8. quest. Unica, punct. 5. Emin. Cardin. de Lauræa de eod. Sacram. disp. 11. art. 12 & passim omnes. Igitur quinque conditiones requiruntur in homine, ut sit subjectum capax

capax Extremae Unctionis, videlicet, ut sit *Viator*, seu *Vivens*; ut sit *Christianus*, in *etate adulta*, infirmus, ac probabiliter proximus morti, nec non, poenitens, ac de peccatis dolens, de quibus omnibus specificè est differendum.

3 Prima itaque conditio est, ut sit *Homo Viator*, seu *vivens*; non autem *mortuus*. Pro ornatu conditionis hujus sciendum, quòd *mors est recessus Anima à corpore* secundum Aristotelem *lib. de Morte*: sive *Mors est anima, ac corporis dissolutio*, ut ait Ludov. Vives apud Polyanth. *Verb. Mors*. Est autem duplex, *Naturalis & Violenta*. *Mors naturalis* est, quæ causatur à principio intrinseco, hoc est, à calore consumente humidum radicale. Arist. *lib. de Juventute*, & *Sened. cap. 14.* & ibi Maurus in *Comment. tom. 4. pag. 703.* Siquidem vita hominis consistit in duratione caloris, & humiditatis radicalis; de quo natura providit viventem, ut eo tanquam pabulo calor naturalis conservaretur, ac foveretur, cum de per se ipse calor facillimè exhalaret, & dissipetur; & dicitur radicale, quia est radix totius arboris humanæ; homo enim vocatur arbor eversa, substantiam suam attrahens ab eodem humido radicali, ut disserit Maffrius in *lib. de Generat. & Corrupt. disp. 8. num. 120.* ubi ait, nihil aliud esse mortem, nisi extinctionem caloris naturalis; unde aliqui significaverunt vitam, & mortem duabus mundi partibus, Meridionali, quæ est calida, & Septentrionali, quæ est frigida, & *num. 121.* ubi explicat species humiditatis radicalis, comparans illud oleo, cujus unctuositate deficiente extinguitur ignis; idem dicens de calore naturali dum deficit humidum radicale. *Violenta* autem *Mors* illa appellatur, quæ provenit à principio extrinseco, ut sunt morbus, ferrum, venenum, influxus cælestis, corruptio aëris, respirationis impedimentum, ut bene declarat ex Medicis Zacharias in *Q. Q. Medicoleg. lib. 1. tit. 3. quest. 1. à num. 41. & seqq.* & ex Philosophis Maffrius *d. disp. 8. num. 120.*

Disputant verò Philosophi quomodo corrumpatur, & pereat calor naturalis? Alii enim volunt ipsum corrumpi, quia nativa complexio distemperatur ab alimentis, vel superfluis, vel malæ qualitatis, & ex eorum infectione humidum radicale amittit suam virtutem nutritivam caloris, qui propterea necessariò extinguitur; adinstar lucernæ, cujus oleum amisit suam oleositatem, & remansit cum sola terrestreitate. Alii verò ex magis communi opinione docent, quòd calor corrumpitur ob suam actionem, quam incessanter habet tum in alimentum, tum in humidum radicale. Ratio evidens est, quia *omne agens in agendo reparatur*; idcirco calor naturalis agendo in alimentum, quod aliquantulum est illi contrarium, & dissimile, reparatur ab illo, & consequenter debilitatur; ac progressu temporis alimentum non convertitur in perfectam substantiam, & sic homo cogitur paulatim senescere, & mori. Pari modo calor naturalis agit incessanter in humidum radicale, & cum ipse calor ex sui natura sit subtiliativus, segregans partes subtiliores à crassioribus, destruit humidum ipsum, illud exsiccano, & terrestrius reddendo; adeo ut reducat in neptem ad conservandum eundem calorem; qui propterea cum non reperiat amplius pabulum suum, id est humiditatem, qua alitur, & nutritur, evanescit, & anima cessat informare corpus, deficiente calore; sicque mors contingit, ut demonstrat idem Maffrius *d. disp. 8. num.*

125. & *seqq.* concludens, deficientiam humiditatis radicalis causare mortem viventis, quia calor naturalis subsistere non potest in sola siccitate, vel in sola frigiditate: & hinc est, quòd qui majorem latitudinem humiditatis radicalis possidet, longius vivit; qui verò minorem citius moritur, & ideo colerici brevioram vitam obtinent ob nimiam siccitatem destructivam humiditatis; prout etiam fleumatici, ac melancholici propter copiam terrestritatis existentis in humido, ob quam calor diu conservari non potest, & ab eadem suffocatur.

Porro hæc irretractabilis sententia, & inevitabilis necessitas moriendi imposita est homini post Adæ peccatum; quandoquidem si Adam non peccasset, mortis ictum nescisset, quia conservasset jugiter, & indefinenter in se ipso calorem naturalem, ac humidum radicale comedendo de ligno vitæ, de quo ita legitur in *Genesi cap. 2. vers. 9. Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suave; Lignum quoque VITÆ in medio Paradisi.* Circa hoc *Lignum Vitæ*, nempe Arborem vivificam, & vitalem, notant Scripturistæ, quòd Hebræi legunt *Lignum Vitarum* ob quatuor causas. Prima est, quia fructus illius ligni, seu arboris reddidit vitam hominis tam longam, quam nunc sunt multæ vitæ; ita ut si nunc vita nostra durat centum annos, tunc edendo de fructu illius arboris vixisset homo etiam usque ad quatuor millia annorum, & sic per quadraginta vitas ævi nostri. Secunda causa est, quia quilibet homo dicitur habere tres vitas, vegetativam, sensitivam, & intellectivam; & quia fructus ejusdem arboris conservasset longissimas has tres vitas, ob hanc rationem dicebatur *Lignum Vitarum*. Tertia est, quæ prædictæ arboris fructus non solum servasset perennem vitam Adæ, sed etiam ejus descendendum, ac posterorum omnium, qui ex eo comediscent. Quarta verò est, quia appellatione vitæ intelligitur non solum vita naturalis, sed vita humana, jucunditate, ac felicitate fruens, siquidem existentes in miseriis non dicuntur frui vitam, sed mortem pati, juxta illud damnatorum: *Mors depascet eos. Psal. 48. 15.* idcirco quia fructus Ligni Vitæ comesti ab hominibus fecisset eos vivere vitam felicissimam, suavem, ac omni voluptate plenam, hac de causa vocabatur ab Hebræis *Lignum Vitarum*. Ita eruditissimus Garzias de Londogno in sua Synopsi Sacri libri *Genesis part. 1. ad d. cap. 2. vers. 9. quest. 1.*

Disputant expositores Sacra Scripturæ, an comestio fructuum illius arboris, ac Ligni Vitæ fecisset homines omnino immortales? vel tantummodo conservasset eos in vita longo tempore? Alii opinantur, quòd habuisset vim conservandi vitam hominum infinito tempore; primò, quia post peccatum Adam expulsus est à Paradiso terrestri, & ejus porta data est Angelo in custodiam, ne in illum reverteretur Adam ad comedendum de ligno vitæ, & ad effugiendam mortem. *Genes. 3. 24.* Ergo si potuisset de eo comedere, vixisset in æternum. Secundò, quia si non peccasset, numquam obiisset; igitur semper in vita cibis ille eum conservasset. Tertiò fructus ejusdem arboris habebat vim fovendi calorem naturalem, atque tuendi humidum radicale juxta proportionem, ac mensuram utriusque habitam à principio in productione hominis. Ergo homo semper, & infinito tempore vixisset. Ita ratiocinantur Rupertus *lib. 3. de Trinit. cap. 30.* & Toftatus *super cap. 13. Genesis.*

- nes. qu. 175. E contra alii tenent, quod homo manducando fructum arboris vite non vixisset infinito, sed longissimo tantum tempore, quousque
- 13 Deus de Viatore fecisset illum Comprehensorem, scilicet assumendo illum de hac terra in cœlum Empireum absque ullo dolore, aut molestia. Probant hanc opinionem. *Primò* quia opus fuisset in illa arbore virtute infinita; quam tanquam quid creatum habere non poterat: *Secundò* quia natura humana est corruptibilis tum ex elementis, tum ex humoribus, quibus constat, quæ invicem pugnant, & se destrunt. *Tertiò* quia calor naturalis quotidie fit debiliior agendo in alimentum, juxta regulam Philosophorum, *omnis agens agendo reparatur*. Humidum verò radicale de die in diem consumitur, & eo deficiente, vel penitus excrementitio factò, suæque unctuositate finita, calor ipse exstinguitur; idè fructus illius arboris potuisset quidem servare utrumque longo, sed non infinito tempore. *Quartò*, quia si habuisset virtutem conservandi vitam hominis tempore infinito, virtus illa fuisset superflua, quia homo non erat creatus, ut semper staret in hac terra; sed post definitum à Deo tempus transiret in cœlum. Idcirco hanc opinionem amplectitur S. Thomas 1. p. qu. 97. art. 4. Et ibidem Cajetanus. Item Durandus in 2. Sent. dist. 19. q. 1. Pererius, ac Cornelius à Lapide in d. cap. 2. Genes. Vers. 9. Neque obstat, quod Deus ejiciendo Adam post peccatum de Paradiso dixerit: *Ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vite, & comedat, & vivat in aeternum*. Nam respondetur, quod *ly in aeternum* in Scriptura Sacra, & apud Hebræos, ut plurimum, non significat aeternitatem; sed longum quidem, at restrictum, & determinatum tempus; prout Genes. cap. 6. Vers. 3. ait Dominus, *Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum*, idest longam primorum patrum ætatem, eruntque dies illius centum viginti annorum. Sic promittit Deus Abraha Genes. 17. 8. *Dabo tibi, & semini tuo Terram Chanaan in possessionem æternam*, idest pro longissimo tempore, sed finem habituro. Ita dictum fuit Hebræis: *Vos habebitis famulos, & hereditario jure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in aeternum*. Levit. 25. 46. hoc est usque ad quinquagesimum annum, qui Jubilæus erat, in quo iisdem libertas erat concedenda. Simili modo dictum fuit, quod Deus posuit sibi populum Israël usque in aeternum, 1. Paral. 17. 22. Et quod Lex data Moyfi in aeternum esset duratura: *Custodi verbum istud legitimum tibi, & filiis tuis usque in aeternum*. Exod. 12. 24. videlicet donec, & quousque
- 15 veniret Messias, qui novam legem Evangelicam daret cunctis gentibus, ut bene observat idem Cornelius à Lapide in Can. 4. ante Pentateuch. nec non in Genes. d. c. 2. Vers. 9. ubi allegat testimonium Jeremiæ, cujus ore Deus ait: *Ecce dies venient, dicit Dominus, & serviam domui Israël, & domui Juda fœdus novum; non secundum pactum, quod pepigi patribus vestris*. Jer. 31. 31.

Sed utrum illa arbor fuerit una tantum, vel

16 plures numero? & an ex eadem comederit Adam, antequam ejiceretur à Paradiso? Et num ipsa haberet virtutem naturalem, vel supernaturalem conservandi vitam hominum longissimo tempore? sunt quæstiones videndæ apud Molinam, Pererium, & Cornelium à Lapide in d. cap. 2. Genes. Vers. 9. apud præfatum Garziam de Londogno in Synopsi ubi supra qu. 2. & Mastrium de Generat. & Cor-

rup. d. disp. 8. num. 135. Satis enim hîc est notare, quod ante transgressionem primorum parentum præparatum erat pharmacum in illa arbore ad vivendum cum omni sanitate, ac felicitate, longissimo tempore, & multis annorum millibus; nunc autem rari sunt qui ex hominibus perveniunt ad septimam eorundem ætatem.

Sed dicit aliquis, *Quæ, & quot sunt ætates hominum?* Respondet ipse Mastr. ead. disp. 8. n. 127. eas septem esse; Infantiæ, Pueritiæ, Adolescentiæ, Juventutem, Virilitatem, Senectutem, & Decrepitatem. *Prima* est infantiæ, quæ durat ab ortu hominis usque ad annum sextum, quo tempore dicitur infans, quasi non fans, quia nascitur mutus, & usque ad dictum annum discit loqui, vocaturque Lunaris ob nimiam humiditatem, cujus præcipua causa est Luna. *Secunda* est pueritiæ, sic dicta à puritate, durans usque ad decimum quintum circiter annum; diciturque Mercurialis, quia tunc homines incipiunt discurreres, & scientias addiscere, quibus præest Mercurius inter planetas. *Tertia*, est adolescentia usque ad annum 21. in feminis, vel 25. in maribus à verbo adoleo, quod est thus Dns incendere; siquidem in hac ætate mares, & femina in amorem ardent, & sibi quasi odores sacrificios promunt, unde hæc ætas appellatur Venerea, quoniam apta sit ad generationem. *Quarta* est juvenus usque ad annum 40. & vocatur Solaris ob floriditatem membrorum. *Quinta* est virilitas usque ad annum 50. ob virium fortitudinem, & tribuitur Marti, cujus proprium est robur. *Sexta* est Senectus usque ad 65. annos; diciturque Jovialis, quia subicitur Jovi propter gravitatem, prudentiam, & præminentiam. *Ultima* est decrepitas usque ad finem vitæ; & tribuitur Saturno, qui est causa frigiditatis, licet citatis, pigritiæ, tristitiæ, aliarumque imperfectionum, quibus decrepiti sciant. Duo tamen hîc sunt notabiliter observanda, quæ dicit Aristoteles de senibus in decrepita ætate constitutis; *Unum* est, quod hi ex parvis etiam passionibus, & morbis moriuntur, ea ratione, quia hi parum caloris habent, & hic facile exstinguitur. *Alterum*, quod iidem senes decrepiti moriuntur sine dolore, quandoquidem defectus caloris causat in eis quamdam insensibilitatem. Ita Aust. in libr. de Juventute, at 19 Senect. cap. 14. art. 1. num. 4. & 5. & ibi P. Sylvest. Maurus Soc. Jesu tom. 4. pag. 704. idemque Mastrus de Gener. & Corrupt. d. disp. 8. num. 124. His addo *Tertium*, quod scilicet nimium gaudium, & ingens lætitia causat improvisam mortem, quia opprimit calorem naturalem. Exempla plura de mortuis ex abrupto ob nimiam lætitiā reperiet curiosus Lector apud Cornel. à Lapide Commentar. in Lucam cap. 1. sub Vers. 47.

His ad ornatum materiæ de morte hominum constitutis, reassumendo primam conditionem subiecti, cui ministrandum sit Oleum Sanctum, ea est, ut sit homo Viator, idest Vivens; nam homo mortuus non est capax Sacramenti Extremæ Unctionis. Hoc Theologi confirmant rationibus sequentibus. 1. Quia omnia Sacramenta sunt instituta ad salutem hominum viatorum. Ergo non mortuorum. 2. Quia Extrema Unctio delet venialia, auget gratiam, & aliquando alleviat morbum corporalem; horum autem effectum non est capax alius, nisi homo vivens. 3. Ex dispositione necessaria in ipso subiecto, nempe actus Pœnitentiæ, quos mortui elicere non valent.

4. Quia

4. Quia de fide definitum est in Conc. Trid. sess. 14. de Extre. Unct. cap. 3. solum hominem infirmum esse subjectum huius Sacramenti. Non igitur penitus mortuum. 5. Quia hoc Sacramentum ex opere operato solvit à venialibus; mortui autem neque solvi, neque ligari possunt in peccatis, cap. Legatur. cap. Nec quisquam. 24. qu. 2. Tandem quia Sacramenta non possunt indignis conferri, incertum est autem, an homo mortuus decesserit in gratia, vel non; sit, vel non sit dignus. Ita Suarez in 3. par. D. Thom. d. tom. 4. disp. 42. num. 1. Maltorius in 4. Sent. disp. 6. n. 104. Thom. Tamburinus de Extr. Unct. lib. 6. cap. 2. §. 1. & Emin. Card. de Lauræa de eod. Sacram. disp. 11. num. 143. & 144.

Ceterum duo videntur graviter obstat huius affectioni. Unum est, quod ex auctoritate S. Dionysii Areopagite scribit Magrius in Hierolexic. Verb. Oleum Sanctum col. 3. videlicet, quod antiquitus ungebantur Oleo Sacro cadavera Sacerdotum, ac aliorum Ecclesiasticorum. Ergo Sacramentum Extremæ Unctionis etiam mortuis datur olim, & nunc dari poterit. Verba S. Dionysii in lib. de Eccles. Hierarch. cap. 7. hæc sunt: Tum Antistes oleo mortuum perfundit, sanctæque precatione pro omnibus adhibita in loco honorato corpus cum aliis ejusdem ordinis sanctis corporibus reponit, & condit. Ejusdem Unctionis mentionem facit etiam Cornelius à Lapide in Comment. Epist. 1. ad Corinthios c. 9. sub vers. 25. ubi ex auctoritate ejusdem S. Dionysii ait, quod dabatur omnibus Christianis post eorum mortem.

Alterum, quod obstat, est factum S. Theoderici Abbatis, & discipuli S. Remigii Episcopi Rhemenfis in Gallia, quod contigit Anno Christi 533. & quod legitur in Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti, collectis per D. Lucam d' Achery Monachum Congregationis S. Mauri; ac notis, 23 & observationibus. D. Joannis Mabillon ejusdem Congregationis illustratis, & in sæculis decem distributis, in quibus, tom. 1. seu Seculo primo, in Vita ejusdem S. Theoderici Abbatis pag. 618. num. 11. narratur, quod defuncto Clodoveo magno Rege Francorum, quem S. Remigius baptizaverat, & regnante Theoderico ejus filio, huius filia nubilis summe dilecta cum graviter infirmaretur, jussu ejusdem Regis vocatus fuit S. Remigius ad eam invensendam, ac sua benedictione sanandam. Impeditus S. Remigius aliis gravissimis Pastoralibus curis misit ad Regem S. Theodericum discipulum suum, qui cum pervenisset ad Urbem, & ad Palatium Regis, reperit eum lugentem unam cum Regina, & omnibus Principibus suis, eo quia jam puella expiraverat, & erat 24 mortua. Ingreditur S. Theodericus puellæ defunctæ cubiculum, & genuflexus apud lectum ipsius cæpit orare ad Dominum, & post diutinam orationem, ait Auctor Historiæ, Moxque sciens se exaudiri, ad corpus examine accessit, atque OLEO SANCTO in morem reconcilians quinque corporis sensus, tactu pollicis, illinit. Mirum in modum subito membra mortua in rediivam redeunt formam, oculi aperiuntur, vox reseratur, & vita redditam simul cum sanitate se esse Puellæ obtenta B. Theoderici omnibus predicat. Prosequitur Auctor narrare Regis, ac Reginæ, Aulicorumque omnium stuporem, lætitiā, gratiarum actiones, ac munificas eleemosynas à Rege ipso pro tanto miraculo elargitas. En igitur, quod antiquis illis tem-

poribus etiam homini mortuo licebat Sacramentum Extremæ Unctionis ministrare.

His tamen minime obstantibus contrarium omnino est tenendum; siquidem solus homo Viator, & vivens est subjectum capax ejusdem Sacramenti, ut probatum est supra. Quare respondetur ad primum objectum, quod illa unctio mortuorum, de qua scribit S. Dionysius Areopagita, non erat Sacramentalis, neque Extremæ Unctionis Sacramentum; sed pia, ac mystica caremonia; fiebat enim in signum pietatis juxta antiquum morem Judæorum, qui defunctorum corpora unguentis optimis ungere solebant, prout narrant Evangelistæ de Nicodemo, ac Joseph ab Arimathea, qui Sacratissimum Redemptoris Corpus, antequam sepelirent myrrhâ, & aloë unxerunt; & de Sanctis mulieribus, quæ emerunt aromata, ut eandem unctionem piissimam replicarent. Habebat ulterius unctio illa, de qua loquitur S. Dionysius, mysticam significationem expresse ab eodem Sancto, ubi supra, his verbis circa Sacerdotes defunctos: At tum quidem olei perfusio ad sacra certamina eum, qui initiabatur, vocabat: nunc autem oleum, quod infunditur, eum, qui excessit à vita, in ipsis certaminibus certasse, ac decessisse declaratur. Circa verò reliquos fideles laicos ita dicit; Atque tunc quidem olei unctio baptizandum vocabatur ad sacra certamina; nunc autem (in morte) infusum oleum designat eum, qui defunctus est, eadem sacra exegisse certamina, sicque fuisse consummatum. Ita transcribit Cornel. à Lapide, & Magrius locis supradictis; ex quibus verbis colligit idem Magrius argumentum, quod etiam in primitiva Ecclesia Sacerdotes in eorum ordinatione Oleo Sacro consecrabantur, non autem sola manuum Episcopi impositione; sed de hoc infra differendum erit in Decisionibus de Sacramento Ordinis.

Ad secundum objectum de Oleo Sancto dato filix defunctæ Regis Francorum à discipulo S. Remigii tripliciter respondetur. Primum, quod Unctio illa non fuerit Sacramentalis, sed medicinalis ex mera devotione; solitum enim erat antiquitus ungere infirmos Oleo Lampadarum Ecclesiæ, vel ab aliquo Prælato ad hunc effectum benedicto, cum invocatione alicujus Sancti, cujus ope infirmus erga ipsum devotus reportabat corporalem sanitatem ut dictum est supra Decis. IV. num. 19. & Decis. LX n. 19. quod advertit etiam Magrius d. Verb. Oleum Sanctum col. 3. cujus verba ibidem retuli; addens, quod Palladius in Lausiaca sic de S. Macario Alexandrino loquitur: Cujus (scilicet infirmæ) commiserans fuit precibus, & Sacro Oleo eam propriis manibus inungens, ad dies viginti immunem à male redditam, in Civitatem propriam dimisit. Confirmatur, quod unctio illa B. Theoderici non fuerit Sacramentalis, quia non constat, tunc eum fuisse Sacerdotem; & eo tempore Monachi, ut plurimum, imò & Abbates ob humilitatem, quam colebant, ordinibus Sacris non initiabantur; ut legitur in iisdem sæculis Benedictinis tom. 1. in Prefat. & tradunt Azorius tom. 1. lib. 12. cap. 19. Vers. Undecimò. Gonzalez in cap. Episcopus. 4. de Prabend. num. 8. in fin. & Bordonus de Profess. Regul. cap. 1. num. 6. ac num. 51. & seqq. Et non obscure id innuit Historicus in narratione illius unctionis; ait enim, quod OLEO SANCTO in morem reconcilians quinque corporis sensus tactu pollicis illinit. Siquidem ly in morem reconcilians hunc sensum faciunt, adinstar, & ad similitudinem

- rudinem ministrandis. *Extrema Unctionis Sacramentum*. At simile non est idem. Glossa in l. 29 *Quod Nerva*. & ibi Bartolus ff. *Depositi*. Marc. Mantua Patavinus singul. 318. Barbola *Axiom.* 208. ubi DD. cumulat. Sed est quod fuerit Unctio Sacramentalis. *Secundo* respondetur, quod quando B. Theodericus surrexit ad puellam mortuam inungendam, obtinuerat à Deo gratiam resurrectionis ejus; sicque illius anima iterum corpus informaverat; nam Historicus dicit; *Moxque sciens se exauditum*: & sic non mortuam, sed vivam linivit. Respondetur *Tertio*; si puellam post Unctionem tantum revixisse credamus, factum illud fuisse mirabile, non imitabile, tanquam ex Dei speciali instinctu patratum; non autem regulis juris directum. Nemo est, qui nesciat, à Sanctis multa fieri ex particulari motione Divina, quæ à nobis sunt miranda, non imitanda; ut notavi in Decisionibus de Baptismo Decif. LXXVII. num. 12. ubi varia exempla retuli SS. Martyrum utriusque sexus, qui ex Spiritus Sancti interna inspiratione sibi ipsis mortem dederunt; de quibus videndus Emin. Cardin. de Laurea in 3. sent. part. 2. tom. 3. in tract. de Martyrio disp. 20. n. 96. nec non Cornelius à Lapide Comment. in Proverb. Salomonis cap. 31. Vers. 30. ubi narrat ex hoc Dei interno consilio plures Virgines sibi oculos eruisse, nasos truncasse, vibicibus deformasse faciem, ut præciderent incensis tentationis ansam. Et in specie, quod S. Ebba 31 Abbatissa in Anglia Anno 870. Danis Angliam invadentibus, ut eorum lasciviam effugeret, se se cum omnibus monialibus naso, & labro superiore truncavit; quare Dani furentes cum cœnobio eas omnes concremarunt; & de his alia consimilia exempla plura ibidem. Igitur non obstante facto B. Theoderici, firma, & inconcussa conclusio esse debet, quod Sacramentum Extremæ Unctionis non potest mortuis ministrari; quia solus homo Viator, idest vivens est subiectum capax ipsius.
- Ex hac conclusione duo corollaria sunt à studio sis notanda. Unum est, quod si Parochus cœperit 32 Oleum Sanctum ministrare infirmo, ilque expiraverit ex abrupto antequam omnium sensuum unctiones compleantur, debet Parochus abstinere ab aliis unctionibus Bonacina de Extr. Unct. punct. 5. num. 8. Gobat tract. 8. num. 876. Alterum est, quod ministraturus Parochus hoc Sacramentum laboranti in extremis, si dubitet, an expiraverit, nec ne; potest sub conditione, si vivus es, illum inungere. Suarez d. disp. 42. num. 1. in fine; rationem subdens, quia generale est omnibus Sacramentis; ut in casibus dubiis possint hoc modo ministrari; nam per adjunctam conditionem tollitur omne periculum irrogandi injuriam Sacramento, & ministrando Sacramentum illo modo, vitatur periculum privandi proximum magno subsidio, & remedio sua salutis, cujus fortasse adhuc capax est. Concordant alii DD. inter quos Tamburinus de Extrem. Unct. cap. 1. §. 2. num. 4. & Mastrius in 4. sent. d. disp. 6. num. 104.

DECISIO LXXVII.

ARGUMENTUM.

Quia homo Viator, ut sit capax Extremæ Unctionis, debet esse baptizatus, dispu-

ratur, An Catechumena incognita linita Oleo Sancto in articulo mortis, validè receperit illud Sacramentum? Hac occasione varia, & que curiosa dubia deciduntur: videlicet, quo tempore sit institutus Baptismus à Christo Domino? An Apostoli baptizati fuerint ante, vel post Dominicam Passionem? Cornelius Centurio, cur receperit Spiritum Sanctum visibiliter, antequam baptizaretur? Deipara, S. Petrus, & alii Apostoli à quo sint baptizati? An validè contrahant Matrimonium Catechumeni? Hi an possint excommunicari? In loco sacro sepeliri? Et accipere Indulgentias?

SUMMARIUM.

- 1 Baptizatis tantum danda est Extrema Unctio. Et num. 3. & 18.
- 2 Baptismus est janua aliorum Sacramentorum.
- 4 Baptismus Flaminis justificat, & delet peccata.
- 5 Fides, & Charitas facit homines membra Christi.
- 6 Cornelio Centurioni datus Spiritus Sanctus ante Baptismum.
- 7 Confirmationis Sacramento datur Spiritus Sanctus.
- 8 Baptismi Sacramentum quando fuerit à Christo institutum?
- 9 Apostoli an communicati, & ordinati ante Baptismum? Et num. 24.
- 10 Text. in cap. Veniens 3. de Presb. non ordin. examinatur.
- 11 Paulianista heretici an validè essent ordinati absque Baptismo? Et num. 34.
- 12 Judæi an olim ordinarentur? Et num. 35.
- 13 Matrimonium an esse possit inter fidelem, & infidelem ex Pape dispensatione? Et num. 36.
- 14 Sacramenta omnia constant ex materia, forma, & intentione Ministris. Sed inter baptizatos tantum. num. 37.
- 15 Catechumeni an possint excommunicari? Et num. 38.
- 16 Odiâ restringenda, favores ampliandi. Et an semper? num. 40.
- 17 Catechumeni an sepeliendi in loco sacro? Et num. 41.
- 18 Sacramenta non dantur Viatoribus non baptizatis.
- 19 Baptismi Flaminis, & Fluminis differentia.
- 20 Fides, & Charitas sine Baptismo non sufficit ad recipienda alia Sacramenta.
- 21 Baptismus Flaminis non est Sacramentum.
- 22 Cornelius Centurio non recepit Sacramentum Confirmationis antequam baptizatus fuerit.
- 23 Judæi putabant gentiles non esse baptizandos.
- 25 Apostoli an baptizati ante, vel post passionem Christi?
- 26 Baptismus an institutus post Christi Resurrectionem? Quod post Resurrectionem, argumenta quinque. Eorum resolutio. num. 32.
- 27 Argumenta sex quod sit institutus ante Passionem.
- 28 Christus baptizatus in Jordane; ibi instituit Sacramentum Baptismi.

29 Apostoli omnes baptizati ante Passionem Christi, & à quibus?

30 Christus baptizavit suis manibus Deiparam ejus Matrem, & Petrum.

31 Joannes Baptista baptizatus à Christo.

33 Ordinari non possunt non baptizati.

34 Paulianiste heretici cujus essent discipuli? Eorum errores.

35 Judai olim dignitates occupabant inter Christianos.

36 Matrimonium ut contractus subsistere potest inter fidelem, & infidelem.

38 Excommunicari Catechumenus non potest.

39 Ecclesia cur in die Parasceve oret pro infidelibus?

42 Catechumeni non sunt capaces Extremae Unctionis.

43 Catechumeni an sint capaces Indulgentiarum?

44 Missa an possit celebrari pro Catechumenis?

Secunda conditio necessaria in homine Viatore, seu vivente, ad hoc ut sit capax Sacramenti Extremae Unctionis, est, quod sit baptizatus: ratio manifesta est, siquidem qui non recepit Baptismum, non habuit ingressum in Ecclesiam; Baptismus enim est janua Ecclesiae cap. Prater. §. penult. dist. 32. cap. Si quis confugerit. & cap. Si quis per ignorantiam. 1. qu. 1. Item cap. Veniens. De Presbyt. non baptiz. & qui non est ingressus Ecclesiam per hanc januam, non potest recipere alia Sacramenta. Hinc Eugenius IV. in Concilio Florentino in Decretis Union. ait: Primum omnium Sacramentorum locum tenet Sanctum Baptisma, quod vita spiritualis janua est; per ipsum enim membra Christi, ac de corpore Ecclesiae evadimus. Et Concil. Tridentinum loquens de Sacramento hoc Extremae Unctionis sess. 14. in prom. inquit: Sacramentum Unctionis non modo Poenitentia, sed totius Christianae vitae, quae perpetua Poenitentia esse debet, consummativum existimatum est à Patribus. Si Christianae vitae consummativum; ergo qui non est Christianus, & sic qui non est baptizatus, non potest illud recipere. Facit cap. Si quis inquit. 1. §. 1. ubi, quod Sacramenta non conferunt salutem existenti extra Ecclesiam. At qui non est baptizatus extra Ecclesiam existit. Idcirco ita concorditer docent omnes scribes tam Theologi Scholastici, ac Morales, quam Canonistae S. Thomas. 3. p. q. 35. art. 3. in corpore ita scribens: Nihil potest aliquis recipere, cujus receptivam potentiam non habet: per characterem autem baptismalem efficitur homo receptivus aliorum Sacramentorum; unde qui characterem non habet, nullum aliud Sacramentum recipere potest. Et Suarez in ead. 3. p. tom. 4. disp. 42. num. 2. subdit: Indubitatum est, hoc esse de substantia Sacramenti (ut scilicet unguendus Oleo Sancto sit baptizatus) ideoque unctionem sub forma verborum factam à Sacerdote circa hominem non baptizatum in re ipsa, etiamsi sit baptizatus in voto, & Catechumenus, fidelis, ac justus, inane, nullumque Sacramentum esse, aut effectum ejus habere. Idem repetit, ac firmat Layman lib. 5. tract. 8. cap. 4. n. 1. Maltrius in 4. sent. disp. 6. num. 104. Emin. Cardin. de Laurea de Extr. Unct. disp. 11. à num. 146. & seqq. Novissimè Emanuel Gonzalez in Commentar. super Decretal. ad cap. Veniens. 3. num. 4. de Presbyt. non baptizato. Et ibidem Barbosa, ubi alios Canonistas, ac Theologos cumulat.

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

Porro curiosus est sequens casus, an factus? vel factus? nescio. Quadam femina Turca in nostram Antenoream Urbem advecta, & à pio, doctoque Theologo instructa de veritate catholicae fidei, firmè proposuit in corde suo Baptismum suscipere, & Christianam religionem profiteri. Interim improvisa, violentaque febris oppressa, cum sit pauperrima, ad Hospitale S. Francisci defertur, ubi illam grave delirium mentis apprehendit; quod à Medicis mortale renunciatur: Reverendus Curatus pii Hospitalis credens hanc infirmam esse Christianam, cum nec ejus Sacramentalem confessionem possit recipere, neque ei Sacrum Viaticum valeat praebere ob delirantem mentem; ministrat ipsi Extremae Unctionis Sacramentum? Quæritur an valide? Et prima fronte videtur affirmativè, respondendum ex sequentibus.

Primò, quia hæc Catechumena Turca, cum jam proposuerit in corde suo firmè christianam religionem profiteri, & Baptismum suscipere, censetur baptizata Baptismo flaminis, & consecuta gratiam justificantem, quæ delet originale peccatum, ac mortalia. Scotus in 4. dist. 4. q. 6. & dist. 17. q. Unica. Latè Eminentiss. Cardin. de Laurea de Baptism. disp. art. 10. per totum. Ergo valide recepit Sacramentum Extremae Unctionis, & ejus effectum præcipuum, qui est remissio venialium.

Secundò, Extrema Unctio danda est fidelibus, qui sunt membra Christi. Sed fides, & charitas facit, quod homines sint membra Christi. Eminent. Cardin. de Lugo De Eucharistia disp. 13. Sect. 1. num. 3. Ergo prædicta femina Turca habens fidem, & charitatem, tanquam membrum Christi effecta, valide uncta fuit Oleo Extremae Unctionis.

Tertiò, sola fides & charitas in corde videtur sufficere absque Baptismo ad alia Sacramenta recipienda exemplo Cornelii Centurionis, qui ex prædicatione sibi facta à Divo Petro cum credidisset in corde suo, & alii, qui cum ipso erant, receperunt statim visibiliter Spiritum Sanctum; & sic Sacramentum Confirmationis, antequam baptizarentur, ut legitur Act. 10. 44. ibi: Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus Sanctus super omnes, qui audiebant verbum; & obstupuerunt ex circumcissione fideles, qui venerant cum Petro, quia & in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est; audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes Deum. Illapsus autem ille Spiritus Sancti significare videtur Sacramentum Confirmationis, cujus effectus est impetiri Spiritum Sanctum, juxta illud Act. 8. 15. Cum audissent Apostoli, quæ erant Jerosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Joannem; qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum, & vers. 18. Tunc imponebant manus super illos, (id est ministrando illis Confirmationis Sacramentum) & accipiebant Spiritum Sanctum. Idemque habetur de habitantibus Ephesi, de quibus ait Scriptura Act. 19. 7. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. Igitur Cornelius Centurio, & qui cum eo crediderant, receperunt Sacramentum Confirmationis antequam baptizarentur.

Quartò, Imò omnes Apostoli antequam fuissent baptizati susceperunt Sacramentum Eucharistiae, & Ordinis secundum illam opinionem Doctorum, qui

Y

qui

qui tenent, Sacramentum Baptismi fuisse institutum tantummodo à Christo Domino post ejus resurrectionem à mortuis, quando præcepit iisdem Apostolis, quod docerent omnes gentes, baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Matth. 28. 19. Et tamen ipsi Apostoli fuerunt communicati, & ordinati in cœna ante passionem Salvatoris. Luc. 22. 19. quam opinionem probabilem vocat S. Thomas 3. p. q. 73. art. 5. ad 4. & eam tenet Canus de Locis Theolog. libr. 8. cap. 5. atque illam probat Rupertus libr. 8. in Joan. cap. 3. Ergo multo magis ante Baptismum poterit valide de recipi Sacramentum Extremæ Unctionis à Catechumena, quæ jam in corde suo proposuerat suscipere Baptismum; & habebat fidem credendo articulis ejus sibi à Theologo insinuatis.

Quintò: Faciunt verba Innocentii Papæ III. relata in cit. cap. Veniens. 3. De Presbyt. non ordin. quæ sunt hujusmodi: Porro cum quis non solum per Sacramentum Fidei, sed per Fidem etiam Sacramenti efficiatur procul dubio membrum Christi, & qui Christum habet per fidem, etsi Baptismum non habebat, habet utique fundamentum, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus & ESUS, super adificari posse videtur, sicut salutifera opera, sic & qualibet Ecclesiastica Sacramenta; cum illud non sit generaliter verum, neque de novis, neque de veteribus Sacramentis, quod Baptismus sit fundamentum illorum, quoniam & Sacramentum conjugii, & Eucharistia à non baptizatis recipi potest. Igitur secundum verba hujus textus valide collatum censetur Sacramentum Extremæ Unctionis prædictæ mulieri catechumenæ.

Sextò videntur huic opinioni favere etiam Verba Canonis 19. Concilii Niceni; ejus Canonis verba habentur in cap. Si quis confugerit. 1. qu. 1. & leguntur tom. 1. Concilior. post Conc. Carthagin. IV. pag. mibi 882. in quo, dum decernitur, quid agendum de Paulianistis ordinatis, & non baptizatis, qui ad Ecclesiam revertuntur, præcipitur quod te baptizentur, deinde dicitur: Si verò examinati (ab Episcopo catholico) eos non esse aptos apprehendit, deponi eos oportet. Si itaque sunt deponendi, sequitur quod ante Baptismum valide fuerant ordinati.

Septimò addi potest can. 14. Concilii Matisconensis 1. (tom. 2. Concil. pag. 841.) in quo statuitur, quod Judæi compellantur exhibere reverentiam, & honorem cunctis Clericis, ac Sacerdotibus Domini; deinde ponuntur hæc verba: Nec ante Sacerdotes confessum, nisi ordinati, habere præsumant. Ergo si non possunt Judæi habere præcedentiam in sedendo supra Sacerdotes, nisi sint ordinati, dicendum venit, quod tidem Judæi tunc temporis Ordines Ecclesiasticos suscipiebant.

Octavò facit, quod ex dispensatione Pontificia potest esse Matrimonium validum, si contrahatur inter fidelem, & infidelem. Eminentiss. Cardin. de Lugo d. disput. 13. de Sacram. Euchar. num. 6. Collegium Salmanticense de Matrimonio tract. 9. cap. 12. num. 74. Sed Matrimonium est Sacramentum; ergo licet infidelis valide illud recipit; ita catechumena Sacramentum Extremæ Unctionis.

Nonò adducitur illa regula generalis, ex definitione Conciliorum præcipue Florentino, ac Tridentino deducta, quod omnia Sacramenta ad sui validitatem tria tantum requirunt, idest materiam, formam, ac intentionem Ministrum. Eminentiss. Cardin. de Lantæ de Sacram. in genere disp. 11. n. 83.

Sed in casu hujus Turcæ catechumenæ habetur materia, forma, & intentio ministri linientis illam Oleo Sancto, ut recipiat Sacramentum Extremæ Unctionis. Ergo videtur dicendum, quod valide recipiatur ab ipsa.

Decimò tandem urget, quod Catechumenus ex eo quia censetur habere fidem articulorum, & eos credere, reputatur unus de fidelibus, & post excommunicari secundum probabilem opinionem Doctorum, quos allegat Suarez de Censuris disput. 5. Sect. 1. n. 25. in fin. & tradidit Archidiaconus in cap. Eos. de Consecr. dist. 4. Ergo à contrario sensu poterit catechumenus communicare cum fidelibus saltem in Sacramento Extremæ Unctionis, quod confertur per viam deprecationis, & formam precum, ac supplicationum ad Deum; Ecclesia enim orat etiam pro Catechumenis, ut in feria sexta Parasceves; eò magis quia odia, & pœnæ sunt restringendæ, favores autem, gratiæ, & animæ præsidia dilandæ. cap. Odia de Reg. jur. in 6. Et sicut Catechumenus post mortem participat cum Christianis baptizatis de eorum Ecclesiastica sepultura, ut tenent, ac docent Barbosa de Episc. alleg. 28. num. 53. Pax Jordanus tom. 1. libr. 5. tit. 12. num. 20. Thesaurus de Pœnis part. 2. Verb. Sepultura. cap. 6. Vers. limita; & alii plures DD. congesti per Passerinum iisdem consentientem de Pollut. Eccl. disput. 8. cap. 24. num. 4. ita antequam moriatur, poterit participare cum iisdem fidelibus saltem de Sacramento Extremæ Unctionis, ut ejus anima roboretur in fide contra tentationes dæmonum.

His tamen minimè obstantibus firma remanet superior conclusio, quod homo Viator non baptizatus non est subiectum capax Extremæ Unctionis, aliorumve Sacramentorum, quorum janua est Baptismus; & qui per hanc janua non intrat, non habet aditum ad alia Sacramenta. Neque obstat primum argumentum contrarium, quod illa Catechumena sit baptizata baptismo Flaminis, ac receperit deletionem peccati originalis, ac mortalium; quia Baptismus Flaminis operatur quidem illos effectus justificationis, atque remissionis culparum, non autem alios, qui sunt proprii Baptismi Fluminis, videlicet impressionis characteris; aggregationis externæ ad cœtum aliorum fidelium; ingressus visibilis in Ecclesiam; & habilitatis ad participanda alia Sacramenta; ut bene differunt Eminentiss. Cardin. de Lugo de Euchar. d. disput. 13. n. 4. & 5. & Gonzalez in d. Comment. ad cap. Veniens. 3. num. 4. de Presbyt. non ordin.

Secundum argumentum pariter tollitur supradicta ratio, quia Fides, & Charitas facit membrum Christi quo ad intra, & ad effectum fructuum ejus meritis per consecutionem ejus invisibilis gratiæ in anima; secus autem ad extra, quo ad participationem Sacramentorum, quæ sunt signacula externa, visibilia, & sensibilia, quibus tanquam tessera aliqua fideles denotantur esse in Ecclesia; & sortiuntur communionem bonorum ejusdem: idè qui non sunt aggregati eidem Ecclesiæ per signaculum exterius, & visibile, quod est Baptismus Aquæ, non possunt participare de aliis signis exterioribus, quæ operantur gratiam in anima, scilicet de cæteris Sacramentis, idè omnes Theologi notant, quod Baptismus flaminis habet vim Sacramenti quo ad internam gratiam, & remissionem culparum, ac pœnarum; sed non habet essentiam Sacramenti, siquidem non est Sacramentum, non imprimit characterem, neque om-

21 nes alios effectus operatur, quos producit Baptismus fluminis, ut bene ait Collegium Salmanticense de Baptismo tract. 2. cap. 1. num. 2. *Mastrius in 4. Sent. disput. 2. quest. 7. art. 1. & Eminenti. Cardin. de Laura de Baptismo disput. 8. art. 10.*

Tertium non obstat, quia respondetur, Cornelium Centurionem, & eos, qui cum illo crediderunt in Christum, predicante Divo Petro, receperunt quidem effectum Sacramenti Confirmationis præcipuum, nempe Spiritum Sanctum; non autem Sacramentum ipsum Confirmationis, aliosque ejus effectus; & eò minus characterem, qui imprimitur in anima confirmati, quando recipit dictum Sacramentum: & hic notandum est, quod ille lapsus ille Spiritus Sancti in Cornelium ante Baptismum fuit privilegium speciale ei concessum, ut fideles de circumcissione intelligerent, etiam Gentiles vocari à Deo ad Ecclesiam, & eisse aggregandos per Baptismum; putabant enim Judæi, se solos esse vocatos, ac legem Evangelicam esse promulgatam tantum pro iis sicut factum fuerat de Moysa. Idcirco ita scribit Cornelius à Lapide Comment. in Act. Apost. cap. 10. Vers. 44. *Ita disposuit Deus, ut Judæi Petrum non possent arguere, quod eos importè gentiles baptizasset, & Christianismo initiasset, cum vidissent in eos jam ante descendisse Spiritum Sanctum, qui suo descensu eos sibi in filios adoprabat; itaque significabat, eos in Ecclesiam suam esse cooptandos.* Sequitur ex his, quod sicut Cornelius, & alii ejus nationis post receptum visibiliter Spiritum Sanctum fuerunt baptizati Baptismo aquæ, ut denotat ibidem Scriptura Sacra, subdens quod tunc S. Petrus dixit: *Nunquid aquam quis prohibere potest, ut non baptizentur hi, qui Spiritum Sanctum acceperunt, sicut & nos? Act. 10. 47.* ita eisdem post receptum Baptismum, receperunt Sacramentum Confirmationis, per manum Apostoli Petri iisdem datum; prout faciebant alii Apostoli, dum confirmabant fideles baptizatos, per impositionem manuum, scilicet eos Sacro Chrismate signando, ut etiam S. Paulus, & alii relati in contrario argumento.

Quartum non obstat; quia negatur, Apostolos receperunt Sacramenta Venerabilis Eucharistiæ, & Ordinis Sacri antequam Baptismo fluminis baptizarentur. Pro intelligentia sciendum, controversiam fuisse apud antiquos Patres, quo tempore institutum sit à Christo Sacramentum Baptismi? Et utrum Apostoli baptizati fuerint ante Christi passionem, vel tantummodo post ejus gloriosam Resurrectionem? & equidem multi DD. opinati sunt institutionem Baptismi factam fuisse à Christo tantummodo post ejus Resurrectionem, quando dixit Apostolis *Matth. 28. 19. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Quod scripsit etiam Divus Marcus 16. 15. *Et dixit eis (scilicet Christus) Euntes in mundum universum, predicate Evangelium omni creature. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Et per consequens, Apostolos ante Christi passionem non fuisse baptizatos. Probant hanc opinionem. 1. Quia dicitur *Joan. 7. 39. Nondum enim erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus.* Sed per Baptismum datur Spiritus Sanctus. Ergo solum post gloriosam Resurrectionem Christi institutus est Baptismus. 2. Quia causam suam effectus non præcedit. Sed

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Baptismus habet causam, & efficaciam à Passione Christi. Ergo ante illam institutus non fuit. 3. Baptismus non potuit institui, nisi traderetur ejus forma. Sed hæc tradita est tantum post Christi Resurrectionem, ut in supracitatis verbis *Matth. 28. 19.* Ergo. 4. Omnia Sacramenta fluxerunt à latere Christi, quod apertum fuit à lancea, dum penderet in Cruce. Igitur Baptismus non est institutus ante, sed post ejus passionem. 5. Baptismus est Sacramentum necessitatis, quod obligat omnes. Sed hæc obligatio non incepit ante passionem, sed post Christi Resurrectionem: ibi, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur. Marc. 16. 15.* Ergo non ante passionem, sed post, institutum fuit Baptismi Sacramentum. Ex his ita opinatus est Tertullian. *lib. d. Baptismo cap. 11.* S. Hieronymus in *Dial. contra Luciferianos*; S. Jo. Chrysost. *Hom. 28. in Joan.* & alii, quos citat Cornelius à Lapide in *Act. Apost. cap. 1. Vers. 5.* & Suarez de *Baptismo. disput. 19. Sect. 1.*

Alii è contra constanter tenent, quod licet demonstrari non possit scriptura, vel traditione tempus præcisum, in quo Christus instituit Sacramentum Baptismi; tamen verior, & probabilior opinio est, quod ante ejus passionem fuerit institutum; etiam obligatio ipsum suscipiendi non sit imposita, nisi post Resurrectionem. Id probant: 1. Quia Circumcisio fuit instituta multo ante promulgationem legis Moysæ. Ergo etiam Baptismus figuratus in illa multo ante promulgationem legis Evangelicæ. 2. Ex S. Joann. 32. 22. ubi ait: *Post hæc venit Jesus, & discipuli ejus in Judæam terram; & illic demorabatur cum eis, & baptizabat.* Ergo eo tempore Christus instituerat Sacramentum Baptismi. 3. Quia discipuli Joannis Baptiste emulatione commoti propter hunc Baptismum Christi, dixerant ad illum: *Rabbi; qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti; ecce hic baptizat; & omnes veniunt ad eum. Joan. 3. 26.* Ergo erat à Christo institutus Baptismus. 4. Quia subdit idem Evangelista *Jo. 4. 1. Audierunt Pharisei, quod Jesus plures discipulos facit, & baptizat.* Ergo ante passionem fuit facta Baptismi institutio. 5. Quia scribit S. Lucas cap. 10. Vers. 1. quod Christus misit discipulos binos ante faciem suam in omnem civitatem, & locum, quod erat ipse venturus. unde S. Bonaventura in 4. dist. 3. qu. 1. ait: *Misit ad predicandum, & baptizandum, quia hoc ordine fit introitus in Ecclesiam; scilicet per susceptionem doctrinæ fidei, & Baptismi.* 6. Quia Christus dixerat Nicodemo *Jo. 3. 5. Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex Aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Per hæc verba intelligebat Dominus insinuare Nicodemo necessitatem Sacramenti Baptismi, Ergo jam erat institutum. His, & aliis probationibus hanc opinionem tenet S. Augustinus *lib. de Origine Anima cap. 9.* nec non *Epist. 108. & Epist. 163.* Glossa, Lyranus, S. Cyrillus, S. Gregorius Nazianzenus, & alii, quos citant, & sequuntur Suarez de *Baptismo*, seu in 3. p. D. Thom. tom. 3. disp. 19. sect. 1. & Collegium Salmanticen. de *Sacrament. in gen. tract. 2. cap. 1. à num. 18.* & seqq. ubi num. 24. ex S. Thoma 3. p. qu. 66. artic. 2. ostendit, Baptismi Sacramentum fuisse institutum, quando Christus voluit baptizari in Jordane à Joanne

Y 2

ne

ne Baptista; tunc enim dedit virtutem Aquæ ad regenerandos homines spiritualiter, & eos mundandi à peccatis; & num. 33. citat Sotum, Cajetanum, Ledesnam, Candidum, Valquezium, Bonacinam, Gonetum, & alios sic sentientes. Concordant Scotus in 4. dist. 3. qu. 4. & ibi S. Bonaventura, Alex. de Ales, & alii allegati ab Eminentiſſ. Cardin. de Lauræa, qui pariter ita sentit de Baptismo disput. 12. art. ult.

Ex his omnes Theologi, ac Scripturistæ colligunt, SS. Apostolos fuisse Baptismo Christi regeneratos, antequam eos communicaret in Cœna, ordinaret Sacerdotes, ac Episcopus, daretque eis potestatem remittendi peccata; ex certa, & inconcussa regula, quod Baptismus est janua, & fundamentum aliorum Sacramentorum, quorum nullum validè recipi potest, nisi prius receptum sit Baptisma. Et ad hunc propositum hæc scribit Cornelius à Lapide in d. Comment. At. Apostol. cap. 1. Vers. 5. (Et idem docet Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 2. disput. 18. sect. 3.) videlicet: Quocirca S. Evodius successor S. Petri in Cathedra Antiochenſi, Epistola, quæ inscribitur τὸ φῶς, idest Lumen, asserit, Christum suis manibus baptizasse ex mulieribus solam Virginem Matrem suam; ex viris solum Petrum: Petrum autem baptizasse Andream, Jacobum, & Joannem, & hos tres baptizasse reliquos Apostolos. Idem scripsit in Comment. in Matth. 3. 14. addens, ad illa verba S. Joannis Baptistæ, qui dixerat Christo petenti baptismum in Jordane: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Hinc nonnulli colligunt, Baptismam paulo post à Christo fuisse baptizatum. Ad stipulatur his omnibus Suarez d. disput. 19. sect. 2. confirmans, quod licet sit de fide, Sacramentum Baptismi fuisse institutum à Christo Domino ex Concil. Trident. sess. 7. Can. 1. de Sacramentis, tempustamen hujuscemodi institutionis non esse dogma fidei; sed ferè omnes SS. Patres, ac DD. quos ibi allegat, docere, quod Christus illud instituit ante suam passionem, etsi noluerit, ad ipsum homines esse præcisè obligatos, nisi post suam Ascensionem in Cœlum.

Argumenta verò in contrarium facta facile tolluntur: nam ad 1. Respondetur, quod Spiritus Sanctus nondum erat datus Visibiliter prout in die Pentecostes; secus autem per internam gratiam, & remissionem peccatorum, prout datus fuit Magdalene; ac ita dabatur iis, qui recipiebant baptismum Christi ante ejus Passionem, & Resurrectionem. Ad 2. Quod Baptismus habebat suam efficaciam à Passione prævisa, ac futura Christi; nec non ab initio ejus vitæ, quæ tota fuit continuum sacrificium, & Passio, habens merita infinita ad salvandos peccatores. Ad 3. Quod forma baptismi tradita fuit à Christo, quando ante Passionem docuit discipulos suos baptizare homines, ut tenet S. Thomas in 4. dist. 3. art. 5. questionum. 2. Ad 4. Quod Sacramenta fluxerunt à latere Christi ob completam ejus passionem dum miles lancea ejus latus aperuit; sed cœperunt habere suam efficaciam etiam ante ejus Passionem, ut de Eucharistia in Cœna, quæ illam præcessit. Ad 5. Verum esse, quod præceptum baptismi non obligaverit, nisi post Resurrectionem Christi, sed ejusdem institutio facta fuit ante Passionem; ut probatum est supra rationibus, & DD. auctoritate.

Quintum principale argumentum contrarium desumptum ex verbis Innoc. III. in cap. Veniens. 33 3. De Presb. non ordin. non subsistit, quia Papa refert tantum verba illorum, qui opinabantur,

receptum fuisse validè Ordinis Sacramentum à non baptizato; sed non approbat eorum opinionem; imò ibi amplectitur contrariam, & sic tacitè illam reprobatur; nam ordinari non potest non baptizatus.

Sextum argumentum cadit; quia Canon ille Concilii Niceni vel loquitur de depositione lato modo sumpta, idest de non admissione ad ordines illorum, qui fuerint hæretici Paulianistæ; quamvis postea rebaptizati. Sciat studiosus Lector, quod Paulianistæ erant discipuli Pauli Samosatani hæresiarchæ, qui negabat personas Sanctissimæ Trinitatis, & docebat baptismum dari in nomine Dei; idè invalidè: propterea in Concilio Nicæno decretum fuit, ut ipsi hæretici Paulianistæ venientes ad gremium Ecclesiæ rebaptizarentur, ut latius differit Eminentiſſ. Cardin. Baron. in Anna. lib. ad Ann. 265. & ibi Spondan. nec non Salelles d. S. Inquisit. lib. 3. regul. 232. num. 168. Itaque præceptum Concilium Nicænum, quod Paulianistæ rebaptizati non initiarentur ordinibus. Vel dici potest, quod mandaverit eos deponi, si fortè post rebaptizationem fuissent ab aliquo Episcopo ordinati, & non essent apti ad exercitium ordinum. Ita ex Theodoro Balsamone respondet Gonzalez in Comment. ad d. cap. Veniens. de Presb. non Ord. n. 5.

Septimum de Judæis ordinatis non subsistit, quia non loquitur Concilium de ordinibus Ecclesiasticis, qui Sacramentum sunt, receptis in Judaismo; sed vel de ordinibus laicis, idest Præfecturis, dignitatibus, seu aliis gradibus, ad quos Judæi, pecunia mediante, ascendissent, ut illis temporibus, ac regionibus erat tunc in usu; quorum graduum prætextu sedere audebant supra Clericos, ac Sacerdotes. Vel nisi post susceptum baptismum ipsi Judæi fuissent ordinati. Aut tertio per ly Ordinati Concilium intellexerit, quod Judæi non auderent sedere coram Sacerdotibus, nisi ipsi ex benignitate ordinarent, idest innuerent ut sederent; quod ego verius puto, ultra ea, quæ dicit Gonzalez ibid. num. 5.

Octavum pariter tollitur respondendo, quod Matrimonium illud censetur validum quo ad infidelum in genere contractus, non autem in genere Sacramenti, cujus non est capax infidelis, qui nondum recepit baptismum. Ita S. Thomas in 4. dist. 39. quest. Unica art. 1. ad 5. & quest. 59. art. 1. ad 5. Bonacina, & alii apud ipsam Collegium Salmanticense. d. tract. 9. de Matrim. cap. 12. n. 37. novissimè Justus de dispensat. Matr. cap. 15. num. 3. & ibi Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 8. Hinc si baptizatus contraheret Matrimonium cum catechumena esset invalidum. Idem Sanchez disput. 71. lib. 7. & Ricciull. de Perf. extra grem. Eccl. lib. 2. cap. 2. num. 9.

Nonum cadit, quia regula illa locum habet inter fideles suscipientes Sacramenta; secus cum infidelibus, qui ante susceptum baptismum Fluminis sunt incapaces aliorum Sacramentorum, ut supra probatum est.

Decimum, & ultimum argumentum plura dicit, sed nihil concludit. Nam quod Catechumenus possit excommunicari, non est verum, ut ait Suarez de Censuris d. disput. 5. sect. 1. num. 25. ubi reprobatur Archidiaconum absque fundamento id asserentem. Ratio est manifesta, quia præcipuus effectus excommunicationis est privare participatione passiva Sacramentorum; Catechumenus autem non participat de Sacramentis. Quod Ecclesia oret pro

- 39 pro ipsis in die Parasceves; hoc facit, quia ea die Christus in Cruce pro omnibus oravit, ut ex Alcuino notat Gavantus in *Rubr. Miss. part. 4. tit. 9. n. 9.* Quod favores sint ampliandi est regula habens locum, quando Jus publicum non resistit, ut ait Dynus num. 3, ad illam: Sed Jus publicum Divinum, ac Ecclesiasticum non permittit, ut Sacramenta dentur non baptizatis. Quo verò ad Ecclesiasticam sepulturam, quae secundum opinionem Passerini conceditur ab Ecclesia Catechumenis, eò
- 40 quia sunt in utero ejus edendi per baptismum l. 3. Cod. de Sacram. baptis. secundum alios DD. contra tenendum, ut videre est apud Ricciulum de Personis extra Eccl. grem. lib. 3. cap. 4. num. 35. & cap. 8. num. 9. Sed quidquid sit de sepultura, ex hoc actu maternae pietatis in illos, non potest inferri ad Jus consequendi etiam Sacramentum Extremae Unctionis, si ante mortem non obtinuerint Sacram Lavacrum Baptismi, quia nondum sunt ingressi Ecclesiam ipsam per januam Sacramentorum, & sic remanent post mortem in cimiterio quo ad sepulturam ex speciali favore, ut disserunt
- 42 DD. quos cumulat ipse Passerinus de Pollut. Eccl. d. disput. 8. cap. 24. n. 4. Qua propter conclusio firma, & inconcussa remanet, quòd Catechumenae, de qua in hypothesi, invalidè ministratum fuit Oleum Sanctum; sique Curatus Hospitalis eam agnovisset, omninò abstinendum erat per eum ab administratione illius Sacramenti, & ejus loco debebat, illam Sacramento baptismi ad spirituales vitam regenerare; attento ejus firmo proposito suscipiendi baptismum, & Religionem christianam profitendi. Porro post datum baptismum, potuisse illam Oleo Sancto inungere concedit Tambur. de Extrem. Unct. lib. 6. cap. 2. num. 3. & Gobat tract. 8. num. 321. & alii DD. plurimi apud Dianam Coordin. tom. 2. tract. 4. resol. 46. & 47. sed utrùm animae ejusdem Catechumenae possent applicari Indulgentiae per modum suffragii? Affirmat Navarrus in Comment. de Jubileo notab. 31. num. 47. & notab. 32. num. 10. Henriquez de Indulg. lib. 7. cap. 20. num. 8. Sed negant Suarez in 3. p. D. Thom. d. tom. 4. disput. 53. sect. 4. n. 8. Sanchez in Decal. lib. 4. cap. 37. n. 36. & 37. S. Anton. Turrecrem quas citat, & sequitur idem Ricciulus d. lib. 3. de Personis extra Eccl. grem. existen. cap. 6. qui antea cap. 5. probaverat, neque Missam esse celebrandam pro Catechumenis defunctis: quamvis extra Missam liceat pro eis orare; cum ob baptismum flaminis, quo censentur salvi, possint à poenis ob aliquam negligentiam purgandis in alia vita, per orationes privatas fidelium sublevari.

DECISIO LXXVIII.

ARGUMENTUM.

Disentitur pulchra Quaestio, An infantes, & pueri ante usum rationis validè recipiant Sacramentum Extremae Unctionis? Argumenta tria pro opinione affirmativa, quae rejicitur; & redduntur rationes pro negativa An DEIPARA receperit Extremam Unctionem? Motiva, ac Doctores hinc inde. Usus rationis in pueris quo anno praesumendus ad effectum, eos ungendi Oleo Sancto? Morientibus eo-

dem tempore Adulto, ac Puero septenni, cui prius sit ministranda Extrema Unctio?

SUMMARIUM.

- 1 Infantes, & pueri usum rationis non habentes sunt incapaces Extremae Unctionis. Et cur? num. 11.
- 2 Pueri, & infantes validè confirmantur, & initiantur Ordinibus.
- 3 Pueri, & infantes an capaces gratiae Sacramenti Extremae Unctionis? Et num. 6. & num. 9.
- 4 MARIA Virgo Mater Dei an receperit Extremam Unctionem? Et num. 14. & 16.
- 5 Differentia inter effectus Extremae Unctionis, ac Confirmationis, & Ordinis.
- 7 Baptismus validè datur etiam non habenti peccata. Et cur? num. 12.
- 8 Extrema Unctio validè confertur homini sancto peccata non habenti.
- 9 Gratia, quae datur in Sacramentis, est ad peculiare effectus eorum.
- 10 Gratia in Sacramentis est ejusdem speciei; non eorundem effectuum.
- 11 Pueri, & infantes cur non sint capaces Extremae Unctionis?
- 13 Extrema Unctio quid prosit hominibus iustis?
- 15 MARIA Virgo mater Dei non obiit ex morbo, sed ex nimio Dei amore.
- 17 Aetas puerorum pro danda iisdem Extrema Unctione.
- 18 Pueris danda Extrema Unctio sub conditione, si capax es.
- 19 Adulto morienti, an puero agonizanti sit prius danda à Parocho Extrema Unctio.
- 20 Succurrendum prius est magis indigenti.

Tertia conditio necessaria in Subiecto recepturo Extremae Unctionis Sacramentum, adhuc ut sit capax, est, quòd in adulta aetate sit constitutus; siquidem infantes, & pueri, qui ad usum rationis non pervenerunt, incapaces sunt hujus Sacramenti, ut concorditer docent omnes Doctores infra citandi. Hujus autem necessariae conditionis plures ab iisdem DD. assignantur rationes.

1. Quia Sacramentum hoc est consummativum Pœnitentiae, ut patet ex Concil. Tridentino sess. 14. de Sacram. Extr. Unct. in princ. Sed infantibus, & pueris ante usum rationis dari non potest Sacramentum Pœnitentiae. Ergo neque Extrema Unctio.
2. Quia præcipuus effectus hujus Sacramenti est remittere venialia. Sed infantes, ac pueri prædicti neque venialiter peccasse præsumuntur.
3. Quia Extrema Unctio datur ad præbendum robur animæ adversus diaboli tentationes. Sed has pati non possunt, qui usum rationis non habent.
4. Ad hoc Sacramentum recipiendum requiritur aliqua devotio, aut actualis, aut virtualis; aut præsens, aut præterita. Sed pueri non habentes usum rationis, seu infantes eam elicere non valent.
5. Quia etiam petitio hujus Sacramenti vel expressa, vel saltem tacita videtur requiri ad illud recipiendum; cum dicat Apostolus Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, id est petat, advocet, deprecetur, ut vos Oleo Sancto inungant. Igitur ex his rationibus, infantes, & pueros in aetate adulta non constitutos, incapaces

capaces esse, Sacramenti Extremæ Unctionis fir-
mant Suarez in 3. part. tom. 4. disput. 42. sect. 1.
num. 2. Thomas Tamburin. lib. 6. de Extrem.
Unct. cap. 2. §. 3. Bonacina de eod. Sacram. disput. 8.
quæst. Unic. punct. 5. num. 1. Layman lib. 5. tract.
8. cap. 4. num. 2. Mastrius in 4. Sent. disput. 6.
num. 105. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa in 4.
tom. 3. de Extrem. Unct. disput. 11. num. 151.

Sed contra prædictam conclusionem tria obstat
videntur. *Primum* est, quod pueri, & infantes
si de facto confirmantur, vel ordinibus iniunguntur,
validè recipiunt tum Sacramentum Confirmationis,
tum Sacramentum Ordinis. Mastrius d. disput. 6.
n. 107. Emin. Card. de Lauræa d. tom. 3. disput. 9.
num. 15. & 16. Ergo validè recipere possunt
etiam Sacramentum Extremæ Unctionis. *Secundum*
est; quamvis parvuli non sint capaces deletionis
peccatorum, tamen capaces sunt gratiæ, & aug-
menti ejus provenientis ex Extremæ Unctionis Sa-
cramento. Ergo validè possunt illud recipere.
Tertium Deipara nullum unquam commisit pecca-
tum, neque originale, neque actuale, & tamen
in fine vitæ linitam fuisse Extremæ Unctionis Sa-
cramento testantur Albertus Magnus, quem citat,
& sequitur S. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 2. §. 3.
Bernardinus de Busto, Canilius, Sylvester, & alii,
quos allegant, & quibus adherent Suarez in 3. part.
tom. 2. disput. 18. sect. 3. Cornelius à Lapide Com-
ment. in Epist. D. Jacobi cap. 5. Vers. 2. & Barradas
in Evangel. tom. 1. lib. 10. cap. 6.

His tamen minime obstantibus inconcussa re-
manet antedicta conditio de necessitate usus ratio-
nis, seu adultæ ætatis in subiecto recepturo Extre-
mæ Unctionis: & ad primum argumentum
contrarium respondetur negando paritatem inter
hoc Sacramentum, & illa Confirmationis, &
Ordinis: siquidem Confirmatio, & Ordo im-
primis characterem; atque idè nullum est inconve-
niens, quod pueri, & infantes possint hæc Sa-
cramenta validè suscipere; simulque eorum gra-
tiam sacramentalem. Illa enim tribuit jus ad ha-
benda quadam auxilia pro ritè exercendis eorum
actibus tempore opportuno: & quamvis pro illo
statu infantes, puerivè non sint capaces exercendi
hujusmodi actus, possunt tamen eis validè prædi-
cta Sacramenta conferri, quia per se sunt in via
pervenienti ad ætatem adultam, in qua poterunt
actus illos exercere, ratione utriusque characteris
in eis indelebiliter impressi. At verò Sacramentum
Extremæ Unctionis non imprimi characterem,
ratione cujus sit irreiterabile, & conferat jus ad
auxilia quadam habenda pro certis actibus futuro
tempore exercendis; quorum in præsentia ipsi in-
fantes non sunt capaces. Præterquàm quod Extre-
ma Unctio datur infirmis præcipuè in remedium
eorum peccatorum, quæ jam ab eis commissa
sunt; sed iidem infantes hoc remedio non egent,
cum nulla commiserint peccata; unde in illis ne-
que posset verificari forma Sacramenti hujus, sci-
licet *Indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti*. Ita
Mastrius d. disp. 6. num. 107.

Secundum argumentum contrarium difficilius
est, quàm appareat, ut ait Emin. Cardin. de Lauræa
d. disp. 11. de Extr. Unct. num. 153. quia negari
non potest, effectum communem Sacramentorum
esse gratiam; idè què parum refert, quod parvu-
li non habeant venialia delenda, dummodo reci-
pientes Extremam Unctionem recipiant gratiam.
Augetur difficultas, quia idem dicendum esset de

Baptismo respectu ejus, cui per vehementem con-
tritionem, & baptismum in voto fuisset deletum
originale, & tamen si huic conferatur, est verum
Sacramentum, & suum producit effectum. Imò
addere possumus, quod idem absurdum sæpè se-
queretur in ipsamet Unctione Extrema, cum mi-
nistratur homini pio, & innocenti, confesso, ac
contrito, carenti etiam venialibus; vel quia sub-
misit ea clavibus, vel quia aliis mediis pœnitent-
iæ ea expiavit; siquidem in hoc pio homine non
essent venialia per Extremam Unctionem delenda,
& tamen ei ministrata esset verum Sacramentum.

Oportet igitur pro resolutione argumenti recur-
rere ad institutionem Sacramentorum; & advertere,
quod Sacramenta sunt quidem instituta ad cau-
sandam gratiam, non quomodocunque, sed gra-
tiam necessariam ad aliquem peculiarem effectum
proprium illius Sacramenti. Verbi gratia: Ba-
ptismus datus est ad causandam gratiam, qua de-
letur originale, & reliqua actualia. Pœnitentia
ad causandam gratiam, qua delentur sola actualia.
Confirmatio ad causandam gratiam, cum qua da-
tur robor, seu jus ad illud pro opportuno
tempore ad fidem profitendam, & ita de reliquis;
adeo ut et si gratia causata ab omnibus Sacramentis
sit ejusdem speciei, tamen ipsa non operetur in
omnibus Sacramentis eodemmet effectus, sed il-
los distinctos, qui sunt proprii uniuscujusque Sacra-
menti. Hoc ergo stante respondetur ad argumen-
tum contrarium dicendo, quod Extrema Unctio in-
stituta est ad causandam gratiam secundum se dele-
tivam venialium ab nomine capaci; ad confortan-
dum illum contra tentationes, & ad alleviandam
animam, ut constat ex Verbis Divi Jacobi Apo-
stoli, & Concilii Tridentini d. sess. 14. in *Præm.*
Extr. Unct. Cum itaque infantes, & pueri non
sint capaces Venialium, neque tentationum, neque
conflictus cum dæmone in articulo mortis, per con-
sequens neque capaces sunt recipiendi gratiam Sa-
cramenti Extremæ Unctionis; nam hoc Sacramen-
tum tribuit illam gratiam tantum, quæ operatur
prædictos effectus deletivos venialium, confortati-
vos contra insidias dæmonum, & alleviativos in-
firmi quo ad terrores conscientie, ab iisdem dæ-
monibus excitatos, & per consequens Sacramen-
tum Extremæ Unctionis non est institutum pro
parvulis, aut infantibus usum rationis non habenti-
bus; quibus si daretur, esset omnino frustrato-
rium. Neque stringit exemplum de Baptismo, si
adultus illum recipiens jam delevisset originale, &
actualia per sufficientem dolorem cum baptismo
in voto; quia per accidens est, quod non reperian-
tur peccata delenda, & interim imprimi chara-
cterem in anima, qui est alius effectus proprius ba-
ptismi. Pari modo Extrema Unctio data homini pio,
et sancto, si non repetit peccata delenda in ipso, ipsum
tamen munit adversus tentationes diaboli, & alle-
viat ejus animam in conflictu illo cum morte, & sic
non est frustratoria, & causat effectus proprios gra-
tiæ, quæ ei datur in ipsa Extrema Unctione. Ita Emin.
Card. de Lauræa d. disp. 11. n. 154. & 155. & Ma-
strius d. disp. 6. n. 106.

Ad Tertium argumentum respondetur, non de-
esse alios DD. præter citatos in illo, qui opinantur,
Sanctissimam Virginem MARIAM Matrem Dei non fuisse linitam Oleo Sancto in Extremo
Vitæ, & non suscepisse hoc Sacramentum Extremæ
Unctionis. 1. Quia cum sit institutum ad delendas
reliquias peccatorum, Deipara eo non indigebat,
quia

quia nunquam peccaverat. 2. Quia in ipsa non poterat verificari forma hujus Sacramenti, & fuisset indecentia dicere, *Indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, aliosve sensus deliquisti.* 3. Quia Deipara non timebat tentationes diaboli; qui imò contra eam stare non poterat, quæ erat *Terribilis, ut Castrorum acies ordinata.* Cantic. 16. 9. 4. Quia Mater Dei non eguit confortatione, aut alleviatione in morbo; siquidem obiit sine morbo, & expiravit ex amore, & desiderio fruendi Christo Filio suo. En ejus verba ad S. Brigittam in *Revelat. libr. 6. cap. 62.* Cum quadam die, lapsis aliquibus annis post Ascensionem Filii mei multum anxierer de desiderio perveniendi ad eundem Filium meum; vidi Angelum fulgentem, sicut antea videram, qui dixit mihi: Filius tuus, qui est Deus, & Dominus noster, misit me nunciare tibi, quod tempus jam est, quo corporaliter venies ad eum: ad recipiendam coronam Tibi preparatam. Et paulò infra: Cumque quadam die animus meus suspensus esset in admiratione Divinae charitatis, tunc Anima mea in ipsa contemplatione repleta fuit tanta exultatione, quod vix se capere poterat, & in ipsa consideratione Anima mea a corpore fuit soluta. Igitur Deiparam nec eguisse Sacramento Extremæ Unctionis, nec illud recepisse opinati sunt Paludan. in 4. dist. 23. q. 3. art. 2. Gabriel. in *Supplem. q. 1. dub. 3.* & Victoria in *Summa num. 222.* quibus addendi sunt ex modernis Sancius in *Selectis disp. 27. num. 20.* Vafquez tom. 2. in 3. part. disp. 119. cap. 8. Narbona de *Etate ad Annum 90. n. 3.* Collegium Salmanticens. de *Sacram. in gen. tract. 7. cap. 4. n. 5.* ubi alios Theologos citat, & Maffrius d. disp. 6. num. 115.

Nihilominus quidquid sit de his opinionibus; cum utraque probabilis censeatur à Thoma Tamburino d. libr. 6. de *Extr. Unct. cap. 2. §. 3.* Rationes pro affirmativa sunt, quod licet Sanctissima Virgo Mater Dei non indiguerit hoc Sacramento pro remissione culparum, à quibus omninò fuit immunis, neque ad roborandam animam contra tentationes diaboli, aut alleviandam infirmitate, quam non habuit; nihilominus voluerit devotè ipsum suscipere mortis suæ die appropinquante tum ut præberet fidelibus exemplum humilitatis; tum ut frueretur meritis Christi Filii sui, à quo fuit institutum hoc Sacramentum, quo utique capax erat tanquam creatura humana, etsi Sanctissima, & expers cunctisque peccati; satis enim est ad capacitatem, ut ex humana conditione poverit peccare, tentari, & infirmitate urgeri; quamvis ex sublimi prærogativa suæ Dignitatis, & ex superabundantia Divinæ gratiæ, ac donorum Spiritus Sancti subiecta non fuerit hujusmodi miseris animæ, vel corporis, ut latius disserunt DD. in tertio argumento allegati, & in specie Suarez d. tom. 2. disp. 18. sect. 3. Cornelius à Lapide d. *Comment. in Epist. D. Jacobi cap. 5. sub Vers. 2.* Et Emin. Cardin. de Laurea d. disp. 11. de *Extrem. Unct. num. 176.* ubi etiam reddit rationem, propter quam ipsamet Sanctissima Virgo receperit Baptismum, quo non egebat, cum esset concepta absque peccato originali, & semper servata innocens, ac libera ab omni culpa actuali. Nec facit amaritudinem forma Sacramenti Extremæ Unctionis; nam ajunt DD. prædicti, quod verba *Quidquid deliquisti*, intelligenda veniunt sub conditione, scilicet: *Si deliquisti.* Igitur reassumendo materiam, firma consistit illa tertia conditio, quod pueris non est ministranda

Extrema Unctio antequam pervenerint ad adultam ætatem, & assecuti sint Usus Rationis.

Sed dicit aliquis, in qua ætate Pueri censendi sunt habere usum rationis, & esse capaces Sacramenti Extremæ Unctionis? Huic quaesito respondens Narbona de *Etate Ann. 7. q. 8.* ait duas esse opiniones Theologorum: Una, quod tunc censentur habiles ad recipiendam Extremam Unctionem, quando reputantur tales ad sumendam Sacrosanctam Eucharistiam, videlicet post duodecimum saltem annum. Ita Sotus in 4. *Sent. dist. 23. q. 2. art. 2. col. ult. vers. si quæras.* Vivaldus in *Candelabr. Aur. De Extr. Unct. cap. de Suscipiente n. 7.* Et alii plures, quos cumulat Narbona d. *quaest. 8. num. 2.* & Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. res. 44. quæ in Inordinato, seu Diana veteri existit in part. 3. tract. 6. resol. 89. Altera opinio est, attendendam illam ætatem, in qua pueri sunt capaces Sacramenti Pœnitentiæ, & incipiunt confiteri culpas suas etsi veniales; idest in sexto, vel septimo anno secundum majorem, vel minorem vivacitatem intellectus eorundem; ob illam manifestam rationem, quod Sacramentum Extremæ Unctionis est consummativum Pœnitentiæ, & cui hæc ministratur, eò magis illud dari potest, ut sustinent Layman d. libr. 6. tract. 7. cap. 4. n. 2. Melchior Zambranus de *Casib. occur. temp. mort.* Et alii apud Dianam Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 44. & 45. Idem docet Narbona de *Etate d. Anno VII. quaest. 8. num. 3.* alios DD. modernos cumulans; & Sancius in *Selectis d. disp. 27. num. 15.* Et hæc secunda opinio est amplectenda, quam etiam docet Gobat d. tract. 8. num. 822.

Duo autem sunt notatu digna, quæ supradicti DD. dicunt circa Extremam Unctionem pueris dandam. Unum est, quod si Parochus sit dubius, an puer habeat usum rationis, & an sit capax, vel non hujus Sacramenti: debet illud ei ministrare sub conditione, *si capax es?* Ita Sancius d. disp. 27. num. 17. Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 43. & resol. 45. Et Emin. Cardin. de Lugo de *Eucharistia disp. 13. sect. 4. n. 41.* ubi idem esse servandum circa Sacrum Viaticum eidem puero exhibendum. Alterum est, quod si uno, & eodem tempore Parochus vocetur ad dandum Oleum Sanctum tum adultæ agonizanti, qui confessus, & communicatus fuit; tum puero in agonia pariter constituto, qui neque confessionem, neque communionem fecit, tenetur Parochus prius ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis huic puero annorum sex, vel septem, qui Sacramenta Pœnitentiæ, ac Eucharistiæ non potuit recipere; quam adulto prædicto; ea ratione quia iste puer, (qui ex defectu loquelæ supponitur non posse confiteri, neque Sacrum Viaticum recipere) censetur magis indigere auxilio Sacramenti Extremæ Unctionis tum ad delenda venialia, tum ad robur animæ in eo mortis articulo; quam ille adultus, qui alia Sacramenta recepit, & plus indigenti est prius succurrendum, S. Thom. 2. 2. q. 32. & 33. ut fusius disserit Sancius d. disp. 27. num. 11. & 12.

DECISIO LXXIX.

ARGUMENTUM.

Quia Extrema Unctio ministranda est tantummodò infirmis gravi morbo, non autem levi laborantibus, proponuntur, ac resolvuntur objecta de S. Heduvige, de

4. dum sanis, sed tantum infirmis quod non omnibus infirmis levi aegritudine gravatis est ministrandum, sed tantummodo infirmis periculosè decumbentibus, ut ex verbis utriusque Concilii Florentini, ac Tridentini supra relatis colligitur, & notant antedicti Doctores. Si quidem Lutherus fuit, qui causam convitiandi catholicos queritans, in *libr. de Captivitat. Babyl.* quibuscumque etiam leviter infirmantibus Sacramentum hoc Extremæ Unctionis dandum scripsit: *Apostolus* (inquens) *in hoc ungi, & orari precipit, ut infirmus sanetur, & allevietur, hoc est, non moriatur, illi contra dicunt, non esse dandum Unctionem nisi decessuris, hoc est, ut non salventur, & allevientur.* decessuris, hoc est, ut non salventur, & allevientur. Lutherum sequutus est in hoc errore Calvinus, (ut diximus supra Decis. 74. num. 32.) qui *libr. 4. Instit. cap. 19.* hæc contra Catholicos effutens ait: *Jacobus omnes infirmos vult inungi: isti non infirmos, sed semimortua cadavera suapinguedine inficiunt, cum jam anima in primoribus labris laborat, vel, ut ipsi loquuntur, in extremis utriusque verba supradicta refert Ivenim in Comment. Histor. & Dogm. De Sacram. Extremæ Unctionis. quest. 7. cap. 1. tom. 2.* Ceterum calumniæ sunt horum hæresiarcharum; quia Ecclesia Catholica semper in usu habuit ministrare hoc Sacramentum non leviter ægrotantibus, sed graviter decumbentibus, & quando morbus ex prudenti Medicorum, ac Parochorum judicio periculosus reputatur; ut manifeste constat ex vitis Sanctorum, collectis tum per Laurentium Surium, tum per doctissimum Bollandum; ac recentissime per eruditissimos Monachos Congregationis S. Mauri D. Lucam d' Achery, & D. Joannem Mabillon in *Seculis benedictinis*, impressis *Lutetia Parisiorum Anno 1669.* in nobilissima Bibliotheca Monasterii S. Justinae de Padua existentibus, in quibus frequenter legitur, ab Anno Christi 700. ulque in præsentem diem, quod Sancti Episcopi, Abbates, Prælati, ac animarum Pastores præbebant Sacramentum Extremæ Unctionis infirmis, & ab his flagitabatur, non in initio morbi, aut levis infirmitatis; sed quando aegritudo ita urgebat, ut vicinam esse mortem designaret, & exempla plura hujus veritatis transcribit ex SS. Patribus Ivenim in *d. Commentar. Histor. & Dogmat. quest. 9. cap. 2. concl. 2.* Hinc ferè omnes DD. dicent, quod si ungatur Oleo Sancto infirmus, de ejus infirmitate nullum sit periculum nec in re, nec in prudenti assistentium opinione, Unctio ipsa non solum sit illicita, sed etiam invalida; ut bene demonstrat Suarez *tom. 4. in 3. par. D. Thomæ disp. 42. sect. 2.* Gobatus *d. tract. 8. num. 834.* Castropalaus *de Extr. Unct. disp. unic. punct. 6. num. 13.* Tamburin. *d. lib. 6. cap. 12. §. 5.* Mastrius *d. disp. 6. num. 114.* Et Emin. Cardin. de Laurea *d. disp. 11. num. 165.* præter alios Theologos Morales, quos citat, & sequitur Diana *part. 9. tract. 6. resol. 44.* Quæ residet in Coordinati operis *tom. 2. tract. 4. resol. 38.* ubi concludentes rationes adducit pro expectando periculo infirmitatis, ad hoc ut validè conferatur hoc Sacramentum.

6. Sed contra hanc doctrinam objiciet aliquis: Primo exemplum S. Hedvigis Ducissæ Poloniæ relatum tum à Surio in ejus vita die 15. *Octobris cap. 8.* tum à P. Gobato *d. tract. 8. de Extr. Unct. num. 855.* his verbis: *Præquam Sancta Hedvigis Ducissa Polonia ullo morbo tentaretur, cognito tamen divinitus, & morbum, & mortem imminere, petiit ungi extreme. Et satisfactum est ejus desiderio, &*

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Oleo Sancto uncta est. Igitur non tam infirmis periculosè decumbentibus, quam etiam sanis potest Unctio Extrema ministrari. Secundo exemplum S. Malachiae, de quo supra Decis. 74. num. 35. relatum ab eodem Gobato *d. tract. 8. num. 935.* Et ab Ivenim *de Extr. Unct. quest. 9. d. cap. 2. col. 6.* Ipse enim Sanctus Malachias Episcopus cum suis lacrymis, ac precibus obtinuisse à Deo resurrectionem de morte ad vitam Matronæ unius, quæ decesserat absque Sacramento Extremæ Unctionis; *Mane facta* (sunt verba S. Bernardi Abbatis factum S. Malachiae referentis) *aperuit oculos, quæ fuerat mortua, & agnito Malachia, inclinans devotè salutavit eum; & versoluctu in gaudium, stupor apprehendit omnes; & UNXIT eam nihilominus, sciens in hoc Sacramento remitti peccata; & quod Oratio fidei salvat infirmum.* Si igitur resurrexerat, quæ fuerat mortua; non erat amplius infirma; reddita erat ad vitam restituta ad sanitatem; & nihilominus eam UNXIT S. Malachias. Ergo etiam sanis, vel saltem ubi non est periculum mortis ministrari potest Extrema Unctio. Tertiò objicitur exemplum Græcorum, ac Ecclesiæ Orientalis, in qua confertur Sacramentum Extremæ Unctionis personis in bona sanitate constitutis, tum feria quinta in Cæna Domini statim post consecrationem Oleorum: tum ad libitum Sacerdotis, quando poenitentes confessi sunt peccata sua; applicando Unctionem illam in partem poenitentiae; tum etiam in quacunque levi aegritudine, & minimo dolore capitis. De primis ait Goar. in *notis ad Officium S. Olei: Unumquemque Oleo Sancto ab Episcopo benedicto se in Ecclesia Orientali ungendum offerre Feria V. in Cæna Domini: unctionemque hujusmodi, ut peccatorum antidotum, & Sanctitatis largitricem Sacra Communioni præviā Episcoporum manu suscipere.* Et Leo Allatus *de Eccl. Occident. & Orient. perpet. consens. cap. 16.* hæc habet: *Non tantum infirmos, sed sanos quoque homines Extrema Unctione, & sæpius (Græci) inungunt.* De secundis idem Gobat ubi proxime ita subdit: *Ritus, quo gravioribus subditi peccatis, licet sint ex omni parte sani, quia tamen ægrotorum delicta Sanctam Unctionem curare noverrunt, illam deinceps pro canone, idest pro poenitentia acceptant; & a Sacerdotibus tota precum harum serie se expiandos, & infirmorum unctio velut adversa anima valetudine affectos, & medendos offerunt.* Quippe Græci ea verba S. Jacobi *Infirmatur quis in vobis &c.* interpretantur non tantum de infirmitate corporis, quantum de aegritudine animæ, quæ sunt peccata; quare etiam Job Monachus in *contemplat. Septem Myster. Eccl.* scribit: *Tempus autem, quo oporteat suscipere Euchæleon, (idest Olei Sancti Sacramentum) tota est mortalium vita post peccatum ad extremum usque spatium.* De tertiis antedictus Goar pariter testatur: *Officio peracto, (scilicet dum moribundus Oleo Sancto est inunctus) ex adstantibus plerique, vel spiritualis benedictionis obtinenda, vel levis alicujus doloris eos assistantis leniendi gratia, Unctionis medela se curari exoptant; quod postea Sacerdotes, eadem oratione ac super agros recitata complent.* En itaque quod Græci Oleo Sancto liniunt, & sanos, & levi morbo affectos, ut latius disserit prælaudatus Ivenim *d. qu. 7. c. 2.* Quare objici potest quod dictum est supra de Deipara Decis. LXXVIII. num. 14. & 15. Eam, etsi nullam corporis aegritudinem passam, Olei Sacri mysterium suscepisse.

2

Sed his

Sed his objectionibus non obstantibus subsistit quarta conditio, de qua agimus, ad validam ministrationem Sacramenti Extremæ Unctionis; quod
 10 scilicet illud recepturus non sit sanus, sed gravi, ac periculosa corporis infirmitate laboret; & ad primum obiectum, seu exemplum S. Heduvigis respondetur, multa Sanctorum facta esse admiranda, non imitanda, ut dictum est paulo ante *Decis. LXXVII. n. 30.* & advertunt Lessius de *Iust. & Jur. libr. 2. cap. 9. num. 23.* Emin. Card. de Lugo *eod. tract. disp. 10. num. 16.* & Gobatus *tract. 2. num. 631.* idcirco S. Heduvigis sicut divinitus agnove-
 11 rat, se brevi infirmam, ac morituram, ita divino instinctu petiit, se Sacra Unctione muniri. Nisi ulterius dicamus, quod jam certior facta à Deo de imminente corporis morbo, poterat infirma reputari juxta regulam: *Proximè accingendus habetur pro accincto l. penult. ff. de Milit. testam. fal. in Auth. Si qua mulier. C. de Sacrosanct. Eccl. num. 23.* Illu-
 12 strissimus Comes Jacobus Caimus Utinensis, (olim Primarius Lector Juris Civilis in hoc Publico Gymnasio Patavino, eloquentia, ac jurisprudentia ty-
 13 dus præfulgens, Præceptor meus, ac ad Lauream mei Doctoratus Promotor humanissimus) in suis *Lucubrat. Var. ad Rubr. ff. Solut. Matrim.* ubi ex hac regula probat, fundum, ac prædium sponsæ repu-
 14 tati dotale ob proximitatem futuri Matrimonii; idcirco etiam Sancta Heduvigis, cum proxima ef-
 15 set ejus mortalis infirmitas, potuit tanquam infirma Oleo Sacro liniri. At P. Gobatus *d. tract. 8. num. 873.* scribit, quod Sacerdos non tenebatur credere S. Heduvigi eam à Spiritu Sancto infligari ad petendum puidiam repugnans divinis litteris, sensuique totius Christianitatis; quamvis illum ex-
 16 culcet, cum eo tempore non esset tam clarè defi-
 17 nitum, prout postea in Concilio Florentino, hoc Sacramentum non esse conferendum nisi actu infir-
 18 mis. Ad factum S. Malachias idemmet Gobatus *eod. tract. 8. num. 937.* respondet, Sanctum illum Antistitem credidisse, mox iterum Matronam re-
 19 suscitam esse morituram, vel quod Christus dis-
 20 pensavit in eo casu, ut etiam non infirmæ Sacra-
 21 mentum Extremæ Unctionis ministraret, & hanc suam dispensationem eidem Sancto manifestaret. Dicendum puto, quod S. Malachias reputavit ip-
 22 sam periculoso morbo adhuc detineri; aut enim Hi-
 23 storia (cujus Auctor censetur mellissimus S. Bernardus) quod S. Malachias eam Oleo Sancto unxit; *Et post hæc abiit, & illa convaluit.* Ergo si post con-
 24 valuit, tunc non erat sana; si sana non erat utique adhuc erat infirma.

Tertio obiecto de Unctionibus, quas ministrant Græci cum Oleo Sancto personis sanitate pollentibus in tribus illis casibus, seu temporibus supra conside-
 25 ratis, respondet eruditissimus Theologus, ac Cano-
 26 nista simul, Dominus Jacobus Pignatellus in *suar. Consult. tom. 8. consult. 84. num. 29. & seqq.* quod Unctiones illæ non sunt Sacramenta sed Sacramen-
 27 talia, quæ sunt personis sanis illas petentibus, tanquam benedictiones quædam, habentes virtutem expiandi venialia; sicut in usu est apud nos Latinos benedictio cum Aqua benedicta, & hujus responsionis au-
 28 ctorum nominat Arcudium *libr. 5. de Sacram. cap. 4.* ut etiam notavi supra *Decis. LXX. num. 31. & 32.* ubi reuli hanc responsionem Pignatelli. Nec im-
 29 propria reputari debet hæc responsio; quod Oleum Sanctum infirmorum sit materia Sacramenti, & materia Sacramentalium apud Græcos; siquidem

etiam in Ecclesia Latina Olea Sacra deserviunt non solum pro materia Sacramentorum, sed etiam pro materia Sacramentalium; nam ut dixi de *Confirmatio-
 30 ne Decis. LIV. num. 8. & supra Decis. LXX. num. 32.* Sacrum Chrisma est materia Sacramenti Con-
 31 firmationis, dum Episcopus illud ministrat; & est materia Sacramentalium, quando eodem Chrisma-
 32 te Sacro unctionur Altaria, Ecclesiæ, & Calices; nec non dum statim post datum Baptismum pueri baptizati caput in vertice linitur; quæ omnes Un-
 33 ctiones non sunt Sacramenta, sed quædam Sacra-
 34 mentalia, & benedictiones ab Ecclesia institu-
 35 ta.

Hinc desumere licet causam, propter quam In-
 36 nocentius Papa VIII. in sua Constitutione circa Ri-
 37 tus Græcorum, quæ incipit: *Sub Carbolica professio-
 38 ne Fidei* (quæ extat in primo tomo Bullarii Romani inter illas ejusdem Innocentii VIII. *Constit. XIV.* & apud Quaraptam in *Summa Bullar. Verb. Græcorum Ritus*) Innocentius inquam VIII. non pro-
 39 scripsit, nec damnavit unctionem, quam imponunt Græci pro penitentia iis, qui confessi sunt peccata sua; sed tantum ordinavit, ne Unctio solummodo pro
 40 satisfactione penitentia per Confessores injungatur; quapropter si simul cum Unctione Olei Sancti alia
 41 opera satisfactoria penitenti fuerint juncta, ipsa Unctio toleretur; scilicet quia est quid Sacramen-
 42 tale habens aliquam vim satisfaciendi; ut latius disserit Pignatellus *d. consult. 84. n. 32. & 33. tom. 8.* cujus interpretatio est satis congrua; quamvis
 43 alii moderni Canonistæ, ac Theologi eam non ad-
 44 mittant, & prædictas Græcorum Unctiones tam-
 45 quam manifestos abusus non approbent; & Gonzalez in *Comment. ad c. Quæsit. 14. de verb. Significat. sub. n. 2.* ita scribit: *Improbanda est falsa Pietas quorundam Græcorum, qui hoc Sacramentum conferunt beneva-
 46 lentibus, si illud flagitaverint in remissionem peccato-
 47 rum, ut tradit Franciscus Richardus libr. de Ex-
 48 pedit ad Insulam S. Irenæi cap. 12. quam heterocle-
 49 sim refert, & prædictas Theophilus Raynaud, tom. 16. in Heterocl. punct. 12. fol. 164.*

Porro adhuc ego cenfeo, non esse reputandas
 49 illicitas antedictas Unctiones Græcas etiam sanis
 50 personis, vel modico aliquo dolore agitatæ imper-
 51 titas; dummodo eis non abutantur, sed cum debi-
 52 ta reverentia illas excipiant, uti Sacramentalia
 53 Ecclesiæ; ea ratione quia etiam in Ecclesia Latina
 54 antiquitus erant in usu, ut testatur ex testimonio
 55 Arcudii ipsemet Pignatellus *incit. tom. 8. conf. 84. n. 30.* his verbis: *Constat, quod Oleum benedictum so-
 56 leret distribui etiam in medicinam corporalem; quod
 57 cum in abusum tenderet, fuit prohibitum in Concilio
 58 Moguntino sub Carolo Magno can. 24. his verbis: Presbyteri sub sigillo custodiant Chrisma, ut nulli sub
 59 preteritu medicina, vel maleficii donare inde præsu-
 60 mant; quod si fecerint, honore priventur.* Allegat
 61 deinde Arcudium *lib. 5. de Sacram. cap. 4.* referentem exempla Sanctorum, qui Oleum Sanctum ad-
 62 hibebant pro medicina alicujus doloris, vel levis
 63 infirmitatis; & præcipue celebre factum S. Gotardi
 64 Episcopi apud Sutrium *tom. 7. die 4. Maii. Qui ius-
 65 sit Presbytero, ut Sacro Oleo, quod infirmorum di-
 66 citur, ejus ungeret oculos, quæ quidem Unctio, &
 67 Sancti Viri preces ab illo dolore usque ad vitæ finem eam
 68 (mulierem dolorificam) immunem conservarunt.* Hujusmodi exempla plura studiosus Lector repe-
 69 riet in Sæculis Benedictionis in *Indice Morali verb. Unctio.* Sed recordetur eorum, quæ scripsimus supra
 70 *Decis.*

Decis. LXXIX. num. 19. nempe ut plurimum Oleum, quo Sancti utebantur pro medicina ad curandos dolores, seu leves infirmitates, non fuisse Oleum Sacratum ab Episcopo solenni ritu in Feria quinta Cenae Dominicae Oleum simpliciter benedictum; quod ob reverentiam vocabatur Sacrum. Stat igitur, Unctiones Olei Sacras, quas Graeci impertiunt sanis, vel penitentibus, non esse Sacramenta; sed benedictiones Sacramentales, nullisque ponderis esse rationem eorumdem Graecorum quod verba D. Jacobi *infirmatur quis in vobis?* sunt intelligenda tam de infirmitate corporis, quam de infirmitate animae, quæ est peccatum; siquidem de sola corporis gravægritudine esse sumenda constat ex textu Græcorum Evangelii, tum Epistolæ S. Jacobi, in utriusque enim interpretes ponit idem verbum, quo usus est ad denotandam infirmitatem Lazari *Joan. 11.* quæ certè fuerat corporalis; ut docet probat Gobatus *d. tract. 8. numer. 836. & 837.* ubi alii Interpretes S. Scripturæ ita sentientes referuntur.

Quarto tandem objecto respondetur, utique Deiparam migrasse ex hac vita non ex morbo aliquo, sed ex vehementissima charitate in Deum, ut dictum est antecedenti *Decis. LXXVIII. num. 19.* & hac de causa plurimi DD. opinantur, eam non receperit hoc Sacramentum Extremæ Unctionis. Sed esto illud receperit, cum jam certa facta esset ab Angelo de proximo ejus exitu ex hac vita, ritè potuit illud suscipere ex regula præcitata *num. 11.* & ex dicendis infra de senio confectis, ac aliis, qui probabiliter reputantur de die in diem morituri ob nimiam corporis debilitatem, de quibus Gobatus *eod. tract. 8. num. 840. & num. 852.*

Quo ad secundum genus personarum, quæ valide, ac licite Sacramento Extremæ Unctionis veniunt munientur, illæ sunt, quibus mors imminet non ex intrinseca corporis ægritudine; sed ex aliquo extrinseco mortali accidente. De his personis Doctores dant exempla sequentia. Primò de illis, qui ob fluxum sanguinis è naribus versantur in discrimine vitæ, Gobat. *d. tract. 8. num. 842. & num. 852.* Secundò de Puerpera, quæ ob partus difficultatem, ac nimios, & diuturnos dolores constituta est in probabili periculo vitæ Vivald. in *Candelabr. de Extr. Unct. §. de Suscipiendis num. 3.* Reginaldus *lib. 38. num. 68.* Diana *part. 10. tract. 12. resol. 9.* reposita in *Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 49.* ubi concordantes allegat. Gobatus in *tract. 2. de Baptismo num. 57. 247. & 260.* nec non in *cit. tract. 8. à num. 843. & seqq.* ubi advertit, quòd non est ungenda Oleo Sacro parturiens in ordinario partus periculo; sed ubi illud sit ingens, & ex iudicio Medicorum agatur de discrimine vitæ. Tertiò de quibuscunque mortaliter vulneratis, & de his frequentes sunt casus in hac Urbe Patavina; ac non semel ego necesse habui Sacro Oleo linire vulneratos ab eorum inimicis, dum juvenis coadjuvabam R. D. Antonium Pulcheri de Castrofranco Virum pietate, ac prudentia eximium Parochum S. Petri educatorem meum; de his advertit Gobatus *cit. tract. 8. num. 853.* Quarto de illis, quos Vipera momordit, & ex veneno mors imminet Gobat. *ibid.* ea ratione, quia omnia venena sunt exitialia, & potissimum viperarum, ut ostendit Zaccarias in *Q. Q. Medicoleg. lib. 2. tit. 2. quest. 4. per totam*, in qua refert varia venenorum genera; & inter ea pilos felis, qui assumpti in stomachum sunt venenosi.

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

noxi, ac mortales. Quintò de oppressis gravi aliquo deliquio, qui sensus amiserunt. Idem Gobat. *d. tract. 8. num. 894. & seqq.* Sed attendendum iudicium Medicorum, vel ab experto Parocho observandus pulsus ejusdem decumbentis; non enim omnia deliquia sunt mortalia, præcipuè in mulieribus; ut sæpè in praxi ego observavi. Sexto de timentibus propinquam apoplexiam; si tamen non levi, ac continuo morbo affligantur; secus si sola dispositione corporis ad illud supremum malum; de quo si vehemens suspicio habeatur, satius erit, infirmum petere, ac desiderare hoc Sacramentum; sed differre ejus ministrationem, vel ad tempus apoplexiæ, vel donec majora ejus indicia habeantur, ut differendo pro utraque opinione concludit idem Gobatus *d. tract. 8. num. 875. & 876.* Septimò de pereuntibus ob ebrietatem inadvertenter contractam, Dixi inadvertenter, quia si aliquis voluntariè, aut ex habitu se inebriasset, & in mortis periculum incidisset, neque Sacro Viatico, neque Oleo Sancto esset dignus, ut fusi tractat Gobatus *de Sacra Commun. tract. 4. num. 194. & seqq.* & etiam *de Extr. Unct. tract. 8. num. 832. & 833.* nec non in *Quinario tract. 5. cap. 50.* ubi *num. 4.* reddit rationem; scilicet quia talis ebrius voluntarius est in peccato mortali, & si à Vino suffocetur, privandus est Ecclesiastica sepultura, *ext. text. & DD.* ibi allegatis. Vice versa si ebrietas contracta fuit involuntariè, & inculpabiliter, puta quia combibones Vino immiscuerunt saltem, ut notat Julius Clar. in *Praxi Crimin. lib. 5. §. fin. quest. 60. num. 11.* & ibi Bajardus *num. 41.* aut bibit vinum generosum, vel meracum putans aqua mixtum, ut considerat idem Gobatus *d. tract. 4. num. 196.* in his casibus urgente discrimine vitæ, Oleo Sancto liniendus, ac si confiteri potest, audiendus, absolvendusque est; cessanteque periculo vomitus communicandus, & si obeat, in loco Sacro sepeliendus. Gobatus in *Quinario d. tract. 5. cap. 50. num. 5.* & de Communionem *tract. 4. num. 197.* ubi subdit, quòd in dubio præsumitur ebrietas esse involuntaria, quando accedit illi, qui nunquam aut vix unquam fuit vino deditus; nam de nullo debemus facile præsumere delictum. *l. Meritò ff. Pro Socio.* Certè cum ebriosus opus est in Parocho magna prudentia, ne de facili præbeat Sacramenta cum eorum contemptu, irreverentia, vel nullitate, & è contrario, ne desit adiutorio etiam ebriosorum. In primis annis mei Sacerdotii quodam vespere vocatus fui ad ministranda Sacramenta coquo N. N. Nobilis Veneti habitantis in hac Parochia S. Petri; asseriebant enim confervum eum mori, Cucurri, reperi eum in lecto gemitibus animam ferè exhalantem. Clamabant confervi prædicti: cito ungatur Oleo Sancto, quia moritur. Ego steti strenuè, & interrogavi coquum, an ultra solitum bibisset? ille annuit. Ego addidi: mitte digitum in gutture. Ita fecit, & ecce copiosus vomitus magnæ quantitatis vini, quo ejecto à stomacho, cessavit infirmitas, & instantia Extremæ Unctionis. Ultimò ungendi veniunt Oleo Sancto tum Phthisici, ac Hydropici, cum difficilis in eis sit respiratio; tum peste afflati, sive nimio senio confecti; quia in his omnibus periculum est improvise mortis, & insperata suffocationis. Gobatus *d. tract. 8. de Extr. Unct. num. 851. 852. & 853.*

Quò ad Tertium genus, morientium scilicet per manus

Z 2

manus carnificis, prout Reis accidit per Judices morti damnatis, Regula est à Doctores, & universali consuetudine approbata; quòd his Extrema Unctio non est ministranda; quia licet sint exeuntes ex hoc mundo, tamen non sunt infirmi, pro quibus hoc Sacramentum fuit institutum. S. Thom. in 4. dist. 23 q. 2. art. 2. Layman libr. 5. tract. 8. cap. 4. num. 4. Tamburin de Extr. Unct. lib. 6. cap. 12. §. 5. num. 2. Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 169. Gonzalez, in cap. Quæsit, num. 2. de Verb. Signific. tom. 5. & Maltrius d. disp. 6. num. 104.

Duo tamen casus notat Gobatus d. tract. 8. num. 847. & 848. in quibus etiam infelices Rei à carnifice trucidandi liniri possunt Oleo Sacro, & muniri hoc Sacramento. Primus casus est, si publicata mortis sententia, & adveniente die executionis ejus, Reus vel obtruncandus, vel suspendendus mortali febre, aliove gravissimo morbo afficiatur; tunc enim ultra Sacramenta Confessionis, & Eucharistiae, etiam hoc Extremæ Unctionis debet eidem ministrari; verè enim est infirmus, ac infirmitate periculosa laborat, ut ait Escobar Problem. 30. quem laudat, ac sequitur Gobatus ibidem num. 847. Alter casus est, quando Reorum, præcipuè homicidarum, artus, brachia, femora, tibiae, aspectus franguntur rota ferro prominente armata. In hac carnificina, quæ legibus, & moribus Germanorum, ac Francorum recepta est, ac practicitur cum homicidis voluntariis, aliisque publicis latronibus, & viarum grassatoribus, sæpe accidit, ut reus fractis ossibus implexus rotæ post illam horrificam contractionem diu vivat, & à spectantibus haustus aquæ frigida petat; adeo ut etiam per triduum animam agat, antequam expiret. In hoc casu sicut licitum est tam sæcularibus, quàm religiosi solari miserrimum illum patientem; ita non censetur prohibitum eidem penitenti, & hoc Sacramentum Extremæ Unctionis flagitanti, illud pie ministrare, etsi suæ rotæ alligato; ea ratione, quia in tali casu superviventia post fracturam ossium Reus ipse morti proximus est ob vulnera suscepta, & ob ossifragium; ut considerant Palaus, ac Tannerus, quos citat, & sequitur ipsemet Gobatus d. tract. 8. d. num. 848. cum duobus sequentibus; subdens in nihilo offendi referentiam Sacramenti exhibiti in illo patibuli loco, quia nullus planè locus determinatus est pro hac inunctione; neque Magistratum sæcularem posse id prohibere; cum sit actio merè spiritualis, nihil præjudicans publicæ justitiæ. Tali carnificina, ait P. Gobatus, vidisse puniri mulierem lacertosam, quæ aliam in domo propria ex insidiis trucidaverat, cremio in caput impacto. Perantiquum fuisse rotarum supplicium docet Cælius Rhodigin. Lest. antiquar. libr. 10. cap. 5. & multiplicis generis rotas fuisse notat Emin. Card. Baronius in Martyrolog. Rom. die 13. Aprilis.

DECISIO LXXX.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, quòd infirmus priusquam ungatur Oleo Sancto debet Sacramentaliter confiteri peccata sua; discutitur utilis Quæstio, quid agendum à Parocho, si infirmus sensibus sit destitutus? vel in amentiam prolapsus, itaut non possit con-

fiteri? Refertur duplex stultitia: Una spiritualis, & meritoria, quam servi Dei affectarunt, inter quos B. Simon Salo, B. Jacoponus, & S. Philippus Neri; altera naturalis, & miserrima, ejus septemdecim species dignè scitu numerantur. Tandem resolvitur Extremam Unctionem esse dandam infirmis amentibus, qui antea habuerunt usum rationis; non etiam stultis à nativitate, nisi sub conditione: si aliquo modo deliquisti.

SUMMARIUM.

- 1 Dolor de peccatis requiritur in infirmo, ut Oleum Sanctum recipiat.
- 2 Confessio mortaliū debet precedere Extremam Unctionem.
- 3 Publicus Penitens non inungitur Oleo Sancto ante reconciliationem.
- 4 Excommunicatus est prius absolvendus, dein Oleo Sancto unguendus.
- 5 Sensibus destitutus infirmus an inungendus?
- 6 Peccatori notorio sensibus destituto an Extrema Unctio sit danda?
- 7 Argumentum à denegata sepultura Ecclesiastica ad denegationem Sacramentorum non valet.
- 8 Amentibus seu furiosis an danda sit Extrema Unctio.
- 9 Stultitia duplex, spiritualis, & sancta: naturalis & miserrima.
- 10 servi Dei se stultos fingunt.
- 11 B. Simonis Salostilla stultitia.
- 12 B. Jacoponi Tudertini sanctissima dementia.
- 13 Cornelii à Lapide encomium stultitiæ Sanctæ.
- 14 S. Philippus Neri demens reputari curabat.
- 15 Amentes unde dicti?
- 16 Stultitiæ naturalis causa quam sit;
- 17 Species plurimæ Stultitiæ naturalis.
- 18 Ira est species dementiæ.
- 19 Metus gravis causat dementiam.
- 20 Luxuria impetus facit insanire.
- 21 Amor nimius dementia est.
- 22 Ebrii dicuntur insani.
- 23 Dormientes loquendo, ac deambulando sunt dementes.
- 24 Sopor gravi oppressi reputantur amentes.
- 25 Apoplexia aufert rationis usum.
- 26 Epileptici censentur dementes.
- 27 Phrenetici species stultitiæ.
- 28 Ecstatici vocantur dementes.
- 29 Lycanthropia species stultitiæ. Et quæ?
- 30 Hidrophobi qui sint? & quomodo amentes?
- 31 Dæmoniacci, ac Fanatici qui dicantur?
- 32 Tarantula morsus facit insanire.
- 33 Morti proximi insanire solent.
- 34 Hypochondriaci dicuntur dementes.
- 35 Uterinus furor in mulieribus causat insaniam.
- 36 Extrema Unctio requirit devotionem in suscipiente.
- 37 Sacramentum non datur, ubi ejus effectus non operatur.
- 38 Moriendi modus, quem pius Vir dicebat eligendum sibi.
- 39 Amentes, qui antea usum rationis habebant, unguendi Oleo Sancto.

40 Ament-

- 40 Amentibus à nativitate num danda sit Extrema Unctio?
 41 Amentes à nativitate cur nullum peccatum committant?
 42 Stulti à nativitate an saltem venialiter peccare possint?
 43 Diaboli tentationibus an dementes possint consentire?
 44 Stulto à nativitate Extrema Unctio dari potest sub conditione: Si aliquando deliquisti.

Quinta & ultima conditio necessaria in homine Viatore, baptizato, Usum rationis habente, ac infirmo, mortique probabiliter proximo, ut validè, ac licitè recipere possit Sacramentum Extremæ Unctionis est, ut sit pœnitens, ac dolens de suis peccatis. Ex hac conditione deducitur, debere Parochum antequam hoc Sacramentum ministret infirmo, ejus Confessionem Sacramentalem audire, & absolutionem dare; potissimum si in illa infirmitate ipsemet infirmus non fuisset confessus peccata sua; aded ut spectet ad Parochum ipsum advertere, ut nemo conficius peccati mortalis Extremam Unctionem recipiat, nisi prius animam per confessionem emundaverit. Hec obligatio probatur: Primò ex Concilio Moguntino celebrato Anno 847. in quo cap. 26, sic statutum fuit: *Ab infirmis in mortis periculo positis per Presbyteros pura inquirenda est confessio, & idè secundum canonicam auctoritatem, cum Unctione Dei animati, secundum statuta SS. Patrum communione Viatici resciantur.* Secundò, quia sic legitur dispositum in antiquissimis Ritualibus, quos allegat Ivenius d. Comment. de Extrema Unct. quest. 10. ubi Codex Siculus Barberinus, & vetus Pontificale Anglicanum. Tertiò ex Ritu conferendæ Unctionis Extremæ ex Codice Tiliiano relato per Menardum in Notis ad lib. Sacramentor. S. Gregorii Papa pag. 340. Ubi hæc habet: *Antequam ungatur infirmus, confiteatur omnimodis Deo, & Sacerdoti suo puriter omnia peccata sua, & reconciliationem ab eo percipiat plenam: ut ulceribus vitiorum per confessionem purgatus, adaperis, dignius proficiat ei unctio spiritualis medendo nequitiarum putredinem interius latitantem.* Quartò, quia Extrema Unctio sicut dari non potest publico pœnitenti, nisi prius reconcilietur, ut ex cap. 8. Concilii Regiaticini, quod citatur ab Emin. Card. de Lauræa in Epitome Canonum Verb. Extr. Unct. in fine, neque excommunicato, nisi prius absolvatur ab excommunicatione, ex DD. allegatis per Salmanticenses de Sacrament. in gen. tract. 7. c. 4. n. 7. & per Tambur. de Extr. Unct. cap. 2. §. 4. n. 5. ita impertiri non debet peccatori, nisi præmittat suam Sacramentalem Confessionem. Quintò, quia sic etiam ordinavit S. Carolus Borromeus in suis Conciliis Provincialibus Att. part. 4. in Instru. de Extrem. Unct. his verbis: *Quoniam nihil Sacramenti gratiam magis impedit, quam mortalis aliqujus peccati conscientia; idcirco in eo ministrando usum, consuetudinemque hanc tenebis, ut si fieri potest, infirmum non ante ungas, quam peccata confessus sit.* Ex his doctrinis colligendæ sunt responiones, quæ dari debent duabus sequentibus instantiis.

Prima est, quomodo gerere se debeat Parochus ex improvviso vocatus ad inungendum Oleo Sancto infirmum, qui jam sensibus est destitutus ob repentinum symptoma Apoplexiæ, aut alterius mortiferi accidentis? In hoc enim causa distinguere oportet: vel moribundus ille, qui amisit sensus, erat

homo timoratus, & saltem in Paschate anteaacto confessus, ac Sacra Eucharistia refectus fuerat? & in hoc casu Parochus debet eum: absolvere Sacramentaliter sub conditione *si capax es*, & subindè ei ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis ex illo fundamento, quod ego firmavi in meis Decisionibus de Sacramento Pœnitentiæ Decis. 32. sub. num. 7. videlicet de quocunque Christiano præsumi prudenter posse, in periculo, ac articulo mortis constituto, quod interius in corde suo doleat de peccatis, flagitet omnia Sacramenta Ecclesiæ, ut æternam salutem animæ ejus consequatur, quæ præsumptio sufficiens reputatur Theologis pro ministrandis eidem in extremo laboranti prædicta Sacramenta, ut docent Salmanticenses ubi supra tract. 6. cap. 8. num. 153. Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 3. num. 60. & tom. 2. tract. 8. cap. 3. num. 114. Tamburinus in Methodo Exped. Confess. lib. 2. cap. 10. §. 1. num. 11. ac alii plures, quos congerit, ac sequitur Diana part. 9. tract. 6. resol. 20. quæ reposita invenitur in opere Coordinato tom. 1. tract. 4. resol. 65. Vel ipse moribundus est notorius peccator, puta quia deperditis erat moribus, vivens vel in concubinato, aut in adulterio, aut in inimiciis, similibusve flagitiis; & in hoc casu secundum plurimos DD. quos cumulat Diana part. 3. tract. 3. resol. 8. à num. 5. & seqq. collocata in Coordinato tom. 1. tract. 4. resol. 63. absque Sacramentis est omnino dimittendus; quod rigorosè sustinent alii allegati à Gobato in Theol. Experim. tract. 7. num. 602. ubi ait: *Negandum est, licitè, validè absolvi eum, de quo constat non edidisse ulla signa pœnitentiæ absolutionem, esse constet fuisse virum bonum.* Undè multò minùs si laboret infamia malæ vitæ. Nihilominus etiam tali homini, & in tali casu absolutionem Sacramentalem sub conditione prædicta *si capax es*; & subindè Unctionem Extremam esse ministrandam concedunt plurimi, ac magnæ auctoritatis Doctores congesti à Diana, qui recessit à prima sua contraria opinione part. 9. tract. 6. resol. 20. existente nunc in Coordinato d. tom. 1. tract. 4. resol. 65. Imò Tamburin. d. lib. 2. de Exped. Confess. cap. 10. §. 1. num. 12. non esse illicitam Sacramentorum ministrationem prædicto moribundo allerit, quamvis destitueretur sensibus actualiter peccando; est enim piè credendum, quod etiam pessimus peccator sentiens se vicinum morti conetur actus saltem attritionis in corde elicere, ut salvetur. Et idè Oleo Sacro esse inungendum tenet d. cap. 2. §. 4. n. 2. & ibi Coninch de Extr. Unct. disp. 19. à n. 19. & Suarez disp. 42. sect. 1. n. 10. Porro P. Gobatus subdit d. tr. 7. n. 603. id non esse penitus impossibile; sed nescire, quo modo possit praticari cum eo qui obiret vulneratus in duello, aut blasphemando, vel aliquod grave facinus committendo, prout si moriens esset publicus Usurarius, aut alius similis, cui Ecclesia denegat Ecclesiasticam sepulturam, ut latè probat Samuelius de Eccles. Sepult. tract. 2. contro. 7. concl. 7. 17. nec non contro. 8. conclus. 1. 2. & seq. Sed est adverendum, non valere argumentum à denegata Sepultura Ecclesiastica ad denegationem Sacramentorum, siquidem illa non conceditur in pœnam tantum; hæc non denegantur, si sint signa, vel præsumptio pœnitentiæ facinorum, quorum causa in foro exteriori extra locum Sacrum morientes in iisdem sunt tumultandi, ut notant etiam DD. citati à Samuelio, ubi supra.

Altera instantia est, quomodo se gerere debeat

Z 3

Parochus,

⁸ Parochus, qui vocatur ad dandum hoc Sacramentum Extremæ Unctionis infirmo amenti, seu dementi, furioso, phrenetico, sive omnimoda stultitia detento? Pro intelligentia hujus instantiæ præmittere oportet, quod duplex est dementia, seu stultitia in homine. Una spiritualis, & sancta; secunda naturalis, ac miserrima.

Stultitia sancta, ac spiritualis est plurimorum, ne dicam omnium, servorum Dei, qui ad occultandam suam perfectionem, ac sanctitatem simulant mores absurdos, & quamvis sint sapientissimi, ac multiplices scientia excellant, fingunt se indoctos; imò etsi perfectissime fruuntur rationis bono, demonstrant factis, ac dictis se esse dementes, ac laborare stultitia in sui ipsorum ludibrium, humiliationem, ac contemptum; freti doctrina D. Pauli Apostoli scribentis: *Qui videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens.* 1. Cor. 3. 18. Hujusmodi spiritualis, sanctæque stultitiæ tria sunt magnifica exempla in Historiis Ecclesiasticis, antiquo, medio ac moderno temporibus. Antiquius excellit B. Simon Salo, qui post asperam in deserto pœnitentiam pluribus annis factam sic à Deo inspiratus ad sæculum reversus tanquam stultus inter gentes vivebat; ab omnibus despectus, irrisus, ac frequenter verberibus impetitus, & nihilominus gratia miraculorum, prophetiæ dono, secretarumque cogitationum hominum cognitione illustrabatur, ut videre est legenti ejus vitam relatam à Surio tom. 4. die prima Julii, nec non à P. Stefano Menochio in *Stoeris* centur. 3. cap. 86.

Medio tempore eximius sanctæ stultitiæ professor fuit B. Jacoponus Tudertinus; qui cum esset nobilis, ac civis primarius, Vir eruditissimus in Philosophia, Theologia, ac Utrouque Jure, cumque ejus uxor pulcherrima in juvenili ætate, ex obedientia mariti, in choreis existens, solario domus præcipiti effecto, occubisset, & vestibus exuta, reperta fuerit asperitum cilicium super nudum corpus habere, hoc exemplo in tantum pœnitentiæ desiderium exarsit, ac sui ipsius, mundique contemptum, ut per decem continuos annos, setanquam stultum in civitate, ac plateis gerens, ab omnibus irideretur, & ludibrii nomine Jacoponus diceretur, post multas, ac magnas sanctæ stultitiæ actiones Religionem Fratrum Minorum S. Francisci ingressus, in eadem doctissima, ac mysticacarmina sermone Italico composuit, & in altissimam Redemptoris charitatem ascendit, ut latius legitur in ejus vita, quam è Chronicis Sancti Francisci transcriptit piissimus Fr. Alexius Segalla Capuccinus in *Catena Aurea* part. 1. in die 20. Mensis. De his duobus Sanctissimis Viris, stultitiam, ac dementia publicè ob Dei amorem professis, ita loquitur Cornelius à Lapide in *Comment.* 1. Cor. cap. 1. Vers. 25.

„Simeon Salus, Franciscus, & maximi Sancti
„quæsierunt stulti haberi à mundo, ut Deo magis
„placerent; adeoque Religiones nonnullæ hunc
„quasi apicem perfectionis, & sapientiæ Christi-
„anæ suis præscribunt, ut tantum ament, cupiant,
„amplectantur sui contemptum, irisiones, oppro-
„bria, injurias, quin & stulti haberi exoptent,
„quantum mundani sectantur sapientiæ famam,
„honorem, nominis celebritatem. Idque 1. Hac
„de causa, ut sic mundum perfectè contemnunt.
„2. Ut seipfos maxime humilient, & innatum glo-
„riæ, laudis, honoris, ac celsitudinis appetitum

„extirpent. 3. Ut magis conformentur Christo,
„ejusque vestibus, & insignibus induantur, qui
„propter nos, & ut daret, nobis exemplum virtu-
„tis, & perfectionis, hæc ipsa elegit, voluit ha-
„beri stultus, factus est opprobrium hominum,
„& abjectio plebis. Dicunt ergo ipsi cum Paulo:
„*Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini Nostri*
„*Jesus Christi, per quem mihi mundus cruci-*
„*fixus est, & ego mundo.* Hæc omnia docet Crux
„Christi, si eam sæpè contempleris; nimirum Crux
„est fons sapientiæ. S. Bonaventura rogatus, unde
„tantam hauseret sapientiam, Crucifixum ostendit
„oculis penè attritum. B. Jacoponus Vir nobilis,
„& Literatus, cum ex Cruce Christi didicisset mun-
„do stultescere, rogatus à Christo sibi apparente
„amico, & familiariter, cur hanc stultitiam ita
„adamaret? respondit pio lepore, ut solebat: *Quia*
„*stultior me fuisse, Domine.*

Modernis temporibus sanctissimam hanc stultitiam professus fuit S. Philippus Neri, qui in alma Urbe vivens ad occultandam sanctitatem suam, ac specialium gratiarum dona, quibus eum Deus decoraverat, & homines, Prælati, ac Cardinales venerabantur, frequenter verba, gestus, ac ususque faciebat, qui stultitiam in eo indicabant, quos congerit in ejus vita Petr. Jacob. Bacci lib. 2. cap. 18. ac Menochius in *Stoeris* cit. Centur. 3. cap. 87. nec non novissime Joannes Marcianus in *Histor. Congr. Oratorii* lib. 2. cap. 16. & de hac sancta, ac provida dementia egregiè scripsit Emin. Card. Federicus Borromæus Archiepiscopus Mediolani in *Opuscul. de Vera, & occulta Sanctitate* lib. 3. cap. 13. cum duob. seqq. ubi excellentiam hujus spiritualis sanctæ insipientiæ commendat, ab aliis sui temporis professores ipsius virtutis commemorat.

Stultitia autem naturalis, ac miserrima illa est, qua laborant homines, quorum mens, seu rationis usus à pravis affectibus est læsus; amentes enim dicuntur quasi sine mente; nam etsi plurimi Medicorum, Philosophorum, ac Jurisprudentum opinentur, amentiam, dementia, aut stultitiam incurri cum oblædiatur, ac depravatur sola imaginatio. Galenus de *Loc. affect. & de Symptom. diff.* Celus lib. 3. cap. 17. & Menochius *consil.* 82. num. 221. vol. 1. verior tamen est opinio, homines amentes, dementes, stultos fieri, cum eorum mentium Ratio læditur; hæc autem læsio contingit ex depravatione spirituum, quando scilicet vel in totum, vel secundum partem pravi fiunt, crassi, turbidi, seu melancholici; & tunc hi recipientes quasdam falsas rerum species à Phantasia oblatas, eas pertinaciter retinent, & super iisdem intellectus incipit discurre, ac paulò post assentiri, & hinc oritur stultitia, atque dementia, ut doctè, ac diffusè probat Zacharias in *Q. Q. Medicolegal.* tom. 1. lib. 2. tit. 1. qu. 4. per totam ubi num. 33. exemplificat de stultis illis, qui nolunt comedere, dicentes, mortui sumus; vel qui egredi reculant de cubiculo asserentes habere nasum oblongum; vel quia putant pavimentum esse vitreum, aut alias ob similes falsas intellectus læsi ratiocinationes, de quibus disserit etiam Arelius lib. 3. *Impres.* 29. disc. 3. pag. 416. & 417.

Et quoniam, ut ait Scriptura Sacra stultorum infinitus est numerus, *Ecclesi.* 1. 15. innumera prope modum sunt species stultitiæ; inter quas secundum Philosophorum, Medicorum, ac Jurisprudentum observationes sequentes sunt præcipuæ. I. Est in iracundis; ira enim rationem ita lædit, ut intellectus non sit sui juris, & talis, ac tantus sit in-

- fit impetus iræ, ut nihil ab infania, aut furore differre differit Galenus de *Cognoscen. & curan. anim. morb. cap. 5. class. 2.* & Thelaurus decif. 168. num. 3. Ideo iram à culpa excusare ait Glossa in l. *Divortium. ff. de Divort.* Petrus Gerardus Singul. 16. n. 2. II. Est in timore gravis mali imminenti, cujus causa passiones subitæ, ac vehementes rationem omnino turbant, & confundunt. Zacchias d. lib. 2. tit. 1. quest. 7. num. 52. III. Est in impetu luxuriæ, qui sic est violentus præcipuè in mulieribus, ut eas rationis usu prorsus privet, & fatuas reddat. Matth. Mattæilæ Singul. 102. num. 8. in annot. Hinc mulierem amasio suo de se copiam facientem non effici infamem tradunt Riccius in *Praxi part. 1. resol. 424. num. 8.* & Farinacius de *Delictis carnis q. 136. anum. 87.* & seqq. IV. Idcirco infania manifesta est nimis amor. Barbosa in cap. *Cum in juventute. n. 5. de Presumpt.* Tiraquell. de *Panis temperan. cap. 4. num. 1.* liquidem Amor reputatur vehementissima passio cordis, ex qua læditur cerebrum, & subinde ipsa ratio; amans enim rectè ratiocinari nequit, perdit propriæ voluntatis libertatem; & sensus etiam corporeos, & externos, præter internos corrumpit, & ideo quisquis amat, hallucinatur, & cæcuit in eo, quod amat, ut ex Platone, Galeno, & aliis Medicis, Philosophis, ac Poëtis demonstrat idem Zacchias d. lib. 2. tit. 1. quest. 10. num. 32. & seqq. qua de causa, ait, antiqui pinxerunt Amorem sine oculis. V. Species
- 22 infania est ebrietas, quando scilicet vino potenti in magna quantitate in stomachum demisso, ex eo plurimi vapores ad caput irrepunt, cerebrum invadunt, & omnem rationis usum adimunt, ut ex Menoch. de *Arbitrar. jud. cas. 326. ex Caball. Resol. crimin. cas. 297.* ac ex aliis multis DD ostendit idem Zacchias d. tit. quest. 11. per totam, in qua plene de hac dementia tractat. VI. Stultitia consideratur in dormientibus, qui de negotiis suis loquuntur, ac etiam in Noctambulis; illis scilicet, qui dormientes à lecto exurgunt, fores aperiunt, vestes induunt, arma quoque capellunt, & obvios quosque, quos vel inimicos imaginantur, vel cum quibus rixari se putant, offendunt; de quibus Bartol. in l. *Ut vim. num. 5. ff. de Just. & Jur.* Delrius *Disq. Magic. lib. 1. q. 3.* & And. Laurentius lib. 4. *Anatom. q. 12.* ubi reddit causam hujusmodi dementiae VII. Illa est, quam Medici considerant in Lethargicis, Comatosis, Caroticis, & aliis Somniculosis,
- 24 qui sopore oppressi, etiam ab aliis excitentur, non cessant dormire, & eorum somnus morbosus vocatur infania. Zacchias d. lib. 2. tit. 1. q. 13. VIII. Est, quæ provenit ab Apoplexia, per quam oppressus hoc malo amittit omnes facultates intellectus ob obstructionem nervorum, per quos interdictus est transitus à cerebro ad alias partes vitales; & de Apoplecticis legendus est Forestus lib. 10. *observ. 74.* & seqq. in quibus differit de duplici Apoplexiæ specie, forti, & levi. IX. Stulticia consistit in Epilepsia, quæ est convulsio totius corporis cum mentis, & sensuum ablatione. Galenus lib. 3. de *Loc. aff. cap. 7. classe 4.* & hæc pariter vel est fortis, vel levis, & de utraque bene tractat Vinc. Allarius lib. 6. de *morb. capit. lect. 31.* Zacchias d. tit. 1. quest. 14. ubi num. 26, notat, quod Epileptici vocantur etiam Lunatici, quia vel in novilunio, vel in plenilunio prehendantur hoc paroxysmo. X. Dementia, ac stulticia est Phreneticorum, Phrenesis verò est perpetuum delirium cum febre, ex cerebri ejulque membranarum inflammatione originem

ducens. Galenus *Comm. 2. in prim. Epidem. text. 3.* & ex J. C. Menochius *consil. 82. num. 198.* Appellatione autem phreneticorum veniunt etiam furiosi, ac maniacy, quia hi omnes dementia laborant, & usum rationis non habent. Zacchias d. lib. 2. tit. 1. quest. 16. num. 19. XI. Amentia est Ecstasicorum; sumitur autem Ecstasis pro raptu quodam mentis, qui privat hominem sensu, & motu; acciditque vel in hominibus Sanctis, dum rapiuntur ad contemplanda cœlestia: vel in infirmis ex morbo opprimente cerebrum, & auferente rationis usum. Hollerius *Comment. 7. aphorism. 5.* & Marcell. Donatus lib. 2. *Histor. Mirabil. cap. 1.* XII. Species stultitiæ est Lycantropia, vel Cynantropia infania lupina appellata: videlicet quando ægri hoc morbo affecti horrida, & inculta loca, luporum, aut canum more perlustrant, & cadavera ferarum, & hominum è sentinis, ac sepulchris eruere, ac rapere conantur, circa hæc miserabiliter infanientes; undè finxerunt antiqui Poëtæ plures à Diis conversos fuisse in belluas; imo Nabuchodonosor Regem Babylonie hoc morbo ex Divina permissione laborasse tenent Vallesius de *Sacra Philosoph. cap. 80.* Mercurialis lib. 1. *sua præf. cap. 11.* & Martin. Delrius *Disq. Magic. quest. 18.* XIII. dementia est in Hydrophobis, nempe hominibus rabiosis ob morbum canis rabidi; quibus nisi celere remedium adhibeatur, læditur rationis usus, & in aquæ timorem, ac odium incidunt, itant eam aspicere non valeant; & hoc morbo, ac infania obitisse Baldum Jurisconsultum notant plures Medici apud Forestum lib. 10. *Observat. 27.* & Zacchiam ubi supra quest. 17. advertentem, Hydrophobiam, infaniam scilicet ob rabiem contrahi etiam ex morsu luporum, atque serpentum. XIV. Stultitiæ species est in Dæmoniacy, ac Fanaticis, in quibus etiam causa infantiæ sit supernaturalis, nempe Dæmonium corpus obfident; tamen præcedit semper quædam corporis dispositio ex melancholia, seu attia bile prædominante, ac turgente, quæ hominem ad infaniam concitat. Forestus lib. 10. *Observ. 19. in Schol.* Delrius *Disquis. Magic. lib. 2. q. 29. sect. 3.* Zacchias d. lib. 2. art. 1. quest. 18. observans, quod hujusmodi infani homines præter exorcismos Ecclesiæ, etiam medicamentis naturalibus indigent, ut melancholia temperetur, & ipsi ad mentem redeant: addens prædictis esse similes Lymphaticos, Præstigiatos, Enthusiasticos, & Engastrimythos, qui morbum in ventre portantes, præsumuntur ibi habere etiam Dæmonium, & utroque impellente patiuntur alienationem mentis, & vaticinari solent, nescientes quid loquantur. XV. Dementia est eorum, qui à Tarantula commossi sunt; hi enim ab infania excusari non possunt ob saltationes, quas sine temporis, vel loci exceptione assument, denotantes mentem lætam habere; de quibus videndus Matthiolus in *Dioscor. lib. 2. cap. 56.* & Ardoinus de *Veneris lib. 8. cap. 5.* XVI. Amentia est in morti proximis, nam ex deficientia sensuum, deficit sapè intellectus, sicque multi in agonia positi insanire solent, loquentes inania, ac futilia; & de his Fœnutius de *Mom. temp. cap. 5.* & Zacchias d. tit. 1. q. 19. XVII. Alia est etiam stultitia in hypochondriacy, resultans ex melancholia gravi, qua ipsi sunt affecti, & in mentis alienationem trahuntur. De his Forestus lib. 10. *Observ. 11. in schol.* XVIII. Et ultima species infantiæ est in mulieribus, præcipuè Virginibus, patientibus uterinum furorem. De hac infania, & causa ipsius

ita loquitur Zacchias d. lib. 2. tit. 1. q. 22. num. 11. Est utriusque exaltatio cum delirio circa Venerem, & ad eam pertinentia; in eam enim adeo acutis stimulis exagitantur, ut in furorem agantur, garrula enim evadunt, & circa Venerem quamplurima effutiant. De hoc furore videndi Hucherus de Sterilitate lib. 2. cap. propr. & Varandus lib. 1. de Morbis mulier cap. 5. Scio Sanctimoniale, etiam Angelicæ vitæ, ac purissimæ conscientia, diu hoc uterino furore correptam; quæ eo fervescere, ita corpus suum contorquebat ut pedibus humeros tangeret, pluraque verba loqueretur indecentia; ac astantes famulas morderet, nesciens quid ageret, aut diceret. Cumque cessato furore usum rationis reassumeret, sentiens quid fecisset, amarè desolebat, ac veniam ab omnibus postulabat.

Hæ sunt præcipuæ, ac frequentiores insanæ, dementia, ac stultitiæ species; quibus nos miseri homines ob peccatum Adæ frequenter affligimur, & quas non raro Pastores animarum, alique Confessarii conspiciunt, dum ad visitandos infirmos vocantur. Igitur convertentes calamum ad secundam instantiam supra propositam, nunc decidere oportet, quomodo se gerere debeat Parochus, dum reperit infirmum dementem, circa administrandam eidem Extremam Unctionem. Etequidem videtur prima fronte dicendum, quod abstinere debeat ab hoc Sacramento ipsi dementi ministrando. Primò ex doctrina D. Thomæ in Supplem. 3. p. q. 32. art. 3. ubi habetur, quod Extrema Unctio non est conferenda nisi iis, qui actualiter usum rationis habent; ita ut cognoscant, & cum devotione hoc Sacramentum suscipiant. Sed qui sunt in stultitia, amentia, vel dementia actuali, ne agnoscunt, quid recipiant, neque devotionem habent. Ergo non videntur iniungendi. Secundo, quia Extrema Unctio dari non debet illi, in quo operari non potest suum primum effectum, qui quidem est roborare animum infirmi, ut valeat resistere demonis tentationibus. Sed infirmus detentus insanæ, furore, vel delirio non subiacet tentationibus diaboli. Ergo neque capax est roboris, ad resistendum illis. Hinc quidam pius vir dicebat, si Deus eidem concessisset, ut sibi modum moriendi eligeret, hunc esse electurum; videlicet ut receptis devotè Sacramentis Ecclesiæ, delirio, aut dementia afficeretur, ac sic delirans, & demens expiaret, nam, agebat, nihil in me diabolus posset tentationibus suis. Tertiò, quia ad recipiendum hoc Sacramentum debet præcedere instantia infirmi, & vocatio Presbyteri juxta D. Jacobi verba: *Infirmatur quis in vobis; inducat Presbyteros Ecclesiæ.* Et quartò, quia Extrema Unctio confert suum effectum mediante motu & devotione suscipientis; & utraque deficit in amente, ac delirante.

His tamen non obstantibus pro resolutione instantiæ distinguere solent DD. duos casus. Unus est, si infirmus dementia, delirio, vel furore detentus, ante huiusmodi miserabilem statum, potius fuerit usu rationis, & petierit saltem virtualiter Sacramenta Ecclesiæ, quæ ministrantur decessuris ex hac vita; Et in hoc casu conveniunt omnes Theologi, ac Canonistæ, esse ei ministrandam Extremam Unctionem, etiam si hic, & nunc sanam mentem non habeat; nullumque rationis indicium ostendat, & deducunt hanc conclusionem ex cap. *Qui recedunt.* ex cap. *His, qui.* & ex cap. *Agnovimus.* 26. q. 6. in quibus dicitur, quod si infirmus

Baptismum petat, vel Sacramentum Pœnitentiæ, deinde obmutescat nec possit amplius loqui, aut petere, est baptizandus, & absolvendus. Ergo idem dicendum est de amentibus, & furiosis in huiusmodi Sacramentis recipiendis, ac etiam in Extrema Unctione; in eo enim statu moraliter judicantur, in quo erant ante amentiam; non enim Divina pietati consentaneum est, ut in tali misero statu priventur tantò beneficio. Accedit, quod primarius Extremæ Unctionis effectus est non solum robore contra tentationes diaboli, & ad tolerandas infirmitatis difficultates, sed præcipuè remittere peccata venialia præteritæ vitæ; nec non mortalia inculpabiliter oblita, ut probavi supra Decif. 71. num. 21. & huius effectus amentes capaces sunt, esto quod solum attritionis actum ante amentiam emiserint de propriis peccatis. Ita Mastrius in 4. Sent. d. disp. 6. n. 109. & n. 126. ubi plures DD. citat, & Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 50. ubi alios cumulat; desumpta ex veteri part. 5. tract. 3. resol. 84. Barbosa de Parocho cap. 22. num. 31. quibus adhæret P. Gobatus d. tract. 8. an. 825. & seqq. & Tamburin. de Extr. Unct. cap. 2. §. 3. num. 4. Nec obstant argumenta supra in contrarium facta: non primum, quia quantum fieri potest expectanda est devotio in infirmo; ut cum reverentia recipiat hoc Sacramentum; sed ubi non est spes ut redeat ad mentem, non est privandus tanto bono, adeò ut si fureret, posset etiam ligari, ne aliquod inconveniens committeret in Sacerdotem, ut ajunt Diana ubi supra, & Mastrius num. 110. Non secundum, quia ut dictum est, si Extrema Unctio non operatur in amente robur contra tentationes diaboli, delere potest peccata venialia, ac etiam mortalia, inculpabiliter non confessa. Non tertium, quia sufficit virtualis instantia, & desiderium huius Sacramenti. Non quartum, quia motus devotionis actualis valet ad uberiores fructus Sacramenti consequendum, non autem ex necessitate, ut Sacramentum subsistat; quapropter in omnibus supradictis insanæ speciebus, si timor sit mortis, & spes deficiat, quod infirmus recuperet usum rationis, est ei ministranda Extrema Unctio ex concordii consensu omnium Doctorum.

Alter casus, quem DD. considerant, est, ubi infirmi sunt amentes, dementes, ac penitus stulti à nativitate; ita ut nullo unquam tempore habuerint usum rationis; & in hoc casu omnes concorditer tenent, non esse ministrandam Extremam Unctionem huiusmodi dementibus, ac stultis; ea ratione quia, cum nullum peccatum censeantur commisisse, neque subiacere tentationibus diaboli possint, nullum effectum in eis operaretur hoc Sacramentum, videlicet neque remissionem venialium, neque robur contra tentationes. Gobatus d. tr. 8. n. 825. & Mastrius disp. 6. n. 111. ubi ita scribit: *Patet discrimen inter adultos perpetuo amentes, & alios, qui aliquando rationis usum habuerunt; quoniam illi nullius horum effectuum, qui huius Sacramenti sunt, præcipuè capaces existunt, sicut isti. Non debet autem hoc Sacramentum illis conferri propter solum effectum secundarium, qui est corporis sanitas; siquidem non semper confertur, quando etiam adest rationis usus.* Idem docet Layman lib. 5. tract. 8. cap. 4. num. 3. in fine. *Verf. lis porro.*

Quod autem stulti à nativitate, atque perpetuo amentes, qui nunquam potius sunt usu rationis, nullum peccatum censeantur commisisse patet ex Scholasticorum doctrina, docentium, nullum esse peccatum

peccatum nisi voluntarium; ac perpetuo amentes deficientem in eis ratione, ac intellectu, non habent liberam voluntatem, qua possint peccare; ut docet probant Salmanticenses in *Cursu Theologico tom. 4. de Virtutibus, & peccatis tract. 13. disp. 10. dub. 2.* Neque officit, quod stulti, & amentes etiam à nativitate, ac perpetui videantur habere saltem imperfectam voluntatem, quam demonstrant in edendo, sedendo, sibi grata acceptando, pecunia refugiendo; & sic possint saltem peccare venialiter. Nam respondent iidem Salmanticenses d. dub. 2.

42 num. 68. his verbis: *Illæ (libertas voluntatis) quæ apparet in actionibus amentium, & puerorum ante usum rationis, nequaquam est vera libertas, sed similitudinaria, & apparens, ut quæ cernitur in actionibus aliquorum irrationabilium. Vera enim libertas sive physica, sive moralis, requirit, ut suppositum, in quo est, habeat verum dominium supra actionem liberam: sive hoc dominium sit in ipsa potentia elicitive actionis, sive in alia. Verum autem dominium non potest inveniri sine iudicio deliberato rationis, quod vel actu detur, vel saltem in potentia suo modo proxima, & expectata. Cum igitur amentes, pueri, & bruta neque habeant tale iudicium, neque potentiam expeditam ad illud eliciendum, consequens est, ut nullatenus vera libertate gaudeant; unde quicquid agunt, quantumvis ordinatum, & artificiosum videatur, agunt sine electione, ex solo instinctu naturæ, quod sequi, vel non sequi non subest eorum potestati; sed ubi apprehendunt aliquid ut bonum, & conveniens suæ naturæ, V. G. manducare, sedere, &c. necessario in id serantur: ubi vero apprehendunt aliquid ut malum, & disconveniens, necessario id refugunt. Nec concedenda est illis aliqua altior cognitio, aut magis discretiva inter bonum, & malum, quam prædictus instinctus, qui sicut non est indifferens in proponendo, sed determinatus à natura, ita non potest esse radix alicujus veræ libertatis. Igitur cum perpetuo amentes non habeant iudicium libertatem, neque liberam voluntatem circa actiones, nullum committere possunt peccatum; cumque peccata non habeant eis remittenda, Sacramentum Extremæ Unionis non est eis conferendum, cujus proprius, ac principalis effectus est reliquias peccatorum delere.*

Similiter ex defectu libertatis iudicii, & carentia usus rationis non possunt amentes consentire tentationibus diaboli; quia ex doctrina S. Thomæ 1. 2. q. 80. art. 3. Diabolus propria virtute, nisi refragetur à Deo, potest aliquem inducere ex necessitate ad faciendum aliquem actum, qui de suo genere peccatum est, non autem potest inducere necessitatem peccandi; quod patet ex hoc, quod homo motivo ad peccandum non resistit, nisi per rationem, cujus usum totaliter impedire potest movendo imaginationem, & appetitum sensitivum, sicut in arreptiis patet; sed tunc ratione sic ligata (notet studiosus) quicquid homo agat non imputatur ei ad peccatum; sed si ratio non sit totaliter ligata, ex parte, qua est libera, potest resistere peccato, sicut supra dictum est. Unde manifestum est, quod diabolus nullo modo potest necessitatem inducere ad peccandum.

Porro quia difficile est reperiri amentem à nativitate, qui totaliter careat libertate mentis, & usu rationis, plures enim aliquando talem qualem ostendunt capacitatem mentis, quæ sufficere videtur saltem ad aliquod veniale peccatum committendum; putarem non inconveniens sequi opinionem Majoris, quem citat Gobatus d. tract. 8. n. 225. concedentis, posse ministrari Extremam Unionem etiam perpetuo amentibus, ac stultis à nativitate; quod ego ad proximum deducere sub conditione, si aliquam

Doct. Clericali Tom. I, Liber I.

culpam in vita tua decursu commissisti; sicut enim sub hac conditione potest dementibus dari absolutio Sacramentalis, si capax es; nullaque irrogatur injuria Sacramento, Gobatus de Sacram. Penit. tract. 7. a num. 600, & seqq. ita poterit iidem ministrari Sacramentum istud; & eo magis, si in amentiam incidissent in pupillari ætate, ut ratiocinatur idem Gobatus tract. 8. num. 828. de puella ingressa stultitiam anno decimo ætatis suæ, quæ in ea continuavitque ad septimum decimum annum, quo demens obiit; circa quam, etsi habito consilio prudentum, Parochus decreverit, non esse Oleo Sancto inungendam, subdit Gobatus, hujusmodi consilium sibi non placuisse; sed contrarium debuisse practitari pro illius animæ potentiori auxilio; quia, ut contestatur Joan. Sanci in Select. disp. 17. n. 17. quando vertitur dubium, an quid post baptismum fuerit adeptus aliquem usum rationis, seu aliquam cognitionem rerum supernaturalium, potest & ad augmentum gratiæ, & ad præliandum prælia Domini muniti hisce spiritualibus armis; cujus Sanci opinionem laudat etiam Tamburinus d. cap. 2. de Extr. Unct. §. 3. sub num. 3. Vers. Si dubitetur.

DECISIO LXXXI.

ARGUMENTUM.

Disputatur, quomodo contingat infirmos peccare, vel ex nimia negligentia, vel ex magna devotione erga Oleum Sanctum? Duo contraria Quæstia examinantur: Unum, an extet Præceptum obligans sub mortali recipere Extremam Unionem in periculosa infirmitate? Alterum, an sit licitum in eadem infirmitate pluries reiterare ipsam Unionem Extremam? Primum Quæsitum resolvitur negativè, tribus casibus exceptis. Secundum, perpenso prius Antiquorum usu, quatuor conclusionibus declaratur.

SUMMARIUM.

1. Præceptum an detur de suscipienda Extrema Unctione.
2. Verba D. Jacobi Infirmitas, quis, &c. an sint præceptiva Et num. 17.
3. Theodori Archiepiscopi Cantuariensis Anno 668. decretum de Extrema Unctione.
4. Cabilonenis Concilii decretum pro Unctione Extrema.
5. Debet esse verbum Præceptivum.
6. Sepultura Ecclesiastica privatur non inuncti Oleo Sancto.
7. Tridentini Concilii Confutatio contemptorum Extremæ Unionis.
8. Consuetudo universalis fidelium in unguendis infirmis Oleo Sancto.
9. Bedæ Ven. Unctio Extrema, & Mors.
10. S. Hunegundis Extrema Unctio, Mors & Sepultura.
11. Utilia animæ suæ quisque debet providere.
12. Extrema Unionis Sacramentum est proprium remedium pro moribundis.
13. Tentare Deum est expectare Messiem, & non seminasse.
14. Peccatum mortale est negligere Extremam Unionem. Contrarium num. 15.
16. Interdicti tempore non datur Extrema Unctio.
17. Obligatio Extremæ Unionis afficit Parochos, non Parochianos.
18. Consuetudo quando inducat obligationem?

A a

Æædia

- 20 Media necessaria ad salutem sunt de præcepto; non etiam solum utilia.
- 21 Contemnens Extremam Unctionem peccat mortaliter.
- 22 Dicitio Vel sonat Et.
- 23 Scandalum si resultet ex omiffa Extrema Unctione, est mortale.
- 24 Confiteri si non posset infirmus tenetur recipere Oleum Sanctum.
- 25 Attritus sit contritus virtute Extrema Unctionis.
- 26 Mortis timore recusans Oleum Sanctum an peccet?
- 27 Rupertus Rex Romanorum recusabat inungi, timens statim mori.
- 28 Parochorum obligatio instruendi infirmos circa Oleum Sanctum.
- 29 Puella recusans Oleum Sanctum, ne prohibita esset saltare.
- 30 Antecineralia quid sint?
- 31 Palatini Oleo Sancto inuncti calceos non induunt.
- 32 Venialis culpa recusare Extremam Unctionem ex levi causa.
- 33 Purgatorii penis addictus qui Oleo Sancto noluit liniri.
- 34 Antiquitus an repeteretur pluries Extrema Unctio?
- 35 Menardi opinio affirmativa.
- 36 S. Rembertus Episcopus pluribus continuatis diebus Oleo Sancto inunctus.
- 37 Unctiones antiquitus continuatae ad infirmos non erant Sacramentum.
- 38 Matthaei Galeni opinio, quod non fuerint Sacramentum.
- 39 Clotildis Regina Francorum obitus.
- 40 Reiterare Extremam Unctionem in eadem infirmitate illicitum.
- 41 Nisi cessato periculo, iterum fiat periculosa.
- 42 Temporis distantia notabilis pro reiteranda Extrema Unctione.
- 43 Iteranda Extrema Unctio si iterentur infirmitates.

An tequam discedamus à subjecto hujus Sacramenti Extremae Unctionis, quod, ut dictum fuit, est homo Christianus, adultus, poenitens, periculose agrotans, restat examinare, atque resolvere duo dubia satis utilia, ac scitu digna: *Unum* est, an contingat, infirmum peccare ob negligentiam in petendo, recipiendoque hoc Sacramento? *Alterum* est, An viceversa possit incurrere in peccatum ob nimiam devotionem erga hoc Sacramentum, illud scilicet pluries recipiendo in eadem infirmitate?

Circa primum dubium: Quærent Theologi: *Utrum* sit de præcepto sumere Extremam Unctionem in periculosa infirmitate? adeo ut si infirmus negligat eam petere, & recipere, peccet mortaliter? Et equidem non pauci opinati sunt, omiffionem ex sola negligentia esse peccatum mortale ex sequentibus.

Primo: Quia, quæ de præcepto sunt, omitti non possunt absque peccato. Sed susceptio hujus Sacramenti in periculosa infirmitate censetur de præcepto; verba enim Divi Jacobi: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesie &c.* quibus promulgatum est hoc Sacramentum, debent habere eandem necessitatem quoad ejus susceptionem, quam continent circa materiam, & circa formam ejusdem Sacramenti. Sed sic est, quod verba prædicti Apostoli indicant necessitatem in materia, ut scilicet sit Oleum, ac etiam in forma, ut

sit deprecatoria, & per viam orationis; itaut si alia vel materia, vel forma ab Apostolo indicata adhiberetur, peccatum esset mortale. Ergo etiam inductio, idest vocatio Presbyteri, ab infirmo periculose agrotante facienda, ut sibi Extremam Unctionem ministret, juxta verba ejusdem Apostoli, reputanda est ex necessitate, & ex præcepto; itaut omiffio sit peccatum mortale.

Secundo: Confirmatur hæc necessitas, ac præceptum ex libro poenitentiali Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, electi à Vitaliano Papa Anno 668. in quo disserens de Extrema Unctione infirmis graviter decumbentibus danda ita ait: *Idem secundum auctoritatem Canonicam, ne illis janua Pietatis clausa videatur, orationibus, & consolationibus Ecclesiasticis, Sacra Unctione Olei inuncti secundum statuta Sanctorum Patrum communione Viatici reficiantur.* Ex his verbis dupliciter probatur præceptum recipiendi Extremam Unctionem; primo in illis: *Secundum auctoritatem Canonicam*, quæ referri non possunt, nisi ad Epistolam Divi Jacobi habentem circa hoc Sacramentum vim præcepti: Secundo, ex conjunctione hujus Sacramenti, cum Sacro Viatico; quia sicut hoc est de præcepto sumendum à constitutis in discrimine vite, ita illud, Quam unionem Olei Sancti cum Viatico ponit etiam Capitulare Caroli Magni, ita jubendo: *Si infirmitate quis depressus fuerit, vitam sine communione non finiat, nec unctione sacra Olei careat.*

Tertio: facit Concilium Cabilonense II. (Cabilonum est Urbs Gallie Celticae, ampla, & probe culta ad Ararim fluvium, vulgo dicta Chalons) in quo Concilio celebrato sub Leone III. & Carolo Magno Imperatore cap. 48. sic legitur definitum: *Secundum B. Apostoli Jacobi documentum, cui etiam decreta Patrum consonant, infirmi Oleo, quod ab Episcopis benedicitur, à Presbyteris ungi debent.* Porro non semel ostensum, & probatum fuit, verbum debent inducere necessitatem, ac vim præcepti habere. *L. Sepè ff. De offic. Præsid. Fagnanus in cap. Qualiter, num. 37. De Cleric. non residen. tom. 4. pag. 62. Eminent. Cardin. de Lauræa super Decis. LXXII. num. 23.*

Quarto: accedit Concilium Colonienfe sub Paulo III. Anno 1549. celebratum, in quo ita legitur de Extrema Unctione recipienda: *Statuimus, ut si quis Sacramentum illud nobis ab Apostolo Jacobo tantopere commendatum contempserit, Ecclesiastica careat sepultura.* Sed privatio Sepultura Ecclesiastica est poena gravis, quæ non imponitur, nisi ob enorme peccatum; cap. 1. de Hæretic. Clem. 1. de Sepultura. Thesaurus de Penis Eccles. par. 2. Verb. Sepultura. cap. 5. Samuellius de Sepultur. tract. 2. Controv. 4. & 5. Ergo hæc poena inflicta in negligentes Extremæ Unctionis susceptionem indicat, negligentiam ipsam esse culpam gravem, ac mortalem.

Quinto: urgent verba Concilii Tridentini de Extr. Unct. cap. 3. quibus confutatur asserentes hoc Sacramentum non esse mandatum Dei; & eos, qui hanc Extremam Unctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant.

Sexto: accedit inveterata, & semper observata consuetudo Ecclesie, quæ sanè communissima viget, & in omni præterito sæculo vixit tam ex parte infirmorum in hoc Sacramento suscipiendo, quam Pastorum in ipso sollicitè ministrando; ac etiam familiarium infirmi uniuscujusque, studentium suadere eidem, ut Extremam Unctionem recipiat, & satagentium vocare Parochum; ut opportune illam ministret, prout ex exemplis antiquorum relatis supra

- 9 supra in *Decif. LXX.* quibus addendum est id, quod de Venerabili Beda (vita functo parum post Annum 730.) scribit Guilielmus Malmesburiensis *libr. 1. Hist. cap. 3.* nempe *Acta Congregatione in unum est, & communicatus die vero Ascensionis Spiritum efflavit.* Et quod apud Surium habetur de S. Hunegunde die 25. *Augusti. Illa conversa ad eos,*
 10 *qui illi assidebant Presbyteros, Sacra Unctionis Oleum, & Eucharistiam sibi petiti ministrari.* Floruit hæc S. Virgo Anno 660. sub S. Eligio Episcopo Noviomente; cumque diu fuisset incognita ejus sepultura, reveleta fuit, & magnis miraculis decorata Anno 549. de quibus etiam Spondanus in *Epitom. Annal. d. ann. num. 6.*

Septimo concurrat generalis regula, quod unusquisque obligatur ex charitate erga seipsum consulere suæ salutis quantum potest, & præsertim in mortis articulo; in quo hoc Sacramentum est medium validissimum adversus molestias infirmitatis, ac diaboli tentationes.

- Octavo: Eo magis, quia pro dicto tempore non sunt instituta alia media propria, & determinata pro reprimendis prædictis molestiis, & tentationibus; nec non ad recuperandam corporis sanitatem, nisi Sacramentum Extremæ Unctionis. Ideo illud negligere & non recipere est tentare Deum; prout tentaret homo, qui panem expectaret à terra, negligens in ea triticum seminare; cum ab ipso Deo ordinata sit seminatio, pro colligendis bladis ad panem conficiendum, & vivendum. Tentatio autem Dei est mortale peccatum, ut dixi in *meis Erotemat. cap. 11. quæst. 6.* ex Emin. Card. Tolet. *lib. 4. cap. 29. num. 7.* His præcipuis rationibus, & argumentis
 11 Extremam Unctionem esse recipiendam ex præcepto, ejusque omissionem ex negligentia esse peccatum mortale voluerunt Magister Sententiarum in 4. *dist. 23. ibi: Si ex contemptu, vel negligentia Sacramentum hoc prætermittitur, periculosum est, & damnabile;* nec non Petrus Soto, Turrianus, pontius, & alii, quos citat Mastrius in 4. *Sent. disp. 6. num. 119. & num. 122.*

Histamen non obstantibus communis, ac receptissima Theologorum, & Summistarum sententia est, hujus Sacramenti susceptionem per se loquendo non cadere sub obligatione, & præcepto; sed esse tantum de consilio; ita ut nisi per accidens in tribus infra notandis casibus ob ejus omissionem incurratur peccatum mortale. Fundamentum hujus opinionis est, quia nullibi constat de obligatione prædicta sub præcepto; siquidem hoc Sacramentum non est medium necessarium ad salutem, sed tantum utile, & ad melius esse, quia infirmi possunt sufficienter per Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ sanctificari, & salvari. Adjungitur dispositio textus in *cap. Quod in te. De pœnitent. & remis.* in quo prohibita est ministratio hujus Sacramenti Extremæ Unctionis tempore Interdicti ut dixi supra *Decif. LXXIV. num. 38.* certum est
 12 autem, quod Ecclesia nunquam prohibuit, aut prohibere intendit ea, quæ sunt homini necessaria ad salutem. Quapropter ita tenent, ac docent DD. quos citat, & sequitur Diana *part. 3. tract. 4. resol. 169. nec non part. 5. tract. 3. resol. 97.* Quæ nunc leguntur collocata in ejus opere Coordinato *tom. 1. tract. 4. resol. 24. & resol. 25.* & plenius, ac diffusius de hoc dubio agit idem Diana, stans pro exclusionem præcisæ obligationis, ac præcepti in *part. 2. tract. 1. resol. 58.* reposita in eodem Coordinato opere *tom. 3. tract. 1. resol. 57.* cui novissimè consentiunt Gonet. *de Extr. Unct. tom. 5. disp. 3. num. Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.*

19. Collegium Salmanticense. *tract. 7. cap. 4. num. 10.* Mastrius *d. disp. 6. num. 120.* & Ivenim. in *suo Comment. Historic. Dogmat. de Extr. Unct. quæst. 9. cap. 2.* qui omnes respondent argumentis contrariis supra adductis, & ostendunt, ea non concludere, & non obstat; non *Primum*, quia D. 17 Jacobus Apostolus promulgando hoc Sacramentum monuit, non autem præcepit ejus susceptionem. Non *Secundum*, neque *Tertium*, quia ibi præceptum dirigitur in animarum Pastores, ut sci-
 18 ant, se obligatos esse ministrare hoc Sacramentum infirmis; non verò in ipsis infirmis, quibus præcisæ obligatio illud recipiendi non incumbit. Non *Quartum*, quod procedit ubi non recipitur ex contemptu, de quo paulò infra dicemus. Non *Quintum*, quia Tridentinum intelligit de negantibus institutionem hujus Sacramenti, ipsamque continentibus. Non *Sextum*, quia sola consuetudo, & usus alicujus rei non inducit obligationem, nisi præcelleret titulus obligatorius. Non *Septimum*, & *Octavum*; quia satisfiit præcepto charitatis erga seipsum utendo mediis necessariis ad salutem, qualia sunt sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; secus si omitteretur medium ad melius esse, nempe Unctio Extrema, ut plenè respondent Diana *Coordinatus d. tom. 3. tract. 1. resol. 57.* & Mastrius *d. disp. 6. à num. 120. usque ad n. 123.*

Tres tamen casus excipiuntur per supracitados omnes DD. in quibus omisso Extremæ Unctionis esset peccatum mortale, & gravi culpa infirmus oneraretur. Primus casus est, si omitteret hoc Sacramentum ex contemptu; idest de eo nihil faciens, aut putans esse quid puerile, aut parum decens quot notavit Tridentinum in *cir. cap. in illis verbis: Neque verò tanti Sacramenti contemptus absque ingentis scelere; & ipsius Spiritus Sancti injuria esse possit.* Et de hoc casu locutum esse Magistrum Sententiarum in 4. *cir. dist. 23.* interpretatur S. Bonaventura ubi exponit *ly Vel*, pro *Et*; ita ut sensus
 21 Magistri sit, esse periculosum, ac damnabile, si prætermittatur hoc Sacramentum ex contemptu & negligentia. Secundus casus est, si ex omissione hujus Sacramenti resisteret grave scandalum; vel quia infirmus daret suspensionem, quod non crederet in ipsum, vel moveret adstantes ad parvificandum idem Sacramentum malo suo exemplo. Tertius casus est, qui infirmus detineretur aliqua culpa mortali, quam confiteri non posset & non esset certus se habere veram contritionem; nam
 22 tunc perderet auxilium hujus Sacramenti, cujus virtute ex attrito fieri potest contritus, & obtinere remissionem illius culpæ; & per consequens æternam salutem tunc perderet, non recipiendo Unctionem Extremam. Ita notant omnes præfati Doctores, & aliis citatis firmant Salmanticensis *d. tract. 7. cap. 4. num. 11. 12. & 13.*

Sed interrogabit aliquis; peccaretne infirmus, qui renueret accipere hoc Sacramentum, opinatus, quod omnes, qui Sacro Oleo unguntur, paulò post Unctionem sunt morituri? Hunc casum accidisse insigni Parocho pauculis ab hinc annis scribit Gobatus de *Extrem. Unct. tract. 8. n. 815.* his verbis: *Virum quemdam similiter agressem, tametsi vita periclitantem, constanter dicam: an pervicaciter? recusasse hoc Sacramentum, allata hac unica ratione: semper audivi esse moriendum illi, qui se ungi permittit.* Consimilem resistentiam, ac contradictionem in Extrema Unctione recipienda, ob timorem proximæ subsecuturæ mortis habuisse etiam Rupertum Regem Romanorum narrat Jo-

- 27 annes Nider celebris Sueviae Doctor in suo Formicario lib. 4. cap. 11. & ex eo refert idem Gobatus eod. tract. 8. num. 881. qui propterea examinando, utrum hæc resistentia ob dictum timorem mortis sit peccatum? sub num. 818. firmavit, ob evidentem errorem in fide, qualis est; quod hoc Sacramentum acceleret mortem, eam esse mortale peccatum; subdens: Quare si Parochus animadverteret, hoc Sacramentum ab infirmo respui, seu negligi ex contemptu, vel vilipensione ipsius, teneretur omni ratione eum adducere ad estimationem, & venerationem; negareque ipsi tanquam merito suspecto de errore in fide beneficium absolutionis, nisi mutaret primum illum animum. Et generatim censeo, si probe perpendantur omnes circumstantie, non reperiri quemquam, qui volens ex deliberata animi sententia mori sine hoc Sacramento, non peccet, saltem per accidens, aliquantulum graviter; talis enim aut conficit suos domesticos in magnas sollicitudines, ne oreve; aut dat occasionem, ut homines perius de ipso loquantur; habet sane illa deliberata omisso juxta communem aut apprehensionem, aut judicium speciem mali: ergo semper est mala malitia scandali.
- 28 S. Thomas 2. 2. qu. 43. artic. 2. in Corp. Idcirco prudentes, sed ferventes debent esse Parochi in suis Parochianis suadendis, ne admittant in se falsum hunc timorem celerioris mortis, Sacram. Unctionem Extremam recipientes, cum sit error in fide; nam imò ipsa Sacra Unctio juvat ad sanitatem corporis recuperandam, ut in sequenti Decisione demonstrabimus.

- Sed quid dicendum, si infirmus renueret ungi Sacro Oleo, non ex prædicto errore; sed ex aliqua ridicula causa ex his, qui leguntur apud eundem Gobatum d. tract. 8. num. 814. & 815. videlicet de quadam puella, quæ recusabat recipere Oleum Sanctum, etsi in extremis laboraret;
- 29 Quia (ajebat) semper ex majoribus meis audivi, esse choreis ducendis interdictum iis, qui, aut quæ Unctionem acceperunt: imminet autem Anticeneralia (nota nomen carnisprivii) quibus saltare de more cogito, si convalesco. Deinde iisdem, ut sapè inauditi, vetitum est sertum capite gestare, aut nudis pedibus terram contingere. Aut etiam de hoc alio motivo his verbis per ipsum Gobatum expresso: Francos aliquot sunt ejus opinionis, quod extremeunctis nefas sit saltare. Palatini nefas induere calceos. Utique in his, ac similibus inanibus, ac futilibus causis spectat ad Parochum ponderoso sermone infirmum ad eas contemnendas hortari, qui si obstinatus in illis noluerit Sacramentum hoc recipere, dicendum est saltem venialiter peccare,
- 30 quia absque ratione agit contra debitum propriæ charitatis, tam saluiferum animæ remedium in occasione ita periculosa negligendo. Palaus tract. 26. punct. 8. num. 2. Gobatus d. num. 818. & Salmanticensis, qui alios DD. ita determinantes referunt d. tract. 7. cap. 4. num. 11. Hinc notandus casus relatus ab ipsomet Gobato d. tract. 8. num. 883. his verbis: Nicolaus de Nisa Ordinis minorum in Gemma Predicantium scribit, quemdam magni cæteroqui meriti interrogatum, an vellet Oleo Sancto ungi? renuisse. Nolite inquit, obsecro, quia omnes, qui unguuntur, moriuntur: atque in iis verbis obisse. Cum lintheaminibus involveretur, aperuisse oculos, & hæc dixisse: Quia Extrema Unctionis Sacramentum abhorruì, centum annis in Purgatorio, jussu Dei judicio, torquor. Si unctus fuisset, de agitudine convalescerem; & his dictis iterum expirasse. Hæc omnia non me piguit transcribere ex his approbatis auctoribus, ne Curatis desint rationes, & exem-

pla ad suadendos infirmos, ut piè, ac devotè, cum in discrimine vitæ versantur, Oleum Sanctum petant, ac recipient.

Alterum dubium principale resolvendum est, an infirmus peccare possit ob nimiam devotionem erga hoc Sacramentum; illud scilicet pluries recipiendo in eadem infirmitate; Pro resolutione hujus dubii attendantur à studioso Lectoris quatuor sequentes conclusiones.

Prima Conclusio: Nonnulli Scriptores de Ritibus antiquis in Sacramentorum administratione solliciti notant, quod ab hinc ante mille annos Extrema Unctio dabatur infirmis per plures sequentes dies continuos; idque colligunt ex libro Sacramentorum Sancti Gregorii Papæ, (quem Hugo Menardus Monachus Benedictinus notis illustravit) nam in eodem libro, inter orationes pro visitatione, & unctione infirmorum pag. 253. ita dicitur post completas Unctiones: Deinde communice eum Corpore, & Sanguine Domini: & sic faciant illi per septem dies, si necessitas fuerit, tam de Communione, quam de alio officio: unde idem Menardus in notis pag. 335. ait: T. de alio officio significatur de Unctione; & pag. 336. subdit: Et quamvis hodie in eodem morbo non repetatur hoc Sacramentum; si tamen antiquus valeret usus, id non esset absurdum; quia non cessante morbo, homine adhuc existente in peccatis, ob peccata saltem venialia, quæ nobis quotidie obrepunt, quia (septies in die cadit iustus) juare possit hoc Sacramentum sæpius in eodem morbo repeti. Successivè implet Menardus in notis ad Antiquum Extremæ Unctionis conferendæ Ritum ex Codice M. S. Ratoldi Abbatis pag. 358. Vers. 13. ita advertit: Nota continuationem Unctionis per septem, & plures dies, quæ etiam extat in Sacramentario S. Eligii. Confirmari potest hæc opinio Menardi ex relatione, quam faciunt Sæcula Benedictina, seu Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti, in quibus Sæculi 11. part. 2. Anno 888. in vita S. Remberti Episcopi Hammaburgensis pag. 483. hæc habentur: Septimo ante obitum die ministerium Sacre Unctionis cum Oleo Sancto ei fieri cepit, & unà cum Communione Corporis, & Sanguinis Domini usque in diem anima exeuntis de corpore hoc salutare remedium omni die percepit. Quo in loco Joannes Mabillon Monachus Congregationis S. Mauri, Vir cellissimæ eruditionis; lit. B. sic notat: Namque mos olim in Ecclesia vigeat, ut Unctio infirmorum, quæ Viatico præturbatur, per plures dies à pluribus Presbyteris repeteretur.

Ego tamen (pace, ac reverentia tantorum Virorum semper salva) contendo, supradictas reiteratas Unctiones non fuisse reiterationem Sacramenti Extremæ Unctionis, sed simplices Unctiones curativas pro devotione infirmi iteratò ei impensas ex rationibus, quas consideravi supra Decis. LXX. num. 28. & 29. ibi iterum à studiosis legendas; & per ea, quæ dixi in Decis. LXXXI. à n. 15. & seqq. ubi ex doctrina celeberrimi Jacobi Pignatelli Jurisconsulti Romani ostendi reiteratas Unctiones, quæ à Græcis exhibentur cum Oleo Sacro, non esse Sacramenta, sed Sacramentalia, ad curandos languores, & dolores alicujus membri liniendos vim habentia; ideoque hoc idem est interpretandum de Unctionibus antiquorum, quæ replicabantur ob devotionem infirmi periculose decumbentis, post datum eodem Sacramentum Unctionis Extremæ. Favet huic meæ opinioni Matthæus Galenus in Promptuario Theologico Catechesi 182. hoc idem sentiens, & ejus verba refert etiam Menardus in Notis d. pag. 335. quæ sunt 38 hujusmodi

hujusmodi: *Ad hac non fiebat illud* (Unctionem scilicet reiteratum officium) perfunctorie, & propter; sed ubi ager non convalescebat, redibant eodem Sacerdotes per Septiduum ungentes: non quidem Sacramentum (notet Lector) toties repetentes, sed statis precibus unctione curantes laborantia membra, prebentesque Sanctam Eucharistiam. Ulterius si per septem continuos dies Sacramentum Extremæ Unctionis unicuique infirmo solitum fuisset ministrari, de unoquoque infirmo, præcipue sublimis conditionis, hujus repetiti Sacramenti Historiæ meminissent. At hoc non narrat, nisi de aliquibus; siquidem præter exemplum Ven. Bedæ, & S. Hune-gundis, de quibus supra n. 9. & 10. ut hoc unum aliud exemplum adducam loco plurium aliorum, in iisdem Actis Sacri Ordinis S. Benedicti sæculo primo Anno 545. pag. 102. De Clotilde, (alias Chrotilde) Regina Francorum, in ejus mortis narratione legitur ita: Corporali agitudine gravata lecto decubuit. Tricesimo itaque die vocationis suæ secundum Apostolum inuncta à Sacerdotibus Oleo Sancto, & Sacri Corporis, & Sanguinis Christi percepto Viatico in Confessione SS. Trinitatis corpus exiit. En mentio singularis, non reiterata Unctionis per plures dies. Cæterum quidquid in usu fuerit antiquis sæculis illis; est, quod tunc Sacramentum Unctionis Extremæ eodem periculo infirmitatis curante reiteraretur per septem, aut plures dies; sit

Secunda Conclusio: Illicitum est reiterare Extremam Unctionem eidem infirmo, durante ipso met discrimine vite, in quo Oleo Sancto fuit inunctus. Probat hanc conclusio ex doctrina S. Thomæ in 4. dist. 23. qu. 1. artic. 4. à Catechismo Romano de Sacram. Extr. Unct. sess. 11. ubi ita dicitur: *Illud observare oportet, in una eademque agrotatione, cum ager in eodem vite periculo positus est, semel tantum ungendum esse.* Quod quidem non obscure definitum fuit à Tridentino Concilio de Extrem. Unct. cap. 13. in illis verbis: *Quod si infirmi post susceptam hanc Unctionem convalescerint, iterum hujus Sacramenti subsidio juvari poterunt, cum in aliud simile vite discrimen inciderint.* Ergo si non convalescerint post susceptam Sacram. Unctionem, non sunt iterum ungendi. Hoc idem expresse prohibet Rubrica Ritualis Romani de eod. Sacram. Extr. Unct. ibi: *In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non debet.* Ratio autem hujus prohibitionis est, ut infirmi majori cum devotione, ac Spiritus fervore suscipiant hoc Sacramentum, & uberiores ex eo colligant fructus, scientes semel tantum eadem infirmitate ipsum esse recepturos, & ita docent Ivenim de Extrem. Unct. quest. 9. cap. 1. in fine. Diana part. 5. tract. 3. resol. 96. nec non part. 10. tract. 11. resol. 11. Quæ existunt in Opere ejus Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 39. & 40. Salmanticenses cit. tract. 7. cap. 4. num. 6. Mastrius d. disput. 6. in 4. Sentent. n. 59. & Tamburin. de Extrem. Unct. lib. 6. cap. 2. §. 6. num. 1.

Tertia conclusio Ex communi Doctorum placito in eadem infirmitate potest idem infirmus rursus Oleo Sancto liniri, quando ipsa infirmitas, quæ erat periculosa, facta fuit sine periculo; sed deinde iterum facta est periculosa. S. Thom. in 4. dist. 23. qu. 1. art. 4. & S. Bonaventura ead. dist. 23. part. 2. qu. 4. in fine. Mastrius d. disput. 6. num. 60. hæc scribens: *Si infirmus graviter laborans hoc Sacramentum semel suscepit, si postea periculum evasit, & ob morbi diuturnitatem, ut hydropisis v. g. vel thypsis, varietur notabiliter morbi status, & rursus in simile vite periculum incidat, hoc Sacramentum repetere poterit, quia in tali casu novus censetur morbus, nova-*

que necessitas. At paulò post subdit: *Advertunt tamen Doctores inter unam, & aliam Unctionem, notabilem temporis distantiam interponi debere, ut ita verè constet, & appareat, periculum mortis fuisse verè renovatum.* Ita Suarez, Nugnus, &c. quibus adhærent Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 39. & 40. Salmanticenses d. cap. 4. n. 9. Tamburin. d. §. 6. n. 3. & segg. & Gobatus d. tract. 8. de Extrem. Unct. n. 887. & segg. qui ad amussim examinat, quando censenda sit sufficiens morbi mutatio de periculoso in non periculoso; & è contra; ac ideo in praxi è Parochis consulendus & legendus.

Quarta, & Ultima Conclusio est; si infirmus Oleo Sancto inunctus convalescerit ab illa infirmitate, & sanus factus extiterit; si deinde in aliam inciderit mortalem infirmitatem; liniri poterit Sacramento Extremæ Unctionis; & hoc expresse Catechismus Romanus d. sect. 11. in illis verbis: *Quod si post susceptam hanc Unctionem ager convalescerit, quoties postea in id vite discrimen inciderit, toties ejusdem Sacramenti subsidium ei poterit adhiberi.* Et hoc concorditer docent omnes Theologi, ac Canonistæ allegantes Constitutionem XIX. Eugenii IV. Incipien. *Exultate Deo &c.* in qua §. 9. in fine ait: *Extremæ Unctionis Sacramentum esse unum de illis quatuor quæ non imprimunt characterem, & reiterationem admittunt.* Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 39. & 40. Cotonius lib. 2. Controv. 15. n. 40. Salmanticenses d. tract. 7. cap. 4. n. 9. Emin. Card. de Lauræa de Extrem. Unct. disp. 11. n. 193. Mastrius d. disput. 6. in 4. Sent. n. 59. ubi ponit verba Concilii Tridentini sess. 14. cap. 3. hanc reiterationem in nova infirmitate concedentis. Gobatus eod. tract. 8. n. 886. & segg. & Barbosa de Parocho cap. 22. num. 38. ubi alios DD. allegat.

DECISIO LXXXII.

ARGUMENTUM.

Effectus quinque, quos operatur Extrema Unctio, declarat præsens Decisio. Hi sunt gratiæ augmentum, & aliquando gratia prima. Venialium remissio quo ad culpam, & quo ad partem poenæ. Delectio reliquiarum peccatorum. Levamen conscientiæ. Robur contra tentationes Dæmonis: & Sanitas corporis, si expediat animæ salutis. Innuuntur tres Theologicæ Quæstiones de Præcellentia dictorum Effectuum. De tempore, quo producuntur; & de eorum influxu post sublatum obicem, cum quo fuerat collatum Sacramentum.

SUMMARIUM.

- 1 Scholastici obscuri, circa effectus Extremæ Unctionis.
- 2 Effectus Extremæ Unct. quinque.
- 3 Gratia sanctificans est Olei Sancti primus effectus.
- 4 Gratia prima aliquando infunditur in Extremæ Unctione.
- 5 Venialia deleantur per Extremam Unctionem.
- 6 Ex opere operato Oleum Sanctum delet Venialia.
- 7 Differentia inter Sacramentum Penitentiae, & Extremæ Unctionis.
- 8 Pena debita pro Venialibus remittitur in Oleo Sancto.
- 9 Reliquia peccatorum deleta per Extremam Unctionem quid sint?
- 10 Diaboli astus contra moribundos.

A a 3

Theodori

11 Theodori, Chrysaorii, ac Monachi Ioniensis exempla.

12 Tentationes Diaboli superantur in morte virtute Extr. Unctionis.

13 B. Maria Ogiacensis visio circa Oleum Sanctum.

14 Athletæ pugnaturi Oleo se ungebant.

15 Sanitas corporis ex Extrema Unctione quando detur?

16 Iudicia Dei adoranda non perscrutanda.

17 Exempla sanatorum cum Extrema Unctione.

18 Primarius effectus quisnam sit Olei Sancti?

19 Tempore quo producantur in infirmo effectus Extrema Unctionis?

20 Sacramentum Extrema Unctionis, an possit esse validum, & informe?

21 Obice peccati ablato effectus Olei Sancti producantur.

22 Attritio sola in infirmo quando tollat obicem peccati?

Restat pro complemento hujus tractatus de Extrema Unctione, ut effectus, quos ipsa producit, ostendamus. Illud autem est in primis advertendum, quod notant Emin. Card. de Lauræa de Extr. Unct. disput. 11. art. 16. & Mastrius in 4. Sent. disput. 6. n. 61. modernos scilicet Theologos ita confuse loqui de effectibus hujus Sacramenti, ut nullibi reperitur apud ipsos clara, & concors doctrina, quæ studiosorum animum instruat; atque contra potius non leves difficultates gignat, ac dubia irrefoluta relinquat, eorum non obscure insinuantur effectus ipsi à Tridentino Concilio cap. 2. de Extrem. Unct. sess. 14. his verbis: Res porro, & effectus hujus Sacramenti illis verbis explicatur (Jac. 5. Et oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, dimittentur ei.) Res etiam hæc gratia est Spiritus Sancti; cujus Unctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & agroti animam alleviat, & confirmat; magnam in eo Divina Misericordia fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus, & morbi incommoda, ac labores levius fert, & tentationibus demonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit, consequitur.

Itaque ex his verbis Concilii, & ex communiori Theologorum placito, quinque colliguntur effectus Sacramenti Extrema Unctionis. Primus est collatio gratiæ sanctificantis. Secundus est remissio peccatorum venialium. Tertius est abstergere reliquias eorumdem peccatorum. Quartus est alleviare animam infirmi excitando spem, & confortando adversus insidias diaboli. Quintus est conferre corporis sanitatem, si hæc animæ salutis expediat. Ita pluribus DD. citatis colligit Gobatus d. tract. 8. de Extrem. Unct. n. 909. Salmanticensis de eod. Sacram. tract. 7. cap. 3. punct. 1. Mastrius d. disput. 6. n. 62. & Emin. Card. de Lauræa d. disput. 11. art. 16. per totum, & de his omnibus effectibus quæ magis essentialia sunt, ac scitu digna, breviter hic duxi colligenda, & in gratiam Parochorum narranda.

Primus itaque effectus Extrema Unctionis est gratia habitualis, seu sanctificans; quæ quidem duplici modo producit in anima infirmi Oleo Sancto inuncti, virtute hujus Sacramenti. Uno, per augmentum ejusdem gratiæ, si infirmus, illud suscipiens sit in gratia, ut esse præsumitur ex præmissa Confessione Sacramentali, & absolutione obtenta; ac ex sanctissimæ perceptione Eucharistiæ, ut mos est apud omnes fideles gravi morbo laborantes, & apud Parochos sollicitos de salute suorum Parochianorum, Ratio hujus augmenti gratiæ sanctificantis est, quia omnibus Sacramentis, quæ appellantur vivorum,

quale est hoc Extrema Unctionis, commune est producere hunc effectum; nisi suscipientes obicem ponant. Altero modo, per infusionem primæ gratiæ; quæ quidem prima gratia infunditur, si infirmus bona fide credat, se esse in gratia, sed revera sit in peccato mortali; puta quia non recordetur inculpabiliter de uno, vel pluribus peccatis mortalibus; vel aliquo alio modo habeat conscientiam maculatam aliqua gravi culpa, de qua confiteri non possit quia usum amisit loquelæ; tunc enim dum ungiur Oleo Sancto, licet solam attritionem eliciat de suis peccatis, consequitur primam gratiam, & remissionem eorumdem virtute hujus Sacramenti Extrema Unctionis. Ita S. Thom. part. 3. in Supplem. qu. 30. artic. 1. Dicaillus de Extrem. Unct. dub. 6. n. 8. S. Antonius, Sotus, Suarez, & alii, quos citat, & sequitur Gobatus d. tract. 8. n. 910. & 911. & concordant Paulus de Sacram. Extrem. Unct. disput. Unica punct. 5. n. 7. Aversa sect. 6. & Salmanticensis d. tract. 7. cap. 3. n. 2. ac consentit doctissimus Mastrius in 4. Sent. d. disput. 6. n. 70. & 74. et si Scotistæ, quorum ipse est coriphæus, videantur contrarium sentire; addit tamen hanc limitationem, quod scilicet prima gratia infundatur ab hoc Extrema Unctionis Sacramento; non principaliter, & ex ejus institutione; sed per accidens, ac secundario, de quibus loquendi terminis, quibus Theologi utuntur in Scholis, parum interest disputare in praxi; cum Parochis, ac animarum Rectoribus satis sit scire certitudinem hujus effectus collativi etiam primæ gratiæ, ut dictum est supra.

Secundus effectus Extrema Unctionis est delere in infirmo peccata Venialia. Gonetus de Extr. Unct. disput. 2. artic. 1. n. 1. ubi allegat S. Bonaventuram, Scotum, Durandum, & alios DD. antiquos ita docentes. Concordat S. Verba Extrema Unctio n. 16. Navarrus in Summa cap. 22. & Gobatus d. tract. 8. n. 913. Facitque Catechismus Romanus de Extr. Unct. sess. 14. in illis verbis: Docebunt igitur Pastores, hoc Sacramento gratiam tribui, quæ peccata, & in primis quidem leviora, & ut communi nomine appellantur, venialia remittit. Et manifestè deductur talis effectus tum ex verbis Divi Jacobi, & si in peccatis sit, remittentur ei, tum forma hujus Sacramenti: Indulgeat tibi Dominus quidquid &c. deliquisti; & utrumque ponit etiam Concilium Tridentinum d. sess. 14. de Extr. Unct. cap. 2. Porro circa hunc effectum duo sunt valde notanda, & tanquam dignissima scitu, studiosorum memoria figenda. Unum est, quod hanc remissionem Venialium operatur Sacramentum Extr. Unct. ex opere operato; quod est dicere, absque ulla cooperatione ipsius infirmi, ita ut sicut Baptismus ex opere operato, & ex sui institutione delet culpam originalem in pueris absque ulla dispositione subjecti tunc existentis in infantili ætate; ita servata proportionem facit hoc Sacramentum Extrema Unctionis, & ideò quamvis detur phræneticis, amentibus, & aliis, qui usum rationis perdidērunt, remittit eis peccata venialia, et si nullum actum doloris tunc eliciant; sufficit enim quod in eis non habeant complacentiam formalem, & hoc ex majori Dei misericordia; ut bene dissert, ac probat Mastrius d. disput. 6. n. 70. ut subtiliter advertit, 7. hanc esse differentiam inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Sacramentum Extrema Unctionis: quod in illo requiritur dolor, de peccatis tanquam ejus pars essentialis, & sine quo non fieret Sacramentum; at in hoc non est necessarius dolor, quia essentia Extrema Unctionis non pendet ex actibus suscipientis; siquidem sine ulla ejus prævia dispositione Venialia remittuntur ex opere operato, & immediate virtute ejusdem Sacramenti Unctionis Extrema,

Aliud

Aliud notabile scitu dignum est, quod hoc Sacramentum non solum delet venialia quo ad culpam sed etiam quo ad poenam temporalem, quam infirmus luiturus esset in Purgatorio pro iisdem venialibus; etsi non omnem, sed in tanta portione, quæ Divinæ Clementiæ magis placet, ut observant Salmanticenses d. tract. 7. cap. 3. num. 5. & ipse Mastrius ead. disput. 6. num. 64. subdens hoc Sacramentum esse institutum ad tollenda impedimenta retardativa consequutionis gloriæ; idcirco congruum est, ut tollat non solum venialia quo ad culpam, sed etiam quo ad poenam, ne Viator discessurus ab hac vita nimis retardetur ad habendum ingressum ad gloriam ob peccata venialia; quæ quasi continuò, ac etiam in extremo vitæ ex humana fragilitate committuntur.

Tertius effectus hujus Sacramenti est abstergere reliquias peccatorum. Cæterum DD. satis discordes sunt in demonstrando quid sit intelligendum pro reliquiis peccatorum; ut disputando demonstrat Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extr. Unct. d. disput. 11. art. 16. §. 3. per totum. Magis tamen communis Theologorum opinio est, quod nomine reliquiarum peccati intelligere debeamus animi languorem, teporem, incertorem, tristitiam, fastidium, anxietatem, & alias similes animi passiones, quæ ex peccatis præteritis, eorumque recordatione oritur solent, & quæ quodammodo impellunt infirmum ad desperationem, & nimium timorem mortis; ideoque virtus hujus Sacramenti, ut ait Apostolus Jacobus, alleviat infirmum præstando ei internam fiduciam erga misericordiam Divinam, & exhilarando ejus spiritum, itaut constanter oppetat mortem. Ita ex doctrina S. Thomæ in 4. disp. 23. qu. 1. art. 2. colligit Mastrius d. disput. 6. num. 62. Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. §. 3. Gonetius d. disp. 2. art. 1. §. 1. Salmanticenses d. cap. 3. num. 4. & Gobatus d. tract. 8. num. 914.

Quartus effectus est præbere robur infirmo, & auxilia, ut possit resistere tentationibus diaboli. De insidiis, terroribus, ac versutiis, quibus utitur diabolus, dum homo fidelis appropinquat morti, dixi supra Decif. LXXIV. à num. 23. & in meo libello: la prima Età del Mondo serm. 4. De illis ita protestatur Tridentinum Concilium De Extr. Unct. sess. 14. in princ. Etsi Adversarius noster occasiones per omnem vitam quarat, & capiet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit, nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suas versutias nervos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam, si possit, Divinæ misericordiæ deturbandos; quam cum impendere nobis exitum vitæ perspicit. At ut subjungit idem Concilium ibidem cap. 2. Divina pietas Redemptoris Nostri instituit Sacramentum hoc Unctionis Extremæ, Quæ infirmus sublevatur, & morbi incommoda, ac labores levius fert, & tentationibus demonis, calcaneo insidiantis facilius resistit. Hæc Sacra Unctio est illa armatura de qua dicebat Apostolus ad Ephesios cap. 6. Vers. 11. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli. Has autem insidias tendit contra nos tempore mortis, nam, ut ait Alcuinus, seu Albinus; quem allegavi in d. Decif. 74. num. 25. in fin. & quem refert Cornelius à Lapide in Genes. 3. 15. Diabolus insidiatur calcaneo nostro, quia extremum vitæ nostræ acrius oppugnat. Quapropter idem Cornelius in Comment. in Epist. S. Judæ Apostoli Vers. 9. super illis verbis: Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moyse corpore; ita subdit: Hinc collige, si diabolus ita certat pro corpore Sanctorum in morte, quanto magis certat pro

eorum anima? Et vicissim si Michael, & Angeli ita defendunt corpora Sanctorum morientium, multo magis defendent eorundem animas. Sic certarunt Dæmones pro anima Theodori, & Chrysaorii clamantis, Inducias usque manè; Ac Monachi Iconiensis, uti narrat S. Gregorius 4. Dialog. 38. Hinc diabolus multis in morte apparet, ut eos percellat, & in desperationem, aliudve peccatum adigat: unde S. Martinus moriens, eo viso, Quid hic, ait, astat cruenta bestia, nihil in me funestum invenies.

Et ne Lectorem lateat, quid egerint dæmones in morte supranominatorum Theodori, Chrysaorii, & Monachi Iconiensis, sciat id, quod fusiùs narrat de iisdem S. Gregorius Papa in cit. lib. 4. Dialog. cap. 37. & cap. 38. videlicet, cum Theodorus prædictus inter Monachos vitam ageret, sed monasticam disciplinam despiceret, peste percussus, in agoniam actus, orantibus Monachis ad ejus lectum clamare cepit: Recedite, recedite. Ecce draconi ad devorandum datus sum qui propter vestram præsentiam devorare me non potest. Sed Monachis ferventiùs orantibus, & eum ut signo Sanctæ Crucis se muniret suadentibus, compunctus corde, veniamque postulans à Deo in pace quievit. Chrysaorius autem erat vir sæcularis, ut idem Sanctus pontifex scribit, tantum plenus vitiis, quantum rebus, superbia tumidus, carnis suæ voluptatibus subditus, & in acquirendis rebus avaritiæ facibus accensus. Is, in extremo vitæ constitutus apertis oculis vidit terribilissimos viros, & nigerrimos spiritus coram se assistere, & vehementer imminere, ut ad inferni claustra eum raperent. Cepit tremere, pallefcere, sudare, & magnis vocibus inducias petere. Sed cum hæc clamaret, in ipsis vocibus de habitaculo suæ carnis evulsus est. Subdit postea ipse S. Gregorius, Iconii fuisse Monasterium, in quo plurimi Monachi sanctè vivebant; at eorum unus hypocritam vitam ducens, cum ad extremum vitæ pervenisset fratribus ad se convocatis dixit: Quando me vobiscum credebatis jejunare, occultè comedebam & ecce nunc ad devorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua, pedesque colligavit Et hæc proferens impoenitens occubuit.

Certum est itaque omnem conatum fieri à dæmonibus, ut animas in desperationem inducant, in earum exitu à corporibus: at Extremæ Unctionis Sacramentum eas corroborat, & fortes reddit, ut resistent tentationibus cunctis; ac fidentes Divinæ Misericordiæ æternam salutem consequantur, ut pie dixerit P. Segnerius in Christ. Instru. part. 3. disput. 23. numer. 20. ubi subdit, B. Mariam Ogniacensem narrasse Jacobo Cardinali de Vitriaco Confessori suo, se vidisse Christum Dominum magna cum Sanctorum ac Sanctarum cadavera assistentem cuidam agonizanti, dum Oleo Sancto liniretur, ut eum in spem suæ salvationis erigeret, ac dæmones tentatores sua divina præsentia fugaret. De hoc quarto effectu scribunt Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. art. 16. §. 4. Mastrius d. disp. 6. num. 64. Ivenim de Extr. Unct. qu. 8. cap. 4. concl. 2. addens, quod ex eo Patres vocaverunt Extremam Unctionem Spei Sacramentum, quò scilicet innuerent, per eam infirmum erigi, ut fortius cum hoste in exitu dimiceret. Salmanticenses d. tract. 7. cap. 3. num. 4. Gobatus d. tract. 8. num. 915. & Gonetius d. tom. 5. disp. 2. de Extr. Unct. num. 10. ubi doctè advertit, hunc effectum corroborandi infirmum, ut pugnet contra diabolum desumi tum ex materia hujus Sacramenti, tum ex forma antiquæ Ecclesiæ Mediolanensis, & Venetæ. Ex materia quidem, quæ est Oleum, quia sicut olim Athletæ oleo ungebantur

ur ad

ut ad luctum, & certamen se prepararent; de quibus Tolosan. *Synagm. jur. libr. 39. cap. 5. n. 3.* Et Cornel. à Lape in 1. Cor. 19. 25. ita infirmi ad pugnandum cum hoste antiquo Sacra hac Unctione Olei disponuntur. Ex forma verò pervertita illarum Ecclesiasticarum, quæ talis erat: *Ungo te Oleo sanctificante in nomine Patris, & Filii, & Sp. Sancti, ut more militis uncti preparatus ad certamen, aereas possis superare potestates*, quam formam retuli supra Dec. LXXIII. n. 6.

Quintus effectus Unctionis Extremæ est concedere sanitatem etiam corporis, si hæc expediat ad salutem animæ; ut ait Concil. Tridentin. de Extr. Unct.

15 *Sacram. d. cap. 2. sess. 14. ibi: Et sanitatem corporis inter dum, ubi salutis animæ expedit, (infirmus) consequitur.* Et prout scriptum reliquit S. Thomas 3. p. in Suppl. qu. 30. art. 2. his verbis: *Ex hoc Sacramento non semper sequitur corporis sanatio, sed quando expedit ad spiritualem sanationem, & tunc semper eam inducit, dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis.* Et ex hoc deducit Gobatus d. tract. 8. n. 9 17. quod in sensu composito affirmari potest, infirmos aliquando impedire, ne sanatio corporalis impertita per Extremam Unctionem cedat actualiter in bonum animæ; unde fit, ut aliquando Oleo Sancto inuncti, & sanati postea malam mortem subeant, qui si statim post Sacram Unctionem decessissent, sanctissime obiissent, ut disputando disserit Tannerus disp. 7. q. 1. dub. 2.

16 n. 45. & seqq. Sed hæc sunt judicia Dei inscrutabilia à nobis adoranda, non intelligenda, ut exclamat Apostolus ad Rom. 11. 33. *O altitudo divitiarum sapientie, & scientie Dei, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles via ejus!* unde notavit S. August. in Ps. 32. *Entas nos persequari posse, quod Apostolus beatus expavit?* De ratione imperitabilium horum Dei judiciorum, quæ sunt abyssus multa, legat studiosus, ne dicam curiosus, Antonium Ghelimum Presbyterum Congregationis Oratorii in tract. *Le Grandez de della SS. Trinità disc. 48.* ubi doctè, piè, ac eruditè de his, & aliis timendis, ac tremendis judiciis divinis agit.

Cæterum de sanitate corporis per Sacramentum

17 Extremæ Unctionis graviter decumbentibus præstita, ipsemet Gobatus d. tract. 8. à n. 905. hæc assertit exempla. 1. De infirmo, qui urgente morbo de potestate mentis exierat, cui Curatus dedit Sacrum Oleum, quod priusquam insaniret, postulaverat, subdens: *Mira dictu, visuque res! simul atque Sacro ritu inunctus est Oleo, mentis sanitatem, paulo etiam post corporis valetudinem recuperavit.* 2. De Ruperto Romanorum Rege, de quo supra Decis. 81. n. 27. qui recepta Unctione Extremæ, de qua tantum timebat, sanus evasit. 3. De infirmo è dysenteria in Collegio Monacensi, quem uterque ordinatus Medicus Collegii desperatum dederat, & tamen perceptione hujus Sacri alexipharmaci, sanitatem obtinuit. 4. De puella ad agonem ex infirmitate deducta, quæ Oleo Sacro inungi expavebat, dubitans statim mori; sed à Confessario, ut piè crederet, eam Unctionem esse medicinam etiam corpori sanando paratam suasa, permisit seungi; & statim lenius respiravit, & postera luce invigilanti ad se Confessario vegeta, & incolumis ultro occurrit. At de his eventibus plures casus Parochi viderint in praxi, quam ego colligere valeam in theoria. Testis sum ego ipse de hoc quinto effectus; qui in primis Sacerdotii mei diebus scio, me Oleo Sacro duos Mansionarios hujus Ecclesiæ Cathedralis Patavinæ ad extremum vitæ ex gravissimo morbo deductos linisse; R. Andream Vighettum unum, alterum Joannem Mariam Tavellinum, & uterque sanitate donatus ope hujus Sacramenti diuturnam vitam, & felices annos iterum obtinuit.

Tres autem quæstiones circa hos effectus agitantur à Theologis in Scholis, quas attigisse sufficere pro coronide, ac conclusione hujus tractatus, ne eas studiosos lateat, & ut possint de iisdem se plenius instruere apud DD. infra citandos. Prima est, quisnam sit primarius, ac præcipuus effectus ex quinque preparatis? Alii volunt, esse remissionem venialium; alii collationem gratiæ sanctificantis; alii allevationem animi ipsius ægri; & alii concessionem roboris, ac auxilii ad pugnandum contra diaboli tentationes; ut latissime disputant ex Thomistis Gonet de Extr. Unct. d. disp. 2. per totam. Ex Scotistis autem Mastrius cit. disp. 6. quæst. 4. à n. 61. usque ad 86. Allevatio quidem magna est; sed satis nobis sit, omnes prædictos effectus explicuisse, & eos omnes sive primarios, sive secundarios inter se suscipere, ac venerari. Secunda quæstio est, *Quandonam Extrema Unctio producat prædictos effectus?* quod est querere, an collatio gratiæ, remissio venialium, concessio levaminis, roboris, ac auxiliorum spiritualium in anima infirmi, fiat in quacunque Unctione sensuum, incipiendo à prima usque ad ultimam? vel tantum completa ultima Unct. ? De hac quæstione variæ sunt Theologorum opiniones; ut demonstravi supra in Decis. LXXVI. n. 13. & videre potest studiosus Lector in Diana Coordinato rom. 2. tract. 4. resol. 20. excerpta ex Veteri part. 3. tract. 4. resol. 178. In Salmanticensibus d. tract. 7. de Sacramentis cap. 3. punct. 2. In Mastri d. disp. 6. quæst. 5. per totam, & in Emin. Cardin. de Laurea d. disp. 11. art. 16. §. 6. ubi plenè, ac copiosè disputatur hæc quæstio, & referuntur opiniones DD. quorum plurimi volunt, hos effectus produci in complemento ultimæ Unctionis; alii non minoris numeri, ac auctoritatis tenent ad omnem Unctionem impertiri partialem effectum juxta formam Sacramenti, quam profert Sacerdos ungens quemcumque sensum infirmi, ne verba ejusdem formæ in quocunque sensu inungendo prolata videantur sterilia, inutilia, ac otiosa; & hanc opinionem amplectitur Gobatus d. tract. 8. n. 921.

Tertia tandem Quæstio est, *An hoc Sacramentum possit esse validum, & infirmis;* ita ut si infirmus habeat obicem peccati mortalis, dum ei confertur, neque sit attritus, aut contritus, & nullam gratiam tunc consequatur, ac nullum alium effectum; si postea auferatur obex, vel per contritionem, vel per confessionem, ejusdem infirmi, producantur in ejus anima effectus ipsius Sacramenti Extremæ Unctionis inante eidem ministrati? Tractant hanc Quæstionem Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 4. disp. 41. n. 24. Dicalillus de Extr. Unct. disp. 1. dub. 8. num. 117. Valaus disp. Unct. punct. 5. num. 14. Averla Scit. 7. & alii, quos citat Salmanticenses d. tract. 7. cap. 3. punct. 3. num. 10. ubi respondetur ad illam affirmativè; & docentes, quod si perseverante eodem morbo, & periculo obex peccati mortalis sublatu fuerit per contritionem, aut Sacramentalem confessionem ipsius infirmi, qui eum dicto obice fuerat Oleo Sancto inunctus, statim effectus ejusdem Olei Sancti producantur in anima ejusdem infirmi. Ratio est, quia cum hoc Sacramentum in eodem morbo, & periculo iterati non possit, debet habere locum illa regula, quæ in Sacramentis irreiterabilibus concedit eorum effectum dari ei, qui cum obice illa receperat, statim obice ablato; & hoc ne infirmus remaneat in perpetuum absque dictis effectibus. Imò si receperit Extremam Unctionem cum obice, sed inculpabiliter, puta quia erat sensibus destitutus, sufficeret, recuperato rationis usu, eodem morbo durante, solus attritionis actus, (quem eliceret) ad tollendum obicem, & ad consequendos ejusdem Extremæ Unctionis effectus. At si obex tolleretur finito morbo, & adeptæ sanitate, in hoc casu solam gratiam sanctificantem per eum, qui fuerat infirmus, consequi ipsi DD. concedunt, non etiam alios effectus, seu auxilia; de his enim rem esse dubiam dicunt, & hanc eandem opinionem tenet Gobatus d. tract. 8. de Extr. Unct. n. 922.

FINIS.

INDEX